ADRIAN COSTACHE FLORIN IONIȚĂ

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

TESTARE NAȚIONALĂ

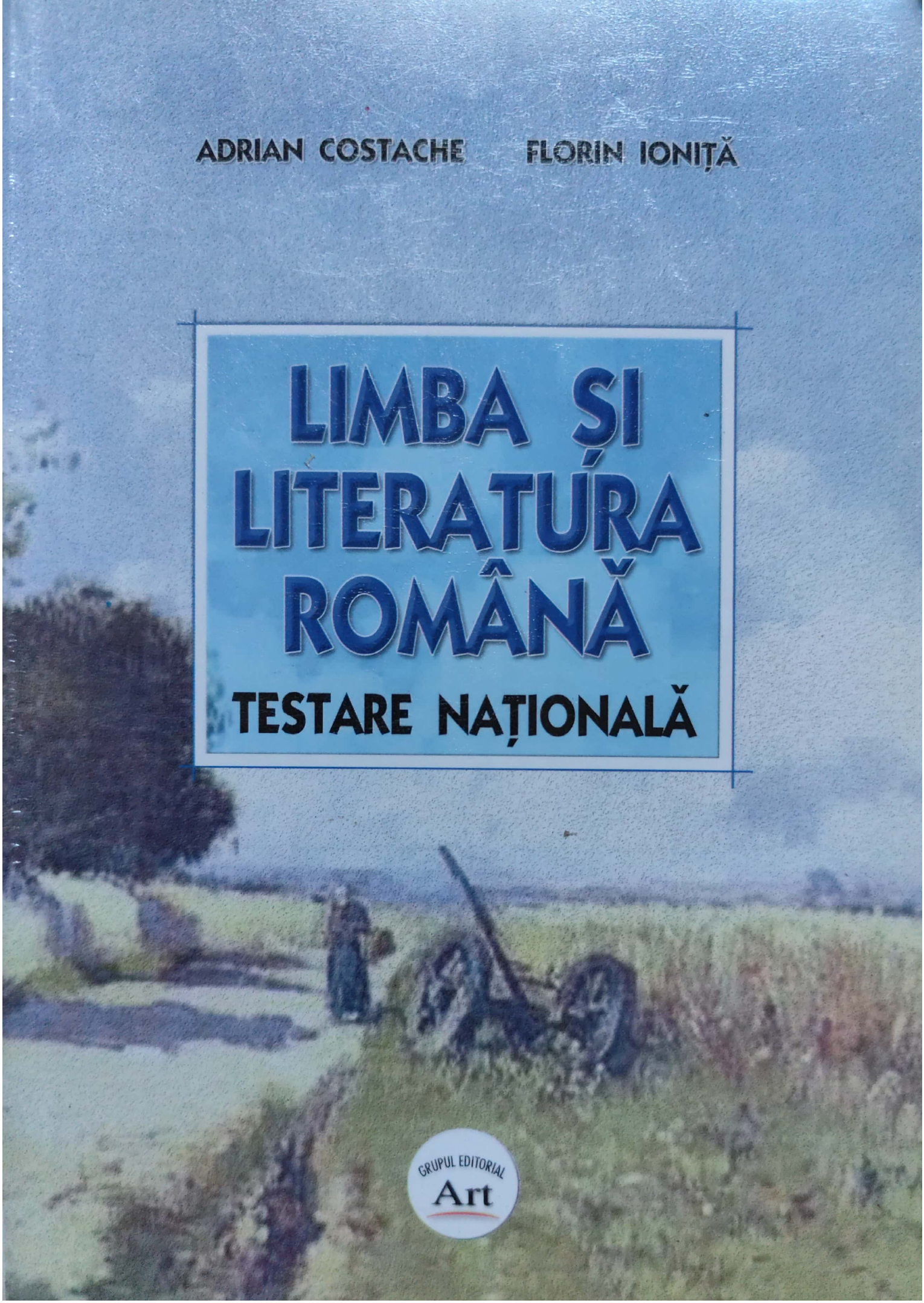

GRUPUL EDITORIAL Art

Scanned with OKEN Scanner

Adrian COSTACHE • Florin IONIȚĂ

LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

PENTRU TESTAREA NAȚIONALĂ

- *literatură română, limbă şi comunicare*
- *delimitări teoretice şi aplicații*
- *subiecte şi bareme*
- *modele şi rezolvări*

ART
grup editorial

Scanned with OKEN Scanner

Copyright © 2006

ART
grup editorial

Toate drepturile asupra acestei lucrări aparţin editurii. Reproducerea integrală sau parţială a conţinutului lucrării este posibilă numai cu acordul prealabil scris al editurii.

Referenţi:

Mihail STAN
(coordonator)
Marilena LASCĂR

Tehnoredactare:

Claudiu ISOPESCUL

Coperta:

Maria PAŞOL

Pentru comenzi vă puteţi adresa:
Departamentului Difuzare al Grupului Editorial Art

- C.P. 78, O.P. 32, sector 1, Bucureşti
- pentru Bucureşti: tel. 224.01.30/ fax. 021.224.32.87
- pentru restul ţării: tel. 021.224.17.65
  0721.213.576
  0744.300.870
- e-mail: grupul_editorial_art@latinmail.com

Se acordă importante reduceri.

B-dul Tudor Vladimirescu, nr. 31,
sector 5, Bucureşti, ROMÂNIA
fedprint
tipografie
Tel.: 411.00.55; 411.47.76 fed@promo.ro

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT ÎNAINTE

Scopul studierii limbii române în perioada şcolarităţii obligatorii este, conform **Programei pentru clasele a V-a – a VIII-a**, *de a forma un tânăr cu o cultură comunicaţională şi literară de bază, capabil să înţeleagă lumea, să comunice şi să interacţioneze cu semenii, să-şi utilizeze în mod eficient şi creativ capacităţile proprii pentru rezolvarea unor probleme concrete din viaţa cotidiană, să poată continua în orice fază a existenţei sale procesul de învăţare, să fie sensibil la frumosul din natură şi la cel creat de om.* Evident, obiectivele programei şcolare au fost concepute astfel încât să permită atingerea acestui scop.

PROGRAMA PENTRU TESTAREA NAŢIONALĂ 2006 a fost proiectată în acelaşi spirit, vizând capacităţi şi competenţe dobândite şi exersate de elevi de-a lungul întregului parcurs şcolar: *A. Capacitatea de receptare a mesajului scris* şi *B. Capacitatea de exprimare scrisă.*

Pornind de la aceste constatări, cartea de faţă îşi propune să ofere celor interesaţi un număr cât mai mare de exerciţii diverse, având un grad mediu de dificultate, care să permită exersarea, în condiţii apropiate de cele ale examenului, a celor două capacităţi menţionate.

Ea a fost împărţită în trei secţiuni, astfel:

1. **Subiecte de tipul I**, vizând următoarele:
   Obiective:
   - **A.** Capacitatea de receptare a mesajului scris
   - **B.** Capacitatea de exprimare scrisă

   Conţinuturi:
   - **A.** Lectura. Teoria literară. Textul (eul liric, naratorul, structura operei literare, modurile de expunere, figurile de stil, prozodia, genurile literare)
   - **B.** Practica raţională şi funcţională a limbii: tipuri de comunicare
     - **a.** Comunicarea scrisă. Procesul scrierii. Contexte de realizare (aşezarea în pagină, punctuaţia, semnele de punctuaţie şi ortografice, textul literar – înţelegerea textului integral sau fragmentar pe baza unor cerinţe date)
     - **b.** Elemente de construcţie a comunicării (lexicul, noţiuni de fonetică, morfosintaxa, noţiuni de sintaxă, sintaxa propoziţiei şi a frazei)

2. **Subiecte de tipul al II-lea**, vizând următoarele:
   Obiective
   - **A.** Capacitatea de receptare a mesajului scris
   - **B.** Capacitatea de exprimare scrisă

   Conţinuturi
   - **A.** Practica raţională şi funcţională a limbii: tipuri de comunicare
     - **a.** Comunicarea scrisă. Procesul scrierii. Contexte de realizare (aşezarea în pagină, punctuaţia, semnele de punctuaţie şi ortografice, scrierea funcţională, scrierea reflexivă, scrierea imaginativă)

3. **Subiecte de tipul al III-lea**, vizând următoarele:
   Obiective
   - **A.** Capacitatea de receptare a mesajului scris
   - **B.** Capacitatea de exprimare scrisă

   Conţinuturi
   - **A.** Lectura. Teoria literară. Textul (eul liric, naratorul, structura operei literare, modurile de expunere, figurile de stil, prozodia, genurile literare, specii literare)
   - **B.** Practica raţională şi funcţională a limbii: tipuri de comunicare
     - **a.** Comunicarea scrisă. Procesul scrierii. Contexte de realizare (aşezarea în pagină, punctuaţia, semnele de punctuaţie şi ortografice, scrierea funcţională, scrierea re-

flexivă, scrierea imaginativă, textul literar – înţelegerea textului integral sau fragmentar pe baza unor cerinţe date; transformarea dialogului în text narativ; rezumatul; comentarea unor secvenţe din operele studiate; semnificaţia titlului; personajul literar – caracterizare; evidenţierea caracteristicilor fundamentale şi a semnificaţiilor unei opere literare/ ale unui fragment de text dat)

b. Elemente de construcţie a comunicării (lexicul, noţiuni de fonetică, morfosintaxa, noţiuni de sintaxă, sintaxa propoziţiei şi a frazei)

Fiecare dintre cele trei secţiuni este compusă din câte 20 de teste.

Cele din prima secţiune au fost proiectate pentru un timp de lucru de circa 45 de minute şi sunt de două tipuri. Unele teste conţin 15 cerinţe: 9 cerinţe de *limbă română* şi câte 3 cerinţe vizând *înţelegerea textului literar*, respectiv, *înţelegerea textului nonliterar*. Celelalte teste conţin 14 cerinţe: 9 de *limbă română* şi 5 vizând *înţelegerea textului literar*. În cazul celui de-al doilea tip de teste, ultima cerinţă este mai complexă, ea presupunând o argumentare a unei opinii, comentarea/ explicarea semnificaţiilor unui fragment dintr-un text la prima vedere, prezentarea unei/ a unor trăsături ale personajului dintr-un text la prima vedere etc.

Testele din a doua secţiune au fost proiectate pentru un timp de lucru de circa 10-15 minute şi propun exerciţii precum transformarea unei scrisori date într-o telegramă ori a unei telegrame într-o scrisoare, cu respectarea convenţiilor unui asemenea tip de text, redactarea unei scrisori de răspuns la o altă scrisoare dată, transformarea unei descrieri de tip ştiinţific într-una de tip literar, continuarea în X replici a unui dialog dat, redactarea unei invitaţii, a unui curriculum vitae, a unei cereri, a unei scrisori (familială, de felicitare) etc.

Testele din cea de a treia secţiune au fost proiectate pentru un timp de lucru de 120 de minute şi sunt cele mai complexe. Ele conţin trei părţi şi au alocate următoarele punctaje:

Partea I (48 de puncte) – cerinţe vizând limba română şi înţelegerea textului literar/ nonliterar.

Partea a II-a (10 puncte) – cerinţe vizând practica raţională şi funcţională a limbii.

Partea a III-a (32 de puncte) – redactarea unei povestiri sau a rezumatului unui text studiat sau la prima vedere; redactarea unei compuneri vizând argumentarea apartenenţei la specie a unui text studiat sau la prima vedere, caracterizarea unui personaj dintr-un text studiat sau la prima vedere, analiza unui text la prima vedere etc.

Câteva teste au o structură diferită de a celorlalte, ele conţinând aplicaţii atât pe texte literare, cât şi nonliterare.

Toate testele au fost proiectate pornindu-se de la prevederile Curriculumului pentru gimnaziu şi vizează verificarea abilităţilor şi a deprinderilor dobândite de elevi în partea a doua a ciclului de dezvoltare (clasele a V-a şi a VI-a), precum şi în ciclul de observare şi de orientare (clasele a VII-a şi a VIII-a), fiind în concordanţă cu Programa pentru testarea naţională 2006.

Fiecare test este însoţit de bareme de notare şi de explicaţii detaliate privind rezolvarea cerinţelor.

Autorii

Scanned with OKEN Scanner

Partea I

LITERATURA ROMÂNĂ, LIMBĂ ŞI COMUNICARE

I. Observaţii asupra subiectelor de limba şi literatura română la testarea naţională

În conformitate cu programa de examen pentru testarea naţională 2006, proba scrisă la disciplina limba şi literatura română conţine trei părţi, care vizează:

• *recunoaşterea şi operarea* cu elemente de fonetică, de vocabular, de morfologie, de sintaxă a propoziţiei şi a frazei, având ca suport un text literar la prima vedere oferit elevului (cerinţe vizând *selectarea, aplicarea, analiza, compararea şi interpretarea unor fapte de limbă, redactarea unor enunţuri*); *rezolvarea* unor cerinţe care privesc înţelegerea textului literar dat;

• *redactarea unor texte* vizând scrierea funcţională: *telegrama, cererea, invitaţia*; scrierea reflexivă: *scrisoarea, exprimarea în scris a unui punct de vedere personal* sau scrierea imaginativă: *descrieri, naraţiuni*;

• *redactarea unei compuneri* de 1-2 pagini, pe baza unor cerinţe date (4 repere/ cerinţe specifice fiecărui tip de subiect), avându-se în vedere: *rezumarea* unui text narativ, la prima vedere, prezentat candidatului; *caracterizarea unui personaj* dintr-un text studiat: *basm popular, baladă, schiţă, nuvelă, roman, comedie* sau dintr-un text la prima vedere (cerinţele pot fi axate pe sublinierea doar a unei/ a unor trăsături sau a unor mijloace/ procedee de caracterizare); *argumentarea* apartenenţei unui text studiat la un gen şi/ sau la o specie literară (*basmul popular, schiţa, nuvela, romanul, balada, doina populară, pastelul, fabula, imnul, comedia*); *comentarea* unui text literar, prezentat candidatului, valorificându-se structura acestuia şi resursele expresive ale limbii.

Cerinţele de rezolvare a subiectelor pe care le conţine proba scrisă vor avea un grad mediu de dificultate, adresându-se acelor abilităţi, deprinderi, competenţe dobândite de elev pe parcursul ciclului gimnazial.

În condiţiile testării naţionale, obţinerea performanţei şcolare depinde, în mare măsură, şi de respectarea unor reguli de redactare a răspunsurilor la cerinţele formulate în testul oficial. Firește, conţinutul aberant al unui răspuns nu poate fi luat în considerare, chiar dacă este redactat în mod corespunzător acestor reguli. Cu alte cuvinte, un răspuns corect presupune *o simbioză între un conţinut riguros şi o formă adecvată contextului, respectându-se normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie*. Recomandările (sau doar simplele informaţii) pe care le prezentăm mai jos, pornind de la constatările S.N.E.E. cu privire la testele naţionale, au în vedere tocmai spiritul rigorii ştiinţifice pe care îl impun programele şcolare în vigoare.

1. Textul literar trebuie *citit foarte atent*, până când este înţeles *corect şi complet, în litera şi în spiritul lui*. La fel va proceda şi cu fiecare cerinţă dată, care se va descompune în *unităţi informaţionale de bază*, trăgându-se concluziile care se impun, începând cu sensul pe care îl are în context verbul de comandă (*transcrie, precizează, alcătuieşte un enunţ, explică...*) şi continuându-se, pas cu pas, cu celelalte componente ale enunţului. Este logic faptul că mai întâi trebuie să ştii *ce răspunzi*, apoi *sub ce formă o faci* şi, în sfârşit, *să formulezi corect răspunsul aşteptat*.

Scanned with OKEN Scanner

2. Răspunsul nu trebuie să fie „telegrafic", nici chiar în cazul unei cerințe de tipul: *Desparte în silabe cuvintele: „poiana", „departe", „duios", „deschide"*, ci trebuie *să aibă o structură, fie ea și minimală, a unui enunț corect alcătuit sub aspect logic și gramatical*. Spre exemplu, în situația dată, răspunsul corect și complet este următorul: *Despărțirea cuvintelor în silabe: „po-ia-na", „de-par-te", „du-ios", „des-chi-de"*.

3. În situația în care se cere *transcrierea unor cuvinte/ sintagme/ locuțiuni/ propoziții* etc., punctajul se acordă numai dacă transcrierea este exactă, limitată strict la cerința formulată. Nu se acordă nici un fel de punctaj pentru transcrierea incompletă sau pentru cea care depășește cadrul cerinței, uneori chiar și cu un singur cuvânt (ceea ce ar proba fie o greșeală gramaticală, fie cunoașterea aproximativă a răspunsului). Dacă se respectă prima parte a cerinței (de exemplu: *Transcrie din text două substantive...*), dar nu se îndeplinește și a doua parte a ei (de exemplu: *...în cazul nominativ*), ci se transcriu substantivele din alt caz decât în nominativ, răspunsul va fi considerat greșit și nu se va acorda nici un punctaj parțial. În mod similar va fi tratat răspunsul care privește *precizarea valorii morfologice sau a funcției sintactice* a unui cuvânt dintr-un context dat (pentru identificarea la nivel primar a valorii morfologice: *pronume.../ conjuncție...* sau a funcției sintactice: *atribut.../ complement...*, fără determinanți: *pronume relativ/ pronume personal/ conjuncție subordonatoare..., atribut adjectival, complement circumstanțial de timp...*, nu se acordă punctaj intermediar, cu atât mai puțin punctajul maximal, stabilit pentru răspunsul corect).

4. Dacă se cere *precizarea/ transcrierea/ menționarea/ stabilirea unui număr X de sinonime/ antonime/ omonime/ derivate* etc. ale unui cuvânt oarecare, în evaluarea răspunsului se va respecta *principiul ordinii exemplelor, în limita numărului X*. De pildă, dacă la cerința: *Menționează doi termeni din familia lexicală a adjectivului „blând"* răspunsul va conține trei sau mai multe exemple, vor fi luate în considerare numai primele două exemple și nu va acționa principiul compensației (dacă unul dintre cei două exemple este greșit, se va obține numai jumătate din punctajul stabilit, nefiind evaluate și celelalte răspunsuri). Drept urmare, *elevul trebuie să respecte întocmai ordinea răspunsurilor pe care, explicit sau implicit, o stabilește respectiva cerință*.

5. Prin extensie, în nici o situație de evaluare, răspunsul corect, care depășește cantitativ sau calitativ condițiile stabilite prin cerință, nu capătă un punctaj suplimentar față de cel stabilit inițial, dar nici nu este penalizat. Firește, răspunsurile incomplete/ parțial corecte sau cele care nu respectă litera și spiritul cerinței nu vor primi punctajul maxim, ci un punctaj intermediar (mai mic). În virtutea unui asemenea principiu, în cazul unei cerințe de tipul: *Motivează, într-o compunere de 1-2 pagini, că una dintre operele literare studiate de tine la clasă este o comedie*, baremul de corectare și de notare prevede neacordarea celor 16 puncte pentru redactarea răspunsului pe mai puțin de o pagină (sau având sub 25-30 de rânduri scrise), situație asimilată răspunsului incomplet/ parțial corect, iar pentru răspunsul care depășește limita maximă de spațiu nu se acordă punctaj suplimentar.

6. Atunci când cerința este de tipul: *Alcătuiește o frază în care să existe și o subordonată completivă indirectă, având ca regent verbul a (se) deschide*, răspunsul corect va presupune efectuarea operațiilor obișnuite de analiză sintactică a frazei (*sublinierea predicatelor; marcarea elementelor de relație; delimitarea textului în propoziții; precizarea felului propozițiilor; precizarea raporturilor sintactice în frază, în formă simplificată/ schematizată*). Evaluarea răspunsului va ține seama de următoarele criterii de notare: *corectitudinea enunțului formulat de elev și respectarea întocmai a condițiilor stabilite prin cerință* (nu se va acorda punctaj intermediar pentru respectarea doar a unuia dintre cele două criterii amintite). La fel se va proceda și în evaluarea răspunsului la o cerință de tipul: *Alcătuiește un enunț în care substantivul „munte" să aibă funcția sintactică de atribut substantival* sau la alte cerințe similare. Regula ce trebuie respectată în asemenea situații este aceea că răspunsul dat trebuie *să fie adecvat cerinței stabilite și corect alcătuit, prin respectarea normelor de ortografie, de ortoepie și de punctuație*.

Scanned with OKEN Scanner

7. În cazul explicării semnificației unui vers (sau a unei imagini artistice, a unei figuri de stil etc.), *punctajul maxim* se acordă pentru un răspuns nuanțat (conținând toate informațiile necesare și suficiente, raportate la contextul din care versul a fost extras), convingător/ persuasiv, redactat corect, într-un registru stilistic adecvat. *Punctajul parțial* se acordă dacă răspunsul este corect, dar incomplet sau dacă este complet, dar conține greșeli de ortografie, de ortoepie și de punctuație. Este necesar ca *afirmațiile care se fac în răspunsul dat să fie dublate de argumentație/ de motivare* (prin exemplificare, prin comentare, prin comparare etc). Simpla afirmație, lipsită de argumentare/ de motivare, riscă să fie interpretată ca un răspuns incomplet sau chiar incorect, și astfel să nu se obțină punctajul așteptat.

8. În redactarea unor compuneri cu cerințe date (Partea a II-a și Partea a III-a a probei scrise), răspunsul trebuie să respecte principiul *unității de conținut și de formă* (conținut adecvat cerinței, respectarea convențiilor de redactare a cererii sau a scrisorii, unitatea introducere-cuprins-încheiere în situația unei caracterizări de personaj sau a motivării apartenenței unei opere studiate la o specie literară anumită, motivarea/ argumentarea unor afirmații, așezarea în pagină, caligrafia, ortografia și punctuația, registrul stilistic adecvat etc).

9. Multe dintre compunerile redactate într-o situație de testare națională, deși au un răspuns adecvat cerințelor formulate, nu sunt redactate într-o formă corespunzătoare, care să permită acordarea punctajului maxim. Ca atare, reamintim câteva dintre regulile care trebuie respectate în redactarea unei compuneri, cu observația că *respectarea acestora este obligatorie, și nu facultativă.*

a. *Așezarea textului în pagină* presupune respectarea unor *norme de redactare a textului scris de mână*, asupra cărora elevul nu mai este avertizat, din moment ce sunt *obligatorii* pentru oricare tip de lucrare:

- titlul compunerii trebuie marcat prin subliniere (după titlu nu apare niciodată punctul);
- începutul lucrării trebuie scris cu alineat (marginea din stânga – 2-2,5 cm. + alineat – circa 2 cm.);
- fiecare idee principală trebuie marcată prin alineatul corespunzător;
- sfârșitul fiecărui enunț va fi marcat prin semnul de punctuație impus de context (de obicei prin punct, întrucât majoritatea construcțiilor sunt enunțiative);
- scrierea până la marginea din dreapta a lucrării, cu despărțirea cuvintelor în silabe, acolo unde situația o impune (dacă rândul nu este scris până la capăt, se presupune că elevul nu știe să așeze textul în pagină sau nu știe să despartă cuvintele în silabe);
- se lasă necompletat numai rândul care conține finalul unui enunț și se trece la paragraful următor prin alineat.

b. *Respectarea condițiilor minimale de caligrafie* este, de asemenea, o cerință implicită, presupunând păstrarea distanței de un spațiu între cuvinte, scrierea legată a literelor, ușor aplecate spre dreapta, menținerea unei distanțe egale între literele aceluiași cuvânt, punerea semnelor diacritice, păstrarea formei standard a literelor și a dimensiunilor optime, pentru obținerea unui scris lizibil etc.

c. *Limbajul folosit* în exprimarea ideilor trebuie să respecte *normele limbii literare*, care implică:

- eliminarea formulărilor pleonastice și tautologice, a cacofoniei, ca și a repetițiilor care nu sunt strict necesare clarificării unei idei (acolo unde este posibilă eliminarea repetiției, se va face substituirea unor termeni prin sinonime);
- evitarea clișeelor verbale și a locurilor comune în exprimare;
- folosirea adecvată a termenilor, cu sensul lor de propriu (numai în mod excepțional pot apărea și termeni cu sens figurat, de exemplu, în redactarea unei scrisori);
- evitarea abuzului de neologisme; interdicția de folosire a regionalismelor, a arhaismelor, a termenilor și construcțiilor populare sau de argou etc.;

Scanned with OKEN Scanner

- folosirea cu măsură a adjectivelor (mai ales în postura dublului şi a triplului epitet), ca şi a superlativului de tipul „extraordinar", „colosal", „genial"...;

- înlăturarea formelor pronominale, adjectivale şi verbale de persoana I şi a II-a, cu excepţia situaţiilor în care apar într-un citat sau în redactarea unei scrisori; relatarea se face, în exclusivitate, la persoana a III-a, pe un ton neutru, lipsit de efuziuni lirico-afective;

- evitarea construcţiilor echivoce, a ambiguităţilor de orice tip.

Dacă nu se ţine seama de *principiul adecvării răspunsului la cerinţele care sunt impuse prin formularea subiectului,* consecinţele pot fi supărătoare (răspunsurile considerate în afara cerinţelor compunerii nu se evaluează).

II. Abordarea (receptarea) textului literar

A. Delimitări

1. Textul literar este şi *o situaţie de comunicare*. Cu alte cuvinte, în orice text se poate identifica *un emiţător* (autorul, naratorul, naratorul-personaj, eul liric etc.), *un receptor* sau mai mulţi receptori (care este cititorul sau chiar un personaj al operei literare), *un context* în care are loc comunicarea (şi care este important uneori pentru ceea ce înseamnă codul comunicării -, respectiv limbajul, în cele mai multe cazuri), precum şi *un mesaj* pe care textul (uneori, autorul însuşi) îl transmite prin semnificaţia acţiunii/ a conflictelor, prin statutul, prin psihologia şi prin destinul personajelor, prin ideile poetice etc.

2. Comunicarea în cadrul unui text literar-artistic este una *de tip particular*, în care se operează *o selecţie* de natură *lexicală* şi *gramaticală* şi se creează „abateri" de la limba comună, standard, care generează *expresivitatea* textului, *o plurivalenţă* sau chiar *o ambiguitate* a mesajului (mesajul poate fi interpretat în mai multe feluri sau din mai multe perspective).

3. În acest context, lectura unui text literar presupune mai întâi *o prelectură*, ceea ce presupune a dobândi un număr de informaţii despre opera în cauză, despre structura ei (capitole, pagini etc), despre autor, eventual despre epoca în care a trăit.

4. Urmează lectura propriu-zisă şi apoi dacă e cazul o reluare a lecturii; în general la o primă lectură se are în vedere realizarea unui prim dialog între operă şi cititor; cititorul înregistrează aspectele generale ale operei; organizarea operei, lumea personajelor şi a faptelor, stările conflictuale, eventual scene semnificative care pot fi recitite.

5. Într-o a doua lectură se poate trece la realizarea *de fişe de lectură* pentru diferite aspecte ale operei care să facă cititorul capabil *să selecteze*, *să exploreze* şi, firesc, *să interpreteze* textul potrivit unor intenţii sau unor sarcini de lucru (descifrarea semnificaţiilor unor grupuri de cuvinte/ a unor cuvinte-cheie, a unor titluri, delimitarea unor idei principale/ a unor idei poetice, identificarea unor momente ale subiectului literar, rezumarea sau povestirea textului, caracterizarea de personaje, exprimarea şi motivarea unor opinii asupra semnificaţiilor textului etc. În principiu, receptarea unui text literar trece prin trei faze:

a. *descifrarea textului*, echivalentă cu *înţelegerea elementară a textului*, este o fază în care se clarifică sensul unor cuvinte/expresii/ locuţiuni, a unor cuvinte-cheie, a unor sintagme etc. Totodată, acum se clarifică sensurile relaţionale ale textului, inclusiv cele care sunt răspunsuri la întrebări de genul: *unde?*, *când?*, *ce?*, *cum?*, *pentru ce?* (întrebările de mai sus privesc textele epice sau dramatice, în proza sau în versuri). Este, în acelaşi timp, momentul să se identifice *modurile de expunere dominante, organizarea pe episoade/ pe secvenţe, momentele subiectului* (dacă este cazul), *situaţia iniţială-transformarea-situaţia finală, modalităţile de caracterizare a personajelor, ipostazele naratorului* etc. În situaţia textului liric, se vor identifica *elementele de versificaţie/ de prozodie, secvenţele poetice, ipostazele eului liric şi mărcile lexico-gramaticale ale prezenţei acestuia în textul dat* etc.

Scanned with OKEN Scanner

b. *faza mimetică* este cea *a receptării emoționale, intuitive a textului*, în care se face trecerea de la *identificări de sensuri* (*grupuri nominale sau verbale, fragmente cu sonorități expresive* etc.), la identificări *de semnificații specifice* (având ca bază expresivitatea în context sau capacitatea de sugestie a unor cuvinte/ construcții/ secvențe/ imagini și procedee artistice/ idei etc.).

c. *faza estetică* este cea în care se realizează o *privire sintetică* asupra textului ca întreg. Acum se pătrunde în *structurile de adâncime* ale textului, acum este etapa când are loc o *receptare paradigmatică* (structurată) a textului (punerea în relație a ideilor textului cu mijloacele artistice, interpretarea semnificațiilor textului și exprimarea de opinii despre acestea, motivarea/ argumentarea unor idei sau a unor situații/ comportamente/ atitudini și reacții ale personajelor, descifrarea și interpretarea mesajului operei/ fragmentului etc.).

B. Dicționar selectiv al conceptelor (al noțiunilor teoretice) necesare unei bune receptări a textului literar

B. 1. Moduri de expunere

Descrierea (artistică) – este în primul rând un *mod principal de expunere* (de organizare) într-un text literar, o *tehnică artistică* ce constă în zugrăvirea trăsăturilor generale/ particulare/ specifice ale unui personaj sau ale unei situații/ ale unui lucru, fenomen etc., dar și *opera literară*, în proză sau în versuri, care se bazează pe acest mod de expunere/ pe această tehnică artistică. În raport cu subiectul pe care îl abordează, descrierea poate fi *de tip tablou* (tabloul unei lupte, tabloul desfășurării unei furtuni, tabloul iernii etc.) sau *de tip portret* (axat pe o prezentare sumară sau amănunțită a trăsăturilor fizice și/ sau morale ale unui personaj, reunite într-un *portret literar*, ce poate fi complex realizat sau doar o schiță de portret).

De asemenea, descrierea poate fi *statică* (picturală, o prezentare în imagini a unui tablou tip „carte poștală ilustrată", în care apar și verbe ce exprimă stări, existențe, deveniri lente) sau *dinamică* (surprinzând un fenomen/ un eveniment în plin proces, verbele folosite fiind de mișcare, uneori accelerată), câteodată apărând în diferite variante combinatorii, bazate pe *alternanța static-dinamic* (mai întâi descrierea este statică, apoi dinamică sau invers, implicând o *gradație ascendentă, descendentă* sau *completă*).

Într-o operă literară bazată pe descriere, *emițătorul*, respectiv cel care privește și „vorbește" (reprezentat de *narator* sau de *personaje* – în opera epică, de *eul liric* – în opera lirică – sau de *autor* și de *personaje* – în opera dramatică) se situează în diferite ipostaze: *contemplativul* care privește și meditează la ceea ce vede, simte și îl impresionează, *observatorul*, neutru sau implicat, aflat în interiorul sau în exteriorul cadrului/ peisajului/ fenomenului descris, *martorul ocular* al unui eveniment/ fenomen etc.

Când este integrată într-o *operă epică* (pentru că *„nu există narațiune fără descriere, cum nu există descriere fără narațiune"*), descrierea are și alte roluri decât pe cel de *a arăta cum este cineva sau ceva*, respectiv un rol *informativ* și/ sau unul *explicativ*: de a încetini ritmul acțiunii, de a amâna desfășurarea unor evenimente, de a crea suspansul etc. Într-o *operă lirică*, descrierea artistică, pe lângă rolurile amintite, are mai ales rolul de *a sugera*, prin intermediul *figurilor de stil* și al *imaginilor artistice* (care devin dominante), trăsături/ caracteristici, detalii, viziuni și percepții subiective etc., așadar, având un marcat *rol persuasiv* (de convingere) și *estetic* (de a impresiona și a tezi în cititor emoția estetică).

Când se citește/ se analizează o descriere artistică, este indicat să se urmărească: *cine efectuează descrierea, din ce perspectivă și ce percepe acesta, care sunt aspectele descrise și contextul lor spațio-temporal, cum se oglindesc în text cele percepute, ce sugerează imaginile artistice, ce este particular/ specific în descrierea respectivă* etc.

Scanned with OKEN Scanner

Dialogul este *modul principal de expunere* care, formal, constă în succesiunea/totalitatea replicilor din convorbirea a două *persoane* (în viaţa reală) sau a două *personaje* (în opera literară epică sau dramatică).

Prin dialog, se comunică, în modul cel mai direct cu putinţă, idei, informaţii, opinii, explicaţii etc., iar acest fapt se face prin cuvinte (*componenta verbală*), însoţite de elemente care exprimă atitudinea (*componenta nonverbală şi paraverbală*: gesturi, mimică, poziţii corporale, intonaţia/ accentuarea unor cuvinte, ritmul şi intensitatea vorbirii etc., în opera literară redate prin notaţii ale naratorului: – *Aşa o fi, răspunse Ghiţă hotărât, dar eu nu-ţi pot spune...* sau *sugerate* prin semnele de punctuaţie din dialog/ din replică: – *M-oi duce, dacă spui; dar e bine să-mi arăţi ce şi cum; ca să ştiu ce să fac!*). De aceea, când se analizează un dialog dintre două personaje, trebuie pus în evidenţă *şi ce se spune,* respectiv *ce semnificaţie au cele* spuse (componenta verbală), şi *cum se spune,* respectiv *ce semnificaţie are acest fapt* (componenta nonverbală şi paraverbală).

Prin dialog, personajele *comunică* (un conţinut oarecare) *şi se comunică* (îşi manifestă implicit atitudinea/ reacţiile/ stările sufleteşti..., se trădează mai mult decât o arată cuvintele rostite). Dialogul este astfel *o modalitate de caracterizare*, fie că pune în lumină relaţiile dintre două personaje, fie prin conţinutul său, fie prin ceea ce sugerează (detalii de comportament, de atmosferă, intenţii etc.).

În *opera dramatică*, dialogul (*dialogul dramatic* sau schimbul de replici dintre personaje, pe baza căruia se încheagă acţiunea) are o serie de caracteristici care îl particularizează faţă de cel din opera epică:

- este o *formă mascată de narare*, care face să avanseze acţiunea;
- este *mijlocul esenţial* prin care se pun în evidenţă atitudinea, mentalităţile, psihologia personajelor dramatice;
- este *principala modalitate de caracterizare a personajelor*;
- are, obligatoriu, un *dublu rol*: de *comunicare* între personajele din scenă şi de *transmitere* către spectatori a gândurilor, a faptelor, a intenţiilor şi a aspiraţiilor acestora.

Uneori dialogul îşi găseşte reprezentarea chiar şi în *opera lirică* (de exemplu, ***Revedere*** de Mihai Eminescu), ce are conţinutul organizat pe baza relaţiei *întrebare-răspuns* (*structură dialogică*), unde rolurile se distribuie între *eul liric* şi un *„personaj liric"* (în poezia eminesciană, codrul). Dacă într-o operă lirică, întregul conţinut se axează pe o adresare a eului liric, ce nu primeşte răspunsul, „replica" aşteptată (ca în poezia ***Izvorul nopţii*** de Lucian Blaga), atunci există un *monolog adresat* (mărcile lexico-gramaticale ale acestuia fiind cele specifice adresării: verbe, pronume şi adjective prononinale de persoana a II-a singular, vocative, imperative, interjecţii etc.).

Naraţiunea, în accepţie didactică, este un *mod principal de expunere*, dar şi *opera epică* realizată pe baza acestuia (basmul, balada, fabula, schiţa, nuvela, romanul etc.). Naraţiunea/ opera epică se defineşte prin situaţia în care există:

- *naratorul* (povestitorul) ce relatează fapte şi întâmplări (totalitatea faptelor şi a întâmplărilor dintr-o operă epică formează *acţiunea,* ce poate fi *simplă/ liniară/ incluzând un singur fir narativ* sau *complexă/ ramificată/cu diferite planuri narative care se întrepătrund*); naratorul poate fi *subiectiv* (implicat afectiv, marca definitorie a implicării fiind relatarea la persoana I singular, ceea ce presupune perspectiva/ viziunea proprie asupra evenimentelor relatate) sau *obiectiv* (detaşat/ neimplicat afectiv, relatarea făcându-se la persoana a III-a singular); naratorul poate fi *omniscient* (este singurul care ştie cum gândesc şi acţionează personajele, în spatele cărora se află şi pe care le prezintă în diferite ipostaze/ înfăţişări şi situaţii), dar poate fi şi personaj în propria naraţiune (*narator-personaj*) sau, pur şi simplu, o „voce" care relatează şi care nu poate fi identificată cu cineva anume; uneori există mai mulţi naratori în aceeaşi operă, care prezintă din perspectivă proprie acelaşi eveniment sau evenimente diferite;

Scanned with OKEN Scanner

• *subiectul*, de cele mai multe ori, presupune plasarea într-un *context spațio-temporal* (este organizat într-o succesiune de *momente* (*expozițiune*, *intrigă*, *desfășurarea/ dezvoltarea acțiunii*, *punctul culminant/ puncte culminante* – în funcție de evoluția conflictului/ a conflictelor –, *deznodământul*) sau pe baza relației *situație inițială-transformare/ evoluție-situație finală*; în unele opere, mai ales în cele moderne, nu pot fi identificate momente propriu-zise ale subiectului, accentul punându-se pe relatarea unor fapte, situații, comportamente ș.a.m.d., subiectul constituindu-se dintr-o multitudine de aspecte/ de detalii care se asamblează într-un întreg, menit să oglindească psihologia unui personaj, atmosfera unei epoci, viziunea subiectivă asupra teme precum viața, moartea, dragostea, timpul etc.; modul de construire a subiectului este propriu fiecărui autor, ce respectă sau nu anumite reguli încetățenite pentru o specie literară sau pentru un anume tip de personaj, ce are o concepție proprie sau pe cea a epocii în care trăiește asupra modului de a scrie o operă sau de a relata;

• *acțiunea* este reprezentată de totalitatea faptelor și a întâmplărilor dintr-o operă epică (sau dramatică) și presupune plasarea acestora într-un *context spațio-temporal* (uneori este limitată, ca în schiță, sau cunoaște o amploare în timp și în spațiu, ca în roman; *indicii spațio-temporali* fixează cadrul acțiunii, permit raportarea înțelegerii cititorului la o experiență și cunoaștere proprie, facilitează înțelegerea atmosferei unei epoci etc.); acțiunea poate fi *simplă/ liniară* (incluzând un singur fir narativ, precum în schiță) sau *complexă/ ramificată (cu diferite planuri narative care se întrepătrund*, precum în roman sau în nuvelă); în legătură cu acțiunea unei opere, în *narațiunea propriu-zisă* sau în *relatare/* în *povestire*, din rațiuni de construcție a subiectului sau a personajelor, pot fi intercalate *secvențe descriptive* (care încetinesc sau chiar întrerup narațiunea), *secvențe dialogate* (prin dialog se obține impresia de autenticitate/ de desfășurare a conflictelor în chiar fața ochilor cititorului, în același timp acțiunea concentrându-se, prin omiterea unor etape ale acesteia, chiar axându-se pe un singur aspect, considerat ca fiind esențial pentru conturarea unui episod din viața personajului, a unui comportament sau a unei atitudini/ reacții), uneori chiar *secvențe evocative* (prin care se conturează *ce* și *cum* a fost cândva/ undeva) sau *secvențe meditative* (prin care naratorul sau unul dintre personaje reflectează asupra unor idei, întâmplări, situații, comportamente, înfățișări);

• *conflictul/ conflictele* care pun în mișcare acțiunea și determină comportamentul/ reacțiile/ atitudinile/ gândurile personajelor (simplificând, se poate afirma că un conflict este dat de „ciocnirea" de pasiuni și de interese dintre personaje, într-un context dat); conflictul poate fi *individual/individualizat* (legat de un singur personaj și, în genere, axat pe reliefarea trăirilor personajului, pe evoluția comportamentului/ a atitudinilor și reacțiilor acestuia) sau *colectiv* (între două sau mai multe colectivități, una dintre ele putând fi întruchipată de un singur personaj, care, în acest caz, devine *exponent/ reprezentant* al respectivei colectivități, în numele căreia vorbește și acționează); de asemenea, în funcție de domeniul la care se referă, conflictele pot fi *sociale*, *istorice*, *morale*, *psihologice*, *erotice* etc., iar în funcție de relațiile dintre personaje și de specificul acțiunii pot fi *în stare latentă* (potențiale/ pe cale de a izbucni/ incipiente), *evolutive* (ascendente/ în plină desfășurare, uneori conducând la o situație explozivă), *principale/ centrale* sau *secundare*, *simple* (liniare, în desfășurare continuă/ ascendentă) sau *ramificate* (împletite, imprevizibile, complicate, cu structură arborescentă) etc.;

• *personajele* care participă la *acțiune* în diferite grade (*principale*, *secundare*, *episodice*, *de fundal*) și care pot fi în *individuale/ individualizate*, *colective*, *exponențiale/ reprezentative*, iar din perspectiva construcției subiectului pot fi *simple* (schematizate, axate pe o singură trăsătură fundamentală de caracter, precum în schță) sau *complexe* (cu o varietate de trăsături de caracter, cu o psihologie complexă, uneori complicată, precum în roman) etc.; într-o operă epică (sau dramatică) personajul poate fi situat într-o singură *ipostază* (de exemplu, Goe întruchipează imaginea copilului răsfățat și obraznic, dintr-o familie cu pretenții, în realitate vulgară, grosieră, cu apucături de mahala) sau în *ipostaze diferite* (complementare, care contribuie la conturarea unei personalități complexe, nuanțate); spre exemplu, Vitoria Lipan, eroina romanului ***Baltagul*** de

Scanned with OKEN Scanner

Mihail Sadoveanu, se află în condiția *omului de acțiune* care înfruntă evenimentele și chiar le provoacă declanșarea, este și *mama și soția devotată*, este și *păstrătoarea unui întreg tezaur de tradiții*, intră și în condiția *personajului reflexiv*, care meditează asupra tâlcului lucrurilor și a propriei situații, dar se situează și în ipostaza *veritabilului detectiv* care cercetează „cu bănuială și metodă" misterul dispariției lui Nechifor Lipan sau în cea a *justițiarului*, care nu-și găsește liniștea până când nu-i vede prinși, judecați și pedepsiți pe ucigași ș.a.m.d.

B. 2. Eul liric

Eul liric/ eul poetic este acea *instanță* (acel *cineva*, mai mult sau mai puțin identificabil) care comunică – prin textul poetic – idei, gânduri, sentimente (similar naratorului dintr-o operă epică și reprezentând un fel de „voce" a *emițătorului*, care este o abstracțiune și care nu trebuie confundată cu persoana fizică, respectiv cu poetul/ cu scriitorul/ cu autorul în carne și oase). Simplificând lucrurile, *eul liric* este un alt chip al poetului (transpus într-o anumită ipostază: contemplativul, meditativul, nostalgicul, observatorul, îndrăgostitul etc.) și care comunică, prin textul poetic (ce se caracterizează prin sens figurat, prin varietatea figurilor de stil și a imaginilor artistice și prin marea capacitate de sugestie a unor idei, gânduri, sentimente), cu un potențial cititor. Mărcile lexico-gramaticale (însemne/ embleme, formate din cuvinte și din structuri morfologice și sintactice) ale prezenței eului liric într-un text poetic pot fi următoarele:

- dacă apar *verbe, pronume și adjective pronominale de persoana I singular*, în situația în care acestea sunt dominante, se poate vorbi de o *confesiune lirică* (destăinuire/ mărturisire directă a gândurilor și a sentimentelor) sau de *elemente de confesiune lirică*, când acestea apar în mod sporadic; un asemenea text poetic este obligatoriu marcat de *perspectiva subiectivă* (mod propriu de a privi lucrurile, de a gândi și de a simți), ce se reflectă în ideile poetice exprimate sau sugerate, în conturarea atmosferei poetice, în preferința pentru anumite figuri de stil și a anumitor imagini artistice, chiar în specificul elementelor de versificație (strofă, vers, ritm, rimă, măsură) etc.;
- dacă apar *verbe, pronume și adjective pronominale de persoana a II-a singular, verbe la imperativ, substantive în vocativ, interjecții exclamative*, atunci se poate vorbi de un *discurs liric* (de un *monolog adresat*, când nu există replică de răspuns la ideile/ întrebările/ gândurile și sentimentele exprimate), respectiv de o *adresare directă* către un *„personaj liric"* (precum în poezia ***Ce te legeni...*** de Mihai Eminescu, în care codrul joacă rolul unui asemenea *„personaj liric"*); *perspectiva subiectivă* este identificabilă prin aceleași elemente ca mai sus, cu observația că, mai ales în intervenția eului liric, pot apărea și elemente de *confesiune*, de *descriere* sau de *evocare* (prezentare a *ceea ce a fost* și a *cum a fost cândva/ undeva*); de obicei, *discursul liric* presupune o organizare a conținutului pe o relație de tipul: *eu-tu*, *eu-voi*, *atunci-acum* etc.;
- dacă apar *verbe, pronume și adjective pronominale de persoana I plural*, atunci ipostaza eului liric este cea de *exponent/* de *reprezentant* al unei colectivități, în numele căreia „vorbește"; aparent, eul liric nu este decât un *transmițător*, cel mult un *interpret*, al ideilor/ al idealurilor/ al aspirațiilor colectivității, ca atare *perspectiva subiectivă* în *discursul liric* (ceea ce presupune o relație de tipul: *noi-voi*, *ale noastre-ale voastre*) pare că aparține doar respectivei colectivități (de fapt, perspectiva subiectivă implică însuși eul liric, prin selecția și organizarea ideilor în textul poetic, prin mijloacele artistice care se susțin aceste idei, prin mesajul transmis etc.);
- dacă apar *verbe, pronume și adjective pronominale de persoana a III-a* (singular sau plural), eul liric nu se mai resimte ca implicat afectiv (adoptă masca unei *„voci" impersonale, obiective*, care emite idei și/ sau descrie un peisaj, un cadru, o situație etc.); într-un asemenea caz, se vorbește despre *lirism obiectiv* (spre deosebire de *lirismul subiectiv*, din situațiile precedente); și aici se poate vorbi despre o *perspectivă subiectivă*, numai că aceasta este implicită (ascunsă/ mascată/ disimulată), dar având trăsături similare celor precizate mai sus, prin care poate fi identificată.

Scanned with OKEN Scanner

În unele texte lirice, pot apărea diferite combinații de ipostaze ale eului liric, astfel încât se pot împleti elemente de confesiune cu cele de descriere, de meditație sau de evocare, interferențe între persoanele I, a II-a și a III-a ale verbelor etc.

B. 3. Specii literare

Balada populară este o *specie a genului epic în versuri*, de *mare întindere*, prin care se prezintă *fapte și întâmplări excepționale* ale unor *eroi cu statut legendar sau fabulos*, aflați *în plină acțiune*: haiduci, viteji, creatori de geniu, păstori, domnitori etc. Balada populară are caracterele generale ale creației folclorice, respectiv caracter *oral* (este transmisă prin viu grai), *anonim* (nu se cunoaște numele autorului/ poetului popular), *colectiv* (până la forma finală, au contribuit generații succesive de creatori populari), *sincretic* (cunoaște împletirea mai multor arte, respectiv a versului cu muzica, în mediul popular fiind cunoscută drept cântec bătrânesc), *tradițional* (creatorul anonim recurge la teme, motive, idei și procedee constructive consacrate de tradiție și acceptate de colectivitatea în care trăiește).

În funcție de specificul subiectului abordat, baladele populare poate fi haiducești: ***Toma Alimoș***..., legendare: ***Monastirea Argeșului/ Meșterul Manole***..., păstorești: ***Miorița***..., vitejești: ***ciclul Novăceștilor***..., istorice: ***Constantin Brâncovanul***..., fantastice: ***Soarele și luna***...etc.

Narațiunea în versuri este rectilinie/ liniară, alcătuită dintr-o *succesiune de secvențe/ de momente narative* și fixează, de obicei, un singur moment al conflictului (foarte rar apar două sau mai multe conflicte, situate însă unul în prelungirea celuilalt). În balada populară predomină *elementele narative* (accentul cade pe fapte și pe întâmplări, mai puțin pe gânduri și pe sentimente); de cele mai multe ori, apare *alternanța narațiune – dialog* (chiar monolog), vorbirea personajului fiind introdusă printr-un verb al „zicerii": *a zice*, *a spune*, *a grăi*, *a întreba*, *a răspunde* etc. Totdeauna este prezentă *antiteza* (între personaje sau între situații); apar *formule tradiționale* (inițiale, mediane, de încheiere), *clișee convenționale*, *șabloane*, *repetiții complexe*. *Elementele de versificație* păstrează specificul popular: absența strofei (structură monobloc), versul popular lung (7-8 silabe) sau scurt (4-5/ 5-6 silabe), ritmul trohaic, rima împerecheată (uneori combinată cu monorima).

Conflictul, în principiu expresie a luptei care se duce între bine și rău (de unde și valoarea etică, moralizatoare), este tensionat, dramatic, ilustrând o ciocnire autentică de pasiuni și de interese dintre eroi, care se află în situații-limită ale existenței lor, în plină acțiune, învingând sau căzând.

Momentele subiectului apar, de obicei, în succesiunea expozițiune-intrigă-desfășurarea acțiunii-punct culminant-deznodământ. *Expozițiunea* conține formule introductive, prin care se solicită atenția ascultătorului; prezentarea, în date generale, fără individualizări, a spațiului și a timpului acțiunii, a eroilor implicați în conflict, a unor detalii prin care se conturează împrejurările conflictului. *Intriga* are menirea de a face posibilă apariția conflictului care acutizează la extrem starea conflictuală, punând eroii în situații-limită. *Desfășurarea acțiunii* conține o succesiune de secvențe narative și dialogate, uneori îmbinate cu descrierea, care au menirea de a amplifica la extrem conflictul dintre eroi; accentul cade pe sublinierea acțiunilor protagonistului (uneori apar exprimate, în mod direct, gândurile și sentimentele încercate de acesta pe parcursul conflictului). *Punctul culminant* conține momentul de maximă tensiune, când se hotărăște soarta eroului principal. *Deznodământul* are o valoare moralizatoare, fie că protagonistul izbândește în luptă, fie că este înfrânt; pot apărea unele formule tipice/ de încheiere, exterioare cadrului acțiunii, prin care se sugerează sfârșitul conflictului.

Personajele sunt situate în *antiteză*, ilustrând *relația bine-rău* (spre exemplu, în balada *Toma Alimoș*, Toma, haiducul, este văzut ca un justițiar, iar Manea întruchipează imaginea boierului laș și viclean); în portretizare, apar deopotrivă procedee indirecte (trăsături morale desprinse din fapte și comportament, din relațiile cu celelalte personaje, din vorbire, din mediul în care sunt

Scanned with OKEN Scanner

situate, din relația om-natură) și procedee directe (elemente de portret fizic și moral prezentate de creatorul popular sau, în mod subiectiv, de către unul dintre personaje); se respectă principiul corespondenței dintre fizic și psihic (trăsăturilor fizice le corespund trăsături morale pe potrivă). *Personajul central pozitiv* are trăsături fundamentale de caracter care presupun valori tradiționale colective: inteligență, înțelepciune, îngăduință și înțelegere față de semeni, calm, simțul măsurii și al echilibrului, curaj, vitejie și eroism, tărie morală, generozitate, fidelitate față de sine și de alții etc., iar cel *negativ* are trăsături de caracter opuse/ negative: viclenie, violență, spirit de răzbunare, meschinărie, egoism și avariție, josnicie, lașitate etc.

Basmul popular este o *specie a genului epic în proză*, de *mare întindere*, cu *acțiune mai degrabă convențională*, conținând o *împletire de elemente reale și fabuloase, fantastice, uneori supranaturale*, axată pe *ideea binelui care învinge totdeauna răul* și având astfel *o marcată valoare etică și morală*. Ca și balada populară, basmul popular are caracterele generale ale creației folclorice: *oral, anonim, colectiv, tradițional.*

Trăsăturile definitorii prin care basmul se diferențiază de alte creații populare sunt următoarele: *forțele binelui triumfă în confruntare cu forțele răului; prezența formulelor specifice (inițiale, mediane, finale); întrepătrunderea planurilor real-fabulos; prezența unor motive narative diverse: călătoria ca drum inițiatic, lupta cu zmeii, victoria personajului pozitiv, probele depășite de erou, prin care își probează bărbăția și curajul etc.; personajele basmului sunt simbolice, având calități excepționale în situații excepționale: eroul se poate metamorfoza; timpul acțiunii este fabulos, mitic; sunt prezente cifrele magice, simbolice; finalul este fericit, axat pe răsplata eroului.*

Personajele basmelor (exemplificările au ca bază ***Prâslea cel Voinic și merele de aur***), prin raportare la *erou* (Prâslea cel Voinic, personaj principal pozitiv), se pot clasifica în *răufăcători/ antagoniști* (al căror rol este de a tulbura ordinea existentă, de a aduce cu sine o nenorocire sau o nelegiuire, aflate în antiteză cu eroul: cei trei zmei, balaurul și, de la un punct, frații lui Prâslea), în *donatori* (personaje întâlnite de erou, care îi dăruiesc un obiect miraculos ce va contribui la depășirea unui impas: fata cea mică) și în *ajutoare* (personaje care se pun la dispoziția eroului: corbul, puii de zgripsor, zgipsorul). *Schema narativă* (după V.I. Propp) conform căreia se construiește basmul este următoarea: *eroul pleacă la drum (prilej de inițiere), trece diferite probe în care îi înfruntă pe răufăcători, având alături ajutoarele și donatorii, la capătul drumului așteptându-l răsplata binemeritată*. Spre exemplu, Prâslea, eroul basmului, trece prin mai multe probe în confruntarea cu forțele răului și cu invidia fraților mai mari, pe parcursul cărora își probează bărbăția, curajul și istețimea (paza merelor de aur, rănirea zmeului, călătoria pe „tărâmul celălalt", înfrângerea zmeilor, ajutorul dat puilor de zgripsor etc.), la final fiind răsplătit prin căsătoria cu aleasa inimii și moștenirea împărăției tatălui său.

Comedia este *specia literară a genului dramatic*, al cărei *subiect* și *deznodământ provoacă râsul* și care *ridiculizează relații sociale și etice, tipuri umane, năravuri* etc. Ținând de condiția de *operă dramatică, destinată reprezentării scenice/ spectacolului*, textul literar al unei comedii are *trăsături specifice*:

- *organizarea pe acte* (diviziuni principale, reprezentând etape în desfășurarea acțiunii, similare capitolelor dintr-o operă epică), *scene* (subdiviziuni ale textului dramatic, marcând intrarea sau ieșirea unui personaj din scenă), *tablouri* (subdiviziuni ale unui act, care marchează schimbarea decorului, trecerea timpului etc.);
- *modul de expunere este dialogul* (a se vedea mai sus caracteristicile *dialogului dramatic*), în capătul fiecărei replici fiind pus numele personajului care o rostește; uneori apare *monologul* (vorbirea unui personaj cu sine însuși sau cu spectatorii, când este singur în scenă) sau *aparte-ul* (convenția spectacolului presupunând că replica nu este auzită decât de către spectatori, nu și de celelalte personaje din scenă);

Scanned with OKEN Scanner

• *prezența didascaliilor/ a metatextului*: lista de personaje de la începutul operei, eventual cu minime precizări despre statutul acestora, iar în interiorul textului, scrise cu alte caractere de litere, plasate sau nu între paranteze, apar *indicațiile scenice* (notări ale autorului cu privire la jocul actoricesc, la mimică și gesticulație, la decoruri, fond sonor, iluminație scenică etc.); niciuna dintre acestea nu apare în vorbirea personajelor, ele fiind menite să contureze atmosfera spectacolului și plasarea acțiunii/ a conflictelor într-un anumit context spațio-temporal;

• *semnificațiile textului literar sunt sporite/ particularizate de arta interpretării actoricești* (la realizarea spectacolului roluri importante având și viziunea regizorului – a celui care pune în scenă spectacolul –, decorurile, muzica, vestimentația actorilor ș.a.m.d.).

Specifice *comediei* îi sunt *subiectul*, *acțiunea* și *conflictul/ conflictele care stârnesc râsul* (mai ales pe baza unor confuzii, neînțelegeri, exagerări ale unor întâmplări, dar și ale unor situații, reacții și comportamente), *personajele comice* (de cele mai multe ori mediocre, pline de cusururi și vicii, rupte de realitatea lumii în care trăiesc, situate în ipostaze neobișnuite, condamnabile moral), precum și *prezența celor mai variate tipuri de comic* (de situație, de caracter și de moravuri, de limbaj, de intenție etc.), în diferite *forme de manifestare* (aluzia ironică, ironia, persiflarea, caricatura, satira, sarcasmul etc.).

Personajul comic este redus la câteva *trăsături*, de cele mai multe ori *îngroșate*, *bazate pe contrastul dintre aparență și esență* (dintre ceea ce vor să pară personajele și ceea ce sunt ele în realitate), acesta fiind *principala resursă a diferitelor tipuri de comic*.

Modalitățile literare de caracterizarea personajelor sunt cele *directe* (caracterizare, de obicei sumară, efectuată de către autor, prin lista de personaje – prin caare fixează statutul inițial – și prin indicații scenice; caracterizare efectuată de către alte personaje pe parcursul dialogului/ al conflictului, preponderent subiectivă) și cele *indirecte* (trăsături morale și de caracter desprinse din acțiune, din relațiile cu celelalte personaje, din limbaj, din mediul și din contextul în care este situat personajul, din detalii de decor și de vestimentație, din sugestia creată de numele pe care îl poartă etc.); în spectacolul propriu-zis anumite trăsături ale personaajului pot fi accentuate/ modificate, ca urmare a viziunii regizorale ți aa interpretării actoricești (*modalități extraliterare de portretizare*).

Doina *(populară)* este o *specie literară a genului liric*, prin care se *exprimă*, *în mod direct/ nemijlocit* (fără intervenția metaforei), *sentimente de dor*, *de jale*, *de regret*, *de dragoste*, *de revoltă* etc., reprezentând o *descărcare sub formă de artă a preaplinului sufletesc al omului comun* (și prin aceasta constituind un tonic/ un întăritor sufletesc în vălmășagul vieții). În mediul popular tradițional (ca orice creație populară, are următoarele caractere: *oral*, *anonim*, *colectiv*, *sincretic*, *tradițional*), *doina* este cunoscută nu ca „poezie", ci drept *cântec* (cu diferite denumiri: *dainâ*, *duină*, *horie*, *cântec de dor*, *cântec de jale*, *cântec de pe coastă* etc.), fiind legată de câte o melodie specifică, în tempo lent (fie o linie melodică se folosește pentru mai multe texte, fie se folosește pentru un text anumit, cântărețul popular acompaniindu-se cu instrumente populare primitive: *fluier*, *caval*, *tilincă*, *frunză*, *solz de pește* etc.).

În funcție de subiectul pe care îl are textul, *doina* poate fi *de dor*, *de dragoste*, *de jale*, *de înstrăinare*, *de haiducie*, *de cătănie*, *de sărăcie* etc., în toate situațiile fiind *expresia unei reacții/ a unui sentiment provocat de o experiență individuală* care l-a marcat pe omul comun/ pe creatorul anonim și care devin *teme favorite ale cântecului*: dorul, dragostea, măritișul/ însuratul nefericit, traiul printre străini, bătrânețea, luarea la oaste, tentația haiduciei etc. *Doina* pornește de la o *experiență individuală*, dar capătă *valoare general umană*, tocmai prin universalitatea temelor tratate.

Exprimarea impresiilor, a reacțiilor, a gândurilor și a sentimentelor este directă, în doină apărând fie *structura dialogică* (conținut de idei organizat pe relația *întrebare-răspuns*), fie *monologul adresat*, în toate situațiile impresionând *sinceritatea mărturisirii/ a destăinuirii*. Ca atare, în doină se întâlnesc în mod frecvent cele mai diverse *mărci lexico-gramaticale ale adresării*

Scanned with OKEN Scanner

directe (persoana a II-a singular a verbelor, a pronumelor şi a adjectivelor pronominale, verbele la imperativ şi la alte moduri cu valoare de imperativ, substantivele şi alte formule de adresare în vocativ, interjecţii exclamative etc.), de cele mai multe ori împletite cu *mărci lexico-gramaticale ale confesiunii* (verbe, pronume şi adjective pronominale de persoana I singular).

Elementele de versificaţie sunt cele specific populare: absenţa strofei (structură monobloc), versul popular lung (7-8 silabe) sau scurt (4-5/ 5-6 silabe), ritmul trohaic, rima împerecheată (uneori combinată cu monorima).

Fabula este *specia genului epic, în proză sau în versuri*, în care sunt *satirizate moravuri sau defecte omeneşti*, în *scopul de a le îndrepta*, prin intermediul *personajelor alegorice* (obiecte, animale, păsări, plante, chiar abstracţiuni, care au comportamente omeneşti/ sunt umanizate).

Structura unei *fabule* presupune *povestirea/ relatarea unei întâmplări* (cu tâlc/ pilduitoare) şi o *morală* reprezentând scopul relatării (*explicită*, respectiv formulată în finalul textului, sau *implicită*, desprinsă din semnificaţia conflictului). Fiind o *operă epică*, fabula are drept trăsături generale şi specifice: *prezenţa unui narator* (aparent obiectiv, în realitate fiind exponent al unor valori care exprimă binele, frumosul şi adevărul), *acţiunea concentrată* (uneori redusă la un singur moment al subiectului, cu un deznodământ imediat), *conflictul puternic, chiar violent* (pornind de la mentalităţi/ perspective/ opinii divergente), *personaje alegorice* şi un *mesaj care promovează valori etice şi morale. Subiectul fabulei* este, de cele mai multe ori, un prilej de amuzament, dar în spatele râsului provocat de neprevăzutul/ de ineditul întâmplărilor şi al situaţiilor se ascund probleme grave, serioase, ale omului şi societăţii în care trăieşte.

Imnul este o *specie a genului liric*, prin care, pe un *ton solemn*, se exprimă *preţuirea faţă de divinitate, de o personalitate, de o idee sau de un sentiment nobil*, printr-un *discurs liric avântat* (cu efecte retorice). Dat fiind specificul imnului, *discursul liric solemn* promovează *idei înălţătoare, viziuni grandioase, trăsături esenţializate şi hiperbolizate*, ilustrate deseori pe baza *alegoriei* (suită de comparaţii, metafore, hiperbole, personificări, antiteze, prin care se poate face trecerea de la individual şi concret, la general şi abstract). *Mărcile lexico-gramaticale ale prezenţei eului liric în text* sunt cele specifice *adresării directe* (verbe, pronume şi adjective pronominale de persoana a II-a singular, verbe la imperativ, substantive în vocativ, interjecţii exclamative, invocaţii şi exclamaţii retorice etc.).

Nuvela este o *specie a genului epic în proză*, de *dimensiuni medii* (ca întindere se situează între schiţă şi roman), cu *un fir narativ central* şi o *construcţie riguroasă a subiectului*, cu un *conflict concentrat*, care implică un *număr relativ redus de personaje.*

Acţiunea nuvelei este mai dezvoltată decât a schiţei, întâmplările sunt relatate în ritm alert şi obiectiv, adesea în secvenţe memorabile, în care naraţiunea propriu-zisă (relatarea sau povestirea) se împleteşte cu dialogul, secvenţele descriptive fiind rare, pentru că descrierea încetineşte sau chiar întrerupe naraţiunea.

Naratorul intervine relativ puţin prin consideraţii personale (în multe dintre nuvelele din literatura română se observă tendinţa de obiectivare, de atenuare a prezenţei naratorului care nu se implică în subiect şi se detaşează de personaje).

Relaţiile temporale şi spaţiale sunt clar delimitate; spre deosebire de schiţă, acţiunea se desfăşoară în timpuri şi în spaţii diferite (construcţia epică are amploare în timp şi în spaţiu). Spre exemplu, în nuvela ***Două loturi*** de I.L.Caragiale acţiunea se pertece în casa familiei lui Lefter Popescu, la berărie, în casa chivuţelor, la minister, la bancă etc.

Personajul principal se află angrenat într-un puternic conflict, menit să-i pună în lumină caracterul; de cele mai multe ori, ipostaza iniţială a personajului este diferită de cea finală, datorită conflictului/ conflictelor în care se află angrenat şi care îi determină transformarea (Lefter Popescu este micul funcţionar a cărui dramă se declanşează odată cu vestea câştigului la

Scanned with OKEN Scanner

loterie, degradarea personalității sale producându-se treptat, ca urmare a iluziei îmbogățirii neașteptate, până la stadiul nebuniei, din final).

În nuvelă se acordă o importanță mai mare *caracterizării complexe a personajelor* (în special prin modalități/ procedee indirecte) decât acțiunii propriu-zise.

Pastelul este *specie genului liric*, în care *se descrie*, într-un *tablou expresiv*, cu *mare capacitate de sugestie* prin *imaginile artistice* pe care le conține, *un peisaj/ aspect din natură sau un interior*, în măsură să genereze *o stare de spirit/ o emoție artistică*.

Denumirea de *pastel* (preluată din artele plastice) și *specia literară* însăși a fost introdusă în literatura română de Vasile Alecsandri, care a publicat – între 1868 și 1869 – ciclul de poezii descriptive de natură, intitulat ***Pasteluri***.

Într-un *pastel* dominante sunt *imaginile artistice*, realizate printr-o *aglomerare a figurilor de stil* (epitete, comparații, enumerații, hiperbole, personificări, metafore...), organizate într-o *descriere de tip tablou* (statică sau dinamică), din *perspectiva subiectivă a unui privitor* care notează ceea ce vede, simte și îl impresionează (uneori apar și elemente evocative sau meditative), dar și dintr-o *perspectivă aparent obiectivă* (în care se evită mărcile evidente ale implicării afective, respectiv verbele, pronumele și adjectivele pronominale la persoana I singular, subiectivitatea eului liric fiind însă identificabilă prin ideile poetice exprimate sau sugerate, prin conturarea atmosferei poetice, prin preferința pentru anumite figuri de stil și a anumitor imagini artistice, prin deplasarea accentului asupra unor detalii semnificative dein care se reconstituie întregul etc.).

Romanul este o *specie a genului epic în proză* de *mari dimensiuni*, cu *acțiune complexă*, desfășurată pe *mai multe planuri narative*, cu *personaje numeroase* ce întruchipează o *varietate de tipuri umane*, având *conflicte puternice, ramificate*, bine construite epic. În funcție de subiectul abordat, romanul poate fi *istoric*, *social*, *de dragoste*, *de aventuri* etc., iar din perspectiva construcției subiectului și a personajelor, a ipostazei naratorului și a relației autor-operă, romanele pot fi clasificate în *tradiționale*, *moderne*, *obiective*, *de analiză psihologică* etc.

Spre exemplu, romanul ***Baltagul*** de Mihail Sadoveanu, prin complexitatea subiectului și prin specificul conflictelor în care sunt implicate personajele, poate fi considerat un roman pastoral, al transhumanței, dar conține și elemente de roman mitic (își are originea în balada populară ***Miorița***, de unde preia o serie de motive și de idei), de roman de formare a unui personaj (unul dintre planurile narative urmărește drumul inițiatic al lui Gheorghiță), de roman polițist (Vitoria urmărește să descopere adevărul despre dispariția lui Nechifor Lipan, îi demască, îi judecă și îi pedepsește pe ucigași) etc.

Prin raportare la *conflicte*, pot fi identificate în romanul citat mai multe planuri narative. Există, mai întâi, un plan al frământărilor sufletești ale Vitoriei, generate de absența prelungită, neașteptată, a lui Nechifor Lipan (redate prin elemente de analiză psihologică și de monolog interior), apoi un plan narativ care se concentrează asupra Vitoriei, ca om de acțiune (munteanca își pregătește cu migală și răbdare plecarea la drum, pe urmele soțului dispărut, pe parcursul călătoriei fiind implicată în diferite întâmplări, unele privind etapele esențiale ale vieții: botezul, nunta, moartea), suprapus peste acesta fiind planul urmăririi drumului de inițiere parcurs de Gheorghiță, în formarea sa ca adult responsabil. Există și o *diversitate de conflicte secundare*, în centrul cărora se află personajul central feminin: între Vitoria și copiii săi, Gheorghiță și Minodora, între Vitoria și ucigașii Bogza și Cuțui, între Vitoria și autoritățile reprezentate de subprefect etc.

Sub aspectul *compoziției*, romanul ***Baltagul*** conține șaisprezece capitole, acțiunea desfășurându-se din toamnă până în primăvară, în diferite locuri: Măgura Tarcăului, bălțile Jijiei, satele întâlnite în drumul către Dorna.

Firul epic, axat pe urmărirea etapelor descoperirii adevărului cu privire la moartea oierului, conține trei mari părți, îmbinate armonios, care aduc în prim-plan imaginea Vitoriei, dar și o

Scanned with OKEN Scanner

serie de alte aspecte care trădează complexitatea problematicii abordate de scriitor: viața muntenilor surprinsă monografic, destinul mioritic al lui Nechifor Lipan, drumul inițiatic parcurs de Gheorghiță.

Partea I (capitolele I-VI) conține *expoziționea și intriga* sau *situația inițială*, acțiunea fiind centrată pe evocarea frământărilor sufletești ale Vitorilei și a lumii satului moldovean de sub munte. De la evocarea monografică a lumii satelor de sub munte, treptat centrul atenției naratorului se fixează asupra imaginii Vitoriei Lipan, care este frământată de grijile pentru soarta bărbatului dispărut (punctul de plecare al intrigii romanului).

Partea a II-a (capitolele VII-XII) conține *desfășurarea acțiunii* sau *situația transformațională* și are un caracter dinamic, constând în căutarea înfrigurată a lui Nechifor Lipan, munteanca parcurgând drumul din Munții Tarcăului, pe firul Bistriței, către Vatra Dornei, prilej pentru narator de a evoca oameni, locuri, întâmplări și obiceiuri ale unei lumi românești tradiționale.

Partea a III-a (capitolele XIII-XI) conțin *punctul culminant și deznodământul* sau *situația finală*. Vitoria găsește rămășițele pământești ale soțului ei, organizează înmormântarea creștinească, îi judecă și îi pedepsește pe ucigași și se pregătește de întoarcere, pentru a relua viața cu noile responsabilități.

Relatarea faptelor se face la persoana a III-a (narator obiectiv, omniscient), iar modurile de expunere sunt narațiunea împletită cu descrierea (sub formă de portret sau de tablou de natură), cu dialogul, uneori apărând și secvențe evocative (lumea muntenilor, chipul lui Nechifor păstrat în memoria femeii) sau conținând elemente de analiză psihologică (când se evocă frământările sufletești ale Vitoriei).

Schița este o *specie a genului epic în proză*, de *mică întindere*, cu *personaje puține* și cu *acțiune simplă*, având *un singur fir narativ* și surprinzând *un moment semnificativ din viața personajului principal*, care este *caracterizat printr-o trăsătură fundamentală de caracter*. Termenul provine din artele plastice, unde are sensul de *creionare rapidă a unui subiect*; preluat de literatură, termenul denumește cea mai restrânsă formă de proză scurtă; schița cultivă *instantaneul*, are *caracter fragmentar*, iar modul principal de expunere este narațiunea în ritm alert, de obicei derulată cinematografic și împletită cu dialogul de factură dramatică (ceea ce face ca schițele lui I.L. Caragiale să se apropie de genul dramatic).

Acțiunea schiței este simplă, aproape convențională, liniară, alcătuită dintr-o succesiune de momente narative. Spre exemplu, în schița ***D-l Goe...*** de I.L. Caragiale asemenea momente sunt precizarea contextului spațial și temporal, așteptarea trenului pe peronul din „Urbea X", discuția „filologică" despre corectitudinea pronunțării cuvântului „marinar", ocuparea locurilor în tren, pierderea de către Goe a pălăriei și a biletului de călătorie, blocarea băiatului în „compartimentul unde nu intră decât o singură persoană", eliberarea captivului și plata amenzii, tragerea semnalului de alarmă, sosirea cu întârziere a trenului în București, plecarea lui Goe și a însoțitoarelor sale „la bulivar". Acțiunea se caracterizează prin ritmul alert, dat de împletirea narațiunii cu dialogul viu, expresiv, derulându-se în secvențe cinematografice, dintre care unele au valoare antologică (discuția „filologică", pierderea pălăriei etc.); fixează un singur moment din viața personajului și are un timp și un spațiu limitate (cele câteva ore ale călătoriei provincialilor: Goe, mam-mare, mamița, tanti Mița; peronul gării din „Urbea X"; trenul accelerat care circulă spre București).

Personajele sunt surprinse într-un moment de viață autentică, în măsură să le pună în evidență trăsăturile morale; sunt creionate sumar, pe baza unei singure trăsături definitorii a caracterului, uneori văzută într-o diversitate de nuanțe (Goe întregește tipologia „moftangiilor" lui I.L. Caragiale, întruchipând imaginea copilului răsfățat și obraznic dintr-o familie cu pretenții de educație aleasă, în realitate vulgară, cu apucături de mahala). În schițele lui I.L.Caragiale, *comicul* este o modalitate de caracterizare a personajelor, în variatele sale forme: de situație, de caracter și, mai ales, de limbaj.

Scanned with OKEN Scanner

Mesajul schiței amintite are o funcție etică și moralizatoare, pentru că naratorul pune în discuție valori precum educația, bunul-simț, politețea, rolul adulților în formarea caracterului copiilor, oferindu-se ca exemplu comportamentul personajelor, din care se trag învățăminte.

B. 4. Figuri de stil

Alegoria este figura de stil prin care – pe baza unei suite de alte procedee și figuri de stil – se obține trecerea de individual și concret, la general și abstract.

Din analiza figurilor de stil din versurile de mai jos, se poate observa aglomerarea, în doar câteva versuri, a unei suite de metafore, comparații, hiperbole, personificări, epitete..., prin care poetul își exprimă, deschis extazul. Natura în sărbătoare este prezentată, figurat, sub înfățișarea unei fecioare de o neasemuită frumusețe.

„Cât de frumoasă te-ai gătit
Naturo, tu! Ca o virgină
Cu umblet drag, cu chip iubit!
Aș vrea să plâng de fericit,
Că simt suflarea ta divină,
Că pot să văd ce-ai plăsmuit!" (George Coșbuc)

Deopotrivă, *alegoria* este *un mod de gândire*, *o figură de stil*, dar și *un un mod de compoziție artistică*.

• Ca *mod de gândire*, alegoria este un fel ocolit, ascuns de gândire, exprimat prin pilde și simboluri, specific omului din colectivități arhaice sau doar tradiționale. Spre exemplu, Smaranda Creangă, atât de plastic evocată de povestitorul humulești în ***Amintiri din copilărie*** sub chipul mamei, are o existență marcată de un ansamblu de tradiții, credințe, superstiții:

„Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății: alunga nourii cei negri de pe deasupra satului nostru și abătea grindina în alte părți, înfigând toporul în pământ, afară, dinaintea ușii; închega apa cu numai două picioare de vacă, de se încrucea lumea de mirare; bătea pământul sau păretele sau vrun lemn, de care mă păleam la cap, la mână sau la picior, zicând: „Na, na!"...și îndată-mi trecea durerea..."

Accidental, alegoria ca mod de gândire apare și la indivizi din societatea contemporană, prin rolul pe care îl acordă unor obiecte sau însemne (embleme, tatuaje, accesorii vestimentare...), dar și semnificației viselor, ghicitului în palmă sau în cafea etc.

• Ca *figură de stil*, alegoria este un mijloc sugestiv de plasticizare a unei idei abstracte. Este o metaforă continuă, prelungită, „în acțiune", de fapt, o înșiruire de metafore, personificări, comparații – chiar simboluri –, care, la un loc, formează o imagine unitară (alegoria primăverii din pastelul lui Coșbuc). În general,sugerează noțiuni abstracte prin intermediul unor elemente concrete, înseamnă a vorbi ceva, în aparență deschis, dar a înțelege altceva (diferit sau chiar opus celor afirmate).

Spre exemplu, într-un proverb precum *„Bate șeaua, să priceapă iapa"* există două planuri diferite ale înțelegerii sensurilor:
- un plan vizibil, al sensului concret, legat de sensul propriu al cuvintelor (*bătaia*, în sens fizic);
- un plan ascuns, al semnificațiilor figurate (*a aduce vorba despre cineva sau ceva, a face o aluzie, a nu cere în mod direct...*).

Acest plan al sensurilor figurate implică *alegoria*, care se poate desfășura pe spații relativ mari, așa cum este în cazul reprezentarii alegorice a morții ca nuntă (***Moriția***) sau a morții ca joc (***De-a v-ați ascuns***, de Tudor Arghezi).

• Ca *mod de compoziție artistică*, apare într-o gamă variată de specii literare (fabula, romanul alegoric, ghicitoarea, cimilitura etc.), de exemplu, ***Fabulele*** lui Esop; ***Istoria ieroglifică*** de Dimitrie Cantemir; ***Luceafărul***, de Mihai Eminescu; ***Noapte de Decemvrie***, de Alexandru Macedonski; ***Riga Crypto și lapona Enigel***, de Ion Barbu....

Scanned with OKEN Scanner

Antiteza este procedeul prin care se alătură tablouri, personaje, acțiuni, idei abstracte cu sensuri contrarii, pentru a se sublinia opoziția dintre ele.

• Antiteza apare ca procedeu stilistic, dar și ca procedeu compozițional. Opoziția se face între două cuvinte, două fenomene, situații, imagini, noțiuni, idei etc.; prin aceasta, un termen îl îl pune mai bine în lumină pe celălalt: *„Toate-s vechi și nouă-s toate..."* (Mihai Eminescu); *„Stăpânul vitreg vă loveşte, / dar cerul bine-vă-cuvântă"*. (Octavian Goga)

• Se poate realiza, dimensional vorbind, de la un cuvânt până la o întreagă operă. Spre exemplu, în ***Scrisoarea III***, de Mihai Eminescu, apare antiteza și între personaje (Mircea și Baiazid), și între părțile componente ale operei (evocarea trecutului de glorii și imaginea prezentului decăzut).

• La nivelul unor termeni, un indiciu al antitezei poate fi conjuncția adversativă (*dar*; *iar*; *însă*; *ci*...), cât și conjuncția coordonatoare „și" (cu valoare apropiată de cea adversativă); între personaje, tablouri, scene..., legătura gramaticală este greu sesizabilă: *„Bun și rău, sceptic și cucernic, milos și crud, temerar și fricos – duh răzvrătit, împotriva lui mai mult decât asupra lumii..."* (Alexandru Vlahuță).

• Antiteza este mult mai sugestivă când apare chiar în titluri: ***Război și pace*** (L.N. Tolstoi), ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*** (Camil Petrescu)

• Odată stabilit principiul antitezei pe spații largi, este suficient ca prin prezentarea trăsăturilor unei părți să se subînțeleagă, în mod automat, trăsăturile contrare ale celeilalte.

Comparația este o construcție inedită, plastică și sugestivă, care pune față în față două elemente: termenul comparat **(A)** sau *obiectul* și termenul comparant **(B)** sau *imaginea*.

• Între cei doi termeni relația se stabilește prin elemente comparative: *ca*, *precum*, *ca și*, *asemeni cu*, *întocmai ca*, *tot astfel* etc.:

„În zadar striga-mpăratul ca și leul în turbare..." (Mihai Eminescu)
termen comparat (*obiectul*) ↙ ↓ ↘ termen comparant (*imaginea*)
elementul comparativ

• Când lipsește elementul de relație, comparația devine, de regulă, *metaforă*: *„În zadar striga-mpăratul, leu în turbare..."*.

• Gramatical, comparația se află, de obicei, în poziția complementului circumstanțial de mod: *„Pulbere de diamante cade fină ca o bură..."* (Mihai Eminescu).

• În opera literară, analogiile, asemănările, deosebirile stabilite între cei doi termeni uimesc prin noutate și dau sentimentul frumosului; comparația poate fi:
- simplă: *„Un salcâm privi spre munte/ Mândru ca o flamură..."* (George Topârceanu)
- dezvoltată, amplă: *„Toate cele pământeşti,/ Sunt ca umbra norilor,/ Ca mireasma florilor..."* (George Topârceanu);
- obișnuită, tradițională: *„Atât de fragedă te-asemeni/ Cu floarea albă de cireș..."* (Mihai Eminescu);
- presupunând o paralelă: *„Ca sclipirile de spadă/ Fulgerele-ncep să cadă..."* (George Topârceanu)
- antitetică: *„...Și ca un spin,/ Cu raza-i rece și subțire,/ Mi-a strecurat un gând străin/ În visul meu de fericire..."* (George Topârceanu.).

• După atitudinea vorbitorului, comparația poate fi umoristică, grotescă, ironică, emfatică, hiperbolică: *„Mic, cu solzi ca de balaur,/ Trupu-i se clatină,/ Juvaier de smalț și aur/ Cu sclipiri de platină."* (George Topârceanu); *„Vorba asta scurtă/ E ca mângâierea porcului pe burtă."* (Tudor Arghezi); *„Ieşi Zamfira-n mers isteț,/ Frumoasă ca un gând răzleț,/ Cu trupul nalt, cu părul creț..."* (George Coșbuc).

Enumerația presupune înșiruirea unor termeni (cu sau fără determinări).

• Prin enumerație se obține prezentarea nuanțată a aspectelor vizate: *„Dacă-i copil, să se joace; dacă-i cal, să tragă; și dacă-i popă, să cetească..."* (Ion. Creangă).

• Scoate în evidență diversitatea componentelor și creează impresia de acumulare: *„...se îngrașă și râde nepedepsit, și și-a pus piciorul pe grumazul nostru..."* (Mihail Sadoveanu).

Scanned with OKEN Scanner

• Poate da ritmul necesar, mai ales în descriere, prin lungimea frazei şi prin accentul pus pe detaliu: *„Ţapăn, drept, cu schiptru-n mână, şade-n perine de puf."* (Mihai Eminescu).

Epitetul este figura de stil prin care se indică expresiv însuşirea sau caracteristica unui obiect.
Condiţii minime de existentă:
- să aducă termenului determinat un element de noutate;
- să aibă *sens figurat.*

Trăsături comune	Trăsături expresive
1. ... spice aurii...	1. ... zile aurii...
2. ... inel de aur...	2. ... spic de aur ...
3. ... femei bătrâne ...	3. ... scripturile bătrâne ...
4. ... un om merge schiopătând pe stradă...	4. ... un elev răspunde schiopătând la întrebări ...
5. ... hârtie albă ...	5. ... tăcere albă...
↓	↓
cuvintele subliniate *nu sunt epitete*	cuvintele subliniate *sunt epitete*

• Gramatical, epitetul poate fi exprimat prin:
- adjectiv: *„În faţă răsărise luna. Era stinsă şi vălurită ca obrazul unei bătrâne."* (Fănuş Neagu)
- locuţiune adjectivală: *„Cu ochii de sânge, cu barba vâlvoi,/ El zboară şoimeşte."* (George Coşbuc)
- adverb: *„Şi mulţămind lui Hristos,/ Te sărut, mândră, frumos."* (Mihai Eminescu)
- locuţiune adverbială: *„Fluieraş de fag, / Mult zice cu drag!"* (***Miorița***)
- gerunziu neacordat: *„Durduind soseau călării ca un zid înalt de suliţi..."* (Mihai Eminescu)
- substantiv cu valoare adverbială: *„Stă-n uşă popândău, că nu poţi trece de el...!"* (V.I. Popa)

• Termenul căruia îi conferă trăsături expresive poate aparţine:
- grupului nominal (substantiv, pronume, numeral): *„Era linişte împărătească."* (Gala Galaction), *„Au venit apoi ai lui, rumeni la faţă şi îmbuibaţi..."* (***Bujorul – Legende populare româneşti***), *„Al doilea, mai cu vino-ncoa', i-ar fi plăcut ei, nu-i vorbă..."* (Panait Istrati);
- grupului verbal (verb, interjecţie...): *„Uite cum se şterg, pălite, de pe boltă, mii de stele..."* (Alexandru Davila), *„Iată-l iar trist şi amărât, să-i plângi de milă, şi alta nu..."* (***Bujorul – Legende populare româneşti***).

• Epitetul şi termenul determinat au împreună o funcţie artistică (de ornare, de individualizare, de personificare...), subliniind însuşiri expresive,uneori cu o deosebită forţă de plasticizare: *„Într-o parte, zidul îmbrăcat în codrii se ştirbea, ca să lase, printre lespezii zdrobiţi şi fagii cosiţi mereu la rădăcină, undele otelite ale Iablanicioarei."* (Gala Galaction).

• Mult folosit în descriere, epitetul poate fi:
- simplu: *„Vorbe late! Vorbe late!"* (Alexandru Davila)
- multiplu (dublu sau triplu): *„...îşi ostoia setea sa covârşitoare cu cele de pe urmă picături de viaţă, umede şi vii, sorbite din vinele adânci ale lucrurilor."* (Calistrat Hogaş)
- dezvoltat (grup de cuvinte sau o propoziţie cu rol de epitet): *„...pământul înfricoşat se cutremura nemernic, până în cele mai din adânc ale temeliilor sale..."*. (Calistrat Hogaş)

• Epitetul poate sta la baza formării altor procedee artistice sau a figurilor de stil:
- personificarea (epitet personificator): *„...Lângă lacul, care-n tremur somnoros şi lin se bate,/ Vezi o masă mare-ntinsă, cu făclii prealuminate"*. (Mihai Eminescu)
- hiperbola (epitet hiperbolic): *„Gigantică poart-o cupolă pe frunte..."*. (George Coşbuc)
- metafora (epitet metaforic): *„De treci codri de aramă..."*. (Mihai Eminescu)

În identificarea valorii de epitet a unui cuvânt (grup de cuvinte, sintagmă...), pe lângă expresivitate, se va avea în vedere şi relaţia gramaticală. Una şi aceeaşi idee se poate transpune în mai multe feluri, asemănătoare în planul conţinutului, dar diferite în plan morfologic şi sintactic:

Scanned with OKEN Scanner

„anii pier în spume" (substantiv – epitet); *„anii pier înspumaţi"* (adjectiv – epitet); *„anii pier ca spuma"* (comparaţie); *„spuma anilor piere"* (metaforă).

Hiperbola este figura de stil prin care se exagerează (prin mărire sau micşorare) proporţiile sau calităţile unui fapt, fenomen, personaj, tablou...

• Imaginea obiectului vizat apare peste sau sub limitele sale fireşti, astfel acesta apărând mai expresiv decât în realitate.

„Obiectul oricărei hiperbole este de a ajunge la adevăr prin minciună, este o ficţiune care nu înşală." (Seneca). Hiperbola presupune:

- exagerare în sensul măririi: *„Zguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi"* (Mihai Eminescu)
- exagerare în sensul micşorării: *„Ia, am fost şi eu, în lumea asta, un boţ cu ochi, o bucată de humă însufleţită din Humuleşti..."* (Ion Creangă)

• Generată de impulsul unui sentiment puternic (admiraţie, indignare, revoltă, dispreţ ...), se sprijină pe: (a) repetiţii; (b) enumeraţii; (c) superlative deosebite; (d) epitet; (e) metaforă:

„Gigantică poart-o cupolă pe frunte
Şi vorba-i e tunet, răsufletul ger,
Iar barda din stânga-i ajunge la cer,
Şi vodă-i un munte." (George Coşbuc)

• Uneori poate fi un mijloc pentru crearea umorului, a comicului, a ironicului. Un exemplu tipic este portretul libelulei din ***Rapsodii de toamnă***, de George Topârceanu, cizelat cu arta bijutierului:

„Mic, cu solzi ca de balaur,
Trupu-i fin se clatină,
Juvaier de smalţ şi aur
Cu sclipiri de platină." (George Topârceanu)

Inversiunea este un procedeu stilistic ce constă în schimbarea ordinii normale, progresive, a cuvintelor în propoziţie şi a propoziţiilor în frază.

• Procedeul are implicaţii:

a. *morfologice*, prin antepunerea adjectivului faţă de substantiv: *„Într-o sălbatică splendoare/ Vedeam Ceahlăul la apus..."* (George Coşbuc)

b. *sintactice*, prin antepunerea:

- predicatului faţă de subiect: *„În genunchi cădeau pedeştrii..."* (Mihai Eminescu)
- complementului faţă de regent: *„Zările de farmec pline/ Strălucesc în luminiş."* (George Coşbuc)
- subordonatei faţă de regentă: *„Când ies dimineaţă din casă, o trăsură de trap mare intră pe strada mea..."* (I.L. Caragiale)

• Poate apărea ca mijloc de conservare a metricii versurilor (ritm, măsură, rimă...): *„La voi aleargă totdeauna/ Truditu-mi suflet să se-nchine."* (Octavian Goga)

• Inversiunea poate avea consecinţe:

a. la nivel lexical: *Ion este om mare.* (adult); *Ion este mare om...!* (important).

b. la nivel morfologic: *Dau cartea colegului* (substantiv în dativ sau în genitiv, în funcţie de sensul comunicării); *Dau colegului cartea...* (substantiv în dativ).

c. la nivel sintactic: *Se auzea un câine lătrând* (un câine = subiect; lătrând = atribut verbal). *Se auzea lătrând un câine* (lătrând = subiect; un câine = subiect).

Metafora este figura de stil bazată pe transferul de expresivitate dintre termenul-obiect şi termenul-imagine al unei comparaţii subînţelese.

• Metafora are la bază o comparaţie (**A** este *ca/ precum* **B**) al cărei termen comparativ (*ca, precum, ca şi, asemeni cu, întocmai ca, tot astfel* etc.) lipseşte (deci: **A** este **B**). În relaţia celor

Scanned with OKEN Scanner

doi termeni ai metaforei, primul (A) rămâne cu sensul său propriu sau este eliminat, iar celălalt (B) devine termen cu sens figurat:

„*S-a ivit pe culme Toamna, / Zâna melopeelor...*" (George Topârceanu)

A. = termen-obiect ↙ ↘ **B.** = termen-imagine al unei comparații subînțelese = metaforă

Comparația inițială fusese „*...Toamna ca/ precum zâna melopeelor...*" (*ca/ precum* = element comparativ).

• Gramatical, metafora apare, mai ales, ca:

- asociere sau o subordonare a termenului-obiect **(A)** față de termenul-imagine **(B)**: „*Norul* (A) *plutea pe cer ca un fulg ușor*" (element comparativ + **B**) comparație, „*Fulgul ușor al norului plutea pe cer*" (**B** subordonat lui **A**) metaforă
- apoziționare a termenului-imagine **(B)** față de termenul-obiect **(A)**: „*Norul, fulg ușor, plutea pe cer*" metaforă
- substituire a termenului-obiect **(A)** prin termenul-imagine **(B)**: „*Fulgul ușor plutea pe cer, prevestind curând furtuna*" metaforă

• În funcție de cei doi termeni **(A** și **B)**, metafora poate fi:

- *implicită* (când este folosit doar termenul-imagine sau termenul de sosire **B**): „*Stătu el ce stătu, și ce-i trecu prin tărtăcuța lui să facă...?*"(***Legenda pițigoiului***) = metaforă; comparația inițială: „*...îi trecu prin capul ca o tărtăcuță...*"(**A**+element comparativ+**B**)
- *explicită* (când sunt folosiți ambii termeni): „*Ana este un bujor de fată.*" (**B+A**)

• Forța de sugestie a metaforei se extinde, de cele mai multe ori, asupra termenilor apropiați, cu care intră în relație: „*În amurg fâlfâiau zdrențe roșii și negre și înfățișarea cerului prevestea o ploaie mare.*" (Gala Galaction). Metafora „*zdrențe*" este o sugestie a haosului gata să se instaleze în natură, în frază accentul de interes căzând tocmai asupra semnificației acestui cuvânt.

• Datorită forței sale de sugestie, prin concentrarea de sensuri pe care o presupune, metafora este larg folosită în poezia modernă.

Personificarea este figura de stil prin care se atribuie obiectelor, ființelor necuvântătoare sau unor abstracțiuni, însușiri și manifestări specifice omului (de *persoană*).

• Pe scară largă este întâlnită în basm, în baladă, în fabulă și relativ accidental în celelalte specii literare. Rolul său principal este acela de umaniza trăsăturile obiectelor neînsuflețite și ale animalelor, prin atribuirea:

- unor calități și înfățișări ale persoanei: „*Un lăstun în frac apare,/ Sus pe-un vârf de trestie...*" (George Topârceanu)
- limbajului și comportamentului uman: „*Murgul coama-și netezește/ și din gură mi-i grăiește*" (***Toma Alimoș***).
- sentimentelor și rațiunii: „*Un țânțar, nervos și foarte/ Slab de constituție/ În zadar vrea să ia parte/ Și el la discuție...*" (George Topârceanu)

• Personificarea se poate realiza prin:

- substantiv: „*Sufletul satului fâlfâie pe lângă noi.*" (Lucian Blaga)
- adjectiv: „*...pământul înfricoșat se cutremura nemernic...*" (Calistrat Hogaș)
- verb: „*Prepelița înțelesese că e un vânător.*" (I.Al. Brătescu-Voinești)

• Uneori, creează impresia unui fals dialog sau se realizează prin dialog: „*Noapte, noapte,* iar mă lași/ Singur pe cărări pustii..." (St.O. Iosif)

Repetiția este un procedeu stilistic bazat pe reluare, pentru a întări o idee sau o impresie, având ca elemente definitorii:

• Insistența asupra unui obiect, fenomen ori stare sufletească, prin acumularea obsesivă: „*Tătucă! Tătucă! s-a dus, ni l-au ucis dușmanii...*" (Mihail Sadoveanu)

Scanned with OKEN Scanner

• Sublinierea, întărirea sau potenţarea ideii conţinute, mai ales într-un tablou dinamic: „*Mircea însuşi mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,/ Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare.*" (Mihai Eminescu)

• Realizarea unei armonii acustice interne şi obţinerea simetriei, prin reluarea aceluiaşi grup sonor:

„Codrul cântăreţii-şi culcă,
Doarme trestia bolnavă,
Dorm doi pui de nevăstuică
Sub o brazdă de otavă." (Octavian Goga – ***Sara***)

• Sugerarea unei multitudini de nuanţe: intensitatea sau cantitatea, progresia ori periodicitatea, durata, distribuţia sau frecvenţa, succesiunea etc.

III. Sinteze şi scheme recapitulative

(fonetică, vocabular, morfologie şi sintaxă)

FONETICA

A. Sunet. Literă. Corespondenţa dintre litere şi sunete

1. Alfabetul limbii române are 31 de litere (8 vocale, dacă le considerăm distincte pe *â* şi *î* + 23 de consoane).
2. Litera *e* poate fi vocală, semivocală sau literă ajutătoare:
- când este vocală, se scrie şi se pronunţă ca atare (*elev, element, electoral, eminent...*) sau transcrie diftongul *ie* (se scrie *e* şi se pronunţă *ie* în cuvinte de tipul: *el, ei, ele, este, eşti...*);
- când este semivocală, se scrie şi se pronunţă *e* (*avea, beat, citea...*) sau se scrie *e* şi se pronunţă *i* (*aceea, ea, insinuează...*);
- ca literă ajutătoare, apare în grupurile: *ce, ge, che, ghe* + vocala *a* (*ceapă, geam, cheamă, veghea...*; *e* + *a* nu formează un diftong).
3. Litera *i* poate fi vocală, semivocală sau literă ajutătoare:
- când este vocală, se scrie şi se pronunţă ca atare (*aripă, binoclu, diplomat...*; este vocală nesilabică atunci când este folosită ca literă finală: *azi, beri, cărţi, câţi, însuşi, însuţi, totuşi* etc. sau când apare în elementul de compunere *ori-*: *orice, oricând, oricui...*);
- când este semivocală, apare în diftongi (*iar, ied, iobag, iubesc, ai, copii, văzui...*);
- ca literă ajutătoare poate apărea în grupurile *ci, gi, chi, ghi*, când grupurile sunt urmate de o vocală (*ciot, ciur, Giurăscu, ghiul, chiar...*; *i* + *vocală* nu formează un diftong) sau când acestea se află la sfârşitul unui cuvânt şi nu formează o silabă distinctă (*duci, dragi, faci, unchi, unghi...*).
4. Litera *h* poate fi consoană (*haz, har, horă, şah...*), dar şi literă ajutătoare, în combinaţiile: *che, chi, ghe, ghi* (*chemare, chinuit, veghe, ghicitoare...*).
5. Litera *x* transpune următoarele grupuri de sunete: *cs* (*axă, boxer, fix, taxi...*) sau *gz*: (*examen, exerciţiu, exemplu, exil...*); a nu se confunda cu situaţia în care apare scris grupul *cs* (*catadicsi, cocs, îmbâcsit, rucsac...*) sau cu ortografierea diferită la singular şi plural *x/ cş* (*complex/ complecşi, fix/ fieşi, ortodox/ ortodocşi, prolix/ prolicşi...*).
6. Literele *k, q, w, y* apar, de obicei, în cuvinte străine sau în compuse (*kilogram, kilocalorie, kitsch, quasar, week-end, whisky, yankeu, yoga...*).
7. Grupurile de litere *ce, ci, ge, gi* transcriu un singur sunet (generic denumit „*i*" *consonantic*) când sunt urmate de o vocală (*ceapă, ciorbă, geam, giuvaier...*, *e* sau *i* + *vocală* nu formează un diftong) sau când se află la sfârşitul cuvântului şi nu formează singure o silabă distinctă

Scanned with OKEN Scanner

(*atunci, bici, ajungi...*); dacă formează singure o silabă distinctă, grupurile nu mai sunt „*i*" *consonantic* (*ajunge* = *a-jun-ge* = 6 litere + 6 sunete).

8. Grupurile de litere *che, chi, ghe, ghi* transcriu un singur sunet (generic denumit „*i*" *consonantic*) când sunt urmate de o vocală (*cheamă, chiar, gheață, ghiozdan...*, *e* sau *i* + *vocală* nu formează un diftong, iar *h* este literă ajutătoare) sau când se află la sfârșitul cuvântului și nu formează singure o silabă distinctă (*trunchi, unchiul, urechi*); dacă formează singure o silabă distinctă, grupurile nu mai sunt „*i*" *consonantic* (*veghe* = *ve-ghe* = 5 litere = 4 sunete, întrucât *h* este literă ajutătoare).

Atenție! Situația specială a grupurilor *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi* poate provoca nedorite confuzii în stabilirea unor diftongi sau triftongi și în identificarea tipului conjugării unor verbe:

- *Gheorghe* = *Gheor-ghe* = 8 litere + 5 sunete (grupul *ghe* din prima silabă transcrie un singur sunet, denumit generic „*i*" *consonantic*, *h*, *e* sunt litere ajutătoare, iar *e* + *o* nu formează un diftong; grupul *ghe* din a doua silabă nu mai este „*i*" *consonantic*, *h* rămâne literă ajutătoare, iar *e* este vocală);
- *vegheau* = *ve-gheau* = 7 litere + 5 sunete (grupul *ghe* formează un singur sunet, denumit „*i*" *consonantic*, în care *e* și *h* sunt litere ajutătoare; în cuvânt nu există un triftong, ci diftongul *au*);
- *a veghea, a îngenunchea...* nu sunt verbe de conjugarea a II-a (conțin grupul *ghe* în situația amintită), ci de conjugarea I, ca și verbele de tipul *a lucra, a lua...*

B. Vocale. Semivocale. Consoane. Diftongi. Triftongi. Hiat

1. **Vocalele** sunt sunetele care se pronunță independent (*a, ă, â, e, i, î, o, u*) și care formează o silabă singure (*a-er*), dar și însoțite de una sau mai multe consoane (*con-struc-tor*), de o semivocală (diftong: *oa-ie*), de două semivocale (*cre-ioa-ne*) sau de combinația consoană/ consoane + semivocală (*mai-că, leoar-că*); sunetele *a, ă, â, î* sunt, totdeauna, vocale, iar sunetele *e, i, o, u* sunt vocale sau semivocale, în funcție de combinațiile existente în cuvânt (*e-lev* = *e* vocalic; *bea* = *e* semivocalic).
2. **Semivocalele** (*e, i, o, u*) sunt sunetele pronunțate cu jumătate din durata și intensitatea unei vocale; ele nu pot forma singure o silabă, ci numai împreună cu o vocală (obținându-se diftongi sau triftongi: *moa- ră, le-oai-că*).
3. **Diftongii** sunt grupurile de sunete formate dintr-o semivocală + o vocală (ascendenți sau crescători: *bia-tă*) sau dintr-o vocală + o semivocală (descendenți sau descrescători: *câi-ne*), care nu se despart în silabe diferite; pot apărea în același cuvânt (*dia-vol*) sau între două cuvinte alăturate, scrise cu cratimă și pronunțate legat, mai ales datorită ritmului rapid al vorbirii (*de-abia* = *de-a* + *bia* = 2 silabe, iar *e-a* este diftong ascendent).
4. **Triftongii** sunt grupurile de sunete formate dintr-o vocală + două semivocale (*a-veau, ci-teai, tă-iai*), care nu se despart în silabe diferite; pot apărea în același cuvânt (*le-oai-că*) sau între două cuvinte alăturate, scrise cu cratimă și pronunțate legat, mai ales datorită ritmului rapid al vorbirii (*de-au venit* = *de-au* + *ve-nit* = 3 silabe, iar *e-au* este triftong).
5. **Hiatul** este grupul de sunete format din două vocale alăturate, care se despart în silabe diferite (*a-e-ri-an, bac-te-ri-e, al-co-ol, i-de-e, po-et*); în pronunțarea și în scrierea neîngrijită există o tendință de evitare a hiatului prin eliminarea unei vocale (*alcol, zologie*) sau prin intercalarea unei semivocale (*ideie, poiet*), ambele procedee fiind greșite; este corect însă procedeul pronunțării legate, în ritm rapid, a cuvintelor, ceea ce conduce la scrierea cu cratimă și la transformarea unei vocale în semivocală (*de aceea* = *de* + *a-ce-ea*, în care *e* + *a* sunt vocale, față de *de-aceea* = *de-a* + *ce* + *ea*, situație în care *e-a* este un diftong, rezultat din transformarea vocalei *e* în semivocală).

Atenție! Folosirea cratimei (semn de ortografie) în asemenea situații poate avea mai multe consecințe:

Scanned with OKEN Scanner

- pronunțarea legată a două cuvinte diferite (datorită ritmului rapid al vorbirii: *de abia = de-abia*);
- transformarea unei vocale în semivocală (*de a venit = de-a venit*);
- eliminarea/ elidarea unei vocale (*de ar da = de-ar da = d-ar da*);
- dispariția unei silabe (*se aduce = se + a-du-ce* = 4 silabe; *se-aduce = se-a + du-ce* = 3 silabe);
- în poezie, procedeul este folosit pentru conservarea metricii (păstrarea măsurii versului și menținerea ritmului).

C. Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe

Silaba este sunetul sau grupul de sunete pronunțat printr-un singur efort de respirație. Obligatoriu, o silabă are în componența sa o vocală și numai una (*a-cum*), la care se pot adăuga o semivocală (obținându-se un diftong: *oa-lă*), două semivocale (rezultând un triftong: *ve-deai*), de la una la patru consoane (*opt-spre-ze-ce*) sau combinații de una-două semivocale + de la una la patru consoane (*struc-tu-rii*).

Despărțirea cuvintelor în silabe are loc în conformitate cu regulile pronunțării (*silabație fonetică*) – recomandată de **DOOM**, ediția 2005 –, dar și în raport cu elementele constituente ale cuvântului, în situația cuvintelor compuse și a unor derivate (*silabație morfologică*). Pentru practica școlară, este necesară cunoașterea și aplicarea corectă a principalelor reguli ale silabației fonetice:

1. Vocalele în hiat se despart în silabe diferite (*na-ți-u-ne*); la fel se desparte structura formată din vocală + diftong/ triftong sau structura conținând doi diftongi (*o-uă, cre-ioa-ne, oa-ie*).
2. O consoană intervocalică (sau între vocală + diftong/ triftong) trece la silaba următoare (*a-du-cea, ve-neai, măi-cu-ță, le- oai-că*).
3. Două consoane intervocalice (sau între vocală + diftong/ triftong) se despart, de obicei, în silabe diferite (*car-te, ci-tea, ar-deau, scoar-ță*). Dacă prima consoană este *b, c, d, f, g, h, p, t, v*, iar a doua este *l* sau *r*, ambele consoane trec la silaba următoare (*a-bre-vi-a, a-cru, a-dre-să, a-fla, a-gro-nom, pe-hli-van, a-pri-li-e, a-tlet, co-vrig*).
4. Din grupul de trei sau mai multe consoane intervocalice (sau între vocală + diftong/ triftong), prima consoană la silaba anterioară, iar celelalte trec la silaba următoare (*nos-tru, mon-stru, în-gri-jo-rat, com-plet*). Dacă în grupul de trei sau mai multe consoane există intercalat vreunul dintre grupurile *ct, cț, pt, pț*, despărțirea se face între consoanele care compun aceste grupuri, respectiv între *c* și *t/ ț* sau între *p* și *t/ ț* (*con-junc-ți-e, func-ți-e, somp-tu-os, in-stinc-tiv, arc-tic, sculp-tu-ră*). După același model se despart și cuvintele: *ast-mă, sfinc-șii, sand-vici/ sand-viș*.
5. Cuvântul *jertfă* (și cuvintele care aparțin familiei sale lexicale) se desparte după modelul *jert-fă* (în limba română nu există grup sudat *tf*).

D. Scrierea cu dublă vocală sau cu dublă consoană

În limba română, **scrierea cu dublă vocală** sau **cu dublă consoană** are la bază:

1. Motive etimologice (așa au fost moștenite sau împrumutate respectivele cuvinte): *alcool, alcoolmetru, accelera, acces, accident, bocceluță, calcio-vecchio, addenda, galinacee, rozacee, oolitic, oosferă, loess, ambiguu, asiduu, continuu, contiguu, ingenuu, perpetuu, reziduu, superfluu, vacuum..., Cristian Tell, Anton Pann, Iuliu A. Zanne, Alexandru Philippide, Alecu Russo, Maria Filotti, Constantin Nottara, Costache Negruzzi...*
2. Motive morfologice:

- vocală tematică + desinență de singular sau de plural: *idee, alee, câmpii, cenușii, copii, hazlii, fii, roșii, licee, muzee...*;
- vocală tematică + desinență de persoana I sau a II-a: (eu) *auzii, cosii, citii, privii.../* (tu) *devii, știi, vii, ții...*;

Scanned with OKEN Scanner

- desinenţă de plural + articol hotărât enclitic pentru singular sau plural: *dragii* mame, *albii* pereţi, *blânzii* bunici, *rarii* trecători.../ *arbitrii, merii, prunii, primii...*
- vocală tematică + sufix verbal (morfologic): *a pustii, a prii, a se sfii, apreciind, fiind, ştiind*

3. Sufixarea (lexicală): *ştiinţă, fiinţă, cuviinţă...*
4. Prefixarea: *supraaglomerat, ultraamenajat, neefectuat, preelectoral, reelaborat, arhiindustrializat, antiinflaţionist, cooperare, coordonare...*
5. Compunerea: *contraargument, contraaatac, autoorganizare, zoologie, zootehnic...*

LEXICUL/ VOCABULARUL

A. Vocabularul fundamental şi masa vocabularului

În *vocabular* sau *lexic* (de la grecescul „*lexis*" = cuvânt) se includ toate cuvintele care există sau au existat cândva într-o limbă. Lucrările lexicografice (dicţionarele) nu pot cuprinde nici toate cuvintele unei limbi, nici totalitatea sensurilor unui cuvânt în diferite contexte (îndeosebi, lipsesc o mulţime de cuvinte vechi, termenii care exprimă vulgarităţi şi injurii, unele împrumuturi neologice recente, anumite creaţii lexicale interne cu circulaţie restrânsă, o parte din termenii argoului).

Numărul mare de cuvinte ale limbii române – peste 140.000, dintre care circa 120.000 de *unităţi lexicale* sau *cuvinte – titlu*, cum se mai denumesc – a impus specializarea dicţionarelor: *explicativ, enciclopedic, de neologisme, şcolar* etc.

În studierea unor noţiuni de vocabular trebuie avut în vedere că:

a) nu toate cuvintele sunt cunoscute de vorbitorii unei limbi (unele neologisme se recunosc doar de către specialişti, precum e cazul termenilor aparţinând limbajului medical);

b) există un *nucleu de cuvinte*, cunoscute şi folosite de toţi, a cărui bază o formează *vocabularul fundamental* (fondul principal de cuvinte, vocabularul de bază, fondul principal lexical);

c) celelalte cuvinte care aparţin masei vocabularului nu formează un grup compact, omogen, nediferenţiat; nu există graniţe stabile între diferitele compartimente ale limbii – dacă anumite cuvinte sunt solid implantate în vocabularul fundamental, altele sunt pe punctul de a intra, iar unele de a ieşi, din diferite motive; acelaşi fenomen priveşte relaţia regionalism – termen popular – limbaj uzual sau neologism – limbaj uzual etc.

d) sensurile cuvintelor evoluează în timp; unele se extind, mai ales pe baza asocierilor de idei, altele îşi restrâng sensul, se „învechesc" şi, treptat, tind să dispară;

e) un cuvânt cu un sens neutru, ca expresivitate, într-un context, poate deveni expresiv într-un alt context, al stilului beletristic (a se compara: *Bunica e bătrână* cu prospeţimea imaginii poetice din balada populară: *Dacă-i întâlni/ Măicuţă bătrână/ Cu brâul de lână...*).

Cele circa 1500 de cuvinte aparţinând **vocabularului fundamental** al limbii noastre se caracterizează prin vechime, stabilitate a sensurilor şi răspândire pe întreg teritoriul românesc, prin marea capacitate de derivare şi de compunere, prin frecvenţa ridicată în vorbirea curentă, prin bogata sferă semantică (*sens propriu de bază, sens propriu secundar, sens figurat, metaforic* şi *sens contextual*) prin diversitatea de *sinonime* şi de *antonime* pe care le au.

Exprimând noţiuni de bază, indispensabile actului comunicării, vocabularul fundamental conţine clase de cuvinte care denumescobiecte de strictă necesitate omului, părţi ale corpului omenesc, alimente şi băuturi importante, păsările şi animalele din imediata apropiere, unii arbori şi fructele lor, numele unor culori, numele româneşti de persoane şi gradele de rudenie, unele părţi de vorbire (articole, pronumele, prepoziţiile, conjuncţiile, numeralele până la zece, verbele auxiliare, verbe care arată acţiuni, stări, existenţe, deveniri importante...).

Categoriile de cuvinte care aparţin **masei vocabularului** sunt, în general, reprezentate de arhaisme, regionalisme, termeni populari, termeni ai limbajului uzual, termeni tehnici, termeni

Scanned with OKEN Scanner

ştiinţifici, neologisme, cuvinte internaţionale, elemente de jargon, termeni argotici, alte categorii (tabu-ul vocabularului, creaţiile lexicale proprii unui autor, unele abrevieri etc.).

Delimitările teoretice şi practice ale unor asemenea *categorii sectoriale* (cum mai sunt denumite aceste categorii de cuvinte în literatura de specialitate), nu sunt nici puţine, nici uşor accesibile absolventului clasei a VIII-a. De aceea, oferim mai jos o sinteză a principalelor noţiuni teoretice, în intenţia ca, excluzând aspectele controversate, să sugerăm şi prcedee practice de soluţionare a subiectelor posibile.

1. **Arhaismele** sunt pronunţări, forme gramaticale (morfologice şi sintactice), cuvinte, expresii, locuţiuni şi sintagme ieşite din uz. Apar, în special, în literatura de inspiraţie istorică, pentru a se sugera atmosfera de epocă, având efectul artistic de obţinere a *perspectivei temporale*, şi, firește, în textele literare şi istorice vechi. De obicei, sunt clasificate în:

- *arhaisme fonetice*: *împlu* (umplu), *vecinici* (veşnici), *au trămisu* (au trimis);
- *arhaisme gramaticale*: *carele domn erea* (care era domnitor), *să apropiară oştenii cătră cetate* (se apropiară oştenii de cetate), *răsipa a toată averea* (risipa întregii averi)...;
- *arhaisme semantice*: (cuvinte care şi-au pierdut sau modificat sensul iniţial, rămânând în limbă cu alte semnificaţii): *mişel* (om sărman) este menţinut cu sensul de *nemernic, lipsit de scrupule*; *lefter* (= liber) în expresia *a rămas lefter* a căpătat înţelesul de *a nu mai avea bani, a fi sărac*...;
- *arhaisme lexicale* (istorisme sau cuvinte care au ieşit din uz datorită evoluţiei social-istorice): *olăcari* (= soli); *haraci* (= bir); *logofăt* (= şef al cancelariei domneşti); *herb* (= stemă).

2. **Regionalismele** sunt pronunţări, forme gramaticale (morfologice şi sintactice), cuvinte, expresii, locuţiuni şi sintagme specifice vorbirii dintr-o anumită zonă a ţării. Spre deosebire de cuvintele, construcţiiile şi expresiile populare, în principiu cunoscute de către toţi vorbitorii ce aparţin mediului rural, *regionalismele* rareori depăşesc limitele ţinutului respectiv (Moldova, Oltenia, Oaş, Ţara Moţilor...), fiind folosite în operele literare pentru sugerarea *culorii locale*. Cum limbajul este o modalitate indirectă de portretizare, regionalismele din vorbirea unui erou îl particularizează, îi trădează apartenenţa, la un *mediu lingvistic, social şi spiritual* bine stabilit.

Aşa cum este evident din definiţie, regionalismele pot fi:

- *fonetice* (pronunţări regionale ale unor cuvinte din limba comună): *deşte* (= degete); *işti* (= aceştia); *gioc* (= joc); *frace* (= frate);
- *gramaticale*: *am fostără* (= am fost); *or făcut* (= au făcut); *chitănţi* (= chitanţe); *nu poci* (= nu pot); *căşile* (= casele);
- *lexicale*: *cucuruz* (= porumb); *făsui* (= fasole); *făgădău* (han); *copârşeu* (= coşciug).

3. **Cuvintele şi construcţiile populare** sunt fapte lingvistice de largă circulaţie în vorbirea omului comun, înţelese şi folosite ca atare pe întreg teritoriul ţării sau pe arii regionale întinse. În practica şcolară, diferenţierea regional-popular-limbaj uzual este dificilă, mai ales că între aceste categorii de cuvinte graniţele sunt mobile, circulaţia făcându-se cu uşurinţă de la o zonă la cealaltă.

Raportul între *regional* şi *popular* este *de la parte la întreg*, respectiv de al arie restrânsă la arie largă de răspândire.

Este bine de reţinut că sunt de esenţă populară:

- termenii, având sau nu corespondent literar, denumind plante, animale, obiecte (unelte, instrumente, piese) şi operaţiuni specifice ocupaţiilor de la sate: *ciuboţica-cucului, ochiul-boului, gaiţă, caier, fuior, meliţă, a pârli porcul, a slei fântâna*;
- unele modalităţi de adresare: *mă Vasile!, fă Mărie!, bre Ioane!, nea Serghe!, tu, Ilinco!, bade Mihai!, ţaţă Paraschivo!*;
- adaptarea fonetică a unor neologisme: *bronet* (= brunet); *fondaţie* (= fundaţie); *telegrămi* (= telegrame); *iataj* (= etaj);
- căderea articolului hotărât „l": *a venit lupu'*;

Scanned with OKEN Scanner

- viitorul construit cu conjunctivul: *o să plouă*, cu auxiliarul morfologic „a avea": *are să plouă* sau cu „a vrea, a voi", în forme adaptate: *o ploua* (= va ploua);
- dativul prepoziţional: *te spui la mama* (= mamei);
- reluarea subiectului: *vine el tata acasă!*;
- pierderea flexiunii pronumelui relativ-interogativ: *nu ştiu lu' care i-a dat* (= căruia, cui);
- construcţii şi locuţiuni/ expresii: *a da apă la şoareci, a lua-o la sănătoasa, a-şi da arama pe faţă, a lucra pe brânci.*

4. **Limbajul uzual** are o compoziţie eterogenă, graniţe mobile, deschise, şi o mare capacitate de adaptare la nevoia comunicării curente.

Este reprezentat de *totalitatea cuvintelor, construcţiilor, expresiilor* şi *pronunţărilor folosite în actualitate, de vorbitorii limbii comune*, în împrejurările obişnuite ale vieţii indiferent de gradul lor de instruire.

El tinde să se apropie de normele limbii literare (denumită uneori şi limba română standard), corectitudinea folosirii sale depinzând, în mod firesc, de:

- gradul de instruire a vorbitorului;
- precizia cunoaşterii normelor academice;
- gradul de influenţă a unor deprinderii de vorbire regională, populară, neologică;
- factorul emoţional al comunicării (adresarea familiară este, în general, mai deschisă, deci mai pasibilă de greşeli, decât adresarea cu accente solemne).

5. **Termenii tehnici** – denumesc materiale, produse, acţiuni, unelte, instrumente etc. specifice unei profesiuni care îşi găsesc materializarea într-un obiect concret. Prin natura lor pot fi:

- regionali sau populari: *mai, şiţă, cuţitoaie, beteală, canură*;
- neologici: *telemetru, bornă, circuit integrat, microprocesor*;
- ai limbajului uzual: *topor, strung, bec, ceas, vopsea.*

6. **Termenii ştiinţifici** – denumesc obiecte, procese sau însuşiri specifice unor ştiinţe (fizică, biologie, matematică, informatică, istorie...).

Spre deosebire de termenii tehnici, *termenii ştiinţifici* – în marea lor majoritate neologici – au mare grad de abstractizare şi, în general, nu presupun o materializare într-un obiect oarecare: *combustie, problematică, analiză, disociere, conversie, tipologie...*

Există frecvente treceri reciproce între termenii ştiinţifici şi cei tehnici, pe baza aşa-numitelor *schimbări semantice*, presupunând:

- extensia sensului: *tub* (= ţeavă), este astăzi folosit în *anatomie* (*tub digestiv, tub urinifer*), în *tehnică* (*tub aspirator*), în *zoologie* (*tub protector*), în *electronică* (*tub electronic, tub catodic*), în *fizică* (*tub sonor*) etc.;
- restrângerea sensului: *varză* (= plante verzi, verdeaţă); are, în actualitate, sensul de *plantă legumicolă...* (figurat: *a încurca lucrurile*);
- trecere de la concret la abstract şi invers: *rezolvarea acestei probleme de geometrie*, faţă de *găsirea unghiului este o problemă de geometrie* (= o rezolvare, o chestiune, o abordare...).

7. **Neologismele** sunt cuvinte împrumutate din alte limbi sau create recent prin derivare, compunere şi abreviere, cu mijloace proprii limbii române. Ele reflectă, în mod direct şi imediat, schimbările survenite în viaţa materială şi spirituală, apărând în limbă, fie pentru a înlocui un cuvânt mai vechi, al cărui sens s-a depreciat, fie pentru a denumi noţiuni şi obiecte nou apărute pe scena dezvoltării societăţii.

Raportate la timpul când au apărut în vocabular, neologismele pot fi grupate în:

a) cuvinte împrumutate, începând din secolul al IX-lea, îndeosebi din limba latină şi din limbile romanice (franceză şi italiană).

b) cuvinte recente, în special preluate din limba englez. În stabilirea calităţii de neologisme a unui cuvânt se ţine seama de:

- gradul de răspândire;
- frecvenţa în întrebuinţare;

Scanned with OKEN Scanner

- accesibilitatea sensului pentru masele de vorbitori comuni;
- atitudinea vorbitorilor (dacă aceştia îl înţeleg sau nu ca pe un neologism);
- posibilitatea înlocuirii printr-un alt sinonim, acceptat ca neologism (dacă înlocuirea cu un sinonim neologic este posibilă, fără modificare sensului iniţial al enunţului, termenul înlocuit şi-a pierdut calitatea de neologism). Este bine ştiut că multe neologisme, datorită răspândirii în cercuri largi de vorbitori îşi pierd calitatea de cuvânt nologic, intrând în limbajul uzual: *fabrică, uzină, republică, preşedinte, adresă, oră...*

Trebuie combătută atât tendinţa de renunţare, în vorbirea curentă, la neologism, cât şi dorinţa de substituire, cu orice preţ, a cuvântului vechi, cu un sinonim neologic, întrucât sinonimia rareori este totală (sunt celebre formulările de tipul: *poezia debutează cu versul...*, în loc de *poezia începe cu versul...*).

8. **Cuvintele de circulaţie internaţională** sunt mai ales, neologisme recente. Probleme ridicate de folosirea lor privesc deopotrivă scrierea şi pronunţarea corectă stabilite prin normele limbii literare (*Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române, Îndreptarul ortografic, ortoepic şi de punctuaţie*, ediţia a V-a); *lider* (engl. *leader*); *şezlong* (fr. *chaise-longue*), *aisberg* (engl. *iceberg*); *coniac* (fr. *cognac*) etc.

Trebuie să se facă o necesară departajare între asemenea cuvinte – preluate din limbile de circulaţie universală după o eventuală adaptare grafică şi de pronunţie – şi alţi termeni, creaţi pe teritoriul limbii române cu ajutorul unor elemente de compunere savantă: *aer(o)-, agro-, auto-, biblio-, bio-, cardio-, electro-* etc. (*aeromodel, agrotehnician, autogară, biblioraft, biosinteză, cardiovascular, electromotor...*).

9. **Elementele de jargon** sunt reprezentate de cuvinte (expresii, sintagme...) de origine străină, de cele mai multe ori preluate deformat de către anumite grupurii cu intenţia de a impresiona prin „cultură".

Ceea ce caracterizează *jargonul* este tocmai intenţia de exprimare a pretinsei superiorităţii, dorinţa expresă a unor vorbitori de a părea altceva decât sunt în realitate. *Jargonul* depăşeşte condiţia unei oarecare *categorii sectoriale* a vocabularului, având, ca şi *argoul*, implicaţii sociale psihologice, estetice, ţinând de un anumit mod subiectiv de a concepe actul comunicării interumane şi fiind legat de o anumită „modă" lingvistică. Se poate vorbi, de exemplu, de o modă a grecismelor (sec. al XVIII-lea), de una a franţuzismelor (a doua jumătate a sec. al XIX-lea) în sfârşit, de una a cuvintelor englezeşti, sub unele aspecte evidente şi în contemporaneitate.

10. **Argoul** este caracteristic vorbitorilor unor grupuri sociale restrânse, care îl folosesc cu intenţia evidentă de a nu fi înţeleşi de către ceilalţi din jur. *Argoul* joacă astfel rolul unui *limbaj secret*, sensurile cuvintelor întrebuinţate în comunicare părând, în aparenţă, a fi cele obişnuite, în realitate căpătând alte semnificaţii, înţelese numai de către cei iniţiaţi în tainele lui. Referindu-se la o asemenea categorie de cuvinte, specialiştii le departajează în:

- *argotisme familiale*: *tron* (= oliţă); *e câh!* (= e murdar, miroase urât); *buduşi* (= mâinile copilului); *a face nănică* (= a dormi);
- *argoul elevilor, studenţilor şi al şoferilor*: *diriga, mate, a roi* (= a chiuli); *covrig* (= volan); *a călca pe coadă* (= a accelera);
- *argoul lumii interlope*: *reciclare* (= închisoare); *conversaţie* (= interogatoriu); *a da o ţeapă* (= a jefui o locuinţă, a înşela într-o afacere);
- *argotismele specifice unei profesiuni*: *dă-mi un 14!* (= o cheie nr. 14); *bagă lumină!* (= conectează sursa de curent electric).

B. Cuvântul şi contextul

Definirea *cuvântului* se poate face din mai multe perspective, între care demne de reţinut sunt cele *psiho-sociologice*: „unitatea de bază a tuturor operaţiilor de conservare, de creare şi de transmitere a gândirii", şi cele *lingvistice* – „element al vorbirii, alcătuit dintr-un sunet sau un

Scanned with OKEN Scanner

grup de sunete, având un sens şi fiind susceptibil de o întrebuinţare gramaticală". Gramatica tradiţională priveşte cuvântul mai degrabă într-o viziune legată de practica actului de comunicare, ca *unitate în sine* (*parte de vorbire*: substantiv, adjectiv, pronume, numeral, verb, adverb, prepoziţie, conjuncţie, interjecţie, articol) sau ca *parte a unui enunţ* (*parte de propoziţie*: subiect, nume predicativ, atribut, complement).

Indiferent de poziţia adoptată, se impune observaţia că un cuvânt, fie *monosemantic*, fie *polisemantic*, îşi actualizează sensurile numai într-un context dat, astfel încât se vorbeşte de *sens propriu* (*sens de bază*, *sens secundar*), şi de *sens figurat*, *metaforic*.

Sensul propriu, trezeşte în mintea vorbitorului imaginea obişnuită, curentă, a unui obiect, acţiuni sau însuşiri, pe când *sensul figurat* presupune un transfer de expresie pe baza unor procedee de expresivitate artistică: metafora, personificarea, hiperbola...

Pe de altă parte, *sensul propriu de bază* este dat de înţelesul cu care cuvântul a intrat în limbă, iar *sensul propriu secundar* este reprezentat de o extensie a semnificaţiei principale pe baza unor analogii, asupra unor alte obiecte, acţiuni sau însuşiri. Dacă *sensul propriu* poate fi înţeles şi în afara unui context, *sensul figurat* nu poate fi înţeles în afara contextului care are o valoare expresivă:

- *Plouă!* (sens propriu de bază = acţiunea de „a ploua");
- *Plouă cu reclamaţii!* (sens figurat, implicând o personificare subînţeleasă; enunţul sugerează imaginea plastică a unei avalanşe de reclamaţii).

C. Mijloacele de îmbogăţire a vocabularului

Interne	**- derivare** **- compunere** **- conversiune**
Externe	**- împrumuturi** **- calc lingvistic**

C. 1. Derivarea

Derivarea presupune adăugarea (uneori eliminarea) unor sufixe lexicale sau a unor prefixe, la un cuvânt (chiar la o rădăcină sau la un radical), pentru a se obţine cuvinte noi sau cu sens modificat. Ca mijloc intern de îmbogăţire a vocabularului, derivarea stă la baza formării familiei lexicale.

1. **Familia lexicală** este un grup de cuvinte cu sens înrudit, format prin derivare, compunere sau schimbarea valorii gramaticale (conversiune) de la un termen comun, denumit cuvânt de bază. Spre exemplu, familia lexicală a termenului *vânt* este formată din următoarele cuvinte: *vânt* – cuvânt de bază cu desinenţă zero; *vânticel* – derivat cu sufixul substantival diminutival *-icel* (format din două sufixe diminutivale: *-ic* + *-el*); *vântişor* – derivat cu sufixul substantival diminutival *-işor*; *vântuţ*, *vânticuţ* – derivate populare cu sufixele substantivale diminutivale *-uţ/ -icuţ*; *a vântura* – derivare + conversiune; verb obţinut de la forma de plural *vânturi*, cu sufixul verbal pentru conjugarea I *-a*; *vânturare* – conversiune; infinitiv lung substantivizat, obţinut de la verbul *a vântura* cu sufixul substantival abstract *-re* (unii lingvişti îl consideră derivat lexical); *vânturat*, *-ă* – conversiune; adjectiv provenit din participiu, cu sufixul adjectival pentru participii/ sufix morfologic *-at*; *vânturător*, *vânturătoare* – derivate cu sufixele substantivale de agent *-(ă)tor/ -(ă)toare*; *vânturabil*, *-ă* – derivat cu sufixul adjectival *-bil*; în anumite contexte, mai pot apărea derivatele *nevânturat*, *a revântura*...sau compusele *Vânt de Seară*, *Vânt de Zori*... (în basmele populare).
2. **Rădăcina** este segmentul comun al tuturor cuvintelor derivate care formează o anumită familie lexicală, având următoarele caracteristici:

Scanned with OKEN Scanner

- se obţine direct de la *cuvântul de bază* (cuvântul de la care se porneşte în formarea familiei lexicale), eventual prin eliminarea ultimei vocale (desinenţă, sufix verbal), după modelul: *om* (cuvânt de bază cu desinenţă zero şi rădăcina *om*) + *uşor* (sufix substantival diminutival) = *omuşor*; *frunză* (cuvânt de bază cu desinenţa *-ă* şi rădăcina *frunz-*, obţinută prin eliminarea desinenţei) + *ucă* (sufix substantival diminutival) = *frunzucă*;
- poate conţine uşoare modificări de sunete, denumite alternanţe fonetice (vocalice sau consonantice), după modelul *carte* (cuvânt de bază cu desinenţa *-e*) – *cărţ* (rădăcină obţinută prin eliminarea desinenţei, cu alternanţa vocalică *a/ă* şi consonantică *t/ţ*) + *-oi/ -oaie* (sufix substantival augmentativ) = *cărţoi/ cărţoaie*;
- în *derivatele primare* (cuvintele derivate obţinute direct de la cuvântul de bază, prin alipirea unui singur sufix sau a unui prefix), rădăcina este şi radical: *om – omuleţ/ neom...* (*om* = rădăcină şi radical, la care se alipeşte sufixul substantival diminutival *-uleţ/* prefixul *ne-*).

3. **Radicalul** (sau tema lexicală) este segmentul comun tuturor cuvintelor derivate ale unei familii lexicale, care rămâne acelaşi pe parcursul flexiunii cuvântului (declinare şi conjugare). În *derivatele secundare* (cuvintele derivate obţinute de la un cuvânt el însuşi derivat sau de la un segment care este mai mare sau mai mic decât rădăcina) radicalul este diferit de rădăcină, fiind format din:

- rădăcină + sufix: *a munci* + *-tor* (sufix substantival/ adjectival de agent) = *muncitor*; de la acesta se va obţine radicalul *muncitor*, format din rădăcina *munc(i)* + sufixul *-tor,* la care se pot adăuga sufixe sau prefixe, pentru a se forma alte cuvinte derivate/ derivate secundare („lanţ derivativ"): *muncitoresc*; *antimuncitoresc*;
- rădăcină + prefix: *ne-* + *bun* = *nebun* (substantiv/ adjectiv derivat); de la acesta se va obţine radicalul *nebun* (rădăcina *bun* + prefixul negativ *ne-*), la care se pot adăuga alte sufixe sau prefixe, pentru obţinerea unor derivate secundare *nebunie*, *înnebuni*;
- prefix + rădăcină + sufix: *verde* (cu rădăcina *verd-/ verz-)* se va obţine verbul derivat *în* + *verde* + *i* = *a înverzi*; de la radicalul *înverz(i)*, prin adăugarea altor sufixe sau prefixe, se formează derivatele secundare de tipul *înverzibil*, *neînverzit*;
- rădăcină + grup de sunete fără un înţeles anumit (afix propriu-zis): de la cuvântul de bază *babă* se va obţine radicalul *baborn-* (rădăcina *bab-* + afixul *-orn*, care seamănă cu un sufix, dar nu are şi un sens bine precizat), la care se poate adăuga sufixul *-iţă*, pentru a se forma derivatul secundar *babornită*;
- uneori, de la rădăcină se elimină un afix (derivare regresivă), la radicalul astfel obţinut adăugându-se alte sufixe sau prefixe, pentru a se obţine derivatele secundare de tipul *cuviinţă* (derivat obţinut prin eliminarea afixului *-en-* de la verbul *a se cuveni*, iar la radicalul *cuvi-* se alipeşte sufixul substantival abstract *-inţă*).

4. **Sufixul** (sunetul sau grupul de sunete care se alipeşte la sfârşitul unei rădăcini sau al unui radical, pentru a se forma cuvinte cu sens nou sau modificat) poate fi **gramatical** sau **lexical.**

a. **sufixul gramatical** (sau **morfologic**) este sunetul sau grupul de sunete care se alipeşte la sfârşitul rădăcinii sau al radicalului, pentru ca, singur sau împreună cu desinenţa, să indice diferitele categorii gramaticale (genul şi numărul la substantive şi adjective, persoana şi numărul la verbe), după modelele:

- *citit*, *-ă* – rădăcina/ radicalul *cit-* de la verbul *a citi* + sufixul adjectival pentru participii/ sufix morfologic *-it*;
- *aducând* – rădăcina/ radicalul *aduc-* de la verbul *a aduce* + sufixul verbal (morfologic) *-ând*;
- *lucram* – rădăcina/ radicalul *lucr-* de la verbul *a lucra* + sufixul morfologic *-a-* + desinenţa verbală *-m* pentru persoana I singular.

Cuvintele care conţin sufixe gramaticale (morfologice) nu sunt considerate ca derivate.

b. **sufixul lexical** are un sens bine precizat, iar prin adăugarea lui la o rădăcină sau la un radical se obţin cuvinte cu sens nou sau modificat (derivate lexicale).

În funcţie de partea de vorbire care se obţine cu ajutorul lor, sufixele lexicale se pot grupa în:

Scanned with OKEN Scanner

- **sufixe substantivale**
- diminutivale (care micşorează): *fetiţă, tătic, copăcel, cărticică, frăţior, pomişor*;
- augmentative (care măresc): *măturoi, copilandru, băietan*;
- moţionale (indicând genul natural): *raţă – răţoi, gâscă – gâscan, român – româncă, rus – rusoaică, bucătar – bucătăreasă*;
- de agent (indicându-l pe autorul acţiunii): *moară – morar, pompă – pompier, a învăţa – învăţător, a cânta – cântăreţ*;
- colective (indicând grupări): *frunziş, frunzet, frunzărie, frunzăraie, frunziste*;
- indicând proveniența: *Iaşi – ieşean, Arad – arădean/ arădan, Buzău – buzoian*;
- generale/ abstracte: *uzură, fereală, posibilitate, bărbăţie, tâmpenie, goliciune*
- **sufixe adjectivale** (uneori apar ca diminutivale, de agent, indicând proveniența sau pot avea un sens peiorativ/ depreciativ): *leneş, rubiniu, tinerel, căldişor, digerabil, frumuşică, muncitor, dunărean, osos, tuciuriu, gălbior, lumesc, dornic*
- **sufixe verbale** (apar la forma de infinitiv prezent, dând tipul conjugării, şi la anumite forme verbale compuse cu infinitivul: *voi lucra, ar părea, nu cere!*; ele pot fi şi sufixe lexicale, deoarece cu ajutorul lor se pot obţine verbe de la alte părţi de vorbire: *creion – a creiona, pace – a pacifica, limpede – a limpezi*, dar şi sufixe morfologice, întrucât sunt caracteristici ale modului infinitiv):
- pentru conjugarea I: *-a, -isa, -iza, -fica* (*a valsa, a veghea, a finisa, a bagateliza, a radiofica*);
- pentru conjugarea a II-a: *-ea* (*a avea, a părea, a putea*);
- pentru conjugarea a III-a: *-e* (*a cere, a culege, a duce*...);
- pentru conjugarea a IV-a: *-i, -î, -âi, -ăi, -ui, -ăni, -ări, -isi* (*a iubi, a coborî, a cârâi, a behăi, a vărui, a măcăni, a călări, a silabisi*).
- **sufixe adverbiale**: *bărbăteşte, realmente, târâş, grăpiş*...

Atenţie! A nu se confunda sufixele (gramaticale/ morfologice şi lexicale) cu desinenţa sau cu articolul hotărât enclitic. Desinenţa (sunet sau grup de sunete finale, fără un sens bine precizat) apare şi la cuvinte de bază, şi la cuvinte derivate, pentru a indica principalele categorii gramaticale ale acestuia – genul şi numărul la substantive, la adjectivele variabile şi la unele numerale (pe parcursul declinării), precum şi persoana şi numărul, la verbe (în situaţia conjugării), nefiind astfel implicată în procesul derivării. Articolul hotărât enclitic apare numai la substantive (*elevul, elevei*...), la adjectivele antepuse (*bătrânul om*) şi la alte părţi de vorbire substantivizate (*muncitorii, zecele, eul poetic, rănitului, mersul*...). Pentru a nu confunda aceste elemente care intră în componenţa cuvântului, oferim câteva modele de analiză a unor termeni aparţinând familiei lexicale a substantivului *cafea*:

- *cafea* (cuvânt de bază, substantiv) are desinenţa *-a* pentru feminin, singular, formă de nominativ/ acuzativ, iar la plural are desinenţa *-le* (*cafele*);
- *cafeaua* (cuvânt de bază, substantiv) conţine rădăcina/ rădăcina *café-* + desinenţa *-a-* + vocala tematică (de legătură) *-u-* + articolul hotărât enclitic *-a* pentru feminin, singular, formă de nominativ – acuzativ;
- *cafeluţă, -e* (cuvânt derivat, substantiv) conţine radicalul *cafel-* de la forma de plural nearticulat *cafele* + sufixul substantival diminutival *-uţă* (cu desinenţa de singular *-ă*/ de plural *-e*);
- *cafeluţei* (cuvânt derivat, substantiv) conţine radicalul *cafel* + sufixul substantival diminutival *-uţă,* cu desinenţa de plural *-e* + articolul hotărât enclitic *-i* pentru forma de genitiv-dativ, singular.

5. **Prefixul** este sunetul sau grupul de sunete, purtător de sens, care se alipeşte înaintea unui cuvânt (dar şi înaintea unei rădăcini sau a unui radical), pentru a se obţine cuvinte cu sens nou sau modificat. În categoria prefixelor, alături de prefixele propriu-zise ale limbii române (*a-, co-, com-, con-, de-, des-, dez-, dis-, diz-, i-, in-, im-, îm-, în-, ne-, pre-, ră-, răs-, răz-, re-, sub-*...), apar şi prefixoidele (sau falsele prefixe, provenite din greacă sau latină şi având

Scanned with OKEN Scanner

un sens mai bine precizat decât prefixele propriu-zise: *ante-, anti-, arhi-, extra-, hiper-, inter-, intra-, între-, post-, super-, supra-, ultra-, trans-...*).

Prefixele (şi prefixoidele) pot fi alipite:

- **înaintea unui cuvânt** (de bază sau derivat): *nebun, reciti, prelua, transport...*;
- **înaintea unui radical** (obţinându-se aşa-numitele formaţii derivative paralele): *a îmbrăca – a dezbrăca, implicit – explicit, intrinsec – extrinsec...*

În funcţie de sensul pe care îl conferă cuvintelor, prefixele se pot grupa în:

- **prefixe negative**: *anormal, analfabet, imoral, incert, imposibil, nedemn...*;
- **prefixe antonimice** (fixate pe serii antonimice):
  - zero/ prefixe negative: *moral – amoral, material – imaterial, corect – incorect, posibil – imposibil, demn – nedemn...*;
  - zero/ *de-, des-, dez-, dis-*: *săra – desăra, coase – descoase, amăgi – dezamăgi, plăcea – displăcea*;
  - *sub-*/ prefixe superlative: *subdezvoltat – superdezvoltat – supradezvoltat, subsonic – hipersonic – supersonic...*;
  - *de-, des-, dez-, dis-/ in-, îm-, în-*: *inculpa – disculpa, înşuruba – deşuruba, îmbrăca – dezbrăca...*;
  - alte serii antonimice: *interior – exterior, intracarpatic – extracarpatic, prenatal – postnatal, profascist – antifascist...*;
- **prefixe indicând superlativul** – mai vechi: *străvechi, preaînălţatul* (împărat), *arhicunoscut...* sau neologice: *extrafin, hipersensibil, superdezvoltat, supraetajat, ultraaglomerat...*;
- **prefixe indicând reciprocitatea**: *cooperare, concetăţean, compatriot...*;
- **prefixe indicând repetarea**: *a reciti, a relua, a rememora...*;
- **prefixe indicând calitatea situată sub o limită convenţională** (uneori, cu sens depreciativ): *subsumat, subdezvoltat, subnutrit...*;
- **prefixe indicând operaţia inversă celei de bază** (eventual modificarea ei): *desăra, deshăma, dezbate, dizarmonic...*;
- **prefixe indicând intensificarea** (uneori, modificarea sensului): *răsuci, răscumpăra, răzbate...*;
- **prefixe indicând interiorul/ exteriorul**: *intrinsec – extrinsec, intracelular – extracelular...*;
- **prefixe cu sens temporal**: *preuniversitar – postuniversitar, antebelic – postbelic...*

Atenţie la ortografierea prefixelor şi a sufixelor!

- sufixele *-ean, -eală, -eaţă* se scriu cu *-ea-* după consoanele *-ş/ -j*: *clujean, oşean, roşeală, oblojeală, roşeaţă...* (a nu se confunda cu scrierea verbelor nederivate: *a aşeza – aşază, a înşela – înşală* în care nu există sufix lexical, ci desinenţă verbală pentru persoana a III-a);
- în scrierea sufixelor *-(ţ)ie/ -(ţ)iune* se va ţine seama de criteriul istoric (de momentul când au intrat cuvintele în limbă) şi de criteriul semantic (de sensul pe care îl au cuvintele derivate într-un context), existând:
  - forme duble ale aceluiaşi cuvânt (o formă arhaică şi o formă acceptată de normele limbii literare, subliniată în exemplele următoare): *naţie – naţiune, meditaţie – meditaţiune...*;
  - forme diferite, denumind obiecte diferite: *funcţie* (rang) – *funcţiune* (stare de funcţionare), *fracţie* (matematică) – *fracţiune* (politică), *porţie* (de mâncare) – *porţiune* (de teren), *raţie* (de mâncare) – *raţiune* (judecată), *reacţie* (chimică) – *reacţiune* (politică), *staţie* (de autobuz) – *staţiune* (balneară)
- prefixul *des-* devine *dez-* înaintea unui cuvânt care începe cu vocală sau cu vreuna dintre consoanele *b, d, g, v, m, n, l, r*: *dezamăgi, dezechipa, dezinforma, dezordonat, dezumanizare, dezbate, dezdoi, dezgoli, dezvălui, dezmoşteni, deznoda, dezlega, dezrădăcina...*;
- prefixul *răs-* devine *răz-* înaintea unui cuvânt care începe cu vreuna dintre consoanele *b, d, g, j, n*: *răzbate, răzda, răzgândi, răzjudeca, răznepot...*;
- prefixele *con-, in-, în-* se scriu *com-, im-, îm-* înaintea consoanelor *p* şi *b*: *complăcea, combate, imposibil, improbabil, îmbărbăta, împăciuitor...*;

Scanned with OKEN Scanner

- prefixul *con-* devine *co-* înaintea unor cuvinte care încep cu vocala *o*: *cooperare, cooperativă, coordonare...* sau în cuvintele *colaborare, colaborator, comesean*;
- prefixele *des-, răs-, trans-* pierd consoana finală *-s* când se alipesc unor cuvinte care încep cu aceeaşi consoană (*des-* devine *de-* şi înainte de *ş* sau *ţ*): *desăra, desărcina, deşuruba, dejuca, dejuga, răsufla, răsuci, transcrie...*(excepţii: *transsaharian, transsiberian...*).

C. 2. Compunerea

Compunerea este mijlocul intern de îmbogăţire a vocabularului pe baza unor cuvinte întregi, a unor fragmente de cuvinte, a unor elemente de compunere, prin următoarele procedee (conform **DOOM**):

1. **sudare (unire, alipire sau contopire)** – substantive: *binefacere, blocnotes, bunăstare, bunăvoinţă, dreptunghi, lungmetraj, scurtcircuit, untdelemn, demâncare, fărădelege, deîmpărţit, deînmulţit, descăzut, sinucigaş, preaplin, acupunctură, anotimp, neurologie, pomicultură, primăvară, Câmpulung...*; adjective: *binecuvântat, clarvăzător, binefăcător, răufăcător, atotbiruitor, atotştiitor, cuminte, cumsecade, aurifer, neolitic, balneoclimateric, electromecanic, aeronaval, surdomut, dacoromân, maglenoromân, istroromân, antonpannesc, camilpetrescian...*; pronume: *dânsul, dânsa, dumneata, dumnealui, dumneavoastră, sieşi, însumi, însuţi, însuşi, acelaşi, aceeaşi, cestălalt, celălalt, altceva, fiecare, fiştecine, orice, orişicui, oarecare, oareşicare, vreun, vreo...*; numerale: *unsprezece, paisprezece, cincisprezece, şaisprezece, optsprezece, cincizeci, şaizeci, amândoi, tustrei, câteşipatru, dintâi, întâiaşi...*; verbe: *binecuvânta, binevoi, binemerita, autoapăra, teleghida, nemaivăzut, nemaivăzând...*; adverbe: *deasupra, decât, degeaba, deplin, desigur, dinadins, dinăuntru, înadins, îndeaproape, îndelung, astăzi, bunăoară, bineînţeles, deseori, rareori, acasă, aseară, degrabă, departe, devale, cândva, cumva, oricum, oricând, oricât, alaltăieri, laolaltă, zigzag, valvârtej...*; prepoziţii: *despre, dinspre, dintre, dintru, printre, printru...*; conjuncţii: *aşadar, deşi, deoarece, fiindcă, întrucât, precum, vasăzică...*; interjecţii: *heirup, iacătă, tralala*;
2. **alăturare cu cratimă (liniuţă de unire)** – substantive: *câine-lup, redactor-şef, zi-lumină, an-lumină, nord-est, bună-credinţă, rea-voinţă, argint-viu, triplu-salt, prim-ministru, prim-procuror, prim-plan, june-prim, prim-solist, floarea-soarelui, ochiul-boului, cal-de-mare, drum-de-fier, du-te-vino, cască-gură/ gură-cască, nu-mă-uita, papă-lapte, Bicaz-Tulgheş, Bistriţa-Năsăud, Caraş-Severin, Cluj-Napoca, Popeşti-Leordeni, Baia-Sprie, Ocna-Şugatag, Ana-Maria, Micu-Clain, Niculescu-Buzău, Rădulescu-Motru, Verde-Împărat, Mircea-Vodă, Baba-Cloanţa, Baba-Hârca, Păunaşul-Codrilor, Zâna-Zorilor, Harap-Alb, Făt-Frumos, Ileana-Cosânzeana, Strâmbă-Lemne, Sfarmă-Piatră, Moş-Ajun*; adjective: *chimico-farmaceutică, economico-organizatorice, ruso-român, rus-român* (dicţionare), *anglo-francez, nord-american, sud-african, aşa-numit, aşa-zis, drept-credincios, liber-cugetător, nou-născut, propriu-zis, sus-numit*; adverbe şi locuţiuni adverbiale: *astă-vară, astă-seară, astă-noapte, într-adins, dintr-adins, într-adevăr, după-masă, după-amiază, după-prânz, de-adevărat, dis-de-dimineaţă, calea-valea, câine-câineşte, trea-că-meargă, vrând-nevrând, talmeş-balmeş, hodoronc-tronc, harcea-parcea, nitam-nisam*; prepoziţia compusă *de-a*, în locuţiuni adverbiale + în numele de jocuri: *de-a berbeleacul, de-a dura, de-a rostogolul, de-a curmezişul, de-a dreptul, de-a lungul, de-a gata, de-a pururi de-a v-aţi ascunselea, de-a uliul şi porumbeii, de-a hoţii şi vardiştii, de-a baba-oarba, de-a mijoarca*; interjecţii: *haida-de, haide-hai, hop-aşa, tic-tac, tura-vura*;
3. **alăturare fără cratimă** – substantive: *America de Nord, Bolintinul din Vale, Bulevardul Eroilor, Câmpia Burnas, Pădurea Andronache, Balta Brăilei, Calea Victoriei, Delta Dunării, Dealul Măcinului, Gura Teghii, Hăşmaşul Mare, Lacul Morii, Lacul Roşu, Muntele Mic, Munţii Apuseni, Munţii Măcinului, Parcul Tineretului, Piaţa Muncii, Piaţa Unirii, Peştera*

Scanned with OKEN Scanner

Muierii, Piscul Câinelui, Piatra Arsă, Râul Alb, Râul Mare, Strada Mare, Streiul Repede, Trei Brazi, Timişul de Sus, Ucea de Jos, Mihai Viteazul, Ştefan cel Mare, Mircea cel Bătrân, Stan Păţitul, Pop de Băseşti; pronume: *Domnia ta, Domnia lui, ceea ce, nici unul/ nici un, nici una/ nici o*; numerale: *douăzeci şi unu, al douăzeci şi unulea, o sută, un milion, o dată, de două ori, câte unu, câte doi*; locuţiuni adverbiale: *de abia, de altfel, de asemenea, de fapt, din cale afară, în curând, în fine, în sfârşit, pe alocuri, pe de rost*; prepoziţii şi locuţiuni prepoziţionale: *de la, de pe, de prin, de pe la, de sub, înainte de, aproape de, dincolo de, dincoace de, faţă de, împreună cu, în faţa, în dreptul, în susul, de jur împrejurul, din stânga*; conjuncţii şi locuţiuni conjuncţionale: *ca să, ci şi, chit că, cu toate că, de vreme ce, din moment ce, pentru că, ori de câte ori*;

4. **abreviere (prescurtare):** *a.c. = anul curent, etc. = et cetera, id. = idem, nr. = numărul, dr. = doctor, cca = circa, d-ta = dumneata, D-sa = Domnia sa, Cl = clor, n = număr întreg, cm = centimetru, Kg = kilogram, C.E.C.* sau *CEC = Casa de Economii şi Consemnaţiuni...*

C. 3. Conversiunea (schimbarea valorii gramaticale)

Conversiunea (schimbarea valorii/ categoriei morfologice sau gramaticale/ schimbarea categoriei lexico-gramaticale) înseamnă trecerea, în anumite condiţii, a unei părţi de vorbire în altă parte de vorbire, cu schimbarea totală sau parţială a categoriilor gramaticale (gen, număr, caz, diateză, conjugare, mod, timp, grad de comparaţie). În raport cu modul în care se produce această transformare, se poate vorbi de conversiune *semantică, morfologică* şi *prin scriere marcată*.

1. **Conversiunea semantică** are loc atunci când o parte de vorbire îşi păstrează formal caracteristicile, dar într-un context dat are sensul unei alte părţi de vorbire, eventual şi categoriile gramaticale ale acesteia:

- adjective substantivizate semantic (formă de adjectiv şi înţeles de substantiv):
Afară este cald/ rece/ frumos/ urât. (adjectiv substantivizat semantic, singular, nominativ nearticulat, subiect; *cald = căldură; rece = răcoare; frumos = frumuseţe, soare, căldură; urât = frig, ploaie, lapoviţă...*).
- adverbe substantivizate semantic (formă de adverb şi înţeles de substantiv):
În încăpere se vorbea româneşte/ greceşte. (adverb substantivizat semantic, nominativ, subiect; *româneşte = limba română; greceşte = limba greacă...*).

2. **Conversiune morfologică** (cu ajutorul părţilor de vorbire):

- părţi de vorbire substantivizate cu ajutorul articolului:
Bătrânul/ Un bătrân/ Cel bătrân/ Ăl bătrân a căzut. (adjectiv substantivizat)
Eul poetic era evident. Avea un eu exagerat. (pronume personal substantivizat)
În sinea mea nu sunt mulţumit. (pronume reflexiv substantivizat)
Ion e un ăla în care nu te poţi încrede. (pronume demonstrativ substantivizat)
Este un ce în întrebarea lui. (pronume relativ-interogativ substantivizat)
O alta ca ea este greu de găsit. (pronume nehotărât substantivizat)
În ochii mei, Vasile era un nimic. (pronume negativ substantivizat)
Am luat un zece la fizică. Zecele luat m-a mulţumit. (numeral cardinal substantivizat)
Scrierea cu majusculă a cuvântului era corectă. (infinitiv lung substantivizat)
Rămăsese în intrândul/ ieşindul uşii. (gerunziu substantivizat)
Răniţii gemeau. (participiu substantivizat; are forme distincte de gen şi număr: *rănitul, rănita...*)
Mersul pe jos îl obosea. Avea un mers ciudat. (supin substantivizat; nu este diferenţiat pe gen şi număr)
Binele învinge răul. Mi-a făcut un bine. (adverb substantivizat)
La recopierea textului, am omis un „şi"/ un „pe". (conjuncţie/ prepoziţie substantivizată prin articulare şi scriere marcată)
Avusese un of la inimă. Acesta fusese ofiul lui. (interjecţie substantivizată)

Scanned with OKEN Scanner

- părți de vorbire substantivizate cu ajutorul prepoziției:
  Se gândește toată ziua la frumoasă. Tabla aceasta este prelucrată la cald. (adjective substantivizate)
  Familia este alături de tine la bine și la rău. (adverbe substantivizate)
- părți de vorbire substantivizate prin determinare adjectivală:
  Palidul bătrân gemea ușor. Acești tineri învață bine. (adjective substantivizate)
  Unicul ce din frază era folosit cu rol adverbial. (pronume relativ-interogativ substantivizat)
  A cumpărat câteva nimicuri. (pronume negativ substantivizat prin determinare adjectivală și prin desinența neutrelor *-uri*)
  Alt zece nu s-a mai acordat la examen. (numeral substantivizat)
  Acest și/ pe a fost incorect folosit. (conjuncție/ prepoziție substantivizată)
  Singurul lui of era examenul. (interjecție substantivizată)

3. **Conversiune prin scrierea marcată a cuvântului** (prin subliniere sau prin folosirea ghilimelelor, în scrierea de mână; prin alte procedee nerecomandate în lucrarea elevului: folosirea altui caracter/ corp de literă, scrierea spațiată...; uneori, scrierea marcată a cuvântului apare alături de alte procedee):
   „Care" îndeplinește funcția sintactică de subiect. (pronume relativ-interogativ substantivizat)
   A lucra este un verb de conjugarea I. (verb substantivizat)

MORFOLOGIE ȘI SINTAXĂ

Din aceste două mari domenii ale gramaticii au fost selectate, în prezentul volum, doar acele aspecte care au un grad ridicat de dificultate pentru elevul care se prezintă la testarea națională: *conversiunea pronumelui în adjectiv pronominal, valorile de întrebuințare morfologică a numeralului, verbele copulative, conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale, funcțiile sintactice ale verbelor la moduri nepersonale/ nepredicative.*

A. Conversiunea pronumelui în adjectiv pronominal

1. **Pronumele personal** (inclusiv *lui, ei, lor*), **pronumele de politețe** și **pronumele reflexiv** nu se convertesc în adjective pronominale, chiar dacă, întâmplător, au același gen, număr și caz cu regentul: *Îmi place culoarea hainei ei.* (*hainei* = feminin, singular, genitiv...; *ei* = pronume personal de persoana a III-a, feminin, singular, genitiv, atribut pronominal)
2. **Pronumele de întărire** devine **adjectiv pronominal de întărire** când determină un substantiv sau un înlocuitor (pronume, în special personal și demonstrativ, sau un numeral); de fapt este suficientă simpla însoțire a unui substantiv, pentru a deveni adjectiv pronominal având, drept caracteristici, acordul în gen, număr, caz și funcția sintactică (obligatorie) de atribut adjectival: *Pentru el însuși fusese mai greu la concurs.* (*însuși* = adjectiv pronominal de întărire, compus prin contopire – din pronumele personal cu formă arhaică *însul* și din pronumele reflexiv *și* –, acordat în gen, număr și caz cu pronumele regent *pentru el*, masculin, singular, acuzativ, atribut adjectival)
3. **Pronumele posesiv** se transformă în **adjectiv pronominal posesiv** în câteva situații distincte:
- când determină un substantiv (obiectul posedat) și indică persoana și numărul posesorului; rezultatul acestei transformări este acordul în gen, număr, caz cu regentul și funcția sintactică (obligatorie) de atribut adjectival: *Caietele tale sunt pe bancă.* (*tale* = adjectiv pronominal posesiv, indicând persoana a II-a singular a posesorului, acordat în gen, număr și caz cu substantivul indicând obiectul posedat *caietele*, neutru, plural,nominativ, atribut adjectival)
- formele de genitiv-dativ: *alor mei* (*alor tăi/ săi/ noștri/ voștri...*) devin adjective pronominale numai când se află înaintea substantivului determinat:

Scanned with OKEN Scanner

Alor săi colegi le place muzica. (*alor săi* = adjectiv pronominal posesiv, indicând persoana a III-a singular a posesorului, acordat în gen, număr şi caz cu substantivul regent *colegi*, masculin, plural, dativ, precedat de articolul posesiv *alor*, atribut adjectival)
Maşina alor săi este în parcare. (*alor săi* = pronume posesiv de persoana a III-a, indicând un posesor şi mai multe obiecte posedate, masculin, plural, genitiv, precedat de articolul posesiv *alor*, atribut pronominal; *alor săi* = *părinţilor*)

- în postura numelui predicativ în nominativ, pronumele posesiv devine adjectiv pronominal posesiv (se recunoaşte prin forma de bază, fără prepoziţie, obligatoriu precedată de articol posesiv: *al meu, a mea, ai mei, ale mele...* + prin referirea la subiect, prin intermediul verbului copulativ); rezultatul firesc este acordul în gen, număr şi caz cu subiectul:
Cărţile sunt ale mele. (*ale mele* = adjectiv pronominal posesiv indicând persoana I singular a posesorului, acordat în gen, număr şi caz cu substantivul-subiect *cărţile*, feminin, plural, nominativ, nume predicativ, formând împreună cu verbul copulativ *sunt* predicatul nominal complet).

4. **Celelalte pronume (demonstrativ, relativ-interogativ, nehotărât, negativ)** devin adjective pronominale când determină un substantiv, respectiv când îl însoţesc şi se referă la acesta, putând fi înlocuite de către un adjectiv similar ca sens. În această situaţie, se acordă obligatoriu în gen, număr, caz cu regentul şi au funcţia sintactică de atribut adjectival. Dacă doar însoţesc substantivul, dar nu se referă la acesta, rămân pronume (în principiu, substituie un substantiv de la care preiau genul, numărul, cazul şi funcţia sintactică de atribut pronominal):
Lucrarea acestei colege a fost apreciată cu nota 10. (*acestei* = adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere, acordat în gen, număr şi caz cu substantivul regent *colege*, feminin, singular, genitiv, atribut adjectival; *acestei* = *frumoasei, bunei...*)
Lucrarea acesteia nu a fost corectată. (*acesteia* = pronume demonstrativ de apropiere, feminin, singular, genitiv, atribut pronominal; *acesteia* = *colegei, fetei...*)

- Pronumele relativ devine adjectiv pronominal relativ numai dacă determină un substantiv din subordonata pe care o introduce în frază pe lângă regenta ei:
Nu ştiu[1] cu ce haină să mă îmbrac.[2] (*ce* = adjectiv pronominal relativ, simplu, invariabil, în frază cu rol de conjuncţie subordonatoare pentru subordonata P2, în propoziţie: acordat în gen, număr şi caz cu substantivul regent *cu...haină*, feminin, singular, acuzativ, atribut adjectival; *ce* = *noua, frumoasa...*)
Elevul[1] ai cărui părinţi veniseră la serbare[2] era fericit.[1] (*ai cărui* = pronume relativ simplu, masculin, plural, genitiv, precedat de articolul posesiv genitival *ai*, atribut pronominal; *ai cărui* = *ai elevului*)

B. Numeralul. Valori de întrebuinţare morfologică

În enunţuri, numeralul se foloseşte cu valoare adjectivală, cu valoare substantivală sau cu valoare adverbială, comportându-se ca respectivele părţi de vorbire, fapt care are influenţă asupra categoriilor gramaticale (gen, număr, caz) şi asupra funcţiei sintactice.

1. Numeralul are **valoare substantivală** atunci când:

- nu determină un substantiv, exprimând valoarea numerică, ordinea, distribuţia, multiplicarea...; în principiu, ţine locul unui substantiv absent (are genul, numărul cazul şi funcţia sintactică a acestuia):
Numai doi au venit la film. (*doi* = numeral cardinal simplu, masculin, plural, nominativ, subiect; *doi* = *colegii, prietenii...*)
- însoţeşte un substantiv, dar nu se referă la acesta, ci ţine locul unui substantiv absent, de la care preia genul, numărul, cazul, având obligatoriu funcţia sintactică de atribut substantival:

Scanned with OKEN Scanner

Reuşita celor doi m-a bucurat. (*celor doi* = numeral cardinal simplu, masculin, plural, genitiv, precedat de articolul demonstrativ *celor*, atribut substantival; *celor doi* = *băieţilor, prietenilor...*)

Numeralele cardinale de la *douăzeci* în sus, din cauza substantivului regent, care trebuie să fie precedat de prepoziţie (*de, din, dintre...*), îşi modifică şi valoarea morfologică, şi funcţia sintactică. Numeralul cardinal aflat în această situaţie va avea valoare substantivală (păstrează genul şi numărul substantivului regent, dar are cazul şi funcţia sintactică impuse de context), iar substantivul regent, precedat de prepoziţie, are funcţie sintactică obligatorie de atribut substantival al numeralului:

La film au venit nouăsprezece studenţi. (*nouăsprezece* = numeral cardinal compus prin contopire, folosit cu valoare adjectivală, acordat în gen, număr şi caz cu substantivul regent *studenţi*, masculin, plural, nominativ, atribut adjectival; *nouăsprezece* = *mulţi...*)

La film au venit douăzeci de studenţi. (*douăzeci* = numeral cardinal compus prin contopire, folosit cu valoare substantivală, masculin, plural, nominativ, subiect; *de studenţi* = atribut substantival prepoziţional în acuzativ al numeralului cu valoare substantivală *douăzeci*)

2. Numeralul are **valoare adjectivală** atunci când determină un substantiv (îl însoţeşte şi se referă la acesta), rezultatul fiind acordul în gen, număr, caz şi funcţia sintactică obligatorie de atribut adjectival; proba se poate face prin înlocuirea numeralului cu un adjectiv corespunzător ca sens:

   A mâncat doar două bucăţi de ciocolată. (*două* = numeral cardinal simplu, folosit cu valoare adjectivală, acordat în gen, număr şi caz cu substantivul regent *bucăţi*, feminin, plural, acuzativ, atribut adjectival; *două* = *puţine, bune...*)

3. Numeralul se foloseşte şi cu **valoare adverbială**, în acest caz fiind sinonim al unui adverb de mod (se recunoaşte prin forma fixă în context şi prin regentul verbal):

   Anul acesta câştigă înmiit. (*înmiit* = numeral multiplicativ folosit cu valoare adverbială, complement circumstanţial de mod; *înmiit* = *mult, enorm...*)

C. Verbele copulative

Numărul verbelor copulative variază în gramatica limbii române, în funcţie de criteriile pe care diverşi lingvişti le aplică în indentificarea lor (de la singurul verb, cert copulativ – *a deveni* –, până la câteva zeci). În general, în practica şcolară curentă se operează cu un număr de opt asemenea verbe copulative: *a deveni, a fi, a părea, a însemna, a ajunge, a rămâne, a ieşi, a se face* (alte verbe controversate, de tipul *a constitui, a reprezenta, a se numi, a se chema...*, nu fac obiectul unor teste de evaluare în acest an şcolar).

Cu excepţia lui *a deveni*, toate celelalte verbe amintite mai sus sunt fie predicative, fie copulative, prin raportare la context.

1. În principiu, verbele respective sunt **predicative** (au capacitatea de a forma singure predicatul, respectiv predicatul verbal), atunci când sunt folosite cu sensul de bază; în acest caz, au ca sinonime în context diferite alte verbe predicative şi cer o raportare circumstanţială de timp sau de loc, (verb + *undeva/ cândva*), după modelele:

   Unde e cartea de fizică? (*e* = *se află, se găseşte...* + *undeva*)

   Până la Iaşi am fost cu trenul. (*am fost* = *am călătorit...*)

   Asemenea grozăvii au fost demult. (*au fost* = *s-au petrecut, au avut loc, s-au întâmplat...*)

   A însemnat totul pe o foaie de hârtie. (*a însemnat* = *a notat*)

   N-a mai ajuns unde l-ai trimis. (*n-a ajuns* = *n-a sosit ...*)

   Ion a rămas la Sinaia. (*a rămas* = *a stat, s-a oprit...*)

   Toţi copiii au ieşit la joacă. (*au ieşit* = *au plecat, au părăsit un interior...*)

   Automobilul „Dacia" se face la Piteşti. (*se face* = *se produce, se fabrică...*)

2. Aceleaşi verbe sunt **copulative** când nu se folosesc cu sensul de bază şi când sunt sinonime între ele (*a fi* = *a deveni, a părea...*; *a ajunge* = *a deveni, a se face* etc.); într-o asemenea

Scanned with OKEN Scanner

situație formează predicatul nominal împreună cu un nume predicativ sau cu o subordonată predicativă (ambele înlocuibile în context prin *cumva, ceva, prepoziție + cineva/ ceva, al cuiva...*), după modelele:
Creionul este al cui știu eu. (*este* = predicat nominal incomplet + subordonată predicativă; verb + *al cuiva*)
Fratele meu a rămas cum îl știi. (*a rămas* = predicat nominal incomplet + subordonată predicativă; verb + *cumva*)
Fostul meu coleg a ajuns medic. (*a ajuns* = verb copulativ, formând cu numele predicativ *medic*, predicatul nominal complet; verb + *cineva*)

3. **Atenție** la valorile de întrebuințare morfologică a unor asemenea verbe!

- verbul *a părea/ a se părea*, precedat sau nu de pronume personal, este predicativ când este folosit ca impersonal (cere,drept subiect, o subordonată subiectivă) și este copulativ când este folosit ca personal (are subiect și cere nume predicativ sau subordonată predicativă):
(Îi) părea/ (I) se părea că va ploua. (*părea/ (îi) părea/ se părea/ (i) se părea* = verb predicativ impersonal, predicat verbal = subordonată subiectivă)
Maria părea că nu te mai cunoaște. (*părea/ (îmi) părea/ (mi) se părea...* = verb copulativ, predicat nominal incomplet + subordonată predicativă)
- un predicat format din *a fi + participiu* poate fi verbal sau nominal, în funcție de posibilitatea de a accepta sau nu pe lângă el un complement de agent:

- dacă acceptă complementul de agent (= *de către cineva*), predicatul este verbal, verb la diateza pasivă (*a fi* este auxiliar morfologic ce indică modul, timpul, persoana și numărul verbului la diateza pasivă, iar verbul de conjugat la această diateză apare cu forma de participiu):
Crengile erau aplecate de greutatea roadelor. (*erau aplecate* = verbul *a apleca*, predicativ, personal, intranzitiv, diateza pasivă, conjugarea I, modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a plural, predicat verbal; *de greutatea* = complement de agent)
- dacă nu acceptă complementul de agent, predicatul este nominal (verbul *a fi* este copulativ, la diateza activă, iar numele predicativ este exprimat prin adjectiv participial, acordat în gen, număr și caz cu subiectul):
Bătrânul era ușor aplecat de spate. (*era aplecat* = verbul copulativ *a fi*, personal, intranzitiv, diateza activă, conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a singular, fără funcție sintactică proprie; *aplecat* = adjectiv provenit din participiu, variabil cu două terminații, acordat în gen, număr și caz cu substantivul-subiect *bătrânul*, masculin, singular, nominativ, nume predicativ, formând cu verbul copulativ predicatul nominal complet).

D. Prepoziția și locuțiunea prepozițională

1. Cazul **nominativ**:
- nu admite prepoziția.
- în construcțiile de tip popular, *și cu* poate fi locuțiune conjuncțională coordonatoare, echivalenta lui *și* copulativ; a se compara:
Mama și cu tata sunt la film. (*mama și cu tata* = subiect multiplu, acordat la plural cu predicatul *sunt*; *și cu* = *și* copulativ)
Mama și cu tata este la film, nu numai cu fratele meu (*mama* = subiect simplu/ unic, acordat la singular cu predicatul *este*; *și* = adverb de mod = *chiar și, până și*; *cu tata* = substantiv cu prepoziție în acuzativ = complement ...).

2. Cazul **acuzativ** este cerut/ impus de următoarele prepoziții/ locuțiuni prepoziționale:
- prepoziții simple: *cu, de, pe, la, în, sub, spre, către, pentru, fără, din...*
- prepoziția simplă, invariabilă *a* (*a* = *ca, ca de*):
În încăpere mirosea a fum. (*a fum* = *ca fumul/ ca de fum*)

Scanned with OKEN Scanner

- prepoziția simplă *contra*, când are sensul *pentru/ cu:*
  Schimb apartament contra garsonieră. (*contra garsonieră = pentru/ cu garsonieră*)
- prepoziția simplă *drept*: *L-a luat drept prost.* (*ca de prost*)
- prepoziții compuse (toate elementele componente sunt prepoziții cu regim de acuzativ): *de pe, de la, de către, de sub, de prin, până la, ..., despre, înspre, dinspre, dintre, dintru...*
- prepoziții simple sau compuse, provenite din adverbe de mod de comparație, când însoțesc un substantiv/ pronume/ numeral care poate avea funcție sintactică în acest caz: *ca, decât, cât, precum*:
  Ion este mai bun ca tine.
  Ana a desenat mai bine decât tine.
  Este înalt cât casa.
  Aleargă precum iepurele.
- locuțiuni prepoziționale (formate din adverb sau altă parte de vorbire cu valoare de adverb + prepoziție cu regim de acuzativ): *odată cu, înainte de, aproape de, dincolo de, dincoace de, față de, de față cu, împreună cu, referitor la, în ceea ce privește...*

3. Cazul **genitiv** este cerut/ impus de următoarele prepoziții/ locuțiuni prepoziționale:
- prepoziții propriu-zise: *asupra, contra, împotriva.*
- prepoziția simplă invariabilă *a*:
  Cărțile erau a doi dintre ei. (*a doi = ale celor doi*)
- prepoziții simple sau compuse, provenite din adverbe de loc, folosite articulat hotărât: *înaintea, înapoia, îndărătul, împrejurul, deasupra, dedesubtul, înăuntrul, dinaintea, dinapoia, dindărătul, dimprejurul, primprejurul...*
  A venit acasă înaintea mamei. (*înainte mamei* = complement circumstanțial de timp)
  Venea în fugă înaintea mamei. (*înaintea mamei = în fața mamei* = complement circumstanțial de loc), *ca s-o ajute la cărat sacoșele.*
- locuțiuni prepoziționale, provenite din locuțiuni adverbiale de loc, folosite articulat hotărât: *în fața, în spatele, în susul, în josul, în dreapta, în stânga, în jurul, în preajma, în lungul, în latul... + de dinaintea, de dinapoia, de dindărătul, de deasupra... + din susul, din josul, din jurul, din dreapta... + prin fața, prin spatele, prin jurul, prin preajma... + de prin josul, de prin fața, de prin lungul...* sau folosite numai cu sens figurat: *în fundul* (sufletului), *în adâncul* (inimii), *în mijlocul* (evenimentelor), *la marginea* (revoluției)...
- locuțiuni prepoziționale de cauză: *din cauza, din pricina.*
- locuțiuni prepoziționale de scop: *cu scopul, în scopul, în vederea.*

Atenție! Asemenea prepoziții/ locuțiuni prepoziționale pot avea regim de:
- **genitiv** (când însoțesc un substantiv/ pronume/ numeral):
  A venit acasă înaintea alor mei/ înaintea colegilor/ înaintea celor doi...
- **acuzativ posesiv** (când însoțesc un adjectiv pronominal posesiv cu forma: *meu/ mea, tău/ ta, său/ sa, nostru/ noastră, vostru/ voastră*):
  A venit acasă înaintea mea.
  A plecat în locul vostru.
- **dativ posesiv** (când sunt legate prin cratimă de un pronume personal/ reflexiv cu formă neaccentuată de dativ și cu înțeles de genitiv):
  A venit acasă înaintea-mi.
  A plecat în locu-ți.

4. Cazul **dativ** este cerut/ impus de următoarele prepoziții:
- prepoziții (provenite din alte părți de vorbire, când însoțesc un substantiv/ pronume/ numeral): *mulțumită, grație, datorită, potrivit, conform, contrar.*
- prepoziția simplă invariabilă *a*:
  Aparținând a doi dintre ei, casa nu putea fi vândută. (*a doi = celor doi*)

Scanned with OKEN Scanner

- prepoziții provenite din adverbe de mod *asemenea, aşijderea, aidoma, întocmai*:
A desenat întocmai. (adverb de mod, complement circumstanțial de mod)
A desenat întocmai colegului. (substantiv în dativ cu prepoziție, complement circumstanțial de mod).

5. Cazul **vocativ** nu admite prepoziția.

E. Conjuncția și locuțiunea conjuncțională

E.1. Conjuncții și locuțiuni conjuncționale coordonatoare

1. **Copulative** (leagă elemente de același fel sau situate pe același plan valoric/ sintactic): *și, nici/ nu numai, ci și, dar și, cât și, cum și, precum și, și nici...*
- înaintea lor nu se pune virgulă, decât atunci când se folosesc drept corelative gramaticale:
Ion și Petre citesc/[1] și scriu./[2] – coordonare prin *joncțiune* (*și* copulativ).
Și citesc,/[1] și scriu./[2] – dublu raport de coordonare: prin *joncțiune* (*și..., și...*= corelativ gramatical provenit din *și* copulativ) și prin *juxtapunere* (virgula = *și* copulativ).

2. **Adversative** (leagă elemente care se opun ca sens, dar nu se exclud reciproc): *dar, iar, însă, ci, ba, or* (*or* = *dar, iar, însă* – adversativ; *ori* = *sau, fie* – disjunctiv), *în schimb, decât că, numai că.*
- înaintea lor se pune, obligatoriu, virgulă:
L-am căutat, dar nu l-am întâlnit.
- conjuncția *însă* are virgulă înaintea sa numai când se află în fața propoziției pe care o introduce:
Eu i-am telefonat, însă nu l-am găsit acasă.[1]
- când conjuncția *însă* e situată în interiorul/ la finalul propoziției introduse, (ba chiar intercalată într-o subordonată anterioară/ ulterioară acesteia), înaintea ei nu se pune virgulă; virgula apare numai în fața propoziției în care conjuncția *însă* ar trebui să stea:
Cumpără cărți,/[1] pe care/[2] însă/[1] nu le citește./[2]
Însă cumpără cărți,/[1] pe care nu le citește. /[2]
- conjuncția *și* are valoare adversativă când e sinonimă cu *dar, iar, însă, ci, ba, or*:
L-am căutat mereu, și tot nu l-am găsit. (*și* = *dar, însă...*)

3. **Disjunctive** (leagă elemente care se exclud reciproc, după principiul alternanței): *ori, sau, fie/ sau că, fie că, ori că.*
- înaintea lor nu se pune virgulă, decât dacă se folosesc drept corelative gramaticale:
Citești/[1] sau scrii?/[2] – raport de coordonare prin *joncțiune* (*sau* disjunctiv)
Sau citești,/[1] sau scrii./[2] – dublu raport de coordonare: prin *joncțiune* (corelative gramaticale provenite din *sau* disjunctiv) și prin *juxtapunere* (virgula = *și* copulativ/ *sau* disjunctiv).

4. **Conclusive** (cel de al doilea termen reprezintă o concluzie a primului): *deci, așadar, și* conclusiv (*și* = *deci, așadar*: *Am învățat atât, și voi lua notă mare.*), *prin urmare, în concluzie, în consecință, așa că, ca atare, cu alte cuvinte, vasăzică, care va să zică.*
- înaintea lor se pune, obligatoriu, virgulă; *așadar* se izolează între virgule, indiferent de locul pe care îl are în text:
Vom spune, așadar,/[1] că totul e bine/[2].
- *deci/ așadar* se comportă, în frază, precum conjuncția adversativă *însă*:
A rezolvat multe probleme,/[1] pe care/[2] deci/[1] le-a înțeles bine.
Deci a rezolvat probleme,/[1] pe care le-a înțeles bine./[2]

E.2. Conjuncții și locuțiuni conjuncționale subordonatoare

1. **Conjuncții subordonatoare cu întrebuințare universală** (introduc o diversitate de propoziții subordonate): *să, că, ca să* (conjuncție subordonatoare compusă), *dacă, de* (*de* = *să, dacă, chiar dacă, încât...*):

Scanned with OKEN Scanner

De vrei,[1] *vii.*[2] (*de* = *dacă*)
Du-te[1] *de-mi adu cartea.*[2] (*de* = *să, ca să*)
De vrei,[1] *de nu vrei,*[2] *dai examen.*[3] (*de* = *chiar dacă*)
Atât de tare l-a bătut,[1] *de l-a învineţit.*[2] (*de* = *încât*)

- A nu se confunda *de* – conjuncţie subordonatoare (*de* = *să, dacă, chiar dacă, încât*) cu *de* – pronume relativ:
Casele[1] *de le vezi*[2] *sunt ale boierului.*[1] (*de* = *pe care*)

2. **Conjuncţii şi locuţiuni conjuncţionale subordonatoare specializate** (introduc numai anumite tipuri de subordonate):

- **temporale**: *până ce/ când/ să/ ca să, (mai) înainte să/ ca să/ după ce, (de) îndată ce, imediat ce, o dată ce, pe dată ce, de pe când, de cum, în timp ce, în vreme ce, cât timp, câtă vreme...*;
- **modale**: *după cum/ cât, fără să/ ca să, cu cât, pe cât, pe măsură ce, faţă de cum/ cât/ când/ unde, ca şi cum/ când/ unde/ cât, decât să, de parcă*;
- **cauzale** – conjuncţii subordonatoare: *căci, fiindcă, deoarece, întrucât*; locuţiuni conjuncţionale subordonatoare: *pentru că, din cauză că, din pricină că, pe motiv că, de vreme ce, din moment ce, o dată ce*;
- **de scop/ finală:** *pentru ca să*;
- **concesive** – conjuncţie subordonatoare: *deşi*; locuţiuni conjuncţionale subordonatoare: *măcar că/ să/ dacă/ de, chiar dacă/ de/ să/ că, chit că/ să/ dacă/ de, fără să/ ca să*;
- **consecutive** – conjuncţii subordonatoare: *încât, încât să*; locuţiuni conjuncţionale subordonatoare: *aşa încât, astfel încât, aşa încât să, astfel încât să, de să, cât să.*

Atenţie! Cu rol de conjuncţie subordonatoare mai pot fi folosite: **adverbele relative** (*unde, când, cum, cât, încotro, dincotro*) sau **pronumele/ adjectivele pronominale relative** (*care, cine, ce, cui, cât, câtă, câţi, câte..., a cui, a câta, al câtelea, câtora..., ceea ce.*

F. Adverbele şi locuţiunile adverbiale predicative

Adverbele şi locuţiunile adverbiale de mod, care exprimă probabilitatea sau în doiala, pot deveni *adverbe predicative/ locuţiuni adverbiale predicative* (pot forma predicatul nominal, după cum acceptă sau nu asocierea cu verbul copulativ *a fi*), în următoarele situaţii:

- când sunt urmate de un element de relaţie subordonator (*că, să, ca să, ca...să, dacă, ce*), caz în care devin regente pentru o subordonată subiectivă:

Fireşte[1] *că va ploua.*[2] (*fireşte* = adverb predicativ, predicat verbal, întrucât nu acceptă asocierea cu verbul copulativ *a fi;* P2 = subordonată subiectivă)
Sigur[1] *că va ploua.*[2] (*sigur* = adverb predicativ, predicat nominal, întrucât acceptă asocierea cu verbul copulativ *a fi* = *e sigur*; P2 = subordonată subiectivă).

- când se află izolate între virgule (sau între virgulă şi un alt semn de punctuaţie), caz în care formează *propoziţii incidente* (independente din punctul de vedere al legăturilor sintactice cu restul enunţului):

Va veni,[1] *pesemne,*[2] *şi mâine la film.*[1] (*pesemne* = adverb predicativ, predicat verbal, întrucât nu acceptă asocierea cu verbul copulativ *a fi*; P2 = propoziţie incidentă)
Va veni,[1] *probabil,*[2] *şi mâine la film.*[1] (*probabil* = adverb predicativ, predicat nominal, întrucât acceptă asocierea cu verbul copulativ *a fi* = *e probabil*; P2 = propoziţie incidentă)

- când nu se află în niciuna dintre situaţiile de mai sus, respectivele adverbe/ locuţiuni adverbiale nu mai sunt predicative (nu mai formează predicatul verbal sau predicatul nominal), ci rămân *adverbe/ locuţiuni adverbiale de mod*, cu funcţia sintactică de complement circumstanţial de mod:

Probabil va întârzia prea mult. (*probabil* = adverb de mod, complement circumstanţial de mod).

Scanned with OKEN Scanner

- Adverbe de mod ce pot deveni **adverbe predicative**: *firește, desigur, sigur, pesemne, poate* (= probabil/ posibil), *probabil, posibil, îndeajuns, destul, suficient, adevărat, negreșit, bine-înțeles, evident*, (mai) *bine, noroc, păcat, aproape* (că/ să) etc.
- Locuțiuni adverbiale de mod care pot deveni **locuțiuni adverbiale predicative**: *cu siguranță, cu neputință, nici vorbă, nici discuție, fără îndoială, fără doar și poate, de bună seamă, cât pe ce* etc.

G. Funcțiile sintactice ale verbelor la moduri nepersonale

1. **Subiect:** *A citi este o plăcere.* (infinitiv prezent); *Trebuie citite aceste cărți.* (participiu pasiv); *Este bine de citit în timpul acesta.* (supin).
2. **Nume predicativ:** *Plăcerea lui era de a scrie cu pixul.* (infinitiv prezent); *Chestiunea esențială a rămas de a fi primit intr-o asemenea asociație.* (verb predicativ la infinitiv prezent, diateza pasivă); *Problema lui era de a fi fericit.* (verb copulativ la infinitiv prezent, diateza activă, fără funcție sintactică proprie + propriul nume predicativ adjectival în nominativ); *Creionul acesta este pentru desenat.* (supin)
3. **Atribut verbal:** *Era mare satisfacția de a cânta la un asemenea concurs.* (infinitiv prezent); *Îmi plac oamenii plimbându-se prin parc.* (gerunziu, diateza reflexivă); *Cheful de învățat vine învățând.* (supin)
4. **Complement direct:** *Ar putea merge și el la mare.* (infinitiv prezent); *În unele ziare am văzut scriindu-se și cu greșeli.* (gerunziu, diateza reflexivă); *Avea de învățat la fizică.* (supin)
5. **Complement indirect:** *Era dornic de a pleca în excursie.* (infinitiv prezent); *Se plictisise citind.* (complement indirect cu nuanță de cauză, verb la gerunziu); *Ai timp de mers la film?* (supin)
6. **Complement circumstanțial de timp:** *Înainte de a pleca a încuiat ușa.* (infinitiv prezent cu locuțiunea prepozițională *înainte de*; se poate interpreta și drept structură formată din adverbul de timp *înainte*, complement circumstanțial de timp + verb la infinitiv prezent cu prepoziția *de*, complement indirect al adverbului); *Scriind, atunci a văzut că a greșit.* (gerunziu; întărirea nuanței circumstanțiale de timp este realizată prin adverbul de timp *atunci*, care joacă rolul unui corelativ gramatical); *După înotat, a adormit.* (supin; poate fi interpretat și ca un supin substantivizat semantic)
7. **Complement circumstanțial de mod:** *E mai plăcut a citi, decât a scrie.* (infinitiv prezent, precedat de adverbul de mod de comparație *decât*); *Mergea șchiopătând.* (gerunziu); *E mai bine de acționat, decât de așteptat.* (supin, precedat de adverbul de mod de comparație *decât*)
8. **Complement circumstanțial de cauză:** *Pe motiv de a fi plouat, n-a mai mers la munte.* (infinitiv perfect, precedat de locuțiunea prepozițională *pe motiv de*); *Scriind prea mult, de aceea a obosit.* (gerunziu; sensul cauzal este întărit de prezența locuțiunii adverbiale de cauză *de aceea*, complement circumstanțial de cauză, care joacă rolul unui corelativ gramatical); *Obosise de mers pe jos.* (supin)
9. **Complement circumstanțial de scop:** *Se pregătise pentru a da examen.* (locuțiune verbală la infinitiv prezent cu prepoziția *pentru*); *Pentru citit și-a cumpărat altă pereche de ochelari.* (supin)

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE CURENTĂ

Obiective de referinţă Elevul va fi capabil:
4.1. să redacteze texte diverse, adaptându-le la situaţia de comunicare concretă;
4.2. să utilizeze în redactarea unui text propriu cunoştinţele de morfosintaxă, folosind adecvat semnele ortografice şi de punctuaţie;
4.3. să identifice efectele expresive ale construcţiei lingvistice utilizate.

Secţiunea I

(evaluarea răspunsului scris la o sarcină de lucru ce permite evaluarea progresivă/ independentă)

T1 Texte cu destinaţie funcţională – cerere, telegramă, invitaţie (aniversări, evenimente familiale etc.), curriculum vitae sau vizând scrierea reflexivă – scrisoare (familială, de felicitare):

► **Cerere**

1. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Costin/ Costina Petrescu, locuieşti în oraşul Suceava pe strada Plevna, la numărul 22A, eşti elev(ă) la Şcoala Numărul 4 şi îţi este necesară o adeverinţă din care să rezulte că freczentezi cursurile clasei a VIII-a, pentru a putea obţine un permis la Biblioteca Municipală „Petre Ispirescu" din localitate. Redactează o cerere către direcţia şcolii, având un conţinut adecvat.

Atenţie! – în cererea, trebuie:
- să respecţi convenţiile acestui tip de compunere;
- să expui clar şi concis conţinutul solicitării;
- să respecţi normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

Timp estimat pentru răspuns: 10 minute.

► **Telegramă**

2. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Costin/ Costina Petrescu, ai sosit din Suceava în oraşul Buşteni, în vacanţa de iarnă, într-o tabără, alături de fratele tău geamăn, Mihai, şi doriţi să anunţaţi părinţii că aţi sosit cu bine. Redactează o telegramă de maximum 10 cuvinte adecvată acestui scop, în numele tău şi al fratelui tău.

Timp estimat pentru răspuns: 10 minute.

3. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Costin/ Costina Petrescu, ai sosit din Suceava în oraşul Buşteni, în vacanţa de iarnă, într-o tabără, alături de fratele tău geamăn, Mihai, şi intenţionaţi să felicitaţi pe colegul şi prietenul vostru, Bogdan Cârstea care împlineşte 14 ani pe 27 decembrie. Redactează o telegramă de maximum 10 cuvinte adecvată acestui scop, în numele tău şi al fratelui tău.

Timp estimat pentru răspuns: 10 minute.

Scanned with OKEN Scanner

► **Invitație** (aniversări, evenimente familiale etc.)

4. Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Costin/ Costina Petrescu, ești elev(ă) în clasa a VIII-a la Școala Numărul 4 din Suceava și redactor-șef al revistei *Noi* din școala ta. Întrucât se apropie data absolvirii și intenționați să predați „ștafeta" celor mai mici, colectivul de redacție a hotărât să invite sâmbătă 21 mai 2006, ora 10, pe colegii din clasa a V-a, la un schimb de experiență. Redactează, în numele colectivului de redacție, o invitație adecvată situației descrise mai sus.

Atenție! – invitația trebuie să cuprindă:

- formulele introductive și de încheiere, scrise într-un registru stilistic adecvat relației cu destinatarul;
- invitația propriu-zisă;
- data, locul, semnătura.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

► **Scrisoare familială**

5. Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Costin/ Costina Petrescu, ai sosit din Suceava în orașul Bușteni, în vacanța de iarnă, într-o tabără, alături de fratele tău geamăn, Mihai, și vreți să povestiți părinților despre modul în care v-ați petrecut timpul până acum. Redactează o scrisoare de 10-15 rânduri, adecvată acestui scop, în numele tău și al fratelui tău.

Atenție! – scrisoarea trebuie:

- să conțină formulele și celelalte convenții specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conținut și un stil adecvate situației imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

► **Scrisoare de felicitare**

6. Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Costin/ Costina Petrescu, ai sosit din Suceava în orașul Bușteni, în vacanța de iarnă, într-o tabără, alături de fratele tău geamăn, Mihai, și intenționați să felicitați pe colegul și prietenul vostru, Bogdan Cârstea care împlinește 14 ani pe 27 decembrie. Redactează o scrisoare de 10-15 rânduri, adecvată acestui scop, în numele tău și al fratelui tău.

Atenție! – scrisoarea trebuie:

- să conțină formulele și celelalte convenții specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conținut și un stil adecvate situației imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

► **Curriculum vitae**

7. Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Costin/ Costina Petrescu, ești elev(ă) în clasa a VIII-a la Școala Numărul 4 din Suceava. Îți place dansul și după absolvirea gimnaziului intenționezi să urmezi, în paralel cu liceul, o școală populară de artă. Dosarul de înscriere trebuie să cuprindă și un curriculum vitae care să conțină informații despre activitatea ta în cei opt ani de școală. Redactează un curriculum vitae de maximum o pagină, având un conținut adecvat acestei cerințe.

Atenție! – *Curriculum vitae* trebuie să se bazeze pe următorul set de informații:

- nume și prenume;
- adresă și telefon;
- vîrstă;
- studii;
- performanțe în activitatea școlară;

Scanned with OKEN Scanner

- abilități, calități;
- pasiuni (hobby-uri);
- recomandări, referințe;
- semnătură și dată.

Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

T2 Exprimarea în scris a propriilor sentimente, cu ocazia unui eveniment personal, social sau cultural:

1. Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Bogdan Cârstea, locuiești în Suceava și tocmai ai primit o scrisoare de felicitare cu prilejul împlinirii vârstei de 14 ani, de la colegii și prietenii tăi, frații Costin/ Costina și Mihai Petrescu, aflați în orașul Bușteni, într-o tabără. Te-a impresionat mult gestul lor și, cum ei vor mai rămâne acolo încă o săptămână, vrei să le mulțumești cât mai repede și totodată să le descrii și felul în care ți-ai petrecut ziua de naștere. Redactează o scrisoare de 10-15 rânduri, adecvată acestui scop.

Atenție! – scrisoarea trebuie:
- să conțină formulele și celelalte convenții specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conținut și un stil adecvate situației imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

2. Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Costin/ Costina Petrescu, ești elev în clasa a VIII-a la Școala Numărul 4 din Suceava și ai participat la ultima oră de dirigenție ca elev de gimnaziu. Erau de față toți colegii, părinți, profesorii clasei, învățătoarea din școala primară, directorul școlii. S-au rostit discursuri, s-au depănat amintiri, s-au făcut planuri de viitor, s-au vărsat și câteva lacrimi. Descrie, într-un text de 20-30 de rânduri, impresiile produse de ceremonia la care tocmai ai participat.

Atenție! – vei avea în vedere:
- precizarea contextului spațio-temporal;
- prezentarea participanților;
- sublinierea acelor aspecte care te-au impresionat în mod deosebit;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

3. Imaginează-ți următoarea situație: Ieri după-amiaza ai asistat, împreună cu trei prieteni, la un concert rock, în parcul central al orașului tău. Descrie, într-o compunere de 15-20 de rânduri, evenimentul la care ai participat.

Atenție! – vei avea în vedere:
- precizarea contextului spațio-temporal;
- prezentarea participanților (spectatori, artiști);
- sublinierea acelor aspecte care te-au impresionat (în bine sau în rău!) în mod deosebit;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 25 de minute.

T3 Evidențierea trăsăturilor unui obiect (peisaj, persoană, operă de artă), prin utilizarea resurselor expresive ale limbii într-o descriere/ într-un portret:

1. Imaginează-ți următoarea situație: Aproape întreaga vacanță de vară ai locuit în satul bunicilor, situat într-o zonă de munte. Evidențiază, într-o compunere de 15-20 de rânduri, caracteristicile peisajul montan din zona satului bunicilor.

Scanned with OKEN Scanner

Atenție! – în redactarea compunerii, vei avea în vedere:
- precizarea cadrului spațio-temporal;
- descrierea nuanțată a peisajului montan, prin folosirea limbajului artistic/ beletristic;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 25 de minute.

2. Imaginează-ți următoarea situație: În satul bunicilor unde ți-ai petrecut vacanța de vară, ți-ai făcut mai mulți prieteni. Scrie o compunere de 15-20 de rânduri, în care să prezinți pe unul dintre aceștia.

Atenție! – în redactarea compunerii, vei avea în vedere:
- precizarea cadrului spațio-temporal;
- descrierea nuanțată a prietenului, prin folosirea limbajului artistic/ beletristic;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 25 de minute.

3. Imaginează-ți următoarea situație: În apropierea satului unde ți-ai petrecut vacanța de vară, se aflau câteva muzee (mănăstiri, case memoriale etc.) pe care le-ai vizitat. Unele exponate ți-au plăcut în mod deosebit. Scrie o compunere de 15-20 de rânduri, în care să prezinți una dintre aceste opere de artă.

Atenție! – în redactarea compunerii, vei avea în vedere:
- precizarea cadrului spațio-temporal;
- descrierea nuanțată a operei de artă, prin folosirea limbajului artistic/ beletristic;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 25 de minute.

T4 Organizarea planului unei lucrări pe o temă dată:

1. Realizează planul dezvoltat al unui text narativ (sau dramatic) studiat la clasă, în vederea rezumării.

Atenție! – vei avea în vedere:
- selectarea ideilor principale ale textului, în succesiune logică;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

2. Realizează planul unei compuneri având ca temă argumentarea apartenenței unui text la genul (epic, liric sau dramatic) pe care îl ilustrează.

Atenție! – vei avea în vedere:
- stabilirea principalelor repere/ cerințe ale planului;
- dispunerea lor în raport cu elementele de structură ale compunerii (introducere, cuprins, încheiere)
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

3. Realizează planul unei compuneri având ca temă argumentarea apartenenței unui text la specia (comedie, baladă populară, schiță, nuvelă sau roman) pe care o ilustrează.

Atenție! – vei avea în vedere:
- stabilirea principalelor repere/ cerințe ale planului;
- dispunerea lor în raport cu elementele de structură ale compunerii (introducere, cuprins, încheiere)
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

Scanned with OKEN Scanner

4. Realizează planul unei compuneri având ca temă caracterizarea unui personaj aparţinând unui text narativ (baladă populară, schiţă, nuvelă, roman) sau dramatic (comedie) studiat la clasă.

Atenţie! – vei avea în vedere:

- stabilirea principalelor repere/ cerinţe ale planului;
- dispunerea lor în raport cu elementele de structură ale compunerii (introducere, cuprins, încheiere)
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

5. Realizează planul unei compuneri având ca temă comentarea unei secvenţe date dintr-o operă literară studiată (aparţinând genului epic, liric sau dramatic).

Atenţie! – vei avea în vedere:

- stabilirea principalelor repere/ cerinţe ale planului;
- dispunerea lor în raport cu elementele de structură ale compunerii (introducere, cuprins, încheiere)
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

Secţiunea a II-a

(evaluarea răspunsului scris la două sarcini de lucru aflate în raport de dependenţă)

T1 Texte cu destinaţie funcţională – cerere, telegramă, invitaţie (aniversări, evenimente familiale etc.), curriculum vitae sau vizând scrierea reflexivă – scrisoare (familială, de felicitare):

▶ **Cerere**

1. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Vecinul tău Matei Iliescu, din strada Plantelor, nr. 22A, elev în clasa a V-a la Şcoala Numărul 4 din Suceava, intenţiona să se înscrie la Biblioteca „Ion Creangă", întrucât dorea să citească ***Harry Potter şi piatra filozofală*** de J.K. Rowling. A redactat o cerere, dar bibliotecara i-a înapoiat-o, spunându-i că nu i-o acceptă până nu va fi redactată corect. Cum tu eşti elev în clasa a VIII-a, te roagă să-l ajuţi. Rescrie cererea lui Matei, reprodusă mai jos, corectând toate erorile.

Cerere

Stimată Doamnă bibliotecară!

Mă numesc Iliescu Matei şi doresc să citesc ***Harry Potter şi piatra filozofală*** *de J.K. Rowling şi de aceea vă rog să mă înscrie-ţi la biblioteca Ion Creangă.*

V-ă mulţumesc!

Semnătura
Iliescu Matei

Data
19.01.2005

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

▶ **Telegramă**

2. Transformă scrisoarea Vitoriei Lipan către Gheorghiţă, într-o telegramă de maximum 10 cuvinte, păstrând informaţiile şi respectând convenţiile acestui tip de text.

Prea scumpul meu fiu! [...] *află că, din mila lui Dumnezeu, sunt sănătoasă şi doresc să aflu şi despre tine la fel. Am să vând producte din magazie şi-ţi voi trimete banii de care ai necesitate.*

(Mihail Sadoveanu – ***Baltagul***)

Timp estimat pentru răspuns: 10 minute.

Scanned with OKEN Scanner

3. Transformă scrisoarea baciului Alexa către Vitoria, într-o telegramă de maximum 20 de cuvinte, păstrând informaţiile esenţiale şi respectând convenţiile acestui tip de text.

A treia zi după scrisoarea lui Gheorghiţă, poştaşul sunase din nou din trâmbiţă şi Vitoria coborâse la pârău, ca să mai primească un răvaş. Acesta era un răspuns de la baciul Alexa, scris de băiat. Slova era a băiatului, dar cuvintele erau ale baciului Alexa.

„Precât am înţeles, stăpână, din epistolia pe care ai trimis-o lui Gheorghiţă, eşti tot singură acasă; iar Nechifor Lipan, stăpânul nostru ş-al oilor, nici pe aici nu s-a arătat. Aşa că având noi musai nevoie de parale pentru simbrii şi hrana dobitoacelor şi a noastră, să faci bine să ne trimeţi. Dai în târg la Piatra paralele la poştă şi acei de acolo scriu la poşta din Iaşi să ne plătească nouă atâţia şi atâţia bani şi după aceea se întâlnesc ei şi se socotesc ce-au dat ş-au luat, treaba lor. Asta-i bună rânduială şi-mi place, nu-i nevoie să faci drum călare pân-aici, nici lotrul** nu te pradă. Iar dacă socoţi altfel, scrie poruncă feciorului să vindem unele din oile cele bătrâne. Tot trebuie să vie Nechifor Lipan stăpânul, s-aducă oile pentru care ştim c-a plecat la Dorna."*

(Mihail Sadoveanu – ***Baltagul***)

simbrii = leafă
lotru = hoţ
Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

4. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Costin/ Costina Petrescu, locuieşti în Suceava şi ai participat la faza finală a Olimpiadei de limba şi literatura română, unde ai obţinut premiul întâi. Vrei să anunţi părinţilor rezultatul şi ziua întoarcerii acasă, dar banii sunt pe sfârşite. Ai completat un formular de telegramă, însă costă prea mult şi va fi necesar să-i scurtezi conţinutul cu minimum douăzeci şi cinci de cuvinte. Rescrie următorul text, astfel încât să poţi îndeplini cerinţa, respectând totodată convenţiile specifice acestui tip de scriere:

Iaşi, 22 aprilie 2006

Dragii mei părinţi,

Am obţinut premiul întâi la Olimpiada de limba şi literatura română. Sosesc mâine, 23 aprilie, la ora 19, în Gara de Vest, cu trenul rapid numărul 82. Vă rog să mă aşteptaţi la gară.

Costin/ Costina Petrescu

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

▶ **Invitaţie** (aniversări, evenimente familiale etc.)

5. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Costin/ Costina Petrescu şi fratele tău mai mic, Dan vrea să-i scrie lui Moş Crăciun câteva rânduri despre cadourile pe care şi le doreşte. Pentru el Crăciunul este cu atât mai important, cu cât coincide şi cu aniversarea zilei de naştere când l-ar dori printre invitaţi şi pe Moş Crăciun. Cum nu are decât cinci ani, a apelat la tine. Compune o scrisoare-invitaţie de 8-10 de rânduri, în care să comunici lui Moş Crăciun dorinţele lui Dan. Data redactării scrisorii este 15.12.2006.

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să conţină formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

▶ **Scrisoare familială**

6. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Costin/ Costina Petrescu, ai sosit de câteva ore la Iaşi unde vei participa la faza finală a Olimpiadei de limba şi literarura română „Mihai Eminescu" şi ai trimis părinţilor care locuiesc la Suceava următoarea telegramă: *Călătorit bine.*

Scanned with OKEN Scanner

Camera cămin aşa şi aşa. Cunoscut „adversarii". Tipi simpatici. Mîine concurs. Revin veşti bune. Sper. Costin/ Costina. Transformă telegrama într-o scrisoare de 8-10 rânduri, păstrând toate informaţiile.

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să conţină formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

7. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Costin/ Costina Petrescu, eşti elev/ elevă în clasa a VIII-a, la Şcoala Numărul 4 din Suceava şi în ziua de 18 martie 2006 ai citit în revista ***Bravo*** următorul anunţ: *Pasionat de literatură SF, doresc să corespondez cu cineva având aceeaşi pasiune. Locuiesc în Sibiu, strada Florilor, nr.4, et. 1, ap. 3. Victor.* Redactează o scrisoare, de 8-10 rânduri, prin care să răspunzi favorabil anunţului.

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să conţină formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

8. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Costin/ Costina Petrescu şi eşti elev/ elevă în clasa a VIII-a, la Şcoala Numărul 4 din Suceava. Fostul tău coleg de bancă, Paul, s-a mutat în semestrul al doilea, cu părinţii, în Iaşi, iar tu vrei să-i povesteşti ce s-a mai întâmplat cu tine şi colegii de clasă în ultima vreme. Redactează o scrisoare de 10-15 rânduri al cărei început să fie:

Dragă Paul,

Se apropie vacanţa de vară, au trecut deja două luni de când nu ţi-am mai scris şi totuşi...

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să aibă formula de încheiere potrivită relaţiei cu destinatarul, precum şi celelalte convenţii ale acestui tip de compunere (data, locul, semnătura);
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate situaţiei sugerate de începutul propus;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

► Scrisoare de felicitare

9. Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Costin/ Costina Petrescu şi prietenul şi colegul tău din clasa a VIII-a B a Şcolii Numărul 4 din Suceava, Paul Panait, a devenit campion de natație. I-aţi trimis o telegramă cu următorul conţinut: *Eşti grozav! Bravo! Aşteptăm nerăbdători şcoală sărbătorim. A VIII-a B.* Doreşti totuşi să-l feliciţi şi tu. Redactează o scrisoare de 10-15 rânduri, adecvată acestui scop, în care să dezvolţi conţinutul telegramei.

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să conţină formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

► Scrisoare oficială

10. Redactează o scrisoare de răspuns, de 3-5 rânduri, în numele *doamnei directoare a şcoalei de fete No. 1 din urbea Z...*, al cărei conţinut să fie adecvat următorului text extras din schiţa ***Urgent*** de I.L. Caragiale:

Scanned with OKEN Scanner

15 martie

D-sale doamnei directoare a şcoalei de fete No. 1 din urbea Z...

Doamnă!

Mâine veţi primi la şcoala ce cu onoare o dirijaţi 5 (cinci) care de lemne prima calitate şi vă rugăm să binevoiţi a ne răspunde urgent de primirea combustibilului.

Primiţi, d-nă directoare, etc.

Primar, *Secretar,*
Niţă Necşulescu *Athanasiu Eleutherescu*

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să conţină formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

▶ **Curriculum vitae**

11. Alege un personaj dintr-o creaţie narativă sau dramatică studiată şi, folosind informaţiile oferite de text, scrie-i un curriculum vitae. Selectează din lista următoare şi completează rubricile adecvate personajului:

- nume şi prenume;
- adresă şi telefon (fax, e-mail);
- vârstă, sex, stare civilă;
- studii;
- performanţe în activitatea şcolară şi / sau profesională;
- abilităţi, calităţi;
- obiective profesionale;
- pasiuni (hobby-uri);
- recomandări, referinţe;
- semnătura şi data.

Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

T2 Exprimarea în scris a propriilor sentimente, cu ocazia unui eveniment personal, social sau cultural:

1. Citeşte cu atenţie următorul text:

Când mama nu mai putea de obosită şi se lăsa câteoleacă ziua, să se odihnească, noi, băieţii, tocmai atunci ridicam casa în slavă. Când venea tata noaptea de la pădure de la Dumesnicu, îngheţat de frig şi plin de promoroacă, noi îl spăriam sărindu-i în spate pe întunerec.

(Ion Creangă – ***Amintiri din copilărie***)

Imaginează-ţi că eşti unul dintre băieţi. Care ar fi reacţia ta în situaţia povestită mai sus? Descri-o într-un text de 8-10 de rânduri.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

2. Citeşte cu atenţie următorul text:

În 15 septembrie începu, în fine, şcoala. Frumos încolonaţi pe două rânduri, elevii, majoritatea cu flori, străbăteau curtea îndreptându-se spre intrarea principală rezervată de obicei profesorilor, dar care, cu această ocazie era deschisă şi elevilor, ca spre a marca o dată în plus caracterul sărbătoresc al zilei. La intrare, numai zâmbet, se afla directoarea primă, privind cu părintească afecţiune apropierea primelor rânduri, clasele I, escortate de învăţătoare.

(Ioan Groşan – ***Marea amărăciune***)

Scanned with OKEN Scanner

Imaginează-ți că ești unul dintre elevii încolonați pe două rânduri care, în 15 septembrie, așteaptă să reînceapă cursurile. Descrie, în 10-15 rânduri, propriile tale sentimente față de acest eveniment.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

3. Citește cu atenție următorul text:

Ieri la prânz, în fața casei memoriale din Rășinari, a fost dezvelită bustul marelui poet Octavian Goga. Au participat autorități locale, elevii și profesorii școlii din localitate, invitați din satele învecinate. S-au rostit discursuri, câțiva copii au recitat din versurile poetului. A urmat, în localul școlii, o sesiune de comunicări, precum și un concurs cu premii având ca temă viața și opera acestui fiu al satului.

(***Cronica***)

Imaginează-ți că ești unul dintre „învinși". Descrie, în 10-15 rânduri, propriile tale impresii de participant la acest concurs.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

T3 Evidențierea trăsăturilor unui obiect (peisaj, persoană, operă de artă), prin utilizarea resurselor expresive ale limbii într-o descriere/ într-un portret:

1. Citește cu atenție următorul text:

Din albastrul șters al cerului adânc, soarele, alb de fierbinte ce era, ploua cu foc peste capetele noastre; nici o suflare de vânt nu mișca aerul învăpăiat; în fânețe, nici un fir de iarbă nu se clătina; chiar plopul neastâmpărat se liniștise și, de pe verdele gingaș al foilor lui încremenite, lumina soarelui se răsfrângea în văzduh ca de pe mii de mici oglinzi aeriene. Întreaga fire răsufla greu... Cel mult dacă cosașul răgușit, locuitorul nevăzut al mirиștilor uscate, și greierul de câmp, negru și sprinten stăpânitor al umbrei din împărăția îmbălsămată a florilor, mai țârâiau a arșiță!

(Calistrat Hogaș – ***Pe drumuri de munte***)

Redactează o compunere de 10-15 rânduri, în care, folosind ca reper caracteristicile peisajului descris de Calistrat Hogaș, să descrii un peisaj de câmpie în miez de vară.

Atenție! – în redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- precizarea cadrului spațio-temporal;
- descrierea peisajului, prin folosirea limbajului artistic/ beletristic;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 25 de minute.

2. Citește cu atenție următorul text:

Erau odată într-un sat doi frați, și amândoi erau însurați. Cel mai mare era harnic, grijuliu și chiabur, pentru că unde punea el mâna punea și Dumnezeu mila, dar n-avea copii. Iară cel mic era sărac. De multe ori fugea el de noroc și norocul de dânsul, căci era leneș, nechitit la minte și nechibzuit la trebi; ș-apoi, mai avea și o mulțime de copii!

(Ion Creangă – ***Dănilă Prepeleac***)

Redactează o compunere de 10-15 rânduri, în care, folosind ca punct de plecare informațiile oferite de fragmentul reprodus mai sus, să imaginezi portretul unuia dintre cei doi frați.

Atenție! – în redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- precizarea cadrului spațio-temporal;
- descrierea propriu-zisă, prin folosirea limbajului artistic/ beletristic;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 25 de minute.

Scanned with OKEN Scanner

T4 Organizarea planului unei lucrări pe o temă dată:

1. Citeşte cu atenţie lista următoare:
- precizarea a *n* caracteristici ale genului literar;
- stabilirea secvenţelor narative, pe baza ideilor principale;
- precizarea personajelor implicate în acţiune;
- exemplificarea caracteristicilor genului literar pe baza textul indicat/ ales;
- relatarea la persoana a III-a;
- utilizarea modurilor şi a timpurilor verbale potrivite;
- evidenţierea rolului mijloacelor artistice;
- exprimarea unei opinii despre semnificaţiile/ despre mesajul textului;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- prezentarea personajului, prin raportare la n întâmplări/ situaţii semnificative.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă argumentarea apartenenţei unui text la genul epic. Completează planul, scriind tu însuţi un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

2. Citeşte cu atenţie lista următoare:
- respectarea fidelităţii faţă de textul dat;
- relatarea obiectivă, fără intervenţii emoţional-subiective şi fără citate;
- relevarea a *n* mijloace artistice/ procedee folosite în portretizare;
- precizarea a *n* caracteristici ale genului;
- exemplificarea caracteristicilor genului;
- exprimarea unei opinii despre semnificaţiile/ despre mesajul textului;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- relevarea modului de expunere dominant şi a trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului/ a ideilor textului;
- prezentarea, pe scurt, a mijloacelor artistice folosite de autor.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă argumentarea apartenenţei unui text la genul liric. Completează planul, scriind tu însuţi un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

3. Citeşte cu atenţie lista următoare:
- stabilirea secvenţelor narative, pe baza ideilor principale;
- exemplificarea caracteristicilor pe baza operei alese/ a fragmentelor studiate;
- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele;
- precizarea, în textul selectat, a *n* trăsături ale personajului şi a semnificaţiei acestora;
- relevarea a *n* mijloace artistice/ procedee folosite în portretizare;
- precizarea relaţiilor dintre personajul ales şi alt personaj/ alte personaje din text;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- prezentarea unui personaj, prin raportare la *n* întâmplări/ situaţii semnificative;
- relevarea modului de expunere dominant şi a trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- relatarea la persoana a III-a.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă argumentarea apartenenţei unui text la specia comedie. Completează planul, scriind tu însuţi un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

Scanned with OKEN Scanner

4. Citeşte cu atenţie lista următoare:
- stabilirea secvenţelor narative, pe baza ideilor principale;
- precizarea personajelor implicate în acţiune;
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.);
- precizarea, în textul selectat, a *n* trăsături ale personajului şi a semnificaţiei acestora;
- precizarea a *n* caracteristici ale speciei literare;
- exemplificarea caracteristicilor speciei pe baza textul ales;
- exprimarea unei opinii despre semnificaţiile/ despre mesajul textului;
- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- prezentarea, pe scurt, a mijloacelor artistice folosite de autor.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă argumentarea apartenenţei unui text la specia baladă populară. Completează planul, scriind tu însuţi un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

5. Citeşte cu atenţie lista următoare:
- stabilirea secvenţelor narative, pe baza ideilor principale;
- precizarea personajelor implicate în acţiune;
- prezentarea unui personaj, prin raportare la *n* întâmplări/ situaţii semnificative;
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.);
- relevarea a *n* mijloace artistice/ procedee folosite în portretizare;
- precizarea a *n* caracteristici ale speciei literare;
- exemplificarea caracteristicilor speciei pe baza textul ales;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- relevarea modului de expunere dominant şi a trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- utilizarea modurilor şi a timpurilor verbale potrivite.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă argumentarea apartenenţei unui text la specia schiţă. Completează planul, scriind tu însuţi un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

6. Citeşte cu atenţie lista următoare:
- stabilirea secvenţelor narative, pe baza ideilor principale;
- precizarea personajelor implicate în acţiune;
- prezentarea unui personaj, prin raportare la *n* întâmplări/ situaţii semnificative;
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.);
- relevarea a *n* mijloace artistice/ procedee folosite în portretizare;
- precizarea a *n* caracteristici ale speciei literare;
- emplificarea caracteristicilor speciei pe baza textul ales;
- ezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- levarea modului de expunere dominant şi a trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- prezentarea, pe scurt, a mijloacelor artistice folosite de autor.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă argumentarea apartenenţei unui text la specia nuvelă. Completează planul, scriind tu însuţi un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

7. Citeşte cu atenţie lista următoare:
- stabilirea secvenţelor narative, pe baza ideilor principale;

Scanned with OKEN Scanner

- precizarea personajelor implicate în acțiune;
- prezentarea unui personaj, prin raportare la *n* întâmplări/ situații semnificative;
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.);
- evidențierea rolului mijloacelor artistice;
- precizarea a *n* caracteristici ale speciei literare;
- exemplificarea caracteristicilor speciei pe baza textul ales;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- relevarea modului de expunere dominant și a trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- prezentarea, pe scurt, a mijloacelor artistice folosite de autor.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă argumentarea apartenenței unui text la specia roman. Completează planul, scriind tu însuți un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

8. Citește cu atenție lista următoare:
- precizarea personajelor implicate în acțiune;
- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele;
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.);
- precizarea, în textul selectat, a *n* trăsături ale personajului și a semnificației acestora;
- relevarea a *n* mijloace artistice/ procedee folosite în portretizare;
- precizarea relațiilor dintre personajul ales și alt personaj/ alte personaje din text;
- evidențierea rolului mijloacelor artistice;
- exprimarea unei opinii despre semnificațiile/ despre mesajul textului;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- încadrarea textului în gen și/ sau în specie literară.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă caracterizarea unui personaj aparținând unui text narativ (baladă populară, schiță, nuvelă, roman) studiat la clasă. Completează planul, scriind tu însuți un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

9. Citește cu atenție lista următoare:
- precizarea personajelor implicate în acțiune;
- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele;
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.);
- precizarea, în textul selectat, a *n* trăsături ale personajului și a semnificației acestora;
- relevarea a *n* mijloace artistice/ procedee folosite în portretizare;
- precizarea relațiilor dintre personajul ales și alt personaj/ alte personaje din text;
- evidențierea rolului mijloacelor artistice;
- exprimarea unei opinii despre semnificațiile/ despre mesajul textului;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- încadrarea textului în gen și/ sau în specie literară.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă caracterizarea unui personaj aparținând unui text dramatic studiat la clasă. Completează planul, scriind tu însuți un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

10. Citește cu atenție lista următoare:
- stabilirea secvențelor narative, pe baza ideilor principale;
- precizarea personajelor implicate în acțiune;

Scanned with OKEN Scanner

- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele;
- relatarea la persoana a III-a;
- utilizarea modurilor şi a timpurilor verbale potrivite;
- susţinerea unui punct de vedere, referitor la semnificaţiile textului, prin *n* argumente specifice;
- încadrarea textului în gen şi/ sau în specie literară;
- relevarea modului de expunere dominant şi a trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului/ a ideilor textului;
- prezentarea, pe scurt, a mijloacelor artistice folosite de autor.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă analiza unei secvenţe date dintr-o operă literară studiată, aparţinând genului epic. Completează planul, scriind tu însuţi un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

11. Citeşte cu atenţie lista următoare:
- stabilirea secvenţelor narative, pe baza ideilor principale;
- precizarea personajelor implicate în acţiune;
- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele;
- relatarea la persoana a III-a;
- utilizarea modurilor şi a timpurilor verbale potrivite;
- susţinerea unui punct de vedere, referitor la semnificaţiile textului, prin *n* argumente specifice;
- încadrarea textului în gen şi/ sau în specie literară;
- relevarea modului de expunere dominant şi a trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului/ a ideilor textului;
- prezentarea, pe scurt, a mijloacelor artistice folosite de autor.

Selectează cele mai potrivite trei repere din lista de mai sus, astfel încât să realizezi planul unei lucrări având ca temă comentarea unei secvenţe date dintr-o operă literară studiată, aparţinând genului dramatic. Completează planul, scriind tu însuţi un al patrulea reper adecvat celor trei selectate deja.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

Secţiunea a III-a

(evaluarea răspunsului scris la o sarcină de lucru complexă de tipul rezumare, carcterizare, exprimarea unei opinii etc.)

T5 Rezumarea unui text:

1. Scrie rezumatul unui text narativ studiat la clasă.

Atenţie! – vei avea în vedere:
- stabilirea secvenţelor narative, pe baza ideilor principale;
- precizarea personajelor implicate în acţiune;
- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele;
- respectarea altor convenţii specifice rezumatului (respectarea fidelităţii faţă de textul dat; relatarea la persoana a III-a; utilizarea modurilor şi a timpurilor verbale potrivite; trecerea de la vorbirea directă la vorbirea indirectă, fără dialog inserat; relatarea obiectivă, fără intervenţii emoţional-subiective şi fără citate);
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

Scanned with OKEN Scanner

2. Rezumă în maximum cinci rânduri fabula ***Mâța și șoarecii*** de Esop, reprodusă mai jos:

Într-o casă în care erau mulți șoareci se înnădise o mâță care mergea acolo în toate zilele și-i vâna într-una. De la o vreme, văzând șoarecii că numărul lor se tot împuținează, ziseră între dânșii:

– Fraților, nu trebuie să mai ieșim de prin găurile noastre, că de vom mai ieși, toți vom pieri, iar de nu, vom avea liniște și vom scăpa.

Atunci pisica, nemaivăzând nici un șoarece ieșind din găuri, se gândi că ce-ar face ca să-i poată scoate, și socoti că era bine să pară că a căzut de la un loc înalt și să se lungească pe pământ ca și cum ar fi moartă. Și chiar așa făcând, un șoarece se uita la dânsa dintr-o gaură și, văzând-o astfel lungită, îi zise:

– O, jupânească mâță! De ți-aș vedea pântecele umflat ca o tobă, tot nu mă voi apropia de tine.

Timp estimat pentru răspuns: 15 minute.

3. Alege, dintre următoarele trei texte reproduse mai jos (**A., B., C.**), pe acela care consideri că se poate rezuma și rezumă-l în maximum patru rânduri.

A. *În pajiștea ce mărginea drumul, câțiva rari cosași sau greieri țârâiau a arșiță. Tot încotro mergeam eu, curgea și Sabasa cu unde repezi și clare; privind-o numai cum se strecoară iute și murmurătoare pe sub umbra deasă și tăinuită a pădurilor, îmi pricinuia o simțire de dulce răcoare sub arșița caniculară a verii. Mă așezai pe un bolovan la umbră și, dus pe gânduri, priveam nemișcat apa care fugea. Pe cursul ei neoprit, mi se părea că fuge și sufletul meu; și o melancolie neașteptată mă cuprinse.*

(Calistrat Hogaș – ***Pe drumuri de munte***)

B. *Zgomot de pasăre mare, deranjată dimineața din cuib, tulbură liniștea potecii. Sunt eu, Anuța, fata pădurarului Bungărzan de la cantonul numărul zece, nu te speria, corbule drăguțule, sau ce pasăre-i fi. Cât e vremea frumoasă, vin mereu pe poteca asta la școală. Sunt singura fată din Liceul Silvic, nu pot sta la internat, așa că n-am de ales, îmi iau rucsacul în spinare și, zdup, în jos, cinci kilometri dimineața, hopa, sus, cinci kilometri după-masa. Iarna stau în gazdă la o mătușă urâcioasă și zgârcită. Am toiag încrustat și tot fredonez să-mi fac curaj cât umblu pe cale. Dar vânzoleala din piața primăriei ce să fie?*

(Mircea Nedelciu – ***Și ieri va fi o zi***)

C. *Era o iarnă tare și bogată în zăpadă. Pârâul era înghețat și troienit. La rovina* morii, se zărea numai un sul de fum izvorând și împrăștiindu-se spre cerul verziu. Din moară se vedea o pată neagră, ca un covru** de sălbăticiune, numai după ce ne cățăram cu săniile sus, pe creasta dealului. În ziua cu soare și cu puțin ger, parcă anume dăruită de Dumnezeu copiilor, – noi, toți băieții satului, făceam o larmă nemaipomenită. Șirag ne ridicam pe costișă, încovoiați și trăgând săniile după noi; șirag ne dădeam drumul pe stecluș, chiuind și urlând.* [...] *Dar soarele începu să împurpureze asfințitul și ceața munților albaștri se făcu viorie. Băieții se trăgeau unul câte unul spre sat. Încovoiați ca subt o povară, cu frânghiile săniuțelor pe după umăr, cu mânile în mânici, porneau domol, trudiți, ca după o muncă grea. Gerul amurgului începu să scapere pe întinderi; în scăderile luminii, omătul căpăta o nuanță albăstrie.*

(Mihail Sadoveanu – ***Moș Crăciun***)

* *rovină* = adâncitură

** *covru* = vizuină

Timp estimat pentru răspuns: 25 de minute.

Scanned with OKEN Scanner

T6 Motivarea apartenenței unui text la genul și la specia pe care o ilustrează:

1. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care, apelând la exemple dintr-un text studiat în clasă, să argumentezi apartenența acestuia la genul liric.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- numirea a patru dintre caracteristicile acestui gen;
- ilustrarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din text;
- relevarea modului prin care se face simțită prezența eului liric;
- explicarea rolului mijloacelor/ procedeelor artistice precum și al elementelor de versificație în conturarea atmosferei;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Notă! Ordinea integrării cerințelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

2. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care, apelând la exemple dintr-un text studiat în clasă, să argumentezi apartenența acestuia la genul epic.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- numirea a patru dintre caracteristicile genului epic;
- ilustrarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din textul ales;
- evidențierea modalităților de caracterizare a personajelor, specifice textului epic;
- exprimarea propriului punct de vedere asupra semnificației textului;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Notă! Ordinea integrării cerințelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

3. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să argumentezi apartenența la specie a unui comedii studiate în clasă.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- numirea a patru dintre caracteristicile acestei specii;
- ilustrarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din textul ales;
- evidențierea modalităților de caracterizare a personajelor, specifice textului dramatic;
- relevarea raporturilor care se stabilesc între personajul principal și alt personaj al comediei;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Notă! Ordinea integrării cerințelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

4. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să argumentezi apartenența la specie, a unei schițe studiate în clasă.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- numirea a patru dintre caracteristicile acestei specii;
- ilustrarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din textul ales;
- evidențierea momentelor subiectului;
- relevarea raporturilor care se stabilesc între personajul principal și un alt personaj al schiței;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Notă! Ordinea integrării cerințelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

5. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să argumentezi apartenența la specie, a unei nuvele studiate în clasă.

Scanned with OKEN Scanner

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:
- numirea a patru dintre caracteristicile acestei specii;
- ilustrarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din textul ales;
- evidențierea momentelor subiectului;
- relevarea raporturilor care se stabilesc între personajul principal și un alt personaj al nuvelei;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Notă! Ordinea integrării cerințelor în cuprinsul lucrării este la alegere.
Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

6. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să argumentezi apartenența la specie, a unui roman studiat în clasă.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:
- numirea a patru dintre caracteristicile acestei specii;
- ilustrarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din textul ales;
- evidențierea momentelor subiectului;
- prezentarea unuia dintre personajele romanului (din întreg romanul/ din secvențele studiate);
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Notă! Ordinea integrării cerințelor în cuprinsul lucrării este la alegere.
Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

7. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să argumentezi apartenența la specie, a unei balade populare studiate în clasă.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:
- numirea a patru dintre caracteristicile acestei specii;
- prezentarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din textul ales;
- evidențierea momentelor subiectului;
- prezentarea unuia dintre personajele baladei;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Notă! Ordinea integrării cerințelor în cuprinsul lucrării este la alegere.
Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

17 Caracterizarea unui personaj:

1. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să caracterizezi un personaj dintr-o comedie studiată la clasă.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.) și a mijloacelor/ a procedeelor de portretizare;
- precizarea, în textul selectat, a două trăsături ale personajului;
- ilustrarea trăsăturilor, prin raportare la o secvență/ situație din text;
- exprimarea propriei păreri asupra personajului;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

2. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să caracterizezi un personaj dintr-o schiță studiată la clasă.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.) și a mijloacelor/ a procedeelor de portretizare;

Scanned with OKEN Scanner

• precizarea, în textul selectat, a două trăsături ale personajului;
• vilustrarea trăsăturilor, prin raportare la o secvență/ situație din text;
• exprimarea propriei păreri asupra personajului;
• respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.
Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

3. Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să caracterizezi un personaj dintr-o nuvelă studiată la clasă.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:
• stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.) și a mijloacelor/ a procedeelor de portretizare;
• precizarea, în textul selectat, a două trăsături ale personajului;
• ilustrarea trăsăturilor, prin raportare la o secvență/ situație din text;
• exprimarea propriei păreri asupra personajului;
• respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.
Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

4. Scrie o compunere 25-30 de rânduri, în care să caracterizezi un personaj dintr-un roman studiată la clasă.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:
• stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.) și a mijloacelor/ a procedeelor de portretizare;
• precizarea, în textul selectat, a două trăsături ale personajului;
• ilustrarea trăsăturilor, prin raportare la o secvență/ situație din text;
• exprimarea propriei păreri asupra personajului;
• respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.
Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

5. Citește cu atenție următorul text:

Scena VIII

Rică Venturiano, apoi Spiridon

Spiridon: *Domnule, musiu, tot aici, eşti? E foc mare, trebuie să fugi! dacă o pune mâna pe dumneata, te omoară...*

Rică: *Mă omoară?... Scapă-mă, băiete, scoate-mă de aici... Pe unde să ies?* (pornind spre uşa din dreapta, pe unde a intrat Spiridon) *Pe aici...*

Spiridon: *Nu se poate.* (îi taie drumul) *Odaia d-acolo răspunde tot pe scara a mare; vrei să te-ntâlneşti cu ei piept în piept?*

Rică: *Nu, nu voi; dar atunci ce-i de făcut! existența mi-este periclitată. Voi să scap. Scapă-mă: îți dau bacşiş trei sferturi de rublă.*

Spiridon: *Trei sferturi de rublă: şase pachete de tutun! te scap.*

Rică: *Cum? pe unde? spune-mi iute, că mi-e degrabă, îmi vine stenahorie.*

Spiridon: *Dumneata stăi aici. Eu mă duc colea în odăiță* (la dreapta), *deschiz uşa care dă în scară, cum i-oi vedea că se urcă sus, te chem în odaie, închidem uşa la mijloc, şi când or intra cu toții aici, îți dau drumul pe dincolo pe scară, te cobori şi ieşi repede pe poartă... Lasă că te scap, n-ai grijă.*

Rică: *Da, du-te degrabă!*

Spiridon (cu şiretenie): *Apoi, nu-mi dai?*

Rică: *Ce?*

Spiridon: *Ce mi-ai făgădit.*

Scanned with OKEN Scanner

Rică: *Ba da, îţi dau.* (se caută în buzunare şi completează suma din mărunţele; Spiridon o socoteşte cu scumpătate) *Băiete,* (solemn) *tânărule! ştii tu în ce poziţiune mă găsesc? ştii tu ce pericol mă ameninţă?*

Spiridon: *Ba bine că nu! Daca n-oi ştii eu papara lui jupânul!... hehei! lasă; dacă nă-i putea scăpa...*

Rică: *'Ai?* (şovăie)

Spiridon: *Ai să vezi şi dumneata al dracului ce e... De ce-i zice lui „Titircă Inimă-Rea"?*

Rică: *Nu, nu voi să văz, scapă-mă.*

Spiridon (cam rece): *Ei! lasă, dacă oi putea, te scap eu, firește.*

(I.L.Caragiale – **O noapte furtunoasă**)

Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care, folosind numai informaţiile oferite de fragmentul de mai sus, să-l caracterizezi pe Spiridon.

Atenţie! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- prezentarea a două procedee/ mijloace de caracterizare a personajului;
- precizarea, pe baza textului selectat, a două trăsături ale personajului;
- ilustrarea acestor trăsături, cu ajutorul textului;
- exprimarea propriei păreri asupra personajului;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 40 de minute.

6. Citeşte cu atenţie următorul text:

Ea rămase singură, sub candelă şi subt icoane, gândindu-se aţintit ce are de făcut a doua zi. I se părea lucrul cel mai greu, să găsească anume uliţă dintre atâtea de multe, şi, pe acea anume uliţă, anume casă cu mai multe rînduri. În toate odăile şed la mese oameni cu condeiele după ureche şi scriu. Iar într-anume odaie şede cel care-i mai mare, primar, ori prefect, ori poliţai. Se uită încruntat şi-i gras şi bărbos. Tot îşi scoate ciubucul din gură şi răcneşte la cei mai mici. Când îl aud, cei de prin odăi pleacă fruntea şi scriu mai harnic, trăgând cu coada ochiului unul la altul şi făcându-şi semne.

Acolo vra să zică e stăpânirea împărătească. Ş-aşa în toate târgurile sunt slujbaşi, primari, prefecţi şi poliţai, până la Bucureşti; şi la Bucureşti stă pe tron regele şi dă porunci tuturora. Bun lucru neapărat, să fie asemenea rânduială; toate să se facă după poruncă şi să se scrie ce s-a făcut. [...]

A găsit o casă mare şi frumoasă cu mai multe rânduri. S-a simţit îndată cu inima liniştită când a văzut umblând pe acolo oameni îmbrăcaţi ca şi prin părţile ei. I-a întrebat, i-au răspuns că acolo sunt şi judecătoriile unde se judecă pricinile. Şi acestea le ştia de la Nechifor Lipan, dar se apropia întâia oară de ele.

S-a suit sus la rândul al doilea, pe trepte largi. A întrebat-o un aprod bătrân pe cine caută. Caută pe domnul prefect. – Tare bine; s-aştepte până ce i-a veni rândul.

Aşteaptă. Îşi face socoteală în minte cum să spuie, cu vorbe mai potrivite întâmplarea.

I se înnegurează privirile când intră într-o odaie frumoasă şi scumpă. Prefectul nu-i nici bărbos, nici nu fumează din ciubuc, nu-i nici încruntat. E un bărbat tânăr, cu obrazul ras, cu părul scurt, pieptănat în două părţi. Cu straie cernite. Dar zâmbeşte, căci n-are grijile ei.

(Mihail Sadoveanu – ***Baltagul***)

Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care, folosind numai informaţiile oferite de fragmentul de mai sus, să o caracterizezi pe Vitoria Lipan.

Atenţie! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- prezentarea a două procedee/ mijloace de caracterizare a personajului;
- precizarea, pe baza textului selectat, a două trăsături ale personajului;
- ilustrarea acestor trăsături, cu ajutorul textului;
- exprimarea propriei păreri asupra personajului;

Scanned with OKEN Scanner

• respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.
Timp estimat pentru răspuns: 40 de minute.

T8 Comentarea unor secvenţe din operele studiate:

1. Citeşte cu atenţie următorul text:

Drumul până la Iosaşi e plăcut chiar şi ziua, dar încă în zori de zi, pe răcoare, la lumina lunii, şi Iorgovan îl trecea ca prin vis. Însă numai de la Iosaşi înainte era, mai ales pentru el, omul crescut la câmpie, ţara minunilor nespuse.

Aci drumul apucă pe o vale mai strâmtă, ţiindu-se mereu de ţărmurii unui râuleţ zgomotos, acum printre ţarini şi fâneţe, mai departe printre livezi şi rarişti, şi iar mai departe prin păduri dese ori pe sub stânci ce atârnă greu de coasta piezişă, presărată pe ici, pe colo cu câte un fir de mesteacăn. Se albea de ziuă şi păsările începuseră a zbura din creangă în creangă; din când în când se auzea câte-o gaiţă ori câte un sturz, turturica gurăia, ciocănitoarea bătea-n scoarţa copacului, cocoşul-sălbatec cânta de zori, iar privighetoarea, care-l însoţise pe Iorgovan în tot drumul lui, speriată parcă de lumina ce începuse a se revărsa peste culmile dealurilor în vale, îşi urma cântecul cu îndoită patimă.

Crescut în câmpie, Iorgovan n-ar fi crezut niciodată că sunt cu putinţă atâtea frumuseţi îngrămădite la un loc.

(Ioan Slavici – ***Pădureanca***)

Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să analizezi textul de mai sus.
Atenţie! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:
• prezentarea a două trăsături prin care poate fi descris genul literar în care se încadrează textul;
• relevarea modului de expunere dominant şi trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
• explicarea rolului mijloacelor artistice în conturarea atmosferei;
• exprimarea şi motivarea impresiei produse de lectura textului;
• respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.
Timp estimat pentru răspuns: 40 de minute.

2. Citeşte cu atenţie următorul text:

Casa părintească din Lancrăm, sat situat între orăşelul Sebeş-Alba şi Cetatea Bălgradului (Alba-Iulia) era o clădire veche, destul de masivă în asemănare cu celelalte case dimprejur. Ne rămăsese de la moşul Simion Blaga, care fusese pe vremuri, până pe la 1870, preot în sat. Către uliţă de o parte şi de alta a ogrăzii, erau două grădiniţe împrejmuite cu stâlpi de zid şi de gard – una de flori, cealaltă, mai mică şi chiar în faţa casei – cu straturi sterpe: aici se ofilea în permanenţă un pin, de sub care culegeam adesea acele căzute, gălbui, înmănuncheate la un capăt, ca nişte ţânţari cu cinci lungi picioare. În aceeaşi grădiniţă se înălţa uriaşul castan, ce copleşea cu coroana lui toată casa. Bănuiam sub scoarţa castanului lăcaşul unui duh legat în chip misterios de destinul casei şi al familiei (castanul avea să se stingă de altfel, mai târziu, tocmai în anul când murea şi Tata). Trepte de piatră, cizelate de paşi şi netezite de ploi, suiau din curte în casă. Alături era gârliciul, pe unde coboram în pivniţă, pe lespezi, sub care forfotea umedă şi cu miros pătrunzător o enormă prăsilă de broaşte râioase. Spre curte casa era în întregime acoperită de viţă sălbatică, cu rod mărunt. Între casă şi şură, se înghesuia, pitită, bucătăria de vară, străjuită de-un dud cu frunza deasă, sub care vara luam masa, învăluiţi de cântecul puterilor păsăreşti. În casă se urmau în şir patru încăperi, dintre care una era de „lux": odaia spre uliţă („casa dinainte", cum îi ziceam), un modest salon, aproape totdeauna sumbru, care se deschidea rar de tot şi numai musafirilor de la oraş.

(Lucian Blaga – ***Hronicul şi cântecul vârstelor***)

Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să analizezi textul de mai sus.
Atenţie! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

Scanned with OKEN Scanner

- prezentarea a două trăsături prin care poate fi descris genul literar în care se încadrează textu
- relevarea modului de expunere dominant și trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- explicarea rolului mijloacelor artistice în conturarea atmosferei;
- exprimarea și motivarea impresiei produse de lectura textului;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 40 de minute.

3. Citește cu atenție următorul text:

Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic,
Rumenind străvechii codri și castelul singuratic
Ș-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot –
De departe-n văi coboară tânguiosul glas de clopot;
Pe deasupra de prăpăstii sunt zidiri de cetățuie,
Acățat de pietre sure un voinic cu greu le suie;
Așezând genunchi și mână când pe-un colț, când pe alt colț,
Au ajuns să rupă gratii ruginite-a unei bolți
Și pe-a degetelor vârfuri în ietacul tăinuit
Intră — unde zidul negru într-un arc a-ncremenit.
Ci prin flori întrețesute, printre gratii luna moale
Sfiicioasă și smerită și-au vărsat razele sale;
Unde-ajung par văruite zid, podele, ca de cridă,
Pe-unde nu — părea că umbra cu cărbune-i zugrăvită.

(Mihai Eminescu – ***Călin-file din poveste***)

Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să analizezi textul de mai sus.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- menționarea genului căruia îi aparține textul și a modului de expunere dominant;
- identificarea și motivarea rolului mijloacelor și a imaginilor artistice prezente în text;
- exprimarea și motivarea impresiei produse de lectura textului;
- vrespectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 40 de minute.

4. Citește cu atenție următorul text:

Ce zarvă e în lumea porumbilor în zori,
Și câtă bucurie în jurul casei voastre:
Privește, vin păunii cu crestele albastre
Și cozile învoalte ca un ghiveci de flori.

Și-n urma lor, curate și lucii ca zăpada,
Pășind pe cărăruia cu albe romaniță,
Coboar-acum alaiul de mândre păunițe,
Că de-atât alb, deodată s-a-nveselit ograda.

Și s-a trezit măgarul zbierând duios la soare,
Vroind să spună parcă ce vede și-nțelege:
Dar trist își pleacă fruntea ca Midas, vechiul rege,
Văzând albastra-i umbră culcată la picioare.

(Dimitrie Anghel – ***Pastel***)

Scrie o compunere de 25-30 de rânduri, în care să analizezi poezia lui Dimitrie Anghel.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- menționarea genului căruia îi aparține textul și a modului de expunere dominant;

Scanned with OKEN Scanner

- identificarea și motivarea rolului mijloacelor și a imaginilor artistice prezente în text;
- exprimarea și motivarea impresiei produse de lectura textului;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 40 de minute.

5. Citește cu atenție următorul text:

SCENA VII

Ghiță Pristanda și Catavencu

PRISTANDA (apărând în fund și făcând loc cu respect lui Catavencu să treacă): *Poftiți, coane Nicule, poftiți...*(umilit) *și zău, să pardonați, în considerația misiei* mele, care ordonă* (serios) *să fim scrofuloși** la datorie. D-voastră știți mai bine ca mine...așa e polițaiul: tată să-ți fie – trebuie să-l ridici? îl ridici! n-ai ce-i face: e misie. De aia* (foarte rugător) *mă rog să pardonați...*

CAȚAVENCU: *Îmi pare rău, Ghiță, că mai stăruiești cu scuzele tale...Adică noi nu știm cum merge poliția?* (sentențios***) *Într-un stat constituțional un polițai nu e nici mai mult nici mai puțin ca un instrument!*

PRISTANDA: *Curat instrument!*

CAȚAVENCU: *Nu brațul care lovește, voința care ordonă e de vină... Eu chiar am scris un articol în privința asta. Nu știu dacă l-ai citit?*

PRISTANDA: *Trebuie să-l fi citit, coane Nicule; eu gazeta d-voastră o citesc ca Evanghelia totdeauna; că să nu vă uitați la mine... adică pentru misie...* (misterios) *altele am eu în sufletul meu, dar de! n-ai ce-i face: familie mare, renumerație după buget mică...*

CAȚAVENCU: *Și în sfârșit, cum ar fi posibil martiriul, dacă n-ar exista călăul?*

PRISTANDA: *Curat, coane Nicule!*

(I.L. Caragiale – ***O scrisoare pierdută***)

* *misie* (misiune) = rol, rost, datorie

** *scrofulos* = de la *scrofuloză*, stare de debilitate întâlnită la copii și tineri; în text, Pristanda face o confuzie cu adjectivul *scrupulos*: corect, cinstit, conștiincios.

*** *sentențios* = (tonalitate, rostire) afectată, gravă

Prezintă, într-o compunere de 25-30 de rânduri, relația dintre Catavencu și Pristanda, folosind numai informațiile oferite de textul reprodus mai sus.

Atenție! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- identificarea și argumentarea câte unei trăsături a fiecăruia dintre personaje, prezentă în text;
- explicarea semnificației formulelor de adresare folosite de personaje (*Ghiță, coane Nicule*);
- exprimarea unui punct de vedere asupra motivului pentru care diferă limbajul personajelor;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 40 de minute.

6. Citește cu atenție următorul text:

SCENA IX

Zoe, Catavencu

Catavencu: *Iartă-mă, iartă-mă...*

Zoe (râzând): *Scoală-te, ești bărbat, nu ți-e rușine! Scoală-te!*

Catavencu (sculându-se rușinat): *Iartă-mă...*

Zoe (cu dispreț): *Ești un om rău... mi-ai dovedit-o... Eu sunt o femeie bună... am să ți-o dovedesc. Acuma sunt fericită... Puțin îmi pasă dacă ai vrut să-mi faci rău și n-ai putut. Nu ți-a ajutat Dumnezeu, pentru că ești rău; și pentru că eu voi să-mi ajute totdeauna, am să fiu tot bună ca și până acum.*

Catavencu (umilit): *Madam.*

Scanned with OKEN Scanner

Zoe: *Nu tremura! Pe parola mea de onoare, eşti scăpat...*
Caţavencu: *Sărut mâinile... devotamentul meu....*
Zoe: *Cu o condiţie: după alegere, o să fie manifestaţie publică... d-ta ai s-o conduci.*
Caţavencu (repede): *O conduc...*
Zoe: *D-ta ai să prezidezi banchetul popular din grădina primăriei...*
Caţavencu (asemenea): *Prezidez...*
Zoe: *O să chefuieşti cu poporul...*
Caţavencu (acelaşi joc): *Chefuiesc...*

(I.L. Caragiale – ***O scrisoare pierdută***)

Prezintă, într-o compunere de 25-30 de rânduri, relaţia dintre Zoe şi Caţavencu, folosind numai informaţiile oferite de textul reprodus mai sus.

Atenţie! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

- identificarea şi argumentarea câte unei trăsături a fiecăruia dintre personaje, prezentă în text;
- relevarea rolului indicaţiilor scenice în conturarea acestor trăsături; unui punct de vedere asupra celor două personaje;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 40 de minute.

Secţiunea a IV-a

(evaluarea răspunsului scris la sarcini de lucru multiple)

1. Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Un porc se tăvălea în nămol, pe marginea unei ape curgătoare. Un peşte veni vesel şi sprinten aproape de dânsul şi-i vorbi:

– De ce te tăvăleşti în nămol, piele răpănoasă ce eşti, şi nu vii colea lângă mine, unde-i apa limpede şi rece?

– Iaca aşa, îi răspunse porcul, pentru ca să-ţi fac în ciuda ta!

– Ba ai vrea tu, măi porcule, dar mi se pare că nu poţi!

Şi din una într-alta, s-au luat la sfadă, până când peştele i-a zis:

– Dar tu mă rog, ce-i de capul tău! Râsul lumii! Dac-ai fi mai acătării, nu ţi-ar zice lumea porc!

Iar porcul i-a răspuns:

– Eu sunt cum sunt! Pe mine când mă taie omul şi mă mănâncă, îşi linge buzele şi zice: «bunu-i mă», dar pe tine când te frige şi te mănâncă, cum face? «Ptiu! ptiu! ptiu!».

(*** – ***Peştele şi porcul***)

Scrie răspunsul la fiecare cerinţă:

- Indică două argumente cu ajutorul cărora să poţi demonstra apartenenţa textului de mai sus la unul dintre genurile literare studiate (epic, liric, dramatic).
- Precizează o trăsătură umană care poate fi atribuită peştelui.
- Transcrie două formule de adresare ale peştelui către porc
- Explică motivul pentru care porcul afirmă că omul face *Ptiu! ptiu! ptiu!* când mănâncă peşte.
- Rezumă textul în cel mult şase rânduri.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

2. Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

SCENA II

Şeful gării, Profesorul

(Profesorul: treizeci, treizeci şi doi de ani. Îmbrăcat curat, chiar îngrijit, dar modest.)

Profesorul: *Bună ziua.*

Scanned with OKEN Scanner

Şeful (cordial): *Aaaa! Am onoarea, dom' profesor. Lume nouă.*
Profesorul (din prag): *Voiam...*
Şeful: *Intră, intră, te rog.*
Profesorul: *Voiam...voiam numai să întreb... ceasul de afară, de pe peron... merge înainte?*
Şeful: *Uneori. Alteori rămâne în urmă.*
Profesorul: *Aşa gândeam şi eu... fiindcă...*
Şeful (arătându-i un scaun): *Da' ia poftim. Nu iei loc?*
Profesorul: *Nu, mulţumesc. Intrasem doar să văd cât e ceasul.* (Se uită la orologiul din perete.) *Trei şi douăsprezece... Nu se poate.* (Se uită la ceasul lui de mână.)
Şeful: *De ce? Cât e al dumitale?*
Profesorul: *Şapte fără douăzeci.*
Şeful: *Păi aşa o fi.* (Se duce spre orologiu şi întoarce cu degetul minutarele.) *Le mai aşez şi cu mâna... că dacă ar fi să mă iau după ele...*
Profesorul: *Dar atunci...atunci dumneata nu ştii niciodată cât e ceasul.*
Şeful: *Ei asta-i... Cum să nu ştiu? Când trece 747 dinspre Câmpina, e opt. Când vine 115 dinspre Sinaia, e opt douăzeci; când se încrucişează 63 cu 97, e douăsprezece şi cinci.*
(Mihail Sebastian – ***Steaua fără nume***)

Scrie răspunsul la fiecare cerinţă:

- Indică două argumente cu ajutorul cărora ai putea susţine apartenenţa fragmentului la unul dintre genurile studiate (epic, liric, dramatic).
- Transformă primele două replici ale personajelor în vorbire indirectă.
- Explică rolul textului plasat între paranteze.
- Numeşte câte o trăsătură a Şefului şi a Profesorului, care poate fi dedusă din textul de mai sus şi motivează-ţi fiecare opţiune în câte un text de maximum patru rânduri.

Timp estimat pentru răspuns: 25 de minute.

3. Completează spaţiile punctate cu o continuare de patru replici a dialogului dintre profesor şi elev, al cărui conţinut să fie adecvat contextului. Vei folosi şi următoarele semne ortografice şi de punctuaţie: semnul exclamării, semnul întrebării, punctele de suspensie şi apostroful.
Profesorul: *Compunerea ta seamănă suspect de mult cu a colegului de bancă.*
Elevul: *Dar ştiţi şi dumneavoastră că planul lucrării l-am făcut împreună, în clasă!*
Profesorul: .....
Elevul: .....
Profesorul: .....
Elevul: .....
Timp estimat pentru răspuns: 10 minute.

4. Citeşte cu atenţie următorul text:
De când, într-o nefericită împrejurare, părinţii lui Matei Iliescu părăsiseră Bucureştii aşezându-se în N., obscur orăşel de provincie, Tudor nu îl mai văzuse pe vărul său de care îl legau amintiri de neuitat şi sentimente adânci. Fu deci grozav de bucuros când tatăl său avu nişte treburi în N. şi, cunoscându-i sufletul, îl invită să-l însoţească. Dar ce surpriză când, împingând poarta de lemn şi intrând pe o alee de trandafiri mărginită de tei groşi în scoarţa cărora vântul mişca uşor mătănii de praf, se află faţă în faţă cu un băiat ca de vreo paisprezece ani, slab, cu ochii întunecaţi şi răi, cu picioarele prea subţiri ieşind din pantalonii rămaşi scurţi, şi care şedea pe vine, cu capul pe jumătate ascuns în pledul cu desene pătrate de pe spate şi lovea cu nuiaua în flori, azvârlind în sus petalele lor albe, roşii, zdrobite şi sfâşiate, în timp ce striga cu o voce subţire şi particular neplăcută, Aşa! Când îl zări, se făcu alb la faţă, le întoarse spatele şi porni în sus pe alee. [...]
– Ce copaci mari ai în curte! Te-ai urcat vreodată în ei?

Scanned with OKEN Scanner

– În fiecare zi, îi răspunse Matei, ridicând ochii spre vârful celui lângă care tocmai se găseau. Vrei să încerci şi tu? [...]

Când fură însă în casă şi trebui să-i arate cărţile, Matei se însufleţi din nou. La cină, aşezat la masă vizavi de vărul lui, între doamna Iliescu şi avocatul Albu, îi făcea semne vesele cu mâna, apoi îi deschise din nou înainte cărţile, îl puse să le atingă, deschise un volum mare şi îi citi de acolo o pagină cu vocea lui subţire şi la rându-i, ca să nu tacă, de entuziasmul care îl cuprinsese, Tudor începu să-i vorbească despre colegii lui, despre profesori, despre prieteni.

– Eu nu am prieteni! strigă Matei întrerupându-l şi ochii lui îşi recăpătară căutătura cea rea.

Tudor tăcu, neştiind ce să zică, din nou cu sentimentul că se află în faţa unui străin.

(Radu Petrescu – ***Matei Iliescu***)

Scrie răspunsul la fiecare cerinţă:

- Precizează circumstanţa care prilejuieşte întâlnirea dintre Matei şi Tudor.
- Indică gradul de rudenie al celor doi copii.
- Transcrie sintagma/ structura care descrie localitatea unde s-au întâlnit Tudor şi Matei.
- Transcrie fragmente însumând maximum 10 cuvinte, care conţin descrierea curţii casei lui Matei.
- Enumeră patru trăsături fizice, care compun portretul lui Matei.
- Precizează temele discuţiei dintre Tudor şi Matei.
- Indică două argumente pentru încadrarea fragmentului de mai sus într-unul dintre genurile literare studiate (epic, liric, dramatic).
- Rezumă, în maximum cinci rânduri, conţinutul fragmentului reprodus mai sus.

Timp estimat pentru răspuns: 25 de minute.

5. Citeşte cu atenţie următorul text:

Wilson înregistră mecanic semnalele care îi arătau că prima treaptă a rachetei se desprinsese de aeronavă. Reflexele lui de vechi pilot galactic ajunseseră să funcţioneze mai repede decât aparatele indicatoare. [...] *Începu să îndeplinească plictisit prescripţiile regulamentului de navigaţie astrală, controlă bateriile ventilatoarelor, postul H receptor şi emiţător, dispozitivul pentru devierea meteoriţilor şi dădu drumul creierului electronic destinat să reţină amănuntele călătoriei. Execută aceste operaţii automat, ca un robot. De optsprezece ani le repetase de atâtea ori, încât deveniseră pentru el o rutină care-l plictisea cumplit.* [...]

„Rămân aceiaşi nefericiţi superstiţioşi – îşi spunea Wilson. Nu izbusesc să uite clipa când au părăsit pentru prima oară pământul! De două secole, navele cosmice împânzesc cerul. Dar ăştia continuă să privească orice zbor ca pe o mare aventură şi să ia o infinitate de precauţii." [...]

Se cufundă în fotoliul cardanic, aşteptând sosirea momentului când nava avea să iasă de sub forţa gravitaţiei. Era singurul răstimp în care încerca efectiv senzaţia zborului. Ultimele perfecţionări aduse sistemului antigravitaţional reduseseră şocul schimbării de regim la un minut şi jumătate şi apoi trebuia să se reintre în normal.

(Ovid S. Crohmălniceanu – ***Ceilalţi***)

Scrie răspunsul la fiecare cerinţă:

- Indică două argumente care pot susţine apartenenţa textului la unul dintre genurile literare studiate.
- Precizează momentul subiectului din care au fost extrase fragmentele de mai sus.
- Identifică două structuri lexicale specifice povestirilor ştiinţifico-fantastice.
- Transcrie un fragment de cel mult 15 cuvinte în care este descrisă plăcerea pentru zbor a lui Wilson.
- Scrie o caracterizare de maximum cinci rânduri, a lui Wilson.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

Scanned with OKEN Scanner

6. Citeşte cu atenţie următorul text:

Stimate amice,

Ştiu ce prieten eşti cu profesorul Costică Ionescu şi cât nu e în stare să-ţi refuze o rugăminte. Mă-ndatorezi până-n suflet dacă obţii de la el pentru elevul Mitică Georgescu din clasa a IV-a, liceul X... la latină nota 7, fără de care băiatul, care mi-e rudă de aproape, rămâne şi anul acesta repetent, ceea ce ar fi o mare nenorocire pentru familia lui – o familie dintre cele mai bune – şi pentru mine o mare mâhnire.

Cu cele mai afectuoase salutări, a dumitale bună prietenă,

Mari Popescu

(I.L. Caragiale – ***Lanţul slăbiciunilor***)

a. Redactează, în numele „amicului", o scrisoare de 3-5 rânduri, către profesorul Costică Ionescu.

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să conţină formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

b. Redactează, în numele „amicului", o scrisoare de 3-5 rânduri, prin care să dai un răspuns rugăminţii doamnei Mari Popescu.

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să conţină formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecte normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

Timp estimat pentru răspuns: 20 de minute.

7. Citeşte cu atenţie următorul text:

Un pui de brad adus din iarna rece
Stă-n mijloc, mândru şi semeţ, de parcă
Se crede încă sus la el, în munte.
Îi râd pe crengi lumânărelele mărunte
Cu flăcări aurii de poleială,
Ghirlănzi subţiri se ţes, păienjeniş,
Şi-un lampion aprinde-n cetiniş
O lună plină ca o portocală. [...]

S-apleacă-a lumânărilor văpaie:
Au năvălit copiii în odaie
Şi-un glas ne-ndemânatic şi sfios
Începe tremurat:
– O, brad frumos...
Târziu... S-au risipit copiii stol,
Ducând a luminiţelor văpaie
Şi nu e nimeni, nimeni în odaie...
Doar bradul tânăr, despuiat şi gol,
Îşi scutură crenguţele uşoare
De scama albă-nchipuind ninsoare
Şi-şi cântă-n noapte singur, somnoros:
– O, brad frumos... o, brad frumos...

(Otilia Cazimir – ***Cântec pentru pomul de iarnă***)

Pornind de la atmosfera sugerată în versurile citate, scrie o compunere de 25-30 de rânduri, cu titlul ***Pomul de Crăciun***, în care să prezinţi întâmplări din noaptea de Crăciun.

Atenţie! – în redactarea compunerii vei avea în vedere:

Scanned with OKEN Scanner

- înlănțuirea logică a ideilor;
- ordonarea detaliilor;
- exprimarea opiniei personale asupra întâmplărilor;
- folosirea adecvată a narațiunii, ca mod principal de expunere;
- respectarea normelor de exprimare, de ortografie și de punctuație.

Timp estimat pentru răspuns: 30 de minute.

Indicații cu privire la rezolvarea cerințelor și la evaluarea răspunsurilor

Secțiunea I

(evaluarea răspunsului scris la o sarcină de lucru ce permite evaluarea progresivă/ independentă)

T1 Texte cu destinație funcțională – cerere, telegramă, invitație (aniversări, evenimente familiale etc.), curriculum vitae sau vizând scrierea reflexivă – scrisoare (familială, de felicitare):

► **Cerere**

- Convenții specifice ale cererii:
- formulă de adresare inițială (*Domnule Director/ director,...*);
- semnătură și dată (**Atenție!** se scriu direct, fără titlu: Semnătura: ..., Data: ...);
- formulă finală de adresare a cererii (*Domnului Director/ director al Școlii Numărul 4*); (**Atenție!** la concordanța dintre formula de adresare și cea finală: este incorectă combinația: *Domnule Director... – Domnului director...*);
- redactare pe o coală format A4, nelineată.
- Conținutul cererii:
- formula consacrată (*Subsemnatul.../ Subsemnata...*), numele și prenumele;
- adresa petiționarului;
- calitatea petiționarului;
- precizarea succintă a motivului solicitării, prin utilizarea uneia dintre formulele consacrate (*Vă rog să dispuneți eliberarea...*; *Solicit eliberarea...* etc.). **Atenție!** în mod obișnuit, conținutul ar trebui concentrat în două fraze: prima – prezentarea petiționarului și a cererii propriu-zise, a doua – motivarea cererii.
- Estetica lucrării/ așezare în pagină:
- alineat; scris lizibil. **Atenție!** marginea albă trebuie să aibă o lățime mai mare decât în cazul unui text obișnuit (2-3 cm.).
- Corectitudinea limbii utilizate:
- lexic, sintaxă, registru stilistic adecvat;
- proprietatea termenilor;
- ortografie și punctuație.

► **Telegramă**

- Convenții specifice ale telegramei:
- concizie/ stil „telegrafic" (eliminarea cuvintelor care nu afectează înțelegerea mesajului: prepoziții, conjuncții etc., eventual, determinante adjectivale și adverbiale).

Scanned with OKEN Scanner

- Conținutul telegramei:
- textul propriu-zis (de ex. *Sosit Bușteni. Totul bine. Vreme superbă.*) și semnătura (*Costin, Mihai*);
- tonalitate potrivită relației cu destinatarul (Într-un text de dimensiunea unei telegrame, tonalitatea este dată de detalii precum semnătura: *Costin, Mihai*, în acest caz, deoarece telegrama este adresată părinților.).
- Încadrarea în limita de cuvinte indicată în cerință.

► **Invitație** (aniversări, evenimente familiale etc.)
- Convenții specifice ale invitației:
- formule de adresare și de încheiere adecvate relației cu destinatarul (de ex. *Dragi colegi,...*; *Vă așteptăm cu drag...*);
- dată, loc, semnătură adecvată relației cu destinatarul (de ex. *Colectivul de redacție al revistei Noi*). **Atenție!** cum, în acest caz, invitația nu este făcută în nume personal, nici semnătura nu trebuie să fie personalizată: *Costin/ Costina Petrescu.*
- Conținut adecvat cerinței:
- textul propriu-zis;
- tonalitate potrivită relației cu destinatarul.
- Estetica lucrării/ așezare în pagină:
- aliniat; scris lizibil.
- Corectitudinea limbii utilizate:
- exprimare concisă și clară (lexic, sintaxă);
- proprietatea termenilor;
- ortografie și punctuație.

► **Scrisoare familială**
- Convenții specifice ale scrisorii:
- formule de adresare și de încheiere adecvate relației cu destinatarul (de ex. *Dragii noștri,...*; *Dragă mamă și tată,...* etc.; *Cu bine,...*; *Cu drag,...* etc.);
- dată; loc; semnătură adecvată relației cu destinatarul (*Costin/ Costina și Mihai* – **Atenție!** sub nici o formă, *Costin/ Costina și Mihai Petrescu*!)
- Conținut adecvat cerinței:
- textul propriu-zis;
- tonalitate potrivită relației cu destinatarul.
- Estetica lucrării/ așezare în pagină:
- aliniat; scris lizibil.
- Corectitudinea limbii utilizate:
- exprimare (lexic, sintaxă);
- proprietatea termenilor;
- ortografie și punctuație.

► **Scrisoare de felicitare**
- Convenții specifice ale scrisorii:
- formule de adresare și de încheiere adecvate relației cu destinatarul;
- dată; loc; semnătură adecvată relației cu destinatarul (*Costin/ Costina și Mihai* – **Atenție!** sub nici o formă, *Costin/ Costina și Mihai Petrescu*!).
- Conținut adecvat cerinței:
- textul propriu-zis (Deoarece scrisoarea este redactată în numele a două persoane, este obligatorie folosirea plurarului.);
- tonalitate potrivită relației cu destinatarul.

Scanned with OKEN Scanner

- Estetica lucrării/ aşezare în pagină:
- alineat; scris lizibil.
- Corectitudinea limbii utilizate:
- exprimare (lexic, sintaxă);
- proprietatea termenilor;
- ortografie şi punctuaţie.

▶ **Curriculum vitae**

- Convenţii specifice:
- titlu;
- structură standardizată;
- dată, semnătură.
- Conţinut adecvat cerinţei:
- oferirea întregului set de informaţii.
- Estetica lucrării/ aşezare în pagină:
- alineat; scris lizibil (**Atenţie!** se redactează numai pe coală albă, format A4).
- Corectitudinea limbii utilizate:
- exprimare concisă şi clară (lexic, sintaxă);
- proprietatea termenilor;
- ortografie şi punctuaţie.

T2 Exprimarea în scris a propriilor sentimente, cu ocazia unui eveniment personal, social sau cultural:

1.

- Convenţii specifice ale scrisorii:
- formule de adresare şi de încheiere adecvate relaţiei cu destinatarul (de ex. *Dragii mei,...*; *Dragii mei Costin/ Costina şi Mihai,...* etc.; *Cu bine,...*; *Toate bune,...* etc.);
- dată; loc; semnătură adecvată relaţiei cu destinatarul (*Bogdan* – **Atenţie!** sub nici o formă, *Bogdan Cârstea*!)
- Conţinut adecvat cerinţei:
- textul propriu-zis (precizarea împrejurărilor, descrierea stărilor/ sentimentelor, concluzia);
- tonalitate potrivită relaţiei cu destinatarul (**Atenţie!** Deoarece scrisoarea este adresată către două persoane, este obligatorie folosirea plurarului.).
- Estetica lucrării/ aşezare în pagină:
- alineat; scris lizibil.
- Corectitudinea limbii utilizate:
- exprimare (lexic, sintaxă);
- proprietatea termenilor;
- ortografie şi punctuaţie.

2. Redactarea descrierii presupune parcurgerea cel puţin a următorilor „paşi":

- precizarea nuanţată/ detaliată a contextului spaţio-temporal (de ex. când şi unde a avut loc ceremonia, dacă sala de clasă a fost amenajată în mod adecvat evenimentului şi cum anume etc.);
- cine a participat;
- dacă elevii au purtat o anume îmbrăcăminte şi cum arăta aceasta;
- dacă a avut loc un anumit ceremonial şi care a fost acesta;
- ce sentimente ai trăit în împrejurarea descrisă;
- concluzia.

Scanned with OKEN Scanner

Atenţie! la estetica lucrării/ aşezarea în pagină (alineat; scris lizibil), precum şi la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

3. Redactarea descrierii presupune parcurgerea cel puţin a următorilor „paşi":

- precizarea nuanţată/ detaliată a contextului spaţio-temporal (de ex. când şi unde a avut loc concertul, cât a durat, dacă parcul a fost pregătit în mod special pentru eveniment şi cum anume etc.);
- cine a participat;
- dacă ţi-a atras atenţia ceva din comportamentul/ ţinuta spectatorilor şi ce anume;
- cum s-a desfăşurat concertul;
- ce anume te-a impresionat/ ţi-a plăcut în mod special şi, eventual, ce anume ţi-a displăcut;
- concluzia.

Atenţie! la estetica lucrării/ aşezarea în pagină (alineat; scris lizibil), precum şi la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

T3 Evidenţierea trăsăturilor unui obiect (peisaj, persoană, operă de artă), prin utilizarea resurselor expresive ale limbii într-o descriere/ într-un portret:

1. Redactarea descrierii presupune parcurgerea cel puţin a următorilor „paşi":

- delimitarea cadrului spaţio-temporal (unde, când);
- prezentarea nuanţată/ detaliată a peisajului montan;
- folosirea limbajului artistic/ beletristic (întrebuinţarea figurilor de stil şi a elementelor de expresivitate artistică, subliniate, eventual, prin utilizarea adecvată a semnelor de punctuaţie);
- exprimarea propriilor sentimentelor;
- concluzia.

Atenţie! la estetica lucrării/ aşezarea în pagină (alineat; scris lizibil), precum şi la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

2. Redactarea descrierii presupune parcurgerea cel puţin a următorilor „paşi":

- delimitarea cadrului spaţio-temporal (unde, când);
- prezentarea nuanţată/ detaliată a peisajului montan;
- folosirea limbajului artistic/ beletristic (întrebuinţarea figurilor de stil şi a elementelor de expresivitate artistică, subliniate, eventual, prin utilizarea adecvată a semnelor de punctuaţie);
- exprimarea propriilor sentimentelor faţă de ceea ce ai văzut/ descris;
- concluzia.

Atenţie! la estetica lucrării/ aşezarea în pagină (alineat; scris lizibil), precum şi la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

3. Redactarea compunerii presupune parcurgerea cel puţin a următorilor „paşi":

- delimitarea cadrului spaţio-temporal (unde, când);
- prezentarea nuanţată/ detaliată a operei de artă;
- folosirea limbajului artistic/ beletristic (întrebuinţarea figurilor de stil şi a elementelor de expresivitate artistică, subliniate, eventual, prin utilizarea adecvată a semnelor de punctuaţie);
- concluzia.

Atenţie! la estetica lucrării/ aşezarea în pagină (alineat; scris lizibil), precum şi la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie.

Scanned with OKEN Scanner

T4 Organizarea planului unei lucrări pe o temă dată:

1. Vei avea în vedere:
- stabilirea secvențelor narative;
- precizarea personajelor implicate în acțiune;
- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele.

2. Poți alege dintre următoarele cerințe:
- prezentarea a *n* caracteristici ale genului (epic, liric sau dramatic);
- exemplificarea caracteristicilor pe baza operei alese/ a fragmentelor studiate;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate/ a fragmentelor indicate (referire la momente ale subiectului și/ sau la secvențe/ la situații semnificative), în cazul textelor epice și dramatice;
- evidențierea modalităților specifice de caracterizare a personajelor (în textele epice și dramatice);
- prezentarea unui personaj (dintr-un text epic saudramatic), prin raportare la *n* întâmplări/ situații semnificative;
- evidențierea rolului mijloacelor artistice (în cazul textului liric și, eventual, epic);
- exprimarea unei opinii despre semnificațiile/ despre mesajul textului.

Atenție! cerințele trebuie selectate astfel încât să poată fi ordonate în raport cu elementele de structură ale unei compuneri (introducere, cuprins, încheiere).

3. Poți alege dintre următoarele cerințe:
- prezentarea a *n* caracteristici ale speciei (comedie, baladă populară, schiță, nuvelă sau roman);
- exemplificarea caracteristicilor pe baza operei alese/ a fragmentelor studiate;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate/ a fragmentelor indicate (referire la momente ale subiectului și/ sau la secvențe/ la situații semnificative);
- evidențierea modalităților specifice de caracterizare a personajelor;
- prezentarea unui personaj (dintr-un text epic saudramatic), prin raportare la *n* întâmplări/ situații semnificative;
- evidențierea rolului mijloacelor artistice (cu precădere în cazul baladei populare);
- exprimarea unei opinii despre semnificațiile/ despre mesajul textului.

Atenție! cerințele trebuie selectate astfel încât să poată fi ordonate în raport cu elementele de structură ale unei compuneri (introducere, cuprins, încheiere).

4. Poți alege dintre următoarele cerințe:
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.);
- identificarea mijloacelor/ a procedeelor de portretizare;
- precizarea, în textul selectat, a *n* trăsături ale personajului și a semnificației acestora;
- ilustrarea trăsăturilor, prin raportarea la *n* secvențe/ situații din text;
- relevarea a *n* mijloace artistice folosite în portretizare (pe diverse niveluri: figuri de stil, procedee artistice, moduri de expunere, expresivitatea unor cuvinte sau a unor structuri gramaticale);
- precizarea relațiilor dintre personajul ales spre a fi caracterizat și alt personaj/ alte personaje din text;
- exprimarea unei opinii despre personajul ales spre a fi caracterizat.

Atenție! cerințele trebuie selectate astfel încât să poată fi ordonate în raport cu elementele de structură ale unei compuneri (introducere, cuprins, încheiere).

Scanned with OKEN Scanner

5. Poți alege dintre următoarele cerințe:

- încadrarea argumentată a textului în genul și/ sau în specia literară;
- relevarea modului de expunere dominant și a trăsăturilor acestuia, identificabile în textul dat;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului/ a ideilor/ a mijloacelor artistice folosite de autor;
- susținerea unui punct de vedere, referitor la semnificațiile textului, prin *n* argumente specifice.

Atenție! cerințele trebuie selectate astfel încât să poată fi ordonate în raport cu elementele de structură ale unei compuneri (introducere, cuprins, încheiere).

Secțiunea a II-a

(evaluarea răspunsului scris la două sarcini de lucru aflate în raport de dependență)

T1 Texte cu destinație funcțională – cerere, telegramă, invitație (aniversări, evenimente familiale etc.), curriculum vitae sau vizând scrierea reflexivă – scrisoare (familială, de felicitare):

► **Cerere**

1. Pentru a corecta/ rescrie cererea, ai în vedere și explicațiile de la pag. 70. Ține seama și de faptul că o cerere de înscriere conține doar informații având un caracter general și nu titlul cărții pe care dorești să o citești. Atenție și la corectarea greșelilor ortografice și de punctuație existente în text.

► **Telegramă**

2. Pentru scrierea telegramei, ai în vedere și explicațiile de la pag. 70. Încadrează informațiile din scrisoarea Vitoriei Lipan în limita celor 10 cuvinte.

3. Pentru scrierea telegramei, ai în vedere și explicațiile de la pag. 70. Încadrează informațiile din scrisoarea baciului Alexa în limita celor 20 de cuvinte.

4. De exemplu: *Obținut premiul întâi. Sosesc mâine, ora 19, Gara Vest, rapidul 82. Rog așteptați gară. Costin/ Costina*

► **Invitație** (aniversări, evenimente familiale etc.)

5.

- Convenții specifice ale invitației:
  - formule de adresare și de încheiere adecvate relației cu destinatarul (de ex. *Dragă Moș Crăciun,...*; *Te aștept cu nerăbdare...*);
  - dată, loc, semnătură adecvată relației cu destinatarul (de ex. *Dan, Dănuț*).
- Conținut adecvat cerinței:
  - textul propriu-zis;
  - tonalitate potrivită relației cu destinatarul (Folosirea persoanei întâi singular ar fi cea mai potrivită.).
- Estetica lucrării/ așezare în pagină:
  - alineat; scris lizibil.
- Corectitudinea limbii utilizate:
  - exprimare concisă și clară (lexic, sintaxă);
  - proprietatea termenilor;
  - ortografie și punctuație.

Scanned with OKEN Scanner

▶ **Scrisoare familială**

6., 7., 8., 9. Pentru redactarea scrisorilor, ai în vedere și explicațiile de la I, T1 (pag. 71). Semnează doar Costin/ Costina!

▶ **Scrisoare oficială**

10. Pentru redactarea scrisorii, ai în vedere și explicațiile de la I, T1 (pag. 71). Atenție la alegerea datei (cea mai potrivită ar fi 17 martie). Alege un nume pentru *doamna directoare*.

▶ **Curriculum vitae**

11. Pentru redactarea CV-ului, ai în vedere și explicațiile de la I, T1 (pag. 72). Rubricile se completează ținând seama de personajul ales. Este dificil să decoperi un personaj a cărui viață să poată oferi informații despre *telefon (fax, e-mail)*, *performanțe în activitatea școlară și/ sau profesională* și *obiective profesionale*.

T2 Exprimarea în scris a propriilor sentimente, cu ocazia unui eveniment personal, social sau cultural:

1., 2., 3. Pentru redactarea răspunsurilor, ai în vedere și explicațiile de la II, T2. **Atenție!** la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), precum și la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

T3 Evidențierea trăsăturilor unui obiect (peisaj, persoană, operă de artă), prin utilizarea resurselor expresive ale limbii într-o descriere/ într-un portret:

1., 2. Pentru redactarea descrierilor, ai în vedere explicațiile de la II, T3. În cazurile exercițiilor **1.** și **2.**, poți integra în textul tău și cuvinte/ structuri adecvate, din fragmentele reproduse. **Atenție!** la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), precum și la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

T4 Organizarea planului unei lucrări pe o temă dată:

1. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- precizarea a *n* caracteristici ale genului epic;
- exemplificarea caracteristicilor genului epic pe baza textul indicat/ ales;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- exprimarea unei opinii despre semnificațiile/ despre mesajul textului.

2. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- precizarea a *n* caracteristici ale genului liric;
- exemplificarea caracteristicilor genului liric pe baza textul indicat/ ales;
- relevarea modului de expunere dominant și a trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- prezentarea, pe scurt, a mijloacelor artistice folosite de autor;
- exprimarea unei opinii despre semnificațiile/ despre mesajul textului.

3. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- exemplificarea caracteristicilor comediei pe baza operei alese/ a fragmentelor studiate;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- prezentarea unui personaj, prin raportare la *n* întâmplări/ situații semnificative;

Scanned with OKEN Scanner

- precizarea relațiilor dintre personajul ales și alt personaj/ alte personaje din text.

4. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- precizarea a *n* caracteristici ale speciei literare;
- exemplificarea caracteristicilor speciei pe baza textul ales;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- precizarea personajelor implicate în acțiune;
- prezentarea, pe scurt, a mijloacelor artistice folosite de autor;
- exprimarea unei opinii despre semnificațiile/ despre mesajul textului.

5. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- precizarea a *n* caracteristici ale speciei literare;
- exemplificarea caracteristicilor speciei pe baza textul ales;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- precizarea personajelor implicate în acțiune.

6. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- precizarea a *n* caracteristici ale speciei literare;
- exemplificarea caracteristicilor speciei pe baza textul ales;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- precizarea personajelor implicate în acțiune.

7. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- precizarea a *n* caracteristici ale speciei literare;
- exemplificarea caracteristicilor speciei pe baza textul ales;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- precizarea personajelor implicate în acțiune.

8. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.);
- precizarea, în textul selectat, a *n* trăsături ale personajului și a semnificației acestora;
- relevarea a *n* mijloace artistice/ procedee folosite în portretizare;
- precizarea relațiilor dintre personajul ales și alt personaj/ alte personaje din text.

9. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate;
- exprimarea unei opinii despre semnificațiile/ despre mesajul textului;
- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.);
- precizarea, în textul selectat, a *n* trăsături ale personajului și a semnificației acestora;
- relevarea a *n* mijloace artistice/ procedee folosite în portretizare;
- precizarea relațiilor dintre personajul ales și alt personaj/ alte personaje din text.

10. Poți alege trei dintre următoarele repere, urmând să-l adaugi pe cel de al patrulea:
- încadrarea textului în specia literară;
- relevarea modului de expunere dominant și a trăsăturilor acestuia, identificabile în text;
- prezentarea, pe scurt, a mijloacelor artistice folosite de autor.

Scanned with OKEN Scanner

- susținerea unui punct de vedere, referitor la semnificațiile textului, prin *n* argumente specifice.

11. Adaugă un al patrulea reper celor trei de mai jos:
- încadrarea textului în specia literară;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului/ a ideilor textului;
- susținerea unui punct de vedere, referitor la semnificațiile textului, prin *n* argumente specifice.

Secțiunea a III-a

(evaluarea răspunsului scris la o sarcină de lucru complexă de tipul rezumare, carcterizare, exprimarea unei opinii etc.)

T5 Rezumarea unui text:

1. Înainte de a trece la rezolvarea cerinței, este bine să notezi pe ciornă ideile principale ale textului pe care să le ordonezi în succesiune logică. **Atenție!** la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

2. Atenție! la convențiile specifice rezumatului: respectarea fidelității față de textul dat; relatarea la persoana a III-a; utilizarea modurilor și a timpurilor verbale potrivite; trecerea de la vorbirea directă la vorbirea indirectă, fără dialog inserat; relatarea obiectivă, fără intervenții emoțional-subiective și fără citate. Ai în vedere, de asemenea, estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil) și respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și încadrarea în limita de timp.

3. Rezumă textul **C.**, ținând seamă și de indicațiile de la **1.** și **2.**

T6 Motivarea apartenenței unui text la genul și la specia pe care o ilustrează:

1.
- numirea caracteristicilor; de exemplu: genul liric este, prin excelență, al subiectivității, al lumii interioare, exprimă sentimentele, trăirile poetului, prezent în mod nemijlocit în creația sa prin intermediul limbajului poetic, apelează la elemente de expresivitate artistică etc.
- ilustrarea caracteristicilor; în funcție de textul ales;
- prezența eului liric; de exemplu: existența persoanei întâi (sau a doua), adresarea directă, rolul semnelor de punctuație etc.
- explicarea rolului mijloacelor/ procedeelor artistice precum și al elementelor de versificație în conturarea atmosferei; în funcție de textul ales.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

2.
- numirea caracteristicilor; de exemplu: genul epic presupune prezența naratorului (care poate vorbi în nume personal sau poate face personajele să se exprime în vorbire directă), a personajelor, a acțiunii, a subiectului și a momentelor subiectului etc.

Scanned with OKEN Scanner

- ilustrarea caracteristicilor; în funcție de textul ales;
- evidențierea modalităților de caracterizare a personajelor; directă/ de către autor, de către alte personaje; indirectă/ prin limbaj, prin comportament, prin aspectul fizic etc.
- exprimarea propriului punct de vedere asupra semnificației textului; indiferent de opinia exprimată, este indicat să întrebuințezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, așadar* etc.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

3.

- numirea caracteristicilor; de exemplu: specie a genului dramatic; provoacă râsul prin prezentarea unor tipuri umane sau a unor situații surprinzătoare; conține forme ale comicului precum umorul și ironia; este destinată a fi reprezentată pe scenă; este împărțită în acte și scene; autorul își face simțită prezența doar prin indicațiile scenice plasate în paranteze; modul de expunere este dialogul; intervenția personajelor se numește replică etc.
- ilustrarea caracteristicilor; în funcție de textul ales;
- evidențierea modalităților de caracterizare a personajelor; directă/ de către autor (prin intermediul indicațiilor scenice), de către alte personaje; indirectă/ prin limbaj (monolog, dialog), prin nume, prin comportament etc.
- relevarea raporturilor; în funcție de textul ales.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

4.

- numirea caracteristicilor; de exemplu: specie a genului epic în proză, cu un singur fir narativ, de mică întindere, cu un conflict concentrat, care implică un număr mic de personaje; caracterizarea personajelor este sumară, insistându-se cu precădere pe o trăsătură dominantă, în timp ce acțiunea propriu-zisă este extrem de redusă; intervenția naratorului este moderată etc.
- ilustrarea caracteristicilor; în funcție de textul ales;
- evidențierea momentelor subiectului; în funcție de textul ales;
- relevarea raporturilor; în funcție de textul ales.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

5.

- numirea caracteristicilor; de exemplu: specie a genului epic în proză, cu un singur fir narativ, având o întindere care o plasează între schiță și roman, cu un conflict concentrat, care implică un număr redus de personaje; accentul cade pe caracterizarea complexă a personajelor, în timp ce acțiunea propriu-zisă este mai redusă; intervenția naratorului este moderată etc.
- ilustrarea caracteristicilor; în funcție de textul ales;
- evidențierea momentelor subiectului; în funcție de textul ales;
- relevarea raporturilor; în funcție de textul ales.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

Scanned with OKEN Scanner

6.

- numirea caracteristicilor; de exemplu: specie a genului epic în proză, de mare întindere, cu o acțiune care se desfășoară pe mai multe planuri, cu un număr mare de personaje, având trăsături complexe etc.
- ilustrarea caracteristicilor; în funcție de textul ales;
- evidențierea momentelor subiectului; în funcție de textul ales;
- prezentarea personajului; în funcție de textul ales.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

7.

- numirea caracteristicilor; de exemplu: balada populară are trăsăturile folclorului (caracter oral, anonim, colectiv, sincretic); este o specie a genului epic, care permite totuși interferențe cu liricul; sunt relatate întâmplări ieșite din comun, la care participă personaje exemplare, cu caractere opuse etc.
- evidențierea momentelor subiectului; în funcție de textul ales;
- prezentarea caracteristicilor; în funcție de textul ales;
- prezentarea personajului; în funcție de textul ales;

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

T7 Caracterizarea unui personaj:

1. În rezolvarea cerinței, ținând cont și de personajul și de situația/ secvența aleasă, ai în vedere precizările de la III, T6, **3.** (pag. 79). De asemenea, indiferent de opinia exprimată, este indicat să întrebuințezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, așadar* etc.

2. În rezolvarea cerinței, ținând cont și de personajul și de situația/ secvența aleasă, ai în vedere precizările de la III, T6, **2., 4.** (pag. 78-79).

3. În rezolvarea cerinței, ținând cont și de personajul și de situația/ secvența aleasă, ai în vedere precizările de la III, T6, **2., 5.** (pag. 78-79).

4. În rezolvarea cerinței, ținând cont și de personajul și de situația/ secvența aleasă, ai în vedere precizările de la III, T6, **2., 6.** (pag. 78-79).

5.

- de exemplu: caracterizare directă/ prin intermediul indicațiilor scenice; caracterizare indirectă/ prin limbaj, prin comportament etc.
- de exemplu: adolescent, descurcăreț, șmecher/ isteț, dispus să se lase mituit, dar nu tot atât de dispus să-și țină promisiunile etc.
- pentru ilustrarea acestor trăsături, se pot avea în vedere cel puțin următoarele extrase: formula de adresare *băiete* îi trădează vârsta, dar și rolul de slugă; calculul rapid al profitului, *Trei sferturi de rublă: șase pachete de tutun! te scap*, îl arată a fi dispus să se lase mituit, deci nu poate fi o slugă de încredere în casa stăpânului; *...completează suma din mărunțele; Spiridon o socotește cu scumpătate* – indicația scenică întărește afirmația de mai înainte; *(cam rece): Ei! lasă, dacă oi putea, te scap eu, firește* – odată ce a obținut banii este mai puțin dispus să-și țină făgăduiala, ceea ce confirmă ideea că nu este om de încredere etc.;

Scanned with OKEN Scanner

- de exemplu: modul de expunere, dialogul; expresivitatea unor cuvinte și a unor structuri gramaticale precum: *e foc mare* – e agitație, [a mânca] *papară* – bătaie, *să te întâlnești piepe în piept* – față în față; folosirea unor forme populare de viitor ca *or intra*, *oi vedea*, în acord cu nivelul cultural, pe care îl bănuim scăzut, al lui Spiridon și a expresiei *e al dracului*, prin care își caracterizează stăpânul, dar prin care se caracterizează indirect și pe sine, ca fiind o persoană ce nu se formalizează de prezența unui străin etc.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

6.

- de exemplui: caracterizare directă/ de către autor, autocaracterizare;
- de exemplu: nesigură, timidă, emotivă, îngrijorată (temătoare) de ceea ce îi va aduce ziua de mâine;
- pentru ilustrarea acestor trăsături, se pot avea în vedere cel puțin următoarele extrase: *I se părea lucrul cel mai greu, să găsească anume uliță dintre atâtea de multe...*, este nesigură și îngrijorată că nu va putea duce la îndeplinire ceea ce-și propusese; *Se uită încruntat și-i gras și bărbos...*, timidă, nesigură în fața oamenilor importanți (a *stăpânirii*), cărora le recunoaște totuși utilitatea (*Bun lucru neapărat, să fie asemenea rânduială*); *I se înnegurează privirile când intră într-o odaie frumoasă...* emotivă, căci nu se află în lumea ei; *zâmbește, căci n-are grijile ei*, oarecum invidioasă pe lipsa de griji a celui din fața sa.
- în exprimarea părerii este indicat să întrebuințezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, așadar* etc.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

T8 Comentarea unor secvențe din operele studiate:

1.

- de exemplu: genul epic presupune prezența naratorului, a personajelor, a acțiunii, a subiectului și a momentelor subiectului etc.
- descrierea; cadrul temporal și spațial sunt surprinse din perspectiva privitorului; prezentarea este făcută prin intermediul imaginilor vizuale și auditive, cu ajutorul figurilor de stil; în ansamblu, textul urmărește să provoace o anume impresie în sufletul cititorului etc.
- de exemplu: naratorul descrie impresia pe care o produce omului crescut la câmpie lumea muntelui; figuri de stil: enumerația, epitetul, inversiunea; ritmul lent al descrierii este în acord cu imaginea unei naturi încă moleșite parcă de somn, dar care se trezește cu încetul etc.;
- în exprimarea părerii este indicat să întrebuințezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, așadar* etc.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

2.

- prezentarea caracteristicilor; de exemplu: genul epic presupune prezența naratorului, a personajelor, a acțiunii, a subiectului și a momentelor subiectului, permite îmbinarea narațiunii, descrierii și a dialogului etc.

Scanned with OKEN Scanner

- descrierea; cadrul spațial este surprins din perspectiva privitorului; prezentarea este făcută prin intermediul imaginilor vizuale, cu ajutorul figurilor de stil etc.
- de exemplu: sentimentul dominant este melancolia provocată de amintire, deoarece descrierea se realizează din perspectiva maturului; frecvența verbelor la imperfect, specifică evocării, crează impresia unei apropieri de momentul evocat; lungile enumerări surprind detalii ale universului casnic care capătă, datorită trecerii timpului, o aură aproape misterioasă (*Bănuiam sub scoarța castanului lăcașul unui duh legat în chip misterios de destinul casei și al familiei*); grafia cu majusculă, *Tata*, subliniază un puternic sentiment de iubire etc.
- în exprimarea părerii este indicat să întrebuințezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, așadar* etc.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

3.

- genul liric, descrierea;
- de exemplu: descriere se face la persoana I, ceea ce presupune transmiterea unui punct de vedere personal, al privitorului, folosirea repetată a verbului *a părea* subliniind acest fapt; totodată, repetarea verbului *a părea* plasează descrierea la granița dintre vis și realitate; cele mai expresive figuri de stil sunt inversiunea (*ale râurilor ape, străvechii codri*), comparația (*luna, ca o vatră de jăratic*) și epitetul triplu (*luna moale, sfiicioasă și smerită*); ritmul trohaic și măsura amplă, de 16 silabe impun o derulare lentă a „imaginilor" și conferă tabloului, în ansamblu, un caracter melancolic, meditativ; imagininile vizuale (*umbra cu cărbune-i zugrăvită*) și auditive (*ropot, tânguiosul glas de clopot*) accentuează impresia de vag; frecvența adjectivelor cromatice este specifică tabloului în versuri etc.
- în exprimarea părerii este indicat să întrebuințezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, așadar* etc.

Atenție! la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

4.

- genul liric, descrierea;
- de exemplu: liricul, prin excelență genul subiectivității, al lumii interioare, exprimă sentimentele, trăirile poetului, prezent în mod nemijlocit în creația sa prin intermediul limbajului poetic; pastelul, ca specie a genului liric, este o descriere literară în versuri, care înfățișează un aspect din natură, un peisaj, prin intermediul căruia sunt exteriorizate sentimentele poetului; cadrul temporal și spațial (un decor/ un peisaj) și atmosfera generală (de liniște, tihnă, dar străbătută de o notă de melancolie, împrăștiată oarecum de referirea la *zbieretul duios al măgarului*, din final) sunt surprinse din perspectiva privitorului; prezentarea este făcută în mod sugestiv prin intermediul imaginilor vizuale și auditive, cu ajutorul figurilor de stil; verbele sunt folosite cu precădere la modul indicativ, timpul prezent; în ansamblu textul urmărește să provoace o anumită impresie în sufletul cititorului; este necesară prezentarea și explicarea mijloacelor artistice folosite de autor în conturarea atmosferei (de ex.: semnalarea unor figuri de stil precum comparația, inversiunea, epitetul, enumerația) precum și evidențierea valorilor expresive ale unor categorii lexico-semantice (mai ales adjective și adverbe);
- în exprimarea părerii este indicat să întrebuințezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, așadar* etc.

Scanned with OKEN Scanner

Atenţie! la estetica lucrării/ aşezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie precum şi la încadrarea în limita de timp.

5.

- de exemplu: Pristanda – linguşitor, umil, viclean; îşi cere în mod repetat iertare (*mă rog să pardonaţi*), dând vina pe îndatoririle *misiei*; vrea să apară în postura de victimă care trebuie să execute ordinele superiorilor, deşi *altele am eu în sufletul meu*, şi totul pentru că are *famelie mare, renumeraţie după buget mică...* se grăbeşte să aprobe tot ce aude (*Curat instrument! Curat, coane Nicule!*); Caţavencu – demag, sigur de sine; adoptă un aer mărinimos-înţelegător (*Îmi pare rău, Ghiţă, că mai stăruieşti cu scuzele tale...Adică noi nu ştim cum merge poliţia?*), are în permanenţă pregătit un discurs „umflat" (*Într-un stat constituţional un poliţai nu e nici mai mult nici mai puţin ca un instrument!*)
- de exemplu: *Coane Nicule* exprimă respectul pentru cineva considerat a fi superior, în timp ce *Ghiţă* exprimă familiaritatea faţă de un subaltern;
- în exprimarea părerii este indicat să întrebuinţezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, aşadar* etc.

Atenţie! la estetica lucrării/ aşezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie precum şi la încadrarea în limita de timp.

6.

- de exemplu: Caţavencu – umil, linguşitor (*Sărut mâinile... devotamentul meu....*), probabil şi temător de ceea i s-ar putea întâmpla, căci tremură, repetă, parcă disperat *Iartă-mă, iartă-mă...* şi acceptă fără să ezite tot ce i se cere (*O conduc..., prezidez, chefuiesc*); Zoe – sigură pe sine (rosteşte poruncitor: *să conduci, să prezidezi, să chefuieşti* şi îl întrerupe în permanenţă pe Caţavencu) şi, de aceea, mărinimoasă (*Sărut mâinile... devotamentul meu....*)
- indicaţiile scenice descriu, aici, mai puţin mişcare personajelor (*sculându-se*), cât gesturile şi mimica (*râzând, ruşinat, umilit*), subliniind şi confirmând astfel trăsăturile personajelor;
- în exprimarea părerii este indicat să întrebuinţezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, aşadar* etc.

Atenţie! la estetica lucrării/ aşezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie precum şi la încadrarea în limita de timp.

Secţiunea a IV-a

(evaluarea răspunsului scris la sarcini de lucru multiple)

1.

- de exemplu: genul epic presupune prezenţa naratorului, care poate vorbi în numele său ori poate face personajele să se exprime în vorbire directă, a acţiunii, a subiectului şi a momentelor subiectului etc.
- de exemplu: este îngâmfat, fudul, încrezut, orgolios etc.
- *piele răpănoasă (ce eşti)*; *măi porcule*; (se acceptă şi forma pronominală *tu*);
- de exemplu: Este un joc de cuvinte; interjecţia *ptiu!* sugerează respingere, senzaţie de neplăcere, de silă, dar în acelaşi timp exprimă şi acţiunea de a scuipa oasele etc.;
- realizarea rezumatului în conformitate cu sugestiile de la III, T5, **2.**, pag. ?? ###

Scanned with OKEN Scanner

2.

- genul dramatic presupune împărţirea textului în acte şi scene, existenţa indicaţiilor scenice, a replicilor, absenţa naratorului etc.;
- transformarea dialogului în vorbire indirectă presupune trecerea verbelor şi a pronumelor de la persoana I şi a II-a, la persoana a III-a, păstrarea, pe cât e posibil, a cuvintelor vorbitorului, evidenţierea replicilor prin verbe care exprimă acţiunea de „a spune", eliminarea vocativelor, ortografia şi punctuaţia adecvate;
- de exemplu: Sunt indicaţii scenice.
- de exemplu: Profesorul – politicos, timid, se opreşte în pragul şi intră doar în urma insistenţei repetate a Şefului; vorbeşte puţin, căutându-şi cuvintele (*Aaaa!*) şi făcând pauze, parcă s-ar simţi jenat că trebuie să deranjeze; Şeful – jovial/ vesel, vorbeşte mult, insistă ca Profesorul să intre şi să ia loc, ca şi când s-ar pregăti să poarte cu acesta o discuţie mai îndelungată.

3. În redactarea răspunsului este important să alegi registrul stilistic potrivit relaţiei dintre cei doi vorbitori. Cu ajutorul semnelor ortografice şi de punctuaţie poţi sugera mimica, gestica şi tonalitatea. De exemplu, punctele de suspensie care întrerup comunicarea exprima nesiguranţa sau emoţia elevului bănuit de a fi făcut un lucru nepermis, semnele de exclamare şi de întrebare pot sublinia tonul autoritar al profesorului. Apostroful, într-o formulă de adresare de genul *dom' profesor*, poate exprima, în situaţia imaginată, linguşala, încercarea elevului de „a intra sub pielea" profesorului. Evident, totul depinde de turnura pe care intenţionezi să o dai discuţiei dintre cei doi.

4.

- de exemplu: Tatăl lui Tudor are nişte treburi în orăşelul N. şi-şi invită fiul să-l însoţească.
- veri.
- *obscur orăşel de provincie.*
- *o alee de trandafiri mărginită de tei groşi.*
- *slab, ochi întunecaţi şi răi, picioare subţiri, voce subţire.*
- colegii, prietenii şi profesorii lui Matei.
- de exemplu: gen epic presupune prezenţa naratorului, a subiectului, a momentelor subiectului, a personajelor etc.
- realizarea rezumatului în conformitate cu sugestiile de la III, T5, 2., pag. ??###

5.

- genul epic presupune prezenţa naratorului, a subiectului, a momentelor subiectului, a personajelor etc.
- expoziţiune.
- de exemplu: *zborul galactic, regulamentului de navigaţie astrală, dispozitivul pentru devierea meteoriţilor; fotoliul cardanic, sistemului antigravitaţional* etc.
- *...momentul când nava avea să iasă de sub forţa gravitaţiei.*
- în realizarea caracterizării trebuie avute în vedere cel puţin următoarele repere: meseria lui Wilson (pilot galactic), timpul de când o practica (optsprezece ani), experienţa în domeniu (fiind un *vechi* pilot, operaţiile decolării au devenit pentru el o *rutină*, le execută *automat, ca un robot*), atitudinea uşor dispreţuitoare faţă de cei care, rămânând pe pământ, *continuă să privească orice zbor ca pe o mare aventură şi să ia o infinitate de precauţii.*

6.A.

- Convenţii specifice ale scrisorii:
- formule de adresare şi de încheiere adecvate relaţiei cu destinatarul (de ex. *Dragă amice,...*; *Costică,...* etc.; *Îţi mulţumesc,...*; *Cu drag,...* etc.);

Scanned with OKEN Scanner

- dată; loc; semnătură adecvată relației cu destinatarul (*Bunul tău amic, X.*; *Al tău amic, X.* etc.)
• Conținut adecvat cerinței:
- textul propriu-zis;
- tonalitate potrivită relației cu destinatarul: fiind bun prieten cu profesorul Ionescu, tonul poate fi familiar.
• Estetica lucrării/ așezare în pagină:
- alineat; scris lizibil.
• Corectitudinea limbii utilizate:
- exprimare (lexic, sintaxă);
- proprietatea termenilor;
- ortografie și punctuație.

6. B.

• Convenții specifice ale scrisorii:
- formule de adresare și de încheiere adecvate relației cu destinatarul (de ex. *Scumpă amică,...*; *Stimată doamnă Popescu,...* etc.; *Cu cele mai afectuoase salutări,...*; *Cu amiciție,...* etc.);
- dată; loc; semnătură adecvată relației cu destinatarul (*Bunul dumitale amic, X.*; *X.* etc.)
• Conținut adecvat cerinței:
- textul propriu-zis;
- tonalitate potrivită relației cu destinatarul: formula de adresare a doamnei, *Stimate amice*, obligă la folosirea unui ton neutru. Cei doi se cunosc, dar nu atât de bine încât să poată fi întrebuințat același ton ca în cazul scrisorii către *amicul Ionescu.*
• Estetica lucrării/ așezare în pagină:
- alineat; scris lizibil.
• Corectitudinea limbii utilizate:
- exprimare (lexic, sintaxă);
- proprietatea termenilor;
- ortografie și punctuație.

7. Atmosfera sugerată de versurile Otiliei Cazimir se schimbă de la veselia specifică Ajunului, din prima parte (*Îi râd pe crengi lumânărelele mărunte*; *flăcări aurii de poleială*; *Au năvălit copiii în odaie* etc.), la melancoliclia datorată singurătății, din final (*S-au risipit copiii stol,/ Ducând a luminițelor văpaie*; *nu e nimeni, nimeni în odaie...*). În fond, *puiul de brad adus din iarna rece*, chiar dacă *Se crede încă sus la el, în munte*, va muri, iar faptul că rămâne singur, părăsit de copii, *despuiat și gol* este ca un avertisment pentru ceea ce i se va întâmpla. Așadar, poți descrie atât întâmplări (imaginare sau reale) vesele cât și triste. Dar, oricum ar fi ele, în conformitate cu planul propus, va trebui să motivezi de ce le-ai ales pentru a le descrie. **Atenție!** la estetica lucrării/ așezarea în pagină (alineat; scris lizibil), la respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație precum și la încadrarea în limita de timp.

Scanned with OKEN Scanner

TESTE PENTRU PREGĂTIREA EXAMENULUI DE TESTARE NAȚIONALĂ

I. Teste de tip I

TESTUL 1

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Azi dimineață m-am trezit,
Căci mi-a bătut nerăbdător la geam,
Cu degetele sale fragede de ram,
Caisul, care peste noapte-a înflorit.
Și nu-l recunoscui de la-nceput...
Atâta alb și roz își răsfăța risipa,
Că m-am gândit un înger c-a trecut
Și-n ramurile lui și-a frânt aripa.

(Magda Isanos – ***Caisul***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe următoarele cuvinte: *nerăbdător, noapte, recunoscui, înger.*

2. (4p.) Transcrie, din prima strofă, două cuvinte derivate cu prefixe.

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *noapte.*

4. (4p.) Precizează cazul substantivelor din a doua strofă: *risipa, (un) înger, (-n) ramurile, aripa.*

5. (4p.) Transcrie, din strofa a doua, un verb la modul indicativ, timpul perfectul simplu.

6. (4p.) Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Și-n ramurile lui și-a frânt aripa.*

7. (4p.) Alcătuiește un enunț în care substantivul *geam* să fie complement direct.

8. (4p.) Transcrie, din prima strofă, propoziția subordonată atributivă.

9. (4p.) Alcătuiește un enunț în care verbul *a trece* să fie regent pentru o propoziție subordonată circumstanțială de timp.

B. Înțelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie, din text, o structură/ un grup de cuvinte care conține un epitet.

11. (2p.) Precizează felul rimei versurilor din prima strofă.

12. (2p.) Transcrie, din prima strofă, un vers care sugerează imaginea primăverii.

13. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul citat aparține unei opere lirice.

14. (4p.) Explică semnificația versului: *Atâta alb și roz își răsfăța risipa.*

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 2

I. (4p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Prin luminişul crângului tăcut,
De-atâta vreme nimeni n-a trecut.

Copacii goi, în lungă nemişcare,
Pe umbra lor ce stă-nălţată în picioare.
Arar ajunge pân-aici
O pasăre cu aripile mici,
Şi glasul ei răsună în linişte prea tare.

(George Topîrceanu – ***Singurătate***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe următoarele cuvinte: *nemişcare, umbra, picioare, linişte.*

2. (4p.) Precizează modul în care s-a format cuvântul *luminiş.*

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a adjectivului *mic.*

4. (4p.) Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate: *Pe umbra lor ce stă-nălţată în picioare.*

5. (4p.) Transcrie, din text, două substantive, precizându-le cazul.

6. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care substantivul *copac* să aibă funcţia sintactică de complement direct.

7. (4p.) Transcrie, din text, două cuvinte cu funcţia sintactică de atribut adjectival.

8. (4p.) Rescrie ultima propoziţie a textului, precizându-i felul.

9. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care verbul *a sta* să fie regent pentru o subordonată circumstanţială de loc.

B. Înţelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie, din text, o structură/ un grup de cuvinte care conţine un epitet.

11. (2p.) Precizează măsura versurilor din prima strofă a fragmentului citat.

12. (2p.) Transcrie, din text, un vers care conţine o imagine auditivă.

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul citat aparţine unei opere lirice.

14. (4p.) Explică semnificaţia din text a structurii poetice *Copacii [...] în lungă nemişcare.*

TESTUL 3

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

O fâşie nesfârşită
Dintr-o pânză pare calea,
Printre holde rătăcită.
Toată culmea-i adormită,
Toată valea.

Liniştea-i deplin stăpână
Peste câmpii arşi de soare,
Lunca-i goală: la fântână
E pustiu; şi nu se-ngână
Nici o boare.

(George Coşbuc – ***În miezul verii***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

Scanned with OKEN Scanner

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe următoarele cuvinte: *nesfârşită, adormită, liniştea, pustiu.*

2. (4p.) Transcrie, din strofa a doua, un cuvânt compus.

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *linişte.*

4. (4p.) Precizează cazul substantivelor din prima strofă: *(o) fâşie, (dintr-o) pânză, calea, (printre) holde.*

5. (4p.) Transcrie, din strofa a doua, un verb la diateza reflexivă.

6. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Liniştea-i deplin stăpână.*

7. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care substantivul *soare* să fie atribut substantival.

8. (4p.) Transcrie, din text, prima propoziţie principală.

9. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care verbul *a părea* să fie regent pentru o propoziţie subordonată subiectivă.

B. Înţelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie, din text, o structură/ un grup de cuvinte care conţine un epitet.

11. (2p.) Precizează măsura versurilor din prima strofă.

12. (2p.) Transcrie, din a doua strofă, o structură/ un grup de cuvinte care conţine o imagine vizuală.

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul citat aparţine unei opere lirice.

14. (4p.) Explică semnificaţia următoarei structuri poetice: *...nu se-ngână/ Nici o boare.*

TESTUL 4

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Gerul vine de la munte, la fereastră se opreşte,
Şi, privind la focul vesel care-n sobe străluceşte,
El depune flori de iarnă pe cristalul îngheţat,
Crini şi raze de zăpadă ce cu drag le-a sărutat.

Gerul face c-o suflare pod de gheaţă peste maluri,
Pune streşinilor casei o ghirlandă de cristaluri,*
Iar pe feţe de copile înfloreşte trandafiri,
Să ne-aducă viu aminte de-ale verii înfloriri.

(Vasile Alecsandri – ***Gerul***)

* *ghirlandă* = împletitură decorativă în formă de lanţ sau de cunună; element ornamental

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *opreşte, cristalul, îngheţat, ghirlandă.*

2. (4p.) Stabileşte două sinonime potrivite pentru substantivul *feţe* (*Iar pe feţe de copile înfloreşte trandafiri*).

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *munte.*

4. (4p.) Precizează cazul pronumelor relative din prima strofă (*care, ce*).

5. (4p.) Selectează, din prima strofă, câte un verb de conjugarea I, respectiv, de conjugarea a IV-a.

6. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Pune streşinilor casei o ghirlandă de cristaluri.*

Scanned with OKEN Scanner

7. (4p.) Alcătuieşte câte un enunţ în care să foloseşti substantivul *fereastră* cu funcţia sintactică de complement indirect, respectiv, de complement circumstanţial de loc.

8. (4p.) Transcrie, din text, o propoziţie subordonată atributivă.

9. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care verbul *a veni* să fie regent pentru o subordonată subiectivă.

B. Înţelegerea textului (12p.)

10. (2p.) Transcrie versul care sugerează o imagine de interior asociată cu starea de confort.

11. (2p.) Precizează felul rimei şi al ritmului din fragmentul citat.

12. (2p.) Transcrie, din următoarea listă, numele a două figuri de stil care sunt prezente în prima strofă: *epitetul, comparaţia, personificarea.*

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere.

14. (4p.) Explică semnificaţia metaforei *flori de iarnă.*

TESTUL 5

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

E soarele biruitor. Cireşii
Au ridicat, învinşi, steag alb în vânt.
Livezile îşi numără plăieşii.
Un cuc dictează pacea pe pământ.*
Lumină pretutindeni! Primăvară
Şi verde proaspăt ca un suflet nou,
Şi mieii albi ca merii albi din ţară,
Şi pace-n gânduri vechi şi-n grâul nou.

(Ion Pillat – ***Primăvara***)

* *dictează* = (aici) impune în mod categoric

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română (36p.)

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *biruitor, învinşi, dictează, proaspăt.*

2. (4p.) Stabileşte două sinonime potrivite pentru adjectivul *biruitor* (*E soarele biruitor*).

3. (4p.) Menţionează doi termeni din familia lexicală a substantivului *pământ.*

4. (4p.) Transcrie, din prima strofă, substantivele în cazul nominativ.

5. (4p.) Selectează, din prima strofă, câte un verb de conjugarea I, respectiv, de conjugarea a IV-a.

6. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Livezile îşi numără plăieşii.*

7. (4p.) Alcătuieşte câte un enunţ în care să foloseşti substantivul *măr* cu funcţia sintactică de nume predicativ, respectiv, de atribut substantival.

8. (4p.) Precizează raportul sintactic existent între propoziţiile din prima strofă a textului citat.

9. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care verbul a *ridica* să fie regent pentru o subordonată subiectivă.

B. Înţelegerea textului (12p.)

10. (2p.) Transcrie un vers prin care se concretizează o imagine auditivă.

11. (2p.) Precizează felul rimei din fragmentul citat.

12. (2p.) Transcrie o structură/ un grup de cuvinte care conţine un epitet.

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere.

14. (4p.) Explică semnificaţia imaginii artistice *Cireşii/ Au ridicat, învinşi, steag alb în vânt.*

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 6

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Toamna şi-a întins marama de aramă pe zăvoi;*
Taie aerul, cu zboruri mici şi frânte, rândunele;
Frunze cad şi-n praf de aur, de la munte după ele
Pică şi treptat se umflă gârla turmelor de oi.

Am lăsat pridvorul casei sub umbrarele de nuci;
Urmărim, urmând poteca, şipotul de apă vie;
Pasul nostru sperie sturzii hrăpăreţi şi sus în vie,*
Dulci, se pârguiesc în soare strugurii de pe butuci.

(Ion Pillat – ***La culesul viei***)

* *marămă* = fâşie lungă de voal fin, cu care îşi acoperă capul femeile de la ţară când se îmbracă în costum naţional.

* *sturzii hrăpăreţi* = (aici) păsările lacome

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *treptat*, *umflă*, *pridvorul*, *sperie*.

2. (4p.) Stabileşte câte un sinonim pentru fiecare dintre cuvintele subliniate: *Pică şi treptat se umflă gârla turmelor de oi.*

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *munte*.

4. (4p.) Precizează cazul cuvintelor subliniate: *se pârguiesc în soare strugurii de pe butuci.*

5. (4p.) Selectează, din prima strofă, câte un verb de conjugarea I, respectiv, de conjugarea a II-a.

6. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Urmărim, urmând poteca, şipotul de apă vie.*

7. (4p.) Alcătuieşte câte un enunţ în care să foloseşti substantivul *soare* cu funcţia sintactică de complement indirect, respectiv, de complement circumstanţial de cauză.

8. (4p.) Transcrie ultima propoziţie principală din textul dat.

9. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care substantivul *poteca* să fie regent pentru o subordonată atributivă.

B. Înţelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie o structură/ un grup de cuvinte prin care se concretizează o imagine vizuală.

11. (2p.) Stabileşte felul rimei din fragmentul citat.

12. (2p.) Transcrie o structură/ un grup de cuvinte care conţine un epitet.

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere.

14. (4p.) Explică semnificaţia metaforei *marama de aramă*.

TESTUL 7

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Lumină, lumină, de ce
În toamnă târzie te duci?
Amară e coaja de nuci
Şi floarea-soarelui e
Tăciune când tu ne-o usuci.

Lumină, lumină, mai stai,
Spre iarnă nu te grăbi!
Ce-or face în vânturi pustii
Foşnitele frunze şi mai
Mâhnite de nu le mângâi?...

(Ion Pillat – ***Cântec pentru lumină***)

Scanned with OKEN Scanner

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *toamnă, amară, tăciune, pustii.*

2. (4p.) Stabilește două sinonime potrivite pentru adjectivul *mâhnite* din textul dat.

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *coajă.*

4. (4p.) Precizează cazul cuvintelor subliniate: *Lumină, lumină, de ce/ În toamnă târzie te duci?*

5. (4p.) Transcrie, din text, cele două verbe la modul imperativ.

6. (4p.) Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Ce-or face în vânturi pustii/ Foșnitele frunze...*

7. (4p.) Alcătuiește câte un enunț în care să folosești substantivul *floarea-soarelui* cu funcția sintactică de atribut substantival, respectiv, de complement direct.

8. (4p.) Transcrie prima propoziție subordonată din textul dat, precizându-i felul.

9. (4p.) Alcătuiește un enunț în care verbul *a (se) duce* să fie regent pentru o subordonată subiectivă.

B. Înțelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie o structură/ un grup de cuvinte prin care se concretizează imaginea timpului.

11. (2p.) Menționează o figură de stil prezentă în versul: *Amară e coaja de nuci.*

12. (2p.) Precizează măsura versului: *Ce-or face în vânturi pustii.*

13. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul aparține unei opere lirice.

14. (4p.) Explică semnificația imaginii artistice *...floarea-soarelui e/ Tăciune...*

TESTUL 8

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Sub paltin aici e răcoare.
S-aud rândunele pe sus
Cântând și jucându-se-n soare.
Tăcută e valea-nflorită
Și-un nor ca o pânz-aurită
Se duce spre-apus.

Pădurea, pe culme, mai tace,
Mai cântă cu freamăt încet;
Iar uneori vârfu-și desface,
Dând vântului loc să colinde.
Un grangure puii-și deprinde*
Să cânte-n făget.

(George Coșbuc – ***În miezul verii***)

* *grangure* = graur; pasăre migratoare

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *răcoare, rândunele, culme, grangure.*

2. (4p.) Stabilește două sinonime potrivite pentru verbul *deprinde* (*Un grangure puii-și deprinde*).

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *pânză.*

4. (4p.) Precizează cazul cuvintelor subliniate: *Iar uneori vârfu-și desface.*

5. (4p.) Transcrie, din a doua strofă, câte un verb de conjugarea a II-a, respectiv, de conjugarea a III-a.

6. (4p.) Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Sub paltin aici e răcoare.*

7. (4p.) Alcătuiește câte un enunț în care să folosești substantivul *pădure* cu funcția sintactică de atribut substantival, respectiv, de complement direct.

8. (4p.) Transformă atributul subliniat: *Tăcută e valea-nflorită.* în propoziție subordonată corespunzătoare ca sens.

Scanned with OKEN Scanner

9. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care verbul *a cânta* să fie regent pentru o subordonată subiectivă.

B. Înţelegerea textului (12p.)

10. (2p.) Transcrie o structură/ un grup de cuvinte prin care se concretizează o imagine vizuală.
11. (2p.) Menţionează o figură de stil existentă în versul: *Pădurea, pe culme, mai tace.*
12. (2p.) Stabileşte măsura versului: *Se duce spre-apus.*
13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere.
14. (4p.) Explică semnificaţia imaginii artistice *cu freamăt încet.*

TESTUL 9

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Zori de ziuă se revarsă peste vesela natură
Prevestind un soare dulce cu lumină şi căldură.
În curând şi el apare pe-orizontul aurit,
Sorbind roua dimineţii de pe câmpul înverzit.

El se-nalţă de trei suliţi pe cereasca mândră scară
Şi cu raze vii sărută june flori de primăvară,*
Dediţei şi viorele, brebenei şi toporaşi,
Ce răzbat prin frunzi uscate şi s-arată drăgălaşi.

(Vasile Alecsandri – ***Dimineaţa***)

* *june* = tinere (proaspăt apărute)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română (36p.)

1. (4p.) Transcrie, din text, două cuvinte care conţin diftongi.
2. (4p.) Menţionează câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *lumină, căldură.*
3. (4p.) Rescrie, din strofa a doua, un cuvânt derivat cu prefix (verb).
4. (4p.) Precizează felul şi cazul pronumelor subliniate: *În curând şi <u>el</u> apare pe-orizontul aurit, <u>Ce</u> răzbat prin frunzi uscate.*
5. (4p.) Rescrie, din text, câte un verb de conjugarea a II-a, respectiv, de conjugarea a IV-a.
6. (4p.) Transcrie, din text, un atribut substantival genitival şi un complement circumstanţial de loc.
7. (4p.) Rescrie propoziţiile subordonate din ultima strofă, precizându-le felul.
8. (4p.) Alcătuieşte un enunţ care să conţină o propoziţie subordonată completivă directă, având ca regent verbul *a prevesti.*
9. (4p.) Menţionează un rol al cratimei din versul al treilea.

B. Înţelegerea textului (12.p)

10. (2p.) Numeşte anotimpul şi momentul zilei descrise în text.
11. (2p.) Identifică figura de stil prezentă în următorul vers: *Dediţei şi viorele, brebenei şi toporaşi.*
12. (2p.) Numeşte felul rimei versurilor citate.
13. (2p.) Menţionează două argumente prin care să susţii că versurile date aparţin unui pastel.
14. (4p.) Precizează semnificaţiile imaginii artistice *un soare dulce.*

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 10

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Sub soarele de primăvară
Zăpada-ncepe să se crape
Şi-n brazde freamătă uşoară
Minunea firelor de ape.

Apoi, nici asta nu mai este,
Iar gliile încep să fiarbă*
Şi creşte-n sus ca în poveste
Minunea firelor de iarbă.

(Nicolae Labiş – ***Primăvara***)

* *glie* = pământ, ogor, cîmp

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Transcrie, din text, două cuvinte care conţin diftongi.

2. (4p.) Precizează două sinonime ale cuvântului subliniat: *Zăpada-ncepe să se crape.*

3. (4p.) Construieşte un enunţ în care cuvântul *a creşte* să fie folosit cu alt înţeles decât cel din text.

4. (4p.) Scrie un enunţ în care cuvântul *şi* să fie pronume reflexiv.

5. (4p.) Precizează ce părţi de vorbire sunt, în text, cuvintele: *nici, uşoară.*

6. (4p.) Scrie un enunţ în care substantivul *poveste* să aibă funcţia sintactică de complement direct.

7. (4p.) Stabileşte funcţiile sintactice ale cuvintelor subliniate: *Minunea firelor de ape.*

8. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care verbul *a creşte* să fie regent pentru o propoziţie subordonată subiectivă.

9. (4p.) Transformă propoziţia subordonată *să fiarbă* în partea de propoziţie corespunzătoare ca sens, precizând felul acesteia.

B. Înţelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie, din text, două cuvinte/ grupuri de cuvinte care denumesc elemente ale cadrului natural.

11. (2p.) Rescrie, din text, o comparaţie.

12. (2p.) Stabileşte rima versurilor citate.

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere.

14. (4p.) Precizează semnificaţia imaginii următoare: *gliile încep să fiarbă.*

TESTUL 11

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Bolta şi-a cernit năframa**
Ca o mamă întristată,
Floarea-soarelui pe câmpuri
Pleacă fruntea-ngândurată.

Zarea-şi picură argintul
Pe ovezele de aur,*
Ostenit, din aripi bate,
Ca un vis pribeag, un graur.

(Octavian Goga – ***Sara***)

* *a cerni* = a înnegri
* *năframă* = basma
* *ovezele* = (aici) lanuri de ovăz

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

Scanned with OKEN Scanner

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Motivează rolul virgulei din prima strofă.

2. (4p.) Transcrie, din text, două cuvinte derivate cu prefixe.

3. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care cuvântul *aripă* să aibă alt sens decât în text.

4. (4p.) Transcrie, din text, un verb de conjugarea I şi un verb de conjugarea a III-a.

5. (4p.) Precizează forma de genitiv-dativ singular, cu articol hotărât, a substantivului *mamă*.

6. (4p.) Menţionează funcţiile sintactice ale celor patru cuvinte subliniate: *Zarea-şi picură argintul*.

7. (4p.) Scrie un enunţ în care substantivul *graur* să fie complement indirect în acuzativ.

8. (4p.) Transformă atributul *pribeag* în propoziţie subordonată atributivă, corespunzătoare ca sens.

9. (4p.) Construieşte o frază în care să fie prezentă o propoziţie subordonată circumstanţială de timp, având ca regent verbul *a bate*.

B. Înţelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Rescrie, din text, două versuri care sugerează imaginea verii.

11. (2p.) Transcrie, din text, două epitete.

12. (2p.) Explică semnificaţia următorului vers: *Bolta şi-a cernit năframa.*

13. (2p.) Menţionează două argumente prin care să susţii că fragmentul citat este o descriere.

14. (2p.) Precizează cărui gen literar (epic, liric sau dramatic) îi aparţine fragmentul citat.

15. (2p.) Explică semnificaţia următorului vers: *Bolta şi-a cernit năframa.*

TESTUL 12

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

În pajiştea ce mărginea drumul, câţiva rari cosaşi sau greieri ţârâiau a arşiţă. Tot încotro mergeam eu, curgea şi Sabasa cu unde repezi şi clare; privind-o numai cum se strecoară iute şi murmurătoare pe sub umbra deasă şi tăinuită a pădurilor, îmi pricinuia o simţire de dulce răcoare sub arşiţa caniculară a verii. Mă aşezai pe un bolovan la umbră şi, dus pe gânduri, priveam nemişcat apa care fugea. Pe cursul ei neoprit, mi se părea că fuge şi sufletul meu; şi o melancolie neaşteptată mă cuprinse.*

(Calistrat Hogaş – ***Pe drumuri de munte***)

* *melancolie* = tristeţe

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Transcrie, din prima frază, un cuvânt care conţine un diftong şi unul care conţine un triftong.

2. (4p.) Stabileşte câte un sinonim pentru sensul din text al cuvintelor: *iute*, *clare*.

3. (4p.) Transcrie, din text, două cuvinte derivate cu prefixe.

4. (4p.) Scrie câte un enunţ în care cuvântul *tot* să aibă valoare de pronume, respectiv, de adjectiv pronominal.

5. (4p.) Precizează cazul celor două cuvinte subliniate: *...priveam nemişcat apa care fugea....*

6. (4p.) Transcrie părţile secundare de propoziţie, din enunţul *o melancolie neaşteptată mă cuprinse*.

7. (4p.) Precizează funcţiile sintactice ale cuvintelor subliniate: *...pajiştea ce mărginea drumul...*

8. (4p.) Transcrie, din text, o propoziţie subordonată atributivă.

Scanned with OKEN Scanner

9. (4p.) Alcătuiește o frază care să conțină o propoziție subordonată circumstanțială de loc, având ca termen regent verbul *a (se) așeza*.

B. Înțelegerea textului (12p.)

10. (2p.) Numește anotimpul a cărui imagine este surprinsă în fragmentul de mai sus.

11. (2p.) Rescrie, din text, o structură/ un grup de cuvinte care conține o inversiune.

12. (2p.) Transcrie, din fragmentul citat, o structură/ un grup de cuvinte care sugerează o senzație opusă celei de *arșiță canculară*.

13. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere.

14. (4p.) Precizează cauza care produce privitorului *o melancolie neașteptată*.

TESTUL 13

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Pe lanul lung și verde, cu grâul răsărit,
O umbră călătoare se-ntinde-ncet și trece,
Precum un râu de munte când gheața s-a topit
Se varsă peste maluri, câmpiile să-nece.

E umbra unor nouri, albii, ușori, mărunți,*
Ce lunecă sub soare, clădind un lanț de munți;
Ei vin în miezul zilei, c-un surd și tainic sunet
Și, ca semnal de viață, aprind în cer un tunet.

(Vasile Alecsandri – ***Tunetul***)

* *albii* = albicioși

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română (36p.)

1. (4p.) Precizează un rol al cratimei în secvența *se-ntinde*.

2. (4p.) Construiește un enunț în care cuvântul *a trece* să aibă alt înțeles decât cel din text.

3. (4p.) Scrie un sinonim pentru sensul din text al cuvântului *surd* (*c-un surd și tainic sunet*).

4. (4p.) Transcrie, din text, un verb la modul conjunctiv și un verb la modul gerunziu.

5. (4p.) Precizează ce părți de vorbire sunt cele patru cuvinte subliniate: *Se varsă peste maluri*.

6. (4p.) Stabilește funcțiile sintactice ale cuvintelor: *-ncet, câmpiile*.

7. (4p.) Transcrie, din prima strofă, un atribut substantival și un complement circumstanțial de timp.

8. (4p.) Rescrie, din strofa a doua, o propoziție subordonată atributivă.

9. (4p.) Scrie un enunț în care să fie o propoziție subordonată circumstanțială de cauză, având ca regent verbul *a veni*.

B. Înțelegerea textului (12p.)

10. (2p.) Transcrie, din prima strofă, versul în care apare imaginea câmpiei.

11. (2p.) Rescrie, din a doua strofă, o imagine auditivă.

12. (2p.) Precizează cărui gen literar (epic, liric sau dramatic) îi aparține fragmentul citat.

13. (2p.) Menționează două argumente prin care să susții că versurile date aparțin unui pastel.

14. (4p.) Explică semnificația următoarei imagini artistice: *clădind un lanț de munți*.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 14

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Prin vişini vântul în grădină
Cătând culcuş mai bate-abia
Din aripi, şi curând s-alină,
Iar roşul mac închide floarea,
Din ochi clipeşte-ncet cicoarea
Şi-adoarme apoi şi ea.

Eu cred c-a obosit pădurea,
Căci ziua-ntreag-a tot cântat
Şi tace acum gândind aiurea.
Sub dealuri amurgeşte zarea,
Se-ntunecă prin văi cărarea
Şi-i umbră peste sat.

(George Coşbuc – ***Pastel***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *aripi, închide, clipeşte, amurgeşte.*

2. (4p.) Transcrie din text două cuvinte conţinând diftongi.

3. (4p.) Menţionează doi termeni din familia lexicală a verbului *a crede.*

4. (4p.) Transcrie din prima strofă substantivele şi pronumele în cazul nominativ.

5. (4p.) Stabileşte valoarea morfologică din text a cuvintelor subliniate: *Şi-adoarme apoi şi ea.*

6. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care adjectivul *roşu* să aibă altă funcţie sintactică decât în textul citat.

7. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Se-ntunecă prin văi cărarea/ Şi-i umbră peste sat.*

8. (4p.) Transcrie prima propoziţie principală a textului.

9. (4p.) Alcătuieşte o frază în care să existe o subordonată subiectivă, având ca regent verbul *a (se) gândi.*

B. Înţelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Precizează măsura celui de al doilea vers din fragmentul citat.

11. (2p.) Transcrie din text un vers/ o structură care să conţină o inversiune.

12. (2p.) Menţionează o figură de stil identificată în versul: *Din ochi clipeşte-ncet cicoarea.*

13. (2p.) Precizează două trăsături care să justifice faptul că textul conţine o descriere artistică în versuri.

14. (4p.) Explică, prin raportare la fragmentul citat, semnificaţia versului: *Şi tace-acum gândind aiurea.*

TESTUL 15

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Peste dealuri, peste ape, pretutindenea se lasă
O lumină învelită în marame de mătasă.*
Vin iar carele-ncărcate şi cu spice, şi cu vis...
Şi pe ceruri liniştite, şi în suflet şi-au deschis
Unghiul dorului de ducă stolurile de cucoare.
Mori de vânt nostalgic-nalţă aripile călătoare
Şi se lasă în durere să zdrobească grâul nou.

(Ion Pillat – ***Toamnă la Miorcani***)

* *marama* = fâşie lungă de voal fin, piesă a portului popular

Scanned with OKEN Scanner

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *învelită, liniștite, suflet, durere.*

2. (4p.) Transcrie din text două cuvinte conținând diftongi.

3. (4p.) Menționează doi termeni din familia lexicală a verbului *a înălța.*

4. (4p.) Transcrie din text două adjective în cazul acuzativ.

5. (4p.) Stabilește valoarea morfologică din text a cuvintelor subliniate: *Mori de vânt nostalgic-nalță aripile călătoare.*

6. (4p.) Alcătuiește un enunț în care substantivul *lumină* să aibă funcția sintactică de atribut substantival.

7. (4p.) Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *și în suflet și-au deschis/ Unghiul dorului de ducă stolurile de cucoar.*

8. (4p.) Transcrie a doua propoziție principală din textul dat.

9. (4p.) Alcătuiește o frază în care să existe și o subordonată subiectivă, având ca regent verbul *a (se) lăsa.*

B. Înțelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Precizează măsura celui de al treilea vers din fragmentul citat.

11. (2p.) Transcrie din text un vers/ o structură care să conțină o enumerație.

12. (2p.) Menționează o figură de stil identificată în versul: *O lumină învelită în marame de mătasă.*

13. (2p.) Precizează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere artistică în versuri.

14. (4p.) Explică semnificația versului: *Vin iar carele-ncărcate și cu spice, și cu vis...*

TESTUL 16

I. (4p.) Citește cu atenție textul următor:

Prin arborii de plumb își cerne luna
Lumina deasă-n aerul fluid.*
La marginea poienii luminoase,
Pe care-n ziduri codrii o închid,
Pârâul unde vinete-și frământă
Sub scoarța dantelată migălos
Și-n cadențări neregulate-i cântă
Acestui dans sălbatic și duios,
Întreaga vale-n cânt o înfioară,
Ca pe-o cutie-albastră de vioară.

(Nicolae Labiș – ***Rapsodia pădurii***)

* *fluid* (adj.) = (aici) însușirea de a fi mlădios, flexibil, curgător...

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *ziduri, pârâul, cadențări, cutie.*

2. (4p.) Transcrie din text două cuvinte conținând diftongi.

3. (4p.) Menționează doi termeni din familia lexicală a adjectivului *vânăt.*

4. (4p.) Transcrie din text două substantive în cazul nominativ.

Scanned with OKEN Scanner

5. (4p.) Stabileşte valoarea morfologică din text a cuvintelor subliniate: *Pârâul unde vinete-şi frământă...*

6. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care adjectivul *deasă* să aibă altă funcţie sintactică decât în textul citat.

7. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Şi-n cadenţări neregulate-i cântă/ Acestui dans sălbatic şi duios.*

8. (4p.) Transcrie din text propoziţia subordonată atributivă.

9. (4p.) Alcătuieşte o frază în care să existe şi o subordonată subiectivă, având ca regent verbul *a cânta.*

B. Înţelegerea textului (12p.)

10. (2p.) Precizează măsura celui de al doilea vers din fragmentul citat.

11. (2p.) Transcrie din text două versuri care conţin o comparaţie.

12. (2p.) Menţionează o figură de stil identificată în versul: *Pe care-n ziduri codrii o închid.*

13. (2p.) Precizează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere artistică în versuri.

14. (4p.) Explică semnificaţia versurilor: *Prin arborii de plumb îşi cerne luna/ Lumina deasă-n aerul fluid.*

TESTUL 17

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Cel mai obraznic din stejari
Certa modestul trandafir:
– Zău, de-ndrăzneala ta mă mir,
Cu mine tu să te compari?
*Cu vârful meu eu sparg azurul**
Şi sunt prieten cu vulturul,
Şi trunchiul meu nu sunt în stare
Trei oameni să-l cuprindă;
Ar trebui să mă admiri!

– Aşa e, dar tu faci doar ghindă,
Şi eu fac trandafiri.

(Cincinat Pavelescu – ***Trandafirul şi stejarul***)

* *azurul* = (aici) bolta cerească, cerul senin

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *stejari, modestul, prieten, trunchiul.*

2. (4p.) Stabileşte două sinonime potrivite pentru cuvântul *obraznic* din text.

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *prieten.*

4. (4p.) Precizează cazul cuvintelor subliniate: *Cu vârful meu eu sparg azurul.*

5. (4p.) Transcrie, din text, o interjecţie şi un verb la modul condiţional-optativ, timpul prezent.

6. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *de-ndrăzneala ta mă mir.*

7. (4p.) Alcătuieşte două enunţuri în care să foloseşti substantivul *trandafir* cu funcţia sintactică de nume predicativ, respectiv, de complement direct.

8. (4p.) Precizează felul propoziţiei subordonate *să mă admiri* (*Ar trebui să mă admiri*).

9. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care substantivul *om* să fie regent pentru o subordonată atributivă.

B. Înţelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie cele două versuri prin care este sugerată grosimea stejarului.

11. (2p.) Menţionează o figură de stil existentă în versul: *Certa modestul trandafir.*

12. (2p.) Stabileşte măsura versului: *– Zău, de-ndrăzneala ta mă mir.*

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul este o fabulă.

14. (4p.) Explică semnificaţia afirmaţiei stejarului: *sunt prieten cu vulturul.*

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 18

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

În iarba verde stau lungit...
Miroase aerul a floare;
O toropeală-adormitoare
Mă fură-ncet. Sunt fericit!
E umbră, pace şi răcoare,
Un vânt uşor şi liniştit,
Mângâietor, sărută nucul...
E umbră, pace şi răcoare,
Ce clar, departe, cântă cucul.

(Cincinat Pavelescu – ***Primăvară***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *miroase, adormitoare, liniştit, mângâietor.*

2. (4p.) Stabileşte două sinonime potrivite pentru cuvântul *pace* din text.

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *umbră.*

4. (4p.) Precizează cazul cuvintelor subliniate: *Un vânt uşor şi liniştit,/ Mângâietor, sărută nucul.*

5. (4p.) Transcrie, din text, un verb de conjugarea I, respectiv, un verb de conjugarea a IV-a.

6. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Ce clar, departe, cântă cucul.*

7. (4p.) Alcătuieşte două enunţuri în care să foloseşti substantivul *floare* cu funcţia sintactică de nume predicativ, respectiv, de complement direct.

8. (4p.) Transcrie, din text, o propoziţie simplă.

9. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care substantivul *nuc* să fie regent pentru o subordonată atributivă.

B. Înţelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie un vers care conţine o imagine auditivă.

11. (2p.) Menţionează figura de stil existentă în versul: *E umbră, pace şi răcoare.*

12. (2p.) Stabileşte măsura versului: *Mă fură-ncet. Sunt fericit!*

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul aparţine unei opere lirice.

14. (4p.) Explică semnificaţia versului *Miroase aerul a floare.*

TESTUL 19

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Prin pomi e ciripit şi cânt,
Văzduhu-i plin de-un roşu soare,
Şi salciile-n albă floare –
E pace-n cer şi pe pământ.
Răsuflul cald al primăverii
Adus-a zilele-nvierii.

(George Coşbuc – ***La Paşti***)

Scanned with OKEN Scanner

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *ciripit, văzduhul, salciile, răsuflul.*

2. (4p.) Stabilește două sinonime potrivite pentru cuvântului *pace* din text.

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a adjectivului *roșu.*

4. (4p.) Precizează cazul cuvintelor subliniate: *Adus-a zilele-nvierii.*

5. (4p.) Transcrie, din text, substantivul precedat de articol posesiv genitival.

6. (4p.) Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Văzduhu-i plin de-un roșu soare.*

7. (4p.) Alcătuiește două enunțuri în care să folosești substantivul *primăvară* cu funcția sintactică de nume predicativ, respectiv, de atribut substantival.

8. (4p.) Transcrie ultima propoziție principală din textul dat.

9. (4p.) Alcătuiește un enunț în care substantivul *floare* să fie regent pentru o subordonată atributivă.

B. Înțelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie un vers care conține o imagine vizuală.

11. (2p.) Menționează o figură de stil existentă în versul: *Răsuflul cald al primăverii.*

12. (2p.) Stabilește măsura versului: *Văzduhu-i plin de-un roșu soare.*

13. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere de tip tablou.

14. (4p.) Explică semnificația versului: *E pace-n cer și pe pământ.*

TESTUL 20

I. (4p.) Citește cu atenție textul următor:

S-a arat, s-a strâns porumbul, vița nu mai are struguri,
Și câmpia parcă este o săracă dezbrăcată;
Rarii vișini din grădină au de furcă pân-la muguri,
Și în locul blândei toamne, iarna dinții și-i arată.

Cu picioarele în umbra ce-mprejurul lui se-ntinde,
Dar cu fruntea în lumina soarelui ce piere-n zări,
Un scaiete-nalt și mândru, orizontul îl cuprinde
Întrupând melancolia risipită pe cărări.

(Cincinat Pavelescu – ***Artist***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *porumbu, struguri, câmpia, orizontul.*

2. (4p.) Transcrie, din text, două cuvinte conținând diftongi.

3. (4p.) Menționează doi termeni din familia lexicală a verbului *a strânge.*

4. (4p.) Precizează căror conjugări le aparțin verbele din a doua strofă a textului citat.

5. (4p.) Stabilește valoarea morfologică, din text, a cuvintelor subliniate: *iarna dinții și-i arată, un scaiete-nalt și mândru.*

6. (4p.) Menționează funcția sintactică, din text, a pronumelor relative *ce.*

7. (4p.) Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Rarii vișini din grădină au de furcă pân-la muguri.*

8. (4p.) Transcrie, din text, o propoziție subordonată atributivă.

Scanned with OKEN Scanner

9. (4p.) Scrie o frază în care să existe o subordonată subiectivă, având ca regent un adverb predicativ.

B. Înțelegerea textului **(12p.)**

10. (2p.) Precizează măsura și rima versurilor din prima strofă a textului citat.

11. (4p.) Transcrie, din text, un fragment de vers/ o structură care să conțină o personificare.

12. (2p.) Denumește o figură de stil identificată în versul: *Un scaiete-nalt și mândru, orizontul îl cuprinde.*

13. (2p.) Stabilește două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere artistică în versuri.

14. (4p.) Explică semnificația versului: *Și câmpia parcă este o săracă dezbrăcată.*

TESTUL 21

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Un boier intenționa să-și bată joc de Nastratin și, ca să-și împlinească gândul, cumpărase mulți pepeni galbeni, invitând pe Nastratin și pe mulți alți musafiri. În timp ce mâncau pepeni, boierul puse pe furiș toate cojile în fața lui Nastratin. Când terminară de mâncat, strigă prefăcându-se uluit:

– Prieteni, uitați-vă ce multe coji sunt în fața lui Nastratin! El a mâncat mai mult decât noi. Ce mare mâncăcios este!

– Ha!... ha! ... râseră cu toții.

– Ha!... ha! ... râse și Nastratin. Să vedem cine este cel mai mâncăcios! Deci eu am mâncat numai miezul pepenelui și am lăsat cojile. Boierul se vede că a mâncat pepenii cu coji cu tot. Uitați-vă! N-a lăsat nici o bucățică de coajă de pepene!

(* – *Snoave*)**

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *Nastratin, împlinească, galbeni, bucățică.*

2. (4p.) Menționează patru termeni din familia lexicală a cuvântului *(a) mânca.*

3. (4p.) Scrie două enunțuri prin care să ilustrezi omonimia cuvântului *noi.*

4. (4p.) Menționează gradul de comparație al adverbului *mai mult* și al adjectivului *cel mai mâncăcios.*

5. (4p.) Alcătuiește enunțuri pentru a ilustra alte două valori morfologice ale cuvântului *ce*, decât în text.

6. (4p.) Alcătuiește câte un enunț în care pronumele negativ *nici una* să aibă următoarele funcții sintactice: atribut pronominal prepozițional, subiect, nume predicativ, complement indirect.

7. (4p.) Indică funcția sintactică a cuvintelor subliniate în enunțul următor: *ce <u>multe</u> <u>coji</u> <u>sunt</u> <u>în fața lui Nastratin</u>!*

8. (4p.) Transcrie, din primul enunț, propozițiile subordonate, precizând felul lor.

9. (4p.) Transcrie propoziția subordonată subiectivă din text și construiește un alt enunț, în care propoziția să-și păstreze valoarea sintactică având un alt regent.

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Precizează personajele individuale care participă la dialog.

11. (2p.) Găsește un titlu potrivit pentru textul dat.

12. (2p.) Transcrie două cuvinte/ structuri specifice vorbirii directe, precizându-le valoarea morfologică.

Scanned with OKEN Scanner

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul dat este epic.

14. (4p.) Exprimă-ţi opinia despre semnificaţia antitezei dintre Nastratin şi boier, în textul citit.

TESTUL 22

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

A fost un om călător. Trecea pe un drum şi tot la fel a auzit ţipând aşa un glas sălbatec. S-a uitat în toate părţile, nu vedea până când şi-a dat seama: căzuse un pietroi din munte peste un şarpe adormit şi el nu mai putea să iasă. A luat un par, a dat pietroiul la o parte şi a scos şarpele de sub pietroi şi când l-a scos s-a şi agăţat şarpele, s-a suit în spinarea omului şi i-a spus:

– Găteşte-te, omule, că nu mai pot de foame; eu vreau să te mănânc.

– Cum să mă mănânci? Aşa ne-a fost înţelesul?

– Nu ştiu eu de înţelesurile alea; mie mi-e foame; eu vreau.să mănânc ceva acum.

– Nu se poate.

– Ba se poate.

– Să mergem la judecată.

L-a mai slăbit oleacă, dar şedea tot în spinare la om. [...]

Mergând pe drum, s-au întâlnit cu o vulpe şi au cerut să le facă vulpea dreaptate. [...]

(*** – ***Vulpea şi şarpele***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Precizează, pentru fiecare dintre următoarele cuvinte, dacă includ diftong sau hiat: *pietroiul, suit, mie, mi-e.*

2. (4p.) Menţionează câte un sinonim pentru fiecare dintre următoarele cuvinte: *călător, drum, a ţipa, glas.*

3. (4p.) Scrie două enunţuri prin care să ilustrezi polisemia cuvântului *înţeles.*

4. (4p.) Precizează două moduri verbale care exprimă un ordin şi exemplifică-le pe baza textului.

5. (4p.) Menţionează valorile morfologice ale cuvintelor *l-a, la* din enunţul: *L-a mai slăbit oleacă, dar şedea tot în spinare la om.*

6. (4p.) Alcătuieşte câte un enunţ în care substantivul *om* să aibă funcţia sintactică de atribut substantival prepoziţional în cazul genitiv şi de atribut substantival în cazul nominativ.

7. (4p.) Indică funcţiile sintactice ale cuvintelor din enunţul următor: *mie mi-e foame.*

8. (4p.) Transcrie o propoziţie subordonată circumstanţială de timp şi precizează valoarea morfologică a elementului de relaţie.

9. (4p.) Precizează felul propoziţiei subliniate din enunţul *eu vreau să te mănânc* şi realizează contragerea acesteia în partea de propoziţie corespunzătoare.

B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Precizează personajele care participă la dialog.

11. (2p.) Menţionează două momente ale subiectului, pe care le recunoşti în fragmentul dat.

12. (2p.) Transcrie două cuvinte/ structuri specifice vorbirii directe, precizându-le valoarea morfologică.

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul dat este epic.

14. (4p.) Exprimă-ţi opinia despre comportamentul şarpelui faţă de salvatorul său.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 23

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Cică odată în pădure murise o căprioară. O pisică sălbatică vine şi se suie pe ea să se mai hodinească la soare. Dar trece un urs pe acolo şi vede pisica deasupra căprioarei. Ce se gândeşte nenea Martin?

– Bre, da straşnică lighioană-i asta! Aşa de mică ş-a omorât cogiamite fiară. Ia să mă sui în copac şi să mă uit şi eu ce-o mai face.

Alături, lângă căprioară, era culcat în frunze un porc mistreţ. Când se mai încălzeşte, porcul începe să dea din coadă. Pisica ţâşt!... socoteşte că e şoarece şi sări pe coada porcului, trăgând de ea. Porcul guiţă odată tare. Pisica de frică svrr!... pe copac în sus. Iar ursul:

– Hait! a omorât căprioara, a omorât porcul, acum vine să mă mănânce şi pe mine. Şi de frică i se înmoaie labele lui nenea Martin şi cade udubâşt!... jos din copac, rămânând pe loc nemişcat.

(* – *Animale viteze*)**

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Precizează particularităţile fonetice care conferă interjecţiilor *svrr* şi *udubâşt* valoare onomatopeică.

2. (4p.) Rescrie corect propoziţia din text care conţine un pleonasm.

3. (4p.) Transcrie câte un cuvânt format prin compunere şi prin derivare.

4. (4p.) Transcrie un pronume reflexiv în cazul acuzativ, un pronume demonstrativ în cazul nominativ, un pronume relativ în cazul acuzativ, un pronume personal în cazul dativ.

5. (4p.) Alcătuieşte patru enunţuri pentru a ilustra valori morfologice diferite ale cuvântului *o*.

6. (4p.) Transcrie din text o interjecţie cu funcţia sintactică de predicat verbal şi o interjecţie cu funcţia sintactică de complement circumstanţial de mod.

7. (4p.) Indică funcţia sintactică a cuvintelor subliniate în enunţul următor: *Ce se gândeşte nenea Martin?*

8. (4p.) Transcrie o propoziţie subordonată circumstanţială de scop şi o propoziţie subordonată completivă indirectă.

9. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvântului subliniat din enunţul: *Şi de frică i se înmoaie labele lui nenea Martin...* şi realizează extensia acestuia în propoziţia subordonată corespunzătoare.

B. Înţelegerea textului literar **(6p.)**

10. (2p.) Precizează modurile de expunere din textul dat.

11. (2p.) Indică două însuşiri ale ursului, personajul din textul citit.

12. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul dat este epic.

C. Înţelegerea textului nonliterar (6p.)

Învăţătoarea îl întreabă pe elev:

– De ce merg oamenii în direcţii diferite?

– Fiindcă, dacă ar merge toţi într-o singură direcţie, s-ar răsturna pământul de greutatea lor.

13. (2p.) Precizează, pentru fiecare dintre următoarele cuvinte, dacă includ diftong sau hiat: *direcţii, fiindcă.*

14. (2p.) Menţionează două trăsături ale dialogului prezente în textul citit (de exemplu: tipul, reguli, structură, particularităţi lingvistice).

15. (2p.) Formulează un alt răspuns cu efect comic la întrebarea din text, astfel încât acesta să rămână o anecdotă.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 24

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate;
Către ţărmul dimpotrivă se întind, se prelungesc,
Ş-ale valurilor mândre generaţii spumegate
Zidul vechi al mânăstirei în cadenţă îl izbesc.

Dintr-o peşteră, din râpă, noaptea iese, mă-mpresoară:
De pe muche, de pe stâncă, chipuri negre se cobor;
Muşchiul zidului se mişcă... pântre iarbă să strecoară
O suflare, care trece ca prin vine un fior. [...]

(Grigore Alexandrescu – ***Umbra lui Mircea. La Cozia***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Menţionează două consecinţe ale folosirii cratimei în structura *mă-mpresoară.*

2. (4p.) Scrie un sinonim şi un antonim potrivit pentru adjectivul *vechi* din text.

3. (4p.) Scrie două enunţuri prin care să ilustrezi omonimia cuvântului *care.*

4. (4p.) Precizează felul articolelor care însoţesc substantivul *ale valurilor.*

5. (4p.) Alcătuieşte enunţuri pentru a ilustra două valori morfologice ale cuvântului *de.*

6. (4p.) Precizează valoarea de întrebuinţare morfologică în text a cuvântului *unde.*

7. (4p.) Indică funcţia sintactică a cuvintelor subliniate în enunţul următor: *Zidul vechi al mânăstirei în cadenţă îl izbesc.*

8. (4p.) Transcrie o propoziţie subordonată atributivă.

9. (4p.) Precizează tipul de coordonare între propoziţiile principale din text şi modul predominant de realizare.

B. Înţelegerea textului literar **(6p.)**

10. (2p.) Precizează ritmul şi rima versurilor.

11. (2p.) Menţionează o figură de stil existentă în versul: *Dintr-o peşteră, din râpă, noaptea iese, mă-mpresoară.*

12. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că fragmentul face parte dintr-o operă lirică.

C. Înţelegerea textului nonliterar **(6p.)**

La miezul nopţii, Nastratin umbla încă pe drum. Un om îl întâlni şi îl întrebă:
– Nastratin, ce cauţi pe drum la miezul nopţii?
– De două zile nu mai pot dormi, îi răspunse Nastratin. Nu ştiu unde mi-a zburat somnul! Acum îl caut pe drum.

13. (2p.) Scrie un sinonim (expresie/ locuţiune) al expresiei *a zbura somnul.*

14. (2p.) Transformă textul dialogat în text narativ.

15. (2p.) Explică în ce constă „poanta" acestei anecdote.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 25

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

E-n flacără bolta senină,
Şi fără-ntrerupere-acum
Se varsă tăcuta lumină,
Se varsă grăbită, se-ntinde
Pe dealuri, pe coaste, s-aprinde
Pe şesuri, pe drum.

Şi parcă străbate-o săgeată
De-a lungul câmpiilor reci –
O dungă de soare s-arată,
Şi-i creşte pe şesuri lucirea,
Şi iată-l în toată mărirea
Puterii pe veci!

Murmurul din dealuri pătrunde
Prin văi, şi din vale-n păduri;
Ca-n farmec, eu nu ştiu de unde,
E plin de mişcare pământul,
Şi cântă şi codrul, şi vântul,
Şi-o mie de guri.

(George Coşbuc – ***Faptul zilei***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Menţionează două consecinţe ale folosirii cratimei în structura *se-ntinde.*

2. (4p.) Scrie câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor *şes* şi *drum.*

3. (4p.) Scrie două enunţuri prin care să ilustrezi omonimia cuvântului *unde.*

4. (4p.) Transcrie o interjecţie predicativă şi o locuţiune prepoziţională.

5. (4p.) Alcătuieşte enunţuri pentru a ilustra două valori morfologice ale cuvântului *şi.*

6. (4p.) Alcătuieşte câte un enunţ în care verbul *a vărsa* să se afle la alte două diateze decât în text.

7. (4p.) Indică funcţia sintactică a cuvintelor subliniate în enunţul următor: *Şi cântă şi codrul, şi vântul,/ Şi-o mie de guri.*

8. (4p.) Transformă atributul subliniat, *Se varsă tăcuta lumină,* în propoziţie subordonată corespunzătoare ca sens.

9. (4p.) Alcătuieşte câte un enunţ în care structura *e plin* să fie regentă pentru o propoziţie subordonată subiectivă, respectiv, pentru o propoziţie circumstanţială de cauză.

B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Menţionează o figură de stil existentă în versul: *E-n flacără bolta senină.*

11. (2p.) Transcrie un vers/ un fragment care conţine o enumeraţie.

12. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere artistică.

13. (2p.) Stabileşte măsura versului: *Şi fără-ntrerupere-acum.*

14. (4p.) Explică semnificaţia imaginii artistice din versurile: *Murmurul din dealuri pătrunde/ Prin văi, şi din vale-n păduri.*

TESTUL 26

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Atât de tristă-i dimineaţa
Acum când plânge-o toamnă nouă,
Când cade din copaci viaţa
Şi frunze galbene mă plouă.

Scanned with OKEN Scanner

O lume-ntreagă simți cum moare
Într-o tulpină ce se-ndoaie,
În orice zvon e-o așteptare
Și-un vis în fiecare foaie.

Abia o brumă fără milă
Și vara mi-a fugit departe,
Răsar, movilă de movilă,
În jur de mine frunze moarte.

Ce taină le-a desprins în șoapte
Mai multe azi ca altădată,
Ce visuri au murit azi-noapte
Cu-atâta frunză spulberată?

(Octavian Goga – ***Toamnă nouă***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română (**36p.**)

1. (**4p.**) Desparte în silabe următoarele cuvinte: *dimineața*, *așteptare*, *fiecare*, *desprins*.

2. (**4p.**) Precizează mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului prin care s-au format cuvintele subliniate: *În <u>orice</u> zvon e-o așteptare/ Și-un vis în <u>fiecare</u> foaie.*

3. (**4p.**) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *frunză*.

4. (**4p.**) Transcrie din text două adjective pronominale în cazul nominativ, respectiv două adjective pronominale în cazul acuzativ.

5. (**4p.**) Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate: *<u>Într</u>-<u>o</u> tulpină <u>ce</u> <u>se</u>-ndoaie.*

6. (**4p.**) Menționează funcția sintactică a cuvintelor din textul dat: *-ntreagă*, *cum*, *ce* (*<u>ce</u> se-ndoaie*), *vara*.

7. (**4p.**) Alcătuiește două enunțuri în care să folosești cuvântul *toamnă* cu funcția sintactică de nume predicativ, respectiv, de complement indirect.

8. (**4p.**) Transcrie din text o propoziție eliptică de predicat/ în care predicatul se subînțelege din context.

9. (**4p.**) Scrie distinct propozițiile subordonate din fragmentul: *O lume-ntreagă simți cum moare/ Într-o tulpină ce se-ndoaie*, precizându-le felul.

B. Înțelegerea textului literar (**12p.**)

10. (**2p.**) Transcrie din text o structură/ un grup de cuvinte care conține un epitet.

11. (**2p.**) Precizează măsura versurilor din ultima strofă a fragmentului citat.

12. (**2p.**) Transcrie din text un vers care conține o imagine vizuală, cromatică.

13. (**2p.**) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul aparține unei opere lirice.

14. (**4p.**) Explică semnificația din text a structurii poetice: *când plânge-o toamnă nouă*.

TESTUL 27

I. (**48p.**) **Citește cu atenție textul următor:**

Greoi aleargă un măgar
Cu fruntea-n jos, cu pasul rar;
Și iepurele, când îl vede,
Ușure-n urma-i se repede,
Gonește ca o vijelie,
L-ajunge și-l întrece, dar...

Scanned with OKEN Scanner

Morală:
Ce mare grozăvie
Să-ntreci pe un măgar!

(Cincinat Pavelescu – ***Fabule mărunte***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Alcătuiește un enunț în care să folosești cuvântul *repede* cu alt accent decât cel din text.

2. (4p.) Precizează mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului prin care s-au format cuvintele: *ca, grozăvie.*

3. (4p.) Scrie doi termeni din familia lexicală a substantivului *măgar.*

4. (4p.) Transcrie din text două adverbe de mod.

5. (4p.) Precizează valoarea morfologică a cuvintelor: *un, când, se, mare.*

6. (4p.) Menționează funcția sintactică a cuvintelor: *rar, iepurele, ce, (pe un) măgar.*

7. (4p.) Alcătuiește două enunțuri în care substantivul *pasul* să aibă funcțiile sintactice de atribut substantival, respectiv, de complement circumstanțial de cauză.

8. (4p.) Transcrie din text prima propoziție subordonată, precizându-i felul.

9. (4p.) Contrage propoziția subordonată predicativă: *Să-ntreci pe un măgar!* în partea de propoziție corespunzătoare ca sens, precizând două dintre modificările care apar prin această transformare.

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Precizează felul rimei din textul dat.

11. (2p.) Transcrie din text o structură/ un grup de cuvinte care conține un epitet.

12. (2p.) Precizează care este semnificația comparației din textul citat.

13. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul este o fabulă.

14. (4p.) Explică semnificația moralei din această fabulă.

TESTUL 28

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Și se luptară, și se luptară, până ce ajunse vremea la nămiezi și ostenire. Atunci trecu pe deasupra lor un corb carele se legăna prin văzduh și căuta la lupta lor. Și văzându-l, zmeul îi zise:

– Corbule, corbule, pasăre cernită, adu-mi tu mie un cioc de apă și-ți voi da de mâncare un voinic cu calul lui cu tot.

Zise și Greuceanu:

– Corbule, corbule, mie să-mi aduci un cioc de apă dulce, căci eu ți-oi da de mâncare trei leșuri de zmeu și trei de cal.

Auzind corbul aceste cuvinte, aduse lui Greuceanu un cioc de apă dulce și îi astâmpără setea; căci însetoșaseră, nevoie mare. Atunci Greuceanu mai prinse la suflet, și, împuternicindu-se, unde ridică, nene, o dată pe zmeu, și trântindu-mi-l îl băgă în pământ până la gât și-i puse piciorul pe cap, ținându-l așa. Apoi îi zise:

– Spune-mi, zmeule spurcat, unde ai ascuns soarele și luna, căci azi nu mai ai scăpare din mâna mea.

Se codea zmeul, îngâna verzi și uscate, dară Greuceanu îi mai zise:

– Spune-mi-vei ori ba, eu tot le voi găsi, și încă și capul reteza-ți-l-voi.

(***Greuceanu***)

Scanned with OKEN Scanner

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *nămiezi, ostenire, văzduh, Greuceanu.*

2. (4p.) Alcătuiește patru enunțuri în care să folosești următoarele omofone ale cuvintelor/ ale structurilor din text: *m-ai, mi-e, odată, numai.*

3. (4p.) Menționează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *căuta (la lupta lor), leșuri, astâmpără (setea), se codea.*

4. (4p.) Precizează valoarea morfologică din text a cuvintelor subliniate: *eu tot le voi găsi, și încă și capul reteza-ți-l-voi.*

5. (4p.) Alcătuiește un enunț în care structura *pe deasupra* să aibă altă valoare morfologică decât cea din text.

6. (4p.) Menționează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Atunci trecu pe deasupra lor un corb carele se legăna prin văzduh și căuta la lupta lor.*

7. (4p.) Alcătuiește un enunț în care substantivul *zmeul* să aibă funcțiile sintactice de complement de agent, respectiv, de complement indirect.

8. (4p.) Precizează felul propoziției subordonate: *Spune-mi-vei.*

9. (4p.) Contrage propoziția subordonată circumstanțială de cauză *căci azi nu mai ai scăpare din mâna mea* în parte de propoziție corespunzătoare ca sens, precizând două dintre modificările care apar prin această transformare.

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie din text un fragment în care se sugerează puterea neobișnuită a lui Greuceanu.

11. (2p.) Explică semnificația din text a sintagmei: *îngâna verzi și uscate.*

12. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul aparține unei opere epice.

13. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul aparține unui basm.

14. (4p.) Rezumă fragmentul de text citat mai sus.

TESTUL 29

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Flămânda vulpe sare prin grădini,
Poftind la struguri și ciorchini,
Dar cum pe-acolo nu e vie,
Ci numai boltă, ca o colivie,
Ciorchinii-atârnă sus de tot
Și nu ajung, ca-n vie, pân' la bot.
S-a învârtit o vreme-ntreagă
Și, chibzuind cum să culeagă,
S-a depărtat, zicând în sine:
„Nu mai e bun nici un ciorchine.
Ce să mai stai și timpul să ți-l pierzi
Cu niște struguri cruzi și verzi
Și acri, fără de-ndoială?
N-au trebuință dinții acum de strepezeală."

(Tudor Arghezi – ***Vulpea și strugurii***, adaptare după I.A. Krâlov)

Redactează, pe baza textului dat mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Transcrie o structură în care cratima are rolul de a conserva măsura versului.

Scanned with OKEN Scanner

2. (4p.) Selectează, din lista următoare, patru termeni și scrie pentru fiecare câte un antonim: *flămândă, acolo, nu, boltă, s-a învârtit, să culeagă, s-a depărtat, să stai, verzi, acri.*

3. (4p.) Transcrie două substantive din care, prin derivare cu sufixe, se pot produce cuvinte noi.

4. (4p.) Scrie o propoziție în care cuvântul *și* (*cruzi și verzi*) să aibă altă valoare morfologică decât cea din text și indică această valoare.

5. (4p.) Separă părțile flexibile de vorbire de cele neflexibile, din lista următoare, scriindu-le pe două coloane: *poftind, o, să, s-.*

6. (4p.) Indică funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *S-a învârtit o vreme-ntreagă.*

7. (4p.) Alcătuiește câte un enunț în care substantivul *vie* să aibă funcția sintactică de atribut substantival prepozițional, respectiv, de complement direct.

8. (4p.) Transcrie continuarea propoziției al cărei prim cuvânt este conjuncția *dar*, din al treilea vers.

9. (4p.) Alcătuiește o propoziție subordonată atributivă, având ca termen regent substantivul *struguri.*

B. Înțelegerea textului literar (12p.)

10. (2p.) Numește modul/ modurile de expunere prezent(e) în text.

11. (2p.) Indică două argumente prin care ai putea demonstra că ***Vulpea și strugurii*** este o fabulă.

12. (2p.) Precizează felul rimei.

13. (2p.) Numește o trăsătură a personajului întruchipat de vulpe.

14. (4p.) Explică, în maximum 4 rânduri, morala fabulei.

TESTUL 30

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Un pui de brad adus din iarna rece
Stă-n mijloc, mândru și semeț, de parcă
Se crede încă sus la el, în munte.
Îi râd pe crengi lumânărelele mărunte
Cu flăcări aurii de poleială,
Ghirlănzi subțiri se țes, păienjeniș,
Și-un lampion aprinde-n cetiniș***
O lună plină ca o portocală. [...]

S-apleacă-a lumânărilor văpaie:
Au năvălit copiii în odaie
Și-un glas ne-ndemânatic și sfios
Începe tremurat:
– O, brad frumos...
Târziu... S-au risipit copiii stol,
Ducând a luminițelor văpaie
Și nu e nimeni, nimeni în odaie...
Doar bradul tânăr, despuiat și gol,
Își scutură crenguțele ușoare
De scama albă-nchipuind ninsoare
Și-și cântă-n noapte singur, somnoros:
– O, brad frumos... o, brad frumos...

(Otilia Cazimir – ***Cântec pentru pomul de iarnă***)

Scanned with OKEN Scanner

* *lampion* = felinar făcut din hârtie colorată, întrebuințat pentru iluminat în împrejurări festive
** *cetinș* = ramuri, crengi de brad

Redactează, pe baza textului dat mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Transcrie toate cuvintele care conțin diftongi: *poleială, lampion, văpaie, sfios, târziu, despuiat.*

2. (4p.) Ordonează alfabetic următoarele cuvinte: *mândru, risipit, ghirlănzi, păienjeniș, lumânărele, râd, îi, parcă, începe, glas, mărunte, iarnă.*

3. (4p.) Rescrie propoziția, înlocuind cuvintele subliniate cu sinonime potrivite: *Un glas ne-ndemânatic și sfios începe tremurat.*

4. (4p.) Motivează grafia cu trei *i* a cuvântului *copiii.*

5. (4p.) Scrie un enunț care să conțină structura *o portocală*, iar cuvîntul subliniat să aibă altă valoare morfologică decât cea din poezie; menționează această valoare.

6. (4p.) Indică subiectul și predicatul din propoziția: *S-apleacă-a lumânărilor văpaie.*

7. (4p.) Scrie o propoziție în care structura subliniată, *Un pui* (*de brad*), să aibă altă funcție sintactică decât în text și precizează această funcție.

8. (4p.) Transcrie două propoziții aflate în raport de coordonare copulativă.

9. (4p.) Realizează extensia funcției sintactice a structurii *ne-ndemânatic*, în propoziție subordonată corespunzătoare, menționând rezultatul obținut.

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Indică două argumente cu ajutorul cărora să poți demonstra apartenența textului de mai sus la unul dintre genurile literare studiate (epic, liric, dramatic).

11. (2p.) Numește figura de stil prezentă în versul: *Îi râd pe crengi lumânărelele mărunte.*

12. (2p.) Transcrie un vers care conține o imagine vizuală.

13. (2p.) Selectează, din text, două cuvinte care pot completa următorul câmp lexical: *lumânărele, lampion.*

14. (4p.) Descrie, în maximum 5 rânduri, atmosfera sugerată în aceste versuri.

TESTUL 31

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Tot scormonind cocoșu-n bălegar,
*A dat de un mărgăritar**
Și s-a gândit cu creasta și din partea cozii:
„Ce văd în el, de-l caută nerozii?"
S-a întrebat: „Să fie de folos
Pentru cuvântul numai că-i frumos?
Și că de-aceea are trecere și preț?
Un bob de orz, urât și lungăreț,
Nu licăre pe nici o latură,
Dar îl mănânci și satură."

Cocoș la minte e și omul prost:
Ce nu pricepe prostul, nu are nici un rost.

(Tudor Arghezi – ***Cocoșul și mărgăritarul***, adaptare după I.A. Krâlov)

* *mărgăritar* = perlă

Scanned with OKEN Scanner

Redactează, pe baza textului dat mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Motivează întrebuințarea ghilimelelor, în text.

2. (4p.) Scrie patru termeni din familia lexicală a cuvântului *frumos*.

3. (4p.) Scrie două expresii/ locuțiuni care să conțină cuvântul *rost*.

4. (4p.) Transcrie câte un pronume în cazul acuzativ, formă accentuată, respectiv, neaccentuată.

5. (4p.) Transcrie câte un verb predicativ la un mod nepredicativ și un verb copulativ la un mod predicativ.

6. (4p.) Extrage și numește felul predicatelor din fraza: *Să fie de folos/ Pentru cuvântul numai că-i frumos?*

7. (4p.) Precizează felul subiectelor din propozițiile: *Dar îl mănânci și satură.*

8. (4p.) Selectează și numește subordonata din fraza: *Ce văd în el, de-l caută nerozii?*

9. (4p.) Integrează într-un enunț propoziția *Un bob de orz, urât și lungăreț, nu licăre pe nici o latură*, astfel încât aceasta să devină subordonată completivă directă.

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Indică două caracteristici ale fabulei, prezente în text.

11. (2p.) Numește o trăsătură umană care poate fi atribuită cocoșului.

12. (2p.) Transformă în vorbire indirectă fraza: *Să fie de folos pentru cuvântul numai că-i frumos*

13. (2p.) Scrie un răspuns adecvat întrebării din text: *Ce văd în el, de-l caută nerozii?*

14. (4p.) Exprimă-ți opinia despre morala fabulei, într-un text de 4-6 rânduri.

TESTUL 32

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

SCENA VII

GHIȚĂ PRISTANDA și CAȚAVENCU

PRISTANDA (apărând în fund și făcând loc cu respect lui Cațavencu să treacă): *Poftiți, coane Nicule, poftiți...*(umilit) *și zău, să pardonați, în considerația misiei* mele, care ordonă* (serios) *să fim scrofuloși** la datorie. D-voastră știți mai bine ca mine... așa e polițaiul: tată să-ți fie – trebuie să-l ridici? îl ridici! n-ai ce-i face: e misie. De aia* (foarte rugător) *mă rog să pardonați...*

CAȚAVENCU: *Îmi pare rău, Ghiță, că mai stăruiești cu scuzele tale...Adică noi nu știm cum merge poliția?* (sentențios***) *Într-un stat constituțional un polițai nu e nici mai mult nici mai puțin ca un instrument!*

PRISTANDA: *Curat instrument!*

CAȚAVENCU: *Nu brațul care lovește, voința care ordonă e de vină... Eu chiar am scris un articol în privința asta. Nu știu dacă l-ai citit?*

PRISTANDA: *Trebuie să-l fi citit, coane Nicule; eu gazeta d-voastră o citesc ca Evanghelia totdeauna; că să nu vă uitați la mine... adică pentru misie... (misterios) altele am eu în sufletul meu, dar de! n-ai ce-i face: familie mare, renumerație după buget mică...*

CAȚAVENCU: *Și în sfârșit, cum ar fi posibil martiriul, dacă n-ar exista călăul?*

PRISTANDA: *Curat, coane Nicule!*

(I.L. Caragiale – ***O scrisoare pierdută***)

* *misie* (misiune) = rol, rost, datorie

Scanned with OKEN Scanner

** *scrofulos* = de la *scrofuloză*, stare de debilitate întâlnită la copii și tineri; în text, Pristanda face o confuzie cu adjectivul *scrupulos*: corect, cinstit, conștiincios.

*** *sentențios* = (tonalitate, rostire) afectată, gravă

Redactează, pe baza textului dat mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Selectează două cuvinte care conțin diftongi și subliniază, în fiecare caz, semivocala.

2. (4p.) Înlocuiește cuvântul subliniat cu un sinonim adecvat: *Adică noi nu știm cum <u>merge</u> poliția?*

3. (4p.) Rescrie enunțul, corectând erorile de natură lexicală: *famelie mare, renumerație după buget mică...*

4. (4p.) Indică numărul pronumelor din enunțul: *...tată să-ți fie – trebuie să-l ridici? îl ridici! n-ai ce-i face: e misie.*

5. (4p.) Motivează întrebuințarea virgulei: *Trebuie să-l fi citit, coane Nicule...*

6. (4p.) Indică numărul părților secundare de propoziție din enunțul: *...cum ar fi posibil martiriul, dacă n-ar exista călăul?*

7. (4p.) Completează următoarea propoziție astfel încât să conțină și un atribut adjectival și un complement circumstanțial de timp: *Eu chiar am scris un articol în privința asta.*

8. (4p.) Realizează contragerea propoziției subordonate din fraza următoare, numind partea de propoziție obținută: *De aia mă rog să pardonați...*

9. (4p.) Transcrie continuarea propoziției ale cărei prime cuvinte sunt: *Nu brațul...*

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Indică două argumente cu ajutorul cărora să poți demonstra apartenența fragmentului la unul dintre genurile studiate (epic, liric, dramatic).

11. (2p.) Explică rolul textului plasat între paranteze.

12. (2p.) Înlocuiește cu un cuvânt/ cu o expresie echivalentă termenul subliniat: *<u>Curat</u>, coane Nicule!*

13. (2p.) Exprimă-ți opinia despre motivul pentru care Cațavencu i se adresează lui Pristanda, simplu, spunându-i *Ghiță*, deși acesta îl numește, repetat, *coane Nicule*.

14. (4p.) Numește o trăsătură a lui Pristanda, care poate fi dedusă din textul de mai sus, motivându-ți alegerea în maximum șase rânduri.

TESTUL 33

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Priveghiuri lungi de toamnă. În sfeșnic lumânarea
Se luptă-n întuneric, tot scăpătându-și zarea,*
Precum se luptă somnul cu jalea ce te-apasă
În liniștea ploioasă...

Deodată triste glasuri sporesc mocnita jale,
Bat fâlfâieri greoaie deasupra casei tale...
Se face iar tăcere...- și te străbat fiorii:
Ne lasă și cucorii!

„Fugiți, fugiți departe, întârziate stoluri,
Să nu v-apuce-n câmpuri înghețul de la poluri!...”
Suspină trist în urmă, foșnindu-și frunza moartă,
Salcâmul de la poartă...

(St.O. Iosif – ***Salcâmul***)

Scanned with OKEN Scanner

* *a scăpăta* = a dispărea, a apune

Redactează, pe baza textului de mnai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Identifică în prima strofă un cuvânt care conține un triftong. Subliniază triftongul.

2. (4p.) Extrage din text două adverbe compuse.

3. (4p.) Scrie un enunț cu paronimul cuvântului *sfeșnic*.

4. (4p.) Extrage două pronume reflexive din prima strofă și precizează cazul acestora.

5. (4p.) Construiește câte un enunț în care cuvintele *tot* și *iar* să aibă alte valori morfologice decât în textul dat.

6. (4p.) Extrage din text un atribut pronominal.

7. (4p.) Precizează funcția sintactică a substantivului (*deasupra*) *casei*.

8. (4p.) Transcrie din prima strofă a textului două propoziții subordonate și precizează felul acestora.

9. (4p.) Extrage din text o propoziție exclamativă și o propoziție eliptică de predicat.

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Precizează care este anotimpul descris de poet, indicând două construcții semnificative.

11. (2p.) Indică două argumente pentru a ilustra ideea că textul de mai sus este o descriere poetică.

12. (2p.) Transcrie din text două elemente care alcătuiesc tabloul toamnei, însoțite de cel puțin un determinant.

13. (2p.) Dă o explicație următoarei construcții poetice: *În sfeșnic lumânarea/ Se luptă-n întuneric, tot scăpătându-și zarea.*

14. (4p.) Scrie un text de 5-8 rânduri despre sentimentele pe care le exprimă poezia, folosind ca argumente citate.

TESTUL 34

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

„A fost odată ca niciodată etc.

A fost odată un împărat evlavios și bun. El avea trei feciori. Pe lângă multe bunătăți ce făcuse oamenilor din împărăția lui, a ridicat și o monastire de care să se ducă pomina. A împodobit-o cu aur, cu pietre nestemate și cu tot ceea ce meșterii din acea țară au socotit mai scump și mai frumos. O mulțime de stâlpi de marmură și poleiți erau prin biserică și pe dinaintea ei. Zugrăvelile cele mai prețioase, policandre de argint și suflate cu aur, candele din argintul cel mai bun și mari cât donița, cărțile cele mai alese erau zestrea monastirii aceleia. Cu cât se bucura împăratul de frumusețea ei, cu atât se întrista că nu putea să o săvârșească deplin, căci turnul se surpa.

„Cum se poate, zise împăratul, să nu pot sfârși astă sfântă biserică? Iată, am cheltuit toată starea, și ea nu este încă târnosită"...

(Petre Ispirescu – ***Pasărea măiastră***)

evlavios = credincios
doniță = cofă, găleată
a săvârși = a termina
pomină = aici, vestea

Scanned with OKEN Scanner

starea = a verea
târnosită = a inaugura

Redactează, pe baza textului de mnai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe următoarele cuvinte: *niciodată, evlavios, deplin, zugrăvelile.*

2. (4p.) Extrage din text două adjective derivate cu sufixe.

3. (4p.) Transcrie din text două cuvinte compuse.

4. (4p.) Extrage din text câte un verb aflat la fiecare dintre următoarele timpuri: imperfect, perfect simplu, perfect compus, mai mult ca perfectul.

5. (4p.) Precizează ce părți de vorbire sunt cuvintele subliniate: *bunătăți ce făcuse, împărăția lui.*

6. (4p.) Extrage din text câte un atribut adjectival exprimat prin: numeral, adjectiv pronominal nehotărât, adjectiv propriu-zis la gradul superlativ, adjectiv provenit din verb la participiu.

7. (4p.) Precizează funcțiile sintactice ale următoarelor cuvinte: *ca niciodată, din împărăția, pe dinaintea ei, aceleia.*

8. (4p.) Identifică în text o contrucție incidentă.

9. (4p.) Extrage din text o propoziție formată din S. – P. – A. – C.

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Numește două argumente care să ilustreze ideea că textul de mai sus este un fragment dintr-un basm.

11. (2p.) Precizează care sunt cele două însușiri ale împăratului.

12. (2p.) Explică în două-trei enunțuri în ce constă supărarea împăratului.

13. (2p.) Identifică modurile de expunere prezente în text.

14. (4p.) Descrie cu propriile cuvinte imaginea mânăstirii.

TESTUL 35

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Pe la jumătatea lui martie 1881, corabia grecească „Penelopa", încărcată cu cereale, grâu de Bărăgan dulce, cu bobul greu, cobora gâfâind pe brațul de mijloc al Dunării, către Sulina, ca să iasă în mare și să ia drumul Patriei, la Pireu.

Căpitanul ei era Kir Ghinis, negustor iscusit și marinar bătrân, botezat de toate furtunile arhipelagului grecesc. Numai că în această călătorie, Kir Iani-și cam greșise socotelile și cu navigația, și cu negustoria. Intrată pe Dunăre, la începutul lui decembrie anul trecut, „Penelopa" fusese prinsă de ghețuri timpurii la Brăila, și abia izbutise să se strecoare printre sloiuri, ca să ajungă la loc potrivit de iernare, pe canalul Măcin. Și iaca așa, dacă ții seama că o corabie ce stă la mal nu bagă nimic în punga stăpânului, ci, dimpotrivă, stoarce din ea în fiecare zi, ai să înțelegi de ce peste iarnă trei cute adânci se iviseră pe fruntea căpitanului, singurul loc unde-și mai putea găsi loc vreo cută pe o față brăzdată în toate chipurile de zbârcituri.

(Radu Tudoran – ***Toate pânzele sus!***)

Redactează, pe baza textului de mnai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Transcrie diftongii din cuvintele: *iarnă, stoarce.*

2. (4p.) Transcrie patru cuvinte derivate cu sufix.

3. (4p.) Alcătuiește două enunțuri cu substantivul polisemantic *canal.*

4. (4p.) Extrage din text două locuțiuni și precizează valoarea morfologică a acestora.

Scanned with OKEN Scanner

5. (4p.) Precizează ce părți de vorbire sunt următoarele cuvinte: *gâfâind, numai, își, lui decembrie.*

6. (4p.) Identifică în text două subiecte exprimate prin: pronume relativ și substantiv propriu.

7. (4p.) Transcrie din text două complemente circumstanțiale de timp și precizează prin ce părți de vorbire sunt exprimate.

8. (4p.) Extrage propoziția subordonată introdusă prin pronume relativ și precizează felul ei.

9. (4p.) Transcrie din text propoziția care are predicat nominal și propoziția care are subiect inclus.

B. Înțelegerea textului literar (**12p.**)

10. (2p.) Transcrie construcțiile care fixează timpul și spațiul acțiunii.

11. (2p.) Identifică personajul fragmentului și precizează două însușiri ale acestuia, exprimate direct de către narator.

12. (2p.) Explică expresia *cobora gâfâind* atribuită corăbiei.

13. (2p.) Precizează ce se întâmplă peste iarnă cu căpitanul Kir Iani?

14. (4p.) Rezumă, în câteva enunțuri, piedicile întâmpinate de corabie în drumul ei către Pireu.

II. Teste de tipul al II-lea

TESTUL 1

II. (10p.) **Transformă scrisoarea** Vitoriei Lipan – personajul principal din romanul *Baltagul* de Mihail Sadoveanu – către fiul său Gheorghiță, într-o telegramă de maximum 10 cuvinte, respectând toate convențiile unui asemenea tip de text:

Prea scumpul meu fiu! [...] *află că, din mila lui Dumnezeu, sunt sănătoasă și doresc să aflu și despre tine la fel. Am să vând producte din magazie și-ți voi trimete banii de care ai necesitate.*

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerință!

TESTUL 2

II. (10p.) **Redactează o scrisoare de răspuns,** de 10-15 rânduri, adresată primarului în numele *doamnei directoare Maria Georgescu a școalei de fete No. 1 din urbea Z...*, al cărei conținut să fie adecvat următorului text extras din schița *Urgent* de I.L. Caragiale:

15 martie
D-sale doamnei directoare a școalei de fete No. 1 din urbea Z...
Doamnă!
Mâine veți primi la școala ce cu onoare o dirijați 5 (cinci) care de lemne prima calitate și vă rugăm să binevoiți a ne răspunde urgent de primirea combustibilului.
Primiți, d-nă directoare, etc.
Primar
Niță Necșulescu

Scanned with OKEN Scanner

Atenţie! – în scrisoare, trebuie:
- să foloseşti formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să ai un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării scrisorii este 20.03. a.c.

TESTUL 3

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Emil/ Emilia Stanciu, abia ai sosit la Sibiu unde vei participa la un concurs de scrimă şi ai trimis părinţilor care locuiesc la Braşov, următoarea telegramă:

Sosit cu bine. Totul aici perfect. Făcut cunoştinţă adversarii. Nu par grozavi. Mâine dimineaţă calificările. Revin veşti bune, sper. Emil/ Emilia.

Transformă telegrama într-o scrisoare de 15-20 de rânduri, păstrând toate informaţiile.

Atenţie! – în scrisoare, trebuie:
- să foloseşti formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să ai un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării scrisorii este 1.06.2006.

TESTUL 4

II. (10p.) Transformă/ Dezvoltă următorul text într-o descriere literară de 5-10 rânduri, în care să integrezi sinonime adecvate contextului ale cuvintelor subliniate:

Teritoriul României de astăzi este aşezat în sud-estul Europei, la intersecţia paralelei de 45°, în plină zonă temperată. Prin Dunăre este legată de Europa Centrală, iar prin Marea Neagră se deschide spre Orient. Munţii Carpaţi îl străbat de la nord la sud, apoi, întorcându-se la „curbură", de la est la vest, şi se închid în sfârşit iarăşi către nord.

TESTUL 5

II. (10p.) Scrie o continuare, de patru-şase replici, a dialogului dintre cele două personaje, al cărei conţinut să fie adecvat contextului:

– Fiţi amabil, cum aş putea ajunge mai rapid la Gara de Nord?
– În colţul străzii este o staţie de taximetre.
– .....
– .....
– .....
– .....

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 6

II. (10p.) Realizează o descriere artistică de 15-20 de rânduri, în care să integrezi în mod adecvat patru neologisme: *autocar*, *eveniment*, *enorm*, *memorabil*.

Atenție! – în descriere, trebuie:

- să respecți părțile acestui tip de compunere (introducere-cuprins-încheiere) și proporțiile dintre ele;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecți normele de ortografie, de punctuație și de exprimare corectă.

TESTUL 7

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Ion/ Ioana Andreescu, ești elev(ă) în clasa a VIII-a și ești organizatorul unei serbări cu prilejul aniversării a 50 de ani de la înființarea Școlii *Zaharia Stancu,* din comuna Plopeni, județul Teleorman, în data de 01.02.2006. Cu această ocazie trimiți unor persoane apropiate de viața școlii (profesori actuali sau pensionari, oficialități, foști elevi ai școlii) o invitație scrisă. **Realizează textul unei** asemenea **invitații,** având în vedere:

- structura invitației: formula de adresare din titlu, semnătura și data (15.01.2006);
- conținutul: textul invitației – formula de început, conținutul propriu-zis, cu precizarea evenimentului la care este invitat persona căreia i se adresează, precizarea datei când are loc evenimentul, rugămintea de a confirma participarea, formula de încheiere;
- respectarea normelor de exprimare corectă, de punctuație și ortografie.

Notă! Numele invitatului este Mihai Ionescu.

TESTUL 8

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Mihai/ Mihaela Ionaș, ești elev(ă) la o școală din Călărași și corespondezi cu un prieten, Ionuț, din altă localitate, pe teme literare. **Redactează o scrisoare** în care să-i prezinți personajul tău preferat, arătând de ce vrei să semeni cu acesta.

Atenție! – în scrisoare, trebuie:

- să folosești formulele și celelalte convenții specifice acestui tip de compunere;
- să ai un conținut și un stil adecvate situației imaginate;
- să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerință! Data redactării scrisorii este 24.02.2006.

TESTUL 9

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Vasile Andrei, ești elev în clasa a VIII-a și secretarul cercului de literatură de la Școala Generală Nr. 4, din comuna Bolintin. **Redactează procesul-verbal** al ședinței cercului din data de 23.01.2006, care a avut ca temă *Poezia română contemporană*, iar ca invitată de onoare, poeta Ana Blandiana.

Atenție! – în procesul-verbal, trebuie:

- să folosești formulele și celelalte convenții specifice acestui tip de compunere;
- să ai un conținut și un stil adecvate situației date;

Scanned with OKEN Scanner

• să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

Notă! Numele care pot fi folosite în procesul-verbal sunt Andrei Ionescu, Adina Stan, Paul Petrescu, Ion Vasile.

TESTUL 10

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Marian/ Mariana Iordache, ești elev(ă) la Liceul de Arte Plastice *Theodor Aman* din Focșani și dorești să colaborezi la secțiunea grafică a unui proiect cultural, derulat de Fundația de Arte Vizuale din Iași. Responsabilul de proiect ți-a cerut un curriculum vitae, pentru a-ți cunoaște experiența în domeniu. **Redactează acest curriculum vitae.**

Atenție! – în curriculum vitae, trebuie:

• să precizezi datele personale necesare într-un curriculum vitae (nume, prenume, locul și data nașterii, adresa);

• să ai un conținut și o structură adecvată situației date – studii, participări la expoziții, abilități, preferințe;

• să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

Notă! Alte date decât cele din cerință, impuse de structura unui curriculum vitae, vor fi imaginate de către elev.

TESTUL 11

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Paul/ Paula Ionescu și îți sărbătorești ziua de naștere pe data de 14.05.2006. Cu această ocazie trimiți unor persoane mai puțin apropiate, dar pe care le-ai dori prezente la ziua ta, o invitație scrisă. **Realizează textul unei** asemenea **invitații**, având în vedere:

• formula de adresare din titlu; semnătura și data (01.05.2006);

• textul invitației (formula de început, conținutul propriu-zis cu precizarea evenimentului la care este invitat persona căreia i se adresează, precizarea datei când are loc evenimentul, rugămintea de a confirma participarea, formula de încheiere;

• respectarea normelor de exprimare corectă, de punctuație și ortografie.

Notă! Numele invitatului este Andrei Ghica.

TESTUL 12

II. (10p.) Realizează un text de 10-15 rânduri, folosind ca mod de expunere predominant narațiunea și în care să povestești o întâmplare petrecută la o oră de clasă.

Atenție! – în realizarea textului vei avea în vedere:

• fixarea unui titlu adecvat;

• povestirea coerentă a întâmplării și referirea la trei persoane/ personaje care să aibă numele: George, Vlaicu și Ștefan;

• respectarea normelor exprimării corecte, a normelor de punctuație și ortografie.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 13

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Florea/ Florica Georgescu şi eşti elev(ă) în clasa a VIII-a. E sâmbătă seara şi te afli la televizor, urmărind emisiunea preferată. **Relatează într-un text** de circa 10 rânduri conţinutul emisiunii pe care tocmai o urmăreşti.

Atenţie! – în relatarea ta, vei avea în vedere:

- prezentarea titlului emisiunii şi a realizatorului/ realizatorilor dacă este cazul;
- conţinutul acestei emisiuni;
- motivul urmăririi emisiunii;
- respectarea normelor exprimării corecte, a regulilor de punctuaţie şi de ortografie.

Notă! Numele folosite în lucrare vor fi reale sau imaginare.

TESTUL 14

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Alin/ Alina Popescu, locuieşti în Sibiu, pe strada Apusului, la numărul 14 şi eşti elev/ elevă la Şcoala Generală Nr. 17. **Redactează o cerere** adresată directorului bibliotecii municipale din oraşul în care locuieşti sau care este reşedinţa judeţului în care locuieşti, prin care soliciţi eliberarea unui permis de acces în sala de documentare în vederea studierii unor colecţii de reviste pentru tineret.

Atenţie! – în realizarea cererii, trebuie să ai în vedere:

- formulele specifice de introducere şi de încheiere;
- conţinutul propriu-zis al cererii în care să precizezi şi numele profesorului/ dirigintelui care te recomandă în vederea accesului (Ion Petrescu);
- motivarea solicitării;
- precizarea duratei de valabilitate a permisului;
- respectarea normelor exprimării corecte, a regulilor de punctuaţie şi ortografie.

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării cererii este 4.04.2006.

TESTUL 15

II. (10p.) La sfârşitul anului şcolar aţi decis, în clasa voastră, să compuneţi o scrisoare de mulţumire adresată acelor profesori pe care i-aţi avut vreme de patru ani. Textul este în cea mai mare parte identic, dar în unele cazuri apar două-trei fraze în plus, în raport de relaţia voastră cu profesorul în cauză.

Imaginează-ţi că tu eşti cel ales pentru a scrie textul specific profesorului de desen, Vasile Popa. **Redactează o scrisoarea de felicitare** pentru acesta. Scrisoarea ta trebuie să conţină textul comun adresat tuturor profesorilor şi, subliniate, cele două-trei enunţuri speciale pentru profesorul de desen. Textul trebuie să aibă 10-15 rânduri.

Atenţie! – în redactarea acestuia, vei avea în vedere:

- convenţiile specifice unei scrisori de mulţumire: formulele de introducere, formulele de încheire;
- conţinutul adecvat unei asemenea scrisori, inclusiv, subliniate, acele enunţuri speciale pentru profesorul de desen;
- să respecte normele exprimării corecte, regulile de punctuaţie şi ortografie.

Notă! Data redactării scrisorii este 15.06.2006. În locul semnăturii individuale, va apărea formula Elevii clasei a VIII-a A.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 16

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Mihai/ Mihaela Marin, din oraşul Sinaia, strada Avram Iancu, numărul 8. **Redactează**, pe o pagină distinctă, **o scrisoare** în care să mulţumeşti doamnei Maria Ionescu din Sibiu, mătuşa colegei tale de bancă, pentru că te-a găzduit o săptămână, pe timpul vacanţei de vară.

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să aibă formulele de introducere şi de încheiere potrivite relaţiei cu destinatarul, precum şi celelalte convenţii ale acestui tip de compunere: data, locul, semnătura;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate împrejurărilor;
- să respecte normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării scrisorii este 10.09.2006.

TESTUL 17

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Ion/ Ioana Mircescu, elev(ă) în clasa a VIII-a a Şcolii Generale *Mihai Eminescu*, din oraşul Fieni. **Scrie**, pe o pagină distinctă, **o scrisoare de felicitare** adresată fostei tale învăţătoare, Natalia Popa, care îşi serbează onomastica.

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să aibă formulele de introducere şi de încheiere potrivite relaţiei tale cu destinatarul, precum şi celelalte convenţii ale acestui tip de compunere: data, locul, semnătura;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate împrejurărilor;
- să respecte normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării scrisorii este 12.08.2006.

TESTUL 18

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Mihai/ Mihaela Panaitescu şi eşti în vacanţa de vară într-o excursie în Delta Dunării. **Redactează**, pe o pagină distinctă, **o scrisoare** adresată surorii tale, Dana, în care îi relatezi o întâmplare pe care ai trăit-o aici.

Atenţie! – scrisoarea trebuie:

- să aibă formulele de introducere şi de încheiere potrivite relaţiei tale cu destinatarul, precum şi celelalte convenţii ale acestui tip de compunere – data, locul, semnătura;
- să aibă un conţinut şi un stil adecvate împrejurărilor;
- să respecte normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării scrisorii este 27.06.2006.

TESTUL 19

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Marian/ Mariana Pietreanu, locuieşti în oraşul Bistriţa şi ai absolvit clasa a VIII-a. **Redactează**, pe o pagină distinctă, **o scrisoare** în care îi dai veşti despre tine fostului coleg de bancă, Marcel, care s-a mutat anul trecut în Simeria.

Atenţie! – în scrisoarea ta trebuie:

- să ai formulă şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;

Scanned with OKEN Scanner

- să ai un conținut și un stil adecvate situației imaginate;
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație.

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerință! Data redactării scrisorii este 20.06.2006.

TESTUL 20

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Aurelian/ Aurelia Postelnicu, locuiești în Constanța, pe Bulevardul Unirii, la numărul 105, și ești elev(ă) în clasa a VIII-a, la Școala Generală *Amiral Praporgescu*. **Redactează**, pe o pagină distinctă, **o cerere** adresată direcțiunii școlii tale, prin care soliciți eliberarea unei adeverințe de elev, necesare pentru înscrierea la Clubul Sportiv Școlar de Natație, din localitate.

Atenție! – în cererea ta trebuie:

- să respecți convențiile specifice acestui tip de compunere;
- să redactezi conținutul într-o structură adecvată;
- să respecți normele de ortografie, de punctuație și de exprimare corectă.

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerință! Data redactării cererii este 18.02.2006.

TESTUL 21

II. (10p.) Realizează o narațiune de 15-10 de rânduri, în care să integrezi în mod adecvat patru neologisme: *televizor*, *emisiune*, *consecință*, *semnal*.

Atenție! – în realizarea narațiunii, trebuie:

- să respecți părțile acestui tip de compunere (introducere – cuprins – încheiere) și proporțiile dintre ele;
- să ai un conținut și un stil adecvate cerinței;
- să respecți normele de ortografie, de punctuație și de exprimare corectă.

Notă! Nu folosi alte nume proprii în narațiune, ci formulări de tipul: *mama*, *tata*, *fratele mai mare*, *bunica* etc.

TESTUL 22

II. (10p.) Realizează o descriere artistică de 15-10 de rânduri, în care să integrezi în mod adecvat patru neologisme: *enorm*, *direcție*, *orizont*, *efemer*.

Atenție! – în relizarea descrierii, trebuie:

- să respecți părțile acestui tip de compunere (introducere – cuprins – încheiere) și proporțiile dintre ele;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecți normele de ortografie, de punctuație și de exprimare corectă.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 23

II. (10p.) Transformă vorbirea directă în vorbire indirectă în textul de mai jos:

Odată, Nastratin dormi împreună cu un prieten. Deodată, prietenul îl înghionti cu cotul.
– Nastratin!
– Da!
– N-ai adormit încă?
– Ce vrei să spui?
– Aş vrea să-ţi cer împrumut nişte bani, spuse prietenul.
– Ba da, am adormit deja! spuse Nastratin şi începu numaidecât să sforăie.

Atenţie! – în textul obţinut, trebuie:
- să respecţi regulile transformării vorbirii directe în vorbire indirectă;
- să păstrezi conţinutul textului iniţial;
- să respecţi normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

TESTUL 24

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Mihai/ Mihaela Suciu şi mai ai o lună până la absolvirea clasei a VIII-a. **Redactează o scrisoare** de 10-15 rânduri, către un prieten/ o prietenă, al cărei început să fie:

Dragă Emil/ Emilia,
Se apropie vacanţa de vară, au trecut deja două luni de când nu ne-am mai scris şi totuşi...

Atenţie! – în realizarea scrisorii, trebuie:
- să ai formula de încheiere potrivită relaţiei cu destinatarul, precum şi celelalte convenţii ale acestui tip de compunere – data, locul, semnătura (4p.);
- să ai un conţinut şi un stil adecvate situaţiei sugerate de începutul propus (4p.);
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie (2p.).

Notă! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării scrisorii este 15.05.2006.

TESTUL 25

II. (10p.) Redactează o telegramă de răspuns, de maximum 10 cuvinte, în numele *Doamnei directoare*, al cărei conţinut să fie adecvat scrisorii extrase din schiţa ***Urgent*** de I.L. Caragiale, respectând toate convenţiile acestui tip de text:

15 martie
D-sale doamnei directoare a şcoalei de fete No. 1 din urbea Z...

Doamnă!

Mâine veţi primi la şcoala ce cu onoare o dirijaţi 5 (cinci) care de lemne prima calitate şi vă rugăm să binevoiţi a ne răspunde urgent de primirea combustibilului.
Primiţi, d-nă directoare, etc.
Primar
Niţă Necşulescu

Scanned with OKEN Scanner

III. Modele de subiecte complete

TESTUL 1

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Era totuşi un tablou de iarnă ca-n visele poeţilor. Viscolul nu reuşise, sau mai exact, tocmai viscolul fusese acela care nu lăsase zăpada să acopere pământul în mod uniform. Erau locuri (mai înalte desigur) de pe care vântul spulberase zăpada, iar buruienile arse de ger nu fuseseră acoperite în întregime, linii negre şi triste rămăseseră deasupra albului strălucitor al zăpezii. [...] Spre est era crângul de salcâmi sau chiar, de ce nu, pădurricea de salcâmi ale cărei contururi clare-negre spărgeau cerul cenuşiu-îngheţat de pe latura estică a cadrului nostru. Ieşise şi soarele în această primă zi de linişte. Conturul lui galben-şters se ghicea prin norii nu prea opaci care defilau prin faţa lui într-un marş lent, ostenit, calm. Prea puţin strălucea acest soare. [...] Salcâmii aceia (nu prea îndepărtaţi, de altfel), bătrâni ca nişte păsări de pradă, cum spun poeţii, păreau că nu mai au nici o altă menire decât aceea de a fi complicatele schelete susţinătoare ale sutelor de cuiburi de ciori colonizate acolo. Cerul era cenuşiu, mohorât (soarele lui galben nu făcea decât să te întristeze şi atât), orizontul însă era albastru şi te îmbia la drum. La drum lung. La drumul spre nici o ţintă. Drumul ăsta trebuie să fie grozav de frumos!

(Mircea Nedelciu – ***Aventuri într-o curte interioară***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *viscol, deasupra, salcâmi, orizont.*

2. (4p.) Menţionează patru termeni din familia lexicală a cuvântului *bătrân.*

3. (4p.) Scrie două enunţuri prin care să ilustrezi polisemia cuvântului *drum.*

4. (4p.) Transcrie patru cuvinte compuse, precizând valoarea lor morfologică.

5. (4p.) Alcătuieşte patru enunţuri pentru a ilustra diferite grade de comparaţie ale adjectivului *înalte*: comparativ de egalitate, comparativ de inferioritate, superlativ relativ de superioritate, superlativ absolut.

6. (4p.) Transcrie structurile în care verbul *a fi* are următoarele valori morfologice: verb copulativ (mod indicativ şi mod conjunctiv), verb predicativ (mod indicativ), verb auxiliar (mod indicativ).

7. (4p.) Indică funcţia sintactică a cuvintelor subliniate din enunţul *Ieşise şi soarele în <u>această</u> <u>primă</u> <u>zi</u> de <u>linişte</u>.*

8. (4p.) Transcrie şi numeşte felul fiecărei propoziţii din enunţul *Drumul ăsta trebuie să fie grozav de frumos!.*

9. (4p.) Realizează contragerea unei propoziţii subordonate atributive, din textul dat, în partea de propoziţie corespunzătoare, menţionând şi două modificări apărute în acest proces.

B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie o structură care conţine o enumeraţie.

11. (2p.) Menţionează o figură de stil identificată în fragmentul *Salcâmii* [...] *bătrâni ca nişte păsări de pradă.*

12. (2p.) Explică semnificaţia expresiei *drumul spre nici o ţintă.*

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere literară.

14. (4p.) Exprimă-ţi opinia despre valoarea expresivă a adjectivului în fragmentul citat.

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Tudor/ Teodora Şerbănescu şi eşti elev(ă) în clasa a VIII-a, în Tecuci. **Redactează o scrisoare,** de 12-18 rânduri, în care să-i relatezi

Scanned with OKEN Scanner

fostei tale colege, Ioana, impresiile pe care ţi le-a lăsat lectura ultimelor două cărţi citite. Data redactării scrisorii este 12.02.2006.

Atenţie! – în realizarea scrisorii, trebuie:

- să foloseşti formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să ai un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

III. (32p.) Argumentează, într-o compunere de 15-25 de rânduri, că fragmentul citat din ***Aventuri într-o curte interioară*** de Mircea Nedelciu este o descriere literară.

Atenţie! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:

- precizarea a două trăsături care să justifice faptul că fragmentul este o descriere literară;
- ilustrarea trăsăturilor pe baza fragmentului dat;
- evidenţierea rolului mijloacelor artistice;
- susţinerea unui punct de vedere despre relaţia om-natură/ privitor-tablou contemplat, în fragmentul dat.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conţinut (câte 4p. pentru fiecare cerinţă rezolvată), iar **16p.** pentru redactare (respectarea convenţiilor tipului de text: 2p.; coerenţa textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

TESTUL 2

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Soarele începe să răsară; câmpia se limpezeşte de spuma argintie a aburilor de rouă şi întinderea ei care joacă acum în nemărginire de foc rece pătrunde prin ochi înlăuntrul omului, îl împrăştie afară, îl goleşte de frământările lui trudnice şi apăsătoare, pentru ca după aceea să-l adune la loc, într-un fel nou; florile albastre de cicoare, ale căror priviri mai curate ca adâncul cerului răsar din loc în loc pe marginea drumurilor înguste, şi vântul uşor al dimineţii care face cu grâul valuri asemănătoare mării, şi ciocârlia care ţâşneşte din lan şi urcă spre cerul adânc şi luminos şi într-adevăr, pitpalacul turburător şi barza care păşeşte rar printre răzoare, şi floarea galbenă a spicelor de grâu care nu s-au copt încă şi se revarsă în aer din nimic şi drumurile care lasă satul în urmă, şi ierburile groase de pe marginea drumurilor înţesate cu scaieţi puternici a căror floare uimeşte ochiul de la mare distanţă, toate acestea răzbat cu putere din viaţa câmpiei şi pătrund înlăuntrul omului subjugându-l. El încearcă să prindă vraja, s-o păstreze cu sine mereu [...].

(Marin Preda – ***Moromeţii***, I)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Transcrie două cuvinte cu diftongi diferiţi şi două cuvinte cu hiat.

2. (4p.) Menţionează patru expresii/ locuţiuni care conţin cuvântul *loc*.

3. (4p.) Scrie două enunţuri prin care să ilustrezi schimbarea valorii gramaticale faţă de cea din text a cuvântului *înlăuntru(l)*, respectiv, a cuvântului *turburător*.

4. (4p.) Transcrie toate pronumele în genitiv, precizând felul lor.

5. (4p.) Alcătuieşte patru enunţuri pentru a ilustra diferite valori morfologice ale structurii *în urmă/ în urma* (locuţiune adverbială de loc, locuţiune adverbială de timp, locuţiune prepoziţională, substantiv precedat de prepoziţie).

6. (4p.) Alcătuieşte patru enunţuri pentru a ilustra diferite funcţii sintactice ale cuvântului *sine*.

Scanned with OKEN Scanner

7. (4p.) Indică funcția sintactică a cuvintelor subliniate din enunțul *toate acestea răzbat cu putere din viața câmpiei.*

8. (4p.) Precizează felul propoziției subordonate *pentru ca după aceea să-l adune la loc, într-un fel nou* și realizează contragerea ei în partea de propoziție subordonată.

9. (4p.) Precizează un motiv al utilizării frecvente a subordonatelor atributive în fragmentul dat.

B. Înțelegerea textului literar **(6p.)**

10. (2p.) Transcrie două structuri care conțin epitete.

11. (2p.) Menționează două figuri de stil identificate în fragmentul *întinderea ei care joacă acum în nemărginire de foc rece.*

12. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere literară.

C. Înțelegerea textului nonliterar **(6p.)**

Tarife reduse pentru convorbiri la distanță.

Acum poți face lucrurile la care altădată doar visai. Tarifele reduse de la X... îți oferă suficient timp să-ți suni prietenii, oriunde ar fi, pentru că ai doar 4 eurocenți pe minut pentru convorbirile interjudețene și începând cu 10 eurocenți pe minut pentru convorbirile internaționale, de la 8 seara la 8 dimineața și tot weekend-ul. Cu X..., toată lumea are de câștigat.

X... – Să auzim de bine

13. (2p.) Identifică o figură de stil în enunțul: *Tarife reduse pentru convorbiri la distanță.*

14. (2p.) Indică două informații pe care le consideri utile pentru un eventual client și care se regăsesc în cuprinsul textului publicitar.

15. (2p.) Exemplifică două mijloace de îmbogățire a vocabularului, prin transcrierea unui cuvânt care conține un prefixoid și a unui cuvânt împrumutat.

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Alin/ Alina Mihăilă și locuiești în comuna Tecani, situată într-o zonă de munte. **Redactează o scrisoare**, de 10-12 rânduri, în care să descrii frumusețea împrejurimilor satului tău și posibilitățile de petrecere a timpului liber pentru a-l convinge pe vărul tău, Ionel, din Craiova, să petreacă o săptămână de vacanță la tine. Data redactării scrisorii este 21.03.2006.

Atenție! – în realizarea scrisorii, trebuie:

- să folosești formulele și celelalte convenții specifice acestui tip de compunere;
- să ai un conținut și un stil adecvate situației imaginate;
- să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

III. (32p.) Argumentează, într-o compunere de 15-25 de rânduri, că fragmentul citat din ***Morometii*** de Marin Preda este o descriere literară.

Atenție! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:

- precizarea a două trăsături care să justifice faptul că fragmentul este o descriere literară;
- ilustrarea trăsăturilor pe baza fragmentului dat;
- evidențierea rolului mijloacelor artistice;
- susținerea unui punct de vedere despre relația om-natură/ privitor-tablou contemplat, în fragmentul dat.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată), iar **16p.** pentru redactare (respectarea convențiilor tipului de text: 2p.; coerența textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 3

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Leul îmbătrânea. [...] Cea dintâi îi prinse slăbiciunea maimuţa. Se tocmi îngrijitoare la el. [...] Cu vremea, a ajuns maimuţa mare şi tare la curtea domnească. [...]

Într-o zi, cumătra vulpe, văzând că o dihanie mai şireată decât ea a intrat sub pielea stăpânului şi s-a înscăunat, se gândi cum ar face să fie dânsa mare logofetească. [...]*

Se gândi la elefant. Şi iat-o pe cumătra vulpe în solie [...].

– Să trăieşti întru mulţi ani, puternice stăpâne! grăi vulpea, cu limbă dulce, parcă-ar fi muiat-o în miere. Ne-am gândit că eşti cel mai mare dintre noi şi am dori să te alegem împărat, în locul leului, care e pe ducă. Eu sunt gata să te ajut. Dacă mă faci mare logofetească, cu deşteptăciunea mea am să te feresc de uneltirile celorlalţi.

*Starostele** elefanţilor ascultă ce ascultă, apoi îşi ridică trompa şi strănută de se cutremură pădurea. [...]*

– Da' de ce vreţi să mă alegeţi tocmai pe mine?

Iar îşi înmuie vulpea limba în miere şi începu:

– Pe cine altul să alegem? Cine are dinţişorii mai lungi? Cine are pielişoara mai groasă, de n-o poate străbate nici gheara tigrului, nici colţii mistreţului? Cine are lăbuţa mai grea? Când apeşi pe ea cui nu-i trosnesc oasele?

– Aşa o fi, răspunse starostele. Dar mai am şi urechile pleoştite, ceea ce e semn de prostie.

– Despre partea asta, să n-ai nici o grijă! Pentru prostia Boieriei-Tale am eu leac! se grăbi vulpea, care găsea răspuns la toate. Fă-mă pe mine mare logofetească şi n-ai să greşeşti niciodată!

– Ştiu că eşti tare iscusită, cumătră vulpe, dar Leul n-a murit încă. Ştii vorba ceea: „Nu vinzi pielea ursului din pădure".

Dar vulpea nu se lăsa.

– N-a murit, dar nici mult nu mai are. Grăbeşte-te, cinstite jupâne, că mai sunt şi alţii care se îndeasă.

– Să le fie de bine! Eu şi aşa am destule necazuri cu supuşii mei, elefanţii. Aşadar, spune celor ce te-au trimis, că le sunt foarte mulţămitor, dar nu pot primi. Iar dumneata, cumătră, umblă sănătoasă. [...]

(Victor Eftimiu – ***Vulpea păcălită***)

* *mare logofăt* (aici, *logofetească*) = (în evul mediu, în Moldova) întâiul boier de divan, care conducea cancelaria domnească şi, în lipsa domnului, prezida divanul

** *staroste* = conducător, şef

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Precizează, pentru fiecare dintre următoarele cuvinte, dacă includ diftong sau hiat: *leul, trăieşti, prostie, pielea.*

2. (4p.) Transcrie câte două cuvinte formate cu sufix substantival (diminutival), respectiv, cu sufix adjectival.

3. (4p.) Scrie câte un enunţ care să conţină un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *slăbiciune* (*Cea dintâi îi prinse <u>slăbiciunea</u> maimuţa.*), *iscusită* (*eşti tare <u>iscusită</u>*).

4. (4p.) Menţionează valoarea morfologică a cuvântului *o* în fiecare dintre următoarele situaţii din text: **a.** *<u>o</u> dihanie*; **b.** *parcă-ar fi muiat-<u>o</u> în miere*; **c.** *Aşa <u>o</u> fi*; **d.** *să n-ai nici <u>o</u> grijă.*

5. (4p.) Transcrie câte un verb la fiecare dintre modurile predicative.

Scanned with OKEN Scanner

6. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate din enunţul următor: *Dar mai am şi urechile pleoştite, ceea ce e semn de prostie.*

7. (4p.) Alcătuieşte enunţuri în care numeralul ordinal *cea dintâi* să aibă, pe rând, funcţia sintactică de atribut adjectival, atribut substantival, complement indirect, complement circumstanţial de timp.

8. (4p.) Realizează contragerea propoziţiei *Dacă mă faci mare logofeteasă*, în partea de propoziţie corespunzătoare funcţiei sintactice, menţionând două modificări obţinute.

9. (4p.) Transcrie şi numeşte felul fiecărei propoziţii subordonate din următorul enunţ: *Ne-am gândit că eşti cel mai mare dintre noi şi am dori să te alegem împărat, în locul leului.*

B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Precizează principalul mod de expunere din fragmentul dat.

11. (2p.) Transcrie două cuvinte/ expresii, mărci ale oralităţii stilului în fragmentul citat.

12. (2p.) Explică semnificaţia expresiei: *îşi înmuie vulpea limba în miere.*

13. (2p.) Exprimă-ţi opinia despre rolul diminutivelor în fragmentul citat.

14. (4p.) Realizează o schiţă de portret a starostelui elefanţilor, conţinând două trăsături şi două mijloace de caracterizare ale personajului.

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Tudor/ Teodora Andrei şi locuieşti în Comăneşti. **Redactează o scrisoare,** de 8-15 rânduri, în care să o feliciţi pe verişoara ta, Ioana, pentru că a fost admisă la Facultatea de Construcţii din Iaşi. Data redactării scrisorii este 12.04.2006.

Atenţie! – în realizarea scrisorii, trebuie:

- să foloseşti formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;
- să ai un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate;
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

III. (32p.) Scrie, în 10-15 rânduri, rezumatul textului reprodus mai sus.

Atenţie! – în redactarea rezumatului, vei avea în vedere:

- identificarea secvenţelor reprezentative şi a personajelor participante;
- prezentarea conţinutului secvenţelor reprezentative, pe baza planului simplu de idei;
- transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă;
- respectarea convenţiilor de redactare a rezumatului.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conţinut (câte 4p. pentru fiecare cerinţă rezolvată), iar **16p.** pentru redactare (respectarea convenţiilor tipului de text: 2p.; coerenţa textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

TESTUL 4

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

– Din partea mea, mâncarea-i numai o zăbavă: băuturica mai este ce este, zise Setilă; şi aş ruga pe luminarea-sa că, dacă are de gând a ne ospăta, după cum s-a hotărât, apoi să ne îndesească mai mult cu udeala, pentru că acolo stă toată puterea şi îndrăzneala. [...]

– Acum, de ne-ar da odată ce ne-ar da, zise Flămânzilă, căci mă roade la inimă de foame ce-mi e!

– Ia mai îngăduiţi oleacă, măi, zise Ochilă, că doar nu v-au dat mas şoarecii în pântece. Acuş s-or aduce şi bucatele, şi vinul, şi numai de-aţi avea pântece unde să le puneţi.

– Îndată vi s-a aduce şi demâncare, şi băutură, zise împăratul, numai de-ţi putea dovedi cât vă voi da eu, că, de nu-ţi fi mâncători şi băutori buni, v-aţi găsit beleaua cu mine, nu vă pară lucru de şagă!

Scanned with OKEN Scanner

– De ne-ar da Dumnezeu tot atâta supărare, luminarea-voastră, zise atunci Flămânzilă, ţinându-se cu mâinile de pântece.

– Şi înălţimei-voastre gând bun şi mână slobodă, ca să ne daţi cât se poate mai multă mâncare şi băuturică, zise Setilă, căruia îi lăsa gura apă, că din mâncare şi băutură las' dacă ne-a întrece cineva; numai la treabă nu ne prea punem cu toţi nebunii.

Împăratul tăcea la toate acestea, îi asculta cu dezgust şi numai înghiţea cu noduri. Dar în gândul său: „Bine, bine! cercaţi voi marea cu degetul, dar ia să vedem cum i-ţi da de fund? Vă vor ieşi ele toate aceste pe nas". După aceea îi lasă şi se duce în casă.

(Ion Creangă – ***Povestea lui Harap-Alb***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Explică folosirea semnelor ortografice cratima şi apostroful în câte o situaţie selectată din textul dat.

2. (4p.) Transcrie două perechi de sinonime din text.

3. (4p.) Alcătuieşte două enunţuri cu câte o locuţiune/ o expresie conţinând cuvântul *inimă*.

4. (4p.) Construieşte câte un enunţ în care să plasezi o locuţiune pronominală, respectiv, o locuţiune verbală selectate din text.

5. (4p.) Precizează câte două valori morfologice din text ale cuvintelor *de* şi *i*.

6. (4p.) Transcrie propoziţiile în care: **a.** o locuţiune pronominală de politeţe se află în cazul vocativ, respectiv, în dativ; **b.** pronumele reflexiv se află în cazul acuzativ, respectiv, în dativ.

7. (4p.) Indică funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *de foame ce-mi e*.

8. (4p.) Transcrie, din primul enunţ, o propoziţie subordonată circumstanţială condiţională, respectiv, o propoziţie subordonată circumstanţială cauzală.

9. (4p.) Precizează raporturile sintactice dintre propoziţiile identificate în enunţul următor: *cercaţi voi marea cu degetul, dar ia să vedem cum i-ţi da de fund?*

B. Înţelegerea textului literar **(6p.)**

10. (2p.) Precizează personajele care participă la dialog.

11. (2p.) Menţionează subiectul discuţiei din fragmentul dat.

12. (2p.) Explică semnificaţia expresiei: *cercaţi voi marea cu degetul*.

C. Înţelegerea textului nonliterar **(6p.)**

e-mandat

Banii se duc repede. Spune-ne unde.

Noul sistem de mandate electronice asigură transferul rapid al banilor tăi pe întreg teritoriul ţării. Indiferent de destinaţie, e-mandat îţi oferă o cale mai scurtă.

POŞTA ROMÂNĂ mai presus de aşteptări.

13. (2p.) Menţionează două părţi de vorbire diferite care exprimă scopul persuasiv al textului/ relaţia emiţător-receptor.

14. (2p.) Indică două informaţii pe care le consideri utile pentru un eventual client şi care lipsesc din cuprinsul textului publicitar.

15. (2p.) Exprimă-ţi opinia despre avantajul utilizării noului sistem, *e-mandat*.

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Marin/ Marina Şerbănescu şi eşti elev(ă) în clasa a VIII-a, în comuna Malul. **Redactează o scrisoare** de felicitare, de 8-15 rânduri, adresată profesoarei tale, pe care o apreciezi în mod special, Eugenia Vlădoiu, cu ocazia obţinerii gradului didactic I. Data redactării scrisorii este 12.11.2004.

Atenţie! – în realizarea scrisorii, trebuie:

- să foloseşti formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere;

Scanned with OKEN Scanner

- să ai un conținut și un stil adecvate situației imaginate;
- să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

III. (32p.) Scrie, în 6-14 rânduri, rezumatul textului reprodus mai sus.

Atenție! – în redactarea rezumatului, vei avea în vedere:

- identificarea secvențelor reprezentative și a personajelor participante;
- prezentarea conținutului secvențelor reprezentative, pe baza planului simplu de idei;
- transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă;
- respectarea convențiilor de redactare a rezumatului.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată), iar **16p.** pentru redactare (respectarea convențiilor tipului de text: 2p.; coerența textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

TESTUL 5

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Odată, Nastratin se duse la o petrecere oferită de un prieten, însă îmbrăcat în haine simple, de om sărac, cum era. Gazda îl dădu afară temându-se să nu se facă de râs în fața lumii, pentru că avea un prieten așa de sărac. Nastratin se întoarse acasă, se îmbrăcă cu un costum nou și merse iarăși la petrecerea la care fusese invitat. Cum îl văzu gazda, îl întâmpină cu cinste și îl puse tocmai în fruntea mesei. Îi spuse lui Nastratin cu multă amabilitate:

– Poftim, poftim, bunul meu prieten, servește-te!

Nastratin își înmuie mâneca în mâncare zicând:

– Poftim, poftim, buna mea haină, servește-te!

Gazda, tare curioasă, îl întrebă:

– Bunul meu Nastratin, de ce faci așa?

– Bunul meu prieten, îl lămuri Nastratin, eu poftesc haina să mănânce, căci pe ea se vede treaba că o cinstești cel mai mult.

(* – *Snoave*)**

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *prieten, îmbrăcă, întâmpină, cinstești.*

2. (4p.) Menționează patru termeni din familia lexicală a cuvântului *prieten.*

3. (4p.) Scrie două enunțuri care să ilustrezi polisemia cuvântului *petrecere.*

4. (4p.) Menționează gradul de comparație al următorului adjectiv și adverb: *tare curioasă, cel mai mult.*

5. (4p.) Alcătuiește enunțuri pentru a ilustra alte două valori morfologice decât în text ale structurii *în fața.*

6. (4p.) Alcătuiește câte un enunț în care pronumele posesiv *(al) meu* să aibă următoarele funcții sintactice: atribut pronominal prepozițional, subiect, nume predicativ, complement indirect.

7. (4p.) Indică funcția sintactică a cuvintelor subliniate în enunțul următor: *Bunul meu Nastratin, de ce faci așa?.*

8. (4p.) Transcrie o propoziție simplă.

9. (4p.) Precizează felul propoziției: *Cum îl văzu gazda,* și realizează contragerea acesteia în partea de propoziție corespunzătoare.

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Precizează personajele care participă la dialog.

Scanned with OKEN Scanner

11. (2p.) Găseşte un titlu potrivit pentru textul dat.

12. (2p.) Transcrie două structuri/ fragmente care corespund unor procedee de caracterizare directă a personajului Nastratin, precizându-le.

13. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul dat este epic.

14. (4p.) Exprimă-ţi opinia despre semnificaţia gestului pe care îl face Nastratin în fragmentul:

Nastratin îşi înmuie mâneca în mâncare zicând:
– Poftim, poftim, buna mea haină, serveşte-te!

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Marin/ Marina Andreiaş, eşti elev(ă) în clasa a VIII-a în comuna Florica şi te afli în tabăra de matematică de la Vlădeşti, ca membru al lotului olimpic. **Redactează o telegramă**, de maximum 12 cuvinte, adresată părinţilor tăi pentru a-i informa că ai obţinut locul al doilea la concursul pe echipe şi faptul că soseşti din tabără, cu acceleratul în gara Ciulniţa, din apropierea comunei tale, în data de 12.07.2006., la ora 10.28.

Atenţie! – în realizarea telegramei, trebuie:
- să respecţi convenţiile specifice acestui tip de compunere;
- să ai un conţinut adecvat cerinţei;
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie.

III. (32p.) Scrie, în 6-14 rânduri, rezumatul textului reprodus mai sus.

Atenţie! – în redactarea rezumatului, vei avea în vedere:
- identificarea secvenţelor reprezentative şi a personajelor participante;
- prezentarea conţinutului secvenţelor reprezentative, pe baza planului simplu de idei;
- transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă;
- respectarea convenţiilor de redactare a rezumatului.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conţinut (câte 4p. pentru fiecare cerinţă rezolvată), iar **16p.** pentru redactare (respectarea convenţiilor tipului de text: 2p.; coerenţa textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

TESTUL 6

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

E mare, negru ca întunericul; numai vârfurile labelor sunt albe, ca şi când lumina zilei i le-ar fi pătat într-adins. Din capul cu fruntea puternică, mare, ochii verzi înfloresc noaptea ca două scântei. E cel mai frumos motan al târgului. Dar de frumuseţea lui nu-şi dă seama; în ceasurile de veghere, când i se pare că-şi zăreşte chipul în talerul lunii şi-şi vede înfăţişarea bărbătească, simte un fior ce-i străbate prin spate şi-l ondulează, de mândrie, până-n vârful cozii. Trăieşte singur. Ziua stă ascuns cum poate şi unde poate. Ziua doarme; numai când soseşte ceasul prânzului, care vine singur în labă, se trezeşte morocănos.

(Emil Gârleanu – ***Filozoful***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Transcrie semivocalele din cuvintele *zilei* şi *două*.

2. (4p.) Menţionează două sinonime ale cuvântului *morocănos*, din text.

3. (4p.) Transcrie din text două cuvinte derivate cu prefix.

4. (4p.) Precizează gradul de comparaţie, din text, al adjectivului *frumos*.

5. (4p.) Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate: *şi-şi vede înfăţişarea*.

6. (4p.) Transcrie din text câte un atribut substantival în cazul genitiv, respectiv, în acuzativ.

Scanned with OKEN Scanner

7. (4p.) Menționează funcția sintactică din text a pronumelui relativ *ce* (*ce-i străbate prin spate*).

8. (4p.) Scrie o frază în care să existe și o propoziție subordonată subiectivă, având ca regent un adverb predicativ.

9. (4p.) Numește raportul sintactic existent între propozițiile subordonate din fraza:*Ziua stă ascuns cum poate și unde poate.*

B. Înțelegerea textului literar (12p.)

10. (2p.) Transcrie, din text, o propoziție în care este numit/ identificat personajul descris.

11. (2p.) Selectează, din text, o structură care conține o personificare.

12. (2p.) Explică, într-un enunț, efectul cromatic folosit în descriere (negru ca întunericul, vârfurile labelor sunt albe, ochii verzi).

13. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere/ un portret.

14. (4p.) Comentează rolul din context al sintagmei talerul lunii.

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Claudiu/ Claudia Ionescu, locuiești în orașul Ploiești, iar bunicii tăi locuiesc în Călărași. **Redactează**, pe o pagină distinctă, **o scrisoare** adresată acestora, în care îți anunți sosirea, în vacanța de primăvară. Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerință! Data redactării scrisorii este 26.03.2006.

Atenție! – în realizarea scrisorii, trebuie:

- să ai formulele de introducere și încheiere potrivite relației cu destinatarul, precum și celelalte convenții ale acestui tip de compunere: data, locul, semnătura (3p.);
- să folosești un conținut și un stil adecvat situației imaginate (4p.);
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație (3p.).

III. (32p.) Motivează, într-o compunere de 1-2 pagini, că o operă literară studiată de tine este o doină (creație populară).

Atenție! – în realizarea compunerii tale, vei avea în vedere:

- precizarea a două caracteristici ale doinei, ca specie literară;
- exemplificarea acestor caracteristici cu elemente din opera literară pentru care ai optat;
- comentarea a două imagini artistice din doina aleasă;
- susținerea unui punct de vedere/ a unei opinii personale despre semnificațiile textului.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (unitatea compoziției 1p.; coerența textului 3p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului 3p.; ortografia 4p.; punctuația 3p.; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.).

TESTUL 7

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

S-a iscat un vârtej ca din senin. S-a înșurubat în pământ, apoi a pornit-o, tehui, peste câmp, curți și livezi, luând cu el tot ce găsea mai ușor în cale. Și dacă de pe jos fura flori, pene și hârtii, de pe o ramură luă un cărăbuș, un cărăbuș mititel, castaniu, cu aripile fragede, cu ochișorii ca două neghinițe. Cărăbuș de primăvară. Când l-a luat vârtejul pe sus, și-a strâns și el picioruşele și a văzut că poate zbura fără să dea din aripi.

Vârtejul și-a făcut gustul, și-n mijlocul unui drum de țară, lângă o curte, s-a înțepenit o clipă ca un sfredel, apoi, privi împrejur: un drum prăfuit. Și din capătul drumului, țanțoș, cu piptul în platoșă, cu pintenii arcuiți, venea un cocoș. „Ia! Scap de unul și dau de altul, își zise cărăbușul; ăsta mă-nghite!". Cocoșul s-a apropiat, s-a uitat cu un ochi la cărăbuș și a trecut mândru înainte. „Am scăpat!" gândi cu bucurie cărăbușul, și se întoarse să privească după cucoș. Atunci în-

Scanned with OKEN Scanner

cremeni de spaimă. Din celălalt capăt al drumului sosea un curcan. Cărăbuşul se făcu mai mic decât era, ţinându-şi sufletul: „Acum chiar c-am păţit-o!". când ajunse curcanul în dreptul cocoşului, se înroti, îşi înroşi mărgelele şi îşi dădu capul pe spate; iar cocoşul scoase pieptul şi mai în afară, se înălţă în picioare şi forfecă aripile de câteva ori în pământ: îşi dădeau bineţe. Cocoşul s-a dus, curcanul se feri parcă să nu calce cărăbuşul când îl ajunse, şi acesta, bietul, răsuflă: „Bine c-am avut noroc!". Dar deodată, de pe un gard, sări, mare, cu coada rotundă cât soarele la răsărit, un păun. Pasărea se legănă o clipă, apoi îşi strânse coada şi zbură în drum. „De ăsta nu mai scap!" crezu cărăbuşul. Păunul s-a apropiat, l-a răsturnat cu ciocul pe spate, apoi iar l-a întors cum îl găsise şi, lăsându-l, îşi văzu de drum. Cărăbuşului nu-i venea să-şi creadă ochilor că mai e în viaţă. Dar uite. Colo e drumul, sub el hârtia, pe dreapta gardul, – trăieşte. Ia să zboare acuma, cât putea mai repede, de-acolo, pe vreo creangă de copac. Să-şi încerce aripile. Şi le desfăcu. În clipa aceea un pui de sturz, mai mărişor ceva decât o nucă, zbură spre el. „Ei! De aşa păsări mici, mai de seama mea, mi-i drag şi mie", gândi cărăbuşul, pregătindu-se să dea sturzului „ziua-bună". Dar sturzul se lăsă lângă bucăţica de hârtie, deschise pliscul, apucă, cu lăcomie, cărăbuşul şi: hap! hap! mai să se înece, îl înghiţi.

Săracul cărăbuş!

De pe gard, o vrabie, care văzuse multe în viaţa ei, îşi aşezase puişorii la rând, să privească, de cum zărise cărăbuţul jos. Şi acum îşi lua zborul într-alt loc, strigându-şi după dânsa odraslele care duceau în minte o învăţătură mai mult.

(Emil Gârleanu – ***Săracuţul!...***)

Redactează, pe baza textului subliniat de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Transcrie din text două cuvinte conţinând diftongi şi două cuvinte conţinând vocale în hiat.

2. (4p.) Motivează ortografierea următoarelor cuvinte: *puişorii, mi-i.*

3. (4p.) Menţionează câte un sinonim potrivit pentru cuvintele din text: *aşa, săracul.*

4. (4p.) Transcrie din text două pronume în cazul nominativ.

5. (4p.) Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate: *Şi acum îşi lua zborul într-alt loc.*

6. (4p.) Menţionează funcţia sintactică a cuvintelor: *aceea, (decât o) nucă, sturzului, ei.*

7. (4p.) Alcătuieşte două enunţuri în care substantivul *vrabie* să aibă funcţia sintactică de nume predicativ în cazul genitiv, respectiv în cazul acuzativ.

8. (4p.) Transcrie din text o propoziţie subordonată completivă indirectă şi o propoziţie subordonată atributivă.

9. (4p.) Contrage propoziţia subordonată completivă de scop să privească în parte de propoziţie corespunzătoare ca sens, precizând două dintre modificările care apar prin această transformare.

B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Transcrie fragmentul care ilustrează cel mai bine intervenţia afectivă a naratorului.

11. (2p.) Numeşte două moduri de expunere folosite în textul dat.

12. (2p.) Menţionează două trăsături care să justifice faptul că textul aparţine unei epice.

13. (2p.) Comentează pe scurt comportamentul personajului vrabia din finalul fragmentului citat.

14. (4p.) Motivează, prin raportare la conţinut, semnificaţia titlului ***Săracuţul!...***

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Mihai/ Mihaela Miron, locuieşti în oraşul Huşi, iar sora ta, Irina, este studentă la Academia de Studii Economice, din Bucureşti. **Redactează**, pe o pagină distinctă, **o scrisoare** adresată acesteia, în care îi prezinţi o întâmplare

Scanned with OKEN Scanner

la care ai fost martor/ martoră la şcoală, punând accentul pe semnificaţia acesteia în viaţa ta de elev/ elevă. Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării scrisorii este 18.05.2006.

Atenţie! – în realizarea scrisorii, trebuie:

- să ai formulele de introducere şi încheiere potrivite relaţiei cu destinatarul, precum şi celelalte convenţii ale acestui tip de compunere: data, locul, semnătura (3p.);
- să foloseşti un conţinut şi un stil adecvat situaţiei imaginate (4p.);
- să respecţi normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie (3p.).

III. (32p.) Redactează o compunere de cel puţin 25 de rânduri scrise, în care să caracterizezi personajul principal din opera literară ***Sărăcuţul!...*** de Emil Gârleanu.

Atenţie! – în realizarea compunerii tale, vei avea în vedere:

- precizarea, însoţită de exemple, a patru mijloace/ procedee de caracterizare, existente în textul citat;
- selectarea trăsăturilor fizice şi morale, prezentate direct de către narator;
- ilustrarea altor două trăsături morale, desprinse din întâmplări/ din situaţii semnificative;
- relevarea a patru mijloace artistice folosite de narator în portretizare (la alegere: figuri de stil, procedee artistice, moduri de expunere, expresivitatea unor cuvinte sau a unor structuri gramaticale).

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conţinut (câte 4p. pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16p.** pentru redactare (unitatea compoziţiei 1p.; coerenţa textului 3p.; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului 3p.; ortografia 4p.; punctuaţia 3p.; aşezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.).

TESTUL 8

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Cu-o singură sforţare-ncordând vânjosu-i umăr
– Un uriaş urcându-şi poverile ce-l strâng –
Pletosul deal din vale sui cu vii şi crâng,
Ca să-şi revadă ţara cu sate fără număr,

Cu casele, mioare, şi turlele, păstori,
Ce-au coborât pe verdea câmpie argeşeană,
Cu drumul ce-nsoţeşte înceata caravană
De sălcii plângătoare şi plopi pribegitori.*

Ţinutul unde seara din lunci şi din zăvoaie,
Ca şi argintul sprinten, viu apele sclipesc,
Şi unde clarul cântec de clopot creştinesc
Apropie colina de-a cerului văpaie.

O, vârf de deal! O, capăt liniştitor de drum!
Opresc aicea pasul şi îmi dezleg privirea,
Când prin amurg se-nalţă, visând nemărginirea,
Din fiecare casă un crin înalt de fum.

(Ion Pillat – ***Vârful dealului***)

* *pribegitori* = rătăcitor, hoinar

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

Scanned with OKEN Scanner

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Subliniază silaba accentuată din cuvintele: *pletosul, caravană, unde, creştinesc.*

2. (4p.) Transcrie patru termeni care aparţin vocabularului fundamental.

3. (4p.) Scrie patru termeni aparţinând familiei cuvântului *drum.*

4. (4p.) Transcrie câte un substantiv în cazul nominativ şi unul în cazul acuzativ şi câte un adjectiv în cazul nominativ şi unul în cazul acuzativ.

5. (4p.) Precizează căror conjugări le aparţin verbele ultima strofă.

6. (4p.) Stabileşte funcţia sintactică a pronumelor *-i* şi *ce*, din prima strofă.

7. (4p.) Alcătuieşte două enunţuri în care să integrezi cuvântul *sprinten* cu funcţia sintactică de nume predicativ, respectiv, de atribut.

8. (4p.) Transcrie subordonata/ subordonatele circumstanţial(e) din primele două strofe, precizând şi felul.

9. (4p.) Transformă funcţia sintactică a cuvântul subliniat în propoziţie subordonată corespunzătoare şi precizează rezultatul obţinut: *Când prin amurg se-nalţă, visând nemărginirea...*

B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Numeşte două trăsături caracteristice ale genului liric, prezente în text.

11. (2p.) Precizează felul rimei şi măsura primei strofe.

12. (2p.) Selectează, din text, două cuvinte care pot completa următorul câmp lexical: *deal, vale.*

13. (2p.) Transcrie o inversiune şi o comparaţie.

14. (4p.) Motivează-ţi opţiunea, în 5-8 rânduri, pentru una dintre afirmaţiile: **a.** poezia conţine descrierea unui peisaj în amurg; **b.** descrierea naturii are rolul de a sugera starea sufletească a poetului.

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Emil/ Emilia Stanciu şi ai expediat bunicului tău cu ocazia zilei de naştere, următoarea telegramă de felicitare:

Mulţi ani sănătoşi, bunicule! Revin scrisoare, curând. Emil/ Emilia

Redactează, în 15-20 de rânduri, pe o pagină distinctă, **scrisoarea** promisă bunicului. Data redactării este 27.11.2004

Atenţie! – în realizarea scrisorii, trebuie:

- să foloseşti formulele şi celelalte convenţii specifice acestui tip de compunere; (4p.)
- să ai un conţinut şi un stil adecvate situaţiei imaginate; (4p.)
- să respecţi normele de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie. (2p.)

III. (32p.) Scrie o compunere de una-două pagini, în care să argumentezi apartenenţa la specia pastel a poeziei *Vârful dealului* de Ion Pillat.

Atenţie! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:

- numirea a patru dintre caracteristicile acestei specii;
- prezentarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din text;
- relevarea modului prin care se face simţită prezenţa eului liric în poezie;
- explicarea rolului mijloacelor artistice în conturarea atmosferei.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conţinut (câte 4p. pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16p.** pentru redactare (unitatea compoziţiei 1p.; coerenţa textului 3p.; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului 3p.; ortografia 4p.; punctuaţia 3p.; aşezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.). În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să aibă cel puţin o pagină sau echivalentul a 25-30 de rânduri scrise.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 9

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Foaie verde foi de tei,
Puică, ochişorii tăi,
M-aş băga slugă la ei.
Da' simbrie nu ţi-aş lua,*
De la mine ţi-aş mai da.
Ochii tăi cuţite n-au,
Mă mir junghiuri cu ce-mi dau!
Ochii tăi arme nu poartă,
Mă mir cu ce mă săgeată.
*Şi-altă foaie trei smicele**,*
Puică, sprâncenele tele,
M-aş băga slugă la ele,
Nu pe-o lună, pe trei ani,
Să fac voia la duşmani.

(*** – ***Doină***)

* *simbrie* = plată în bani care se dă unei persoane angajate, salariu, leafă
** *smicele* = mlădiţe, rămurele

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română (36p.)

1. (4p.) Motivează prezenţa apostrofului în versul: *Da' simbrie nu ţi-aş lua.*

2. (4p.) Transcrie patru termeni care aparţin masei vocabularului.

3. (4p.) Transcrie două substantive din care, prin derivare cu prefixe, se pot produce cuvinte noi.

4. (4p.) Indică infinitivul formei verbale *aş lua*, modul, timpul şi diateza.

5. (4p.) Scrie un enunţ în care cuvântul *da* (*ţi-aş mai da*) să aibă altă valoare morfologică şi numeşte această valoare.

6. (4p.) Numeşte felul subiectelor din ultimele două propoziţii ale textului.

7. (4p.) Selectează şi numeşte părţile secundare de propoziţie: *Ochii tăi arme nu poartă.*

8. (4p.) Transcrie ultima propoziţie subordonată a textului şi precizează-i felul.

9. (4p.) Integrează într-un enunţ propoziţia *Ochii tăi cuţite n-au*, astfel încât aceasta să devină subordonată concesivă.

B. Înţelegerea textului literar (12p.)

10. (2p.) Identifică măsura şi felul rimei versurilor.

11. (2p.) Stabileşte tipul doinei, ţinând seamă de sentimentul dominant prezent în cuprinsul textului.

12. (2p.) Indică modalitatea cea mai potrivită de „zicere" a doinei.

13. (2p.) Transcrie cuvântul/ cuvintele cheie al(e) textului.

14. (4p.) Precizează, în 4-6 rânduri, ideea ultimului vers.

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Emil/ Emilia Stanciu, eşti elev(ă) în clasa a VIII-a D, a Şcolii Generale Nr. 2, locuieşti în Târgu-Mureş, Strada Apusului 12 bis şi vrei să te înscrii în cercul de teatru al şcolii. **Redactează**, în acest scop, **o cerere** adresată profesorului Mihai Oprea, îndrumătorul cercului. Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării cererii este 20.11.2004.

Scanned with OKEN Scanner

Atenție! – în realizarea cererii, trebuie:
- să respecți convențiile acestui tip de compunere (4p.);
- să expui clar și concis conținutul solicitării (4p.);
- să respecți normele de ortografie, de punctuație și de exprimare corectă (2p.).

III. (32p.) Scrie o compunere de una-două pagini, în care să argumentezi apartenența la specie a ***Doinei*** reproduse mai sus.

Atenție! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:
- numirea a patru dintre caracteristicile acestei specii;
- prezentarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din text;
- relevarea modului prin care se face simțită prezența eului liric în poezie;
- explicarea rolului mijloacelor artistice în conturarea atmosferei.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (unitatea compoziției 1p.; coerența textului 3p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului 3p.; ortografia 4p.; punctuația 3p.; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.). În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să aibă cel puțin o pagină sau echivalentul a 25-30 de rânduri scrise.

TESTUL 10

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Foaie verde mușețel,
Mi-a trimis badea inel,
Să-mi astâmpăr dorul cu el.
Să-mi trimită și zece,
De dorul lui tot nu-mi trece.
Eu-n pădure duce-m-aș,
Frunză verde rupe-mi-aș,
Slove negre scriere-aș,*
La badea trimite-o-aș,
Ca să vadă
Și să creadă
Că slova cum îi de neagră,
Așa mi-i inima-ntreagă;
Și slova cum îi de scrisă,
Așa mi-e inima-nchisă.

(*** – ***Doină***)

* *slove* = litere

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Transpune cuvintele din care este alcătuită prima frază în forma din dicționar și ordonează-le alfabetic.

2. (4p.) Transcrie un cuvânt care conțin vocale în hiat și unul care conține un diftong, din lista următoare: *foaie, badea, scriere-aș, neagră, vadă, așa.*

3. (4p.) Scrie patru expresii/ locuțiuni care să aibă în componență cuvântul *inimă.*

4. (4p.) Transcrie câte un verb de conjugarea I, respectiv, a II-a, a III-a și a IV-a.

Scanned with OKEN Scanner

5. (4p.) Selectează un adjectiv variabil cu o terminație și unul variabil cu două terminații.

6. (4p.) Stabilește funcția sintactică a substantivelor *inel*, *-n pădure*, *slove*, *inima*.

7. (4p.) Scrie o propoziție în care cuvintele *slovă*, *dor*, *a scrie*, *badea* să aibă, în ordine, funcții sintactice de subiect, atribut substantival prepozițional, predicat verbal și complement de agent.

8. (4p.) Transcrie fiecare propoziție din fraza următoare și precizează-i felul: *Să-mi trimită și zece, de dorul lui tot nu-mi trece.*

9. (4p.) Integrează cu o altă valoare decât în text propoziția subordonată *Să-mi astâmpăr dorul cu el*, și precizează felul propoziții obținute.

B. Înțelegerea textului literar **(6p.)**

10. (2p.) Stabilește tipul doinei, ținând seamă de sentimentul dominant prezent în cuprinsul textului.

11. (2p.) Transcrie o structură care conține o comparație.

12. (2p.) Transcrie cuvântul/ cuvintele cheie al(e) textului.

C. Înțelegerea textului nonliterar **(6p.)**

Ți-ai făcut deja rucsacul pentru excursie? Verifică totuși dacă ai pus și: aspirină, paracetamol, biseptol și picături bixtonim pentru nas – curentul, variațiile de temperatură, aerul condiționat fixat pe temperaturi prea scăzute, toate acestea pot duce la răceli; un spray nazal pe bază de apă de mare – praful poate afecta căile respiratorii și e important să ai la îndemână un decongestionant nazal; plasturi sterili de mărimi diverse care pot fi utilizați pentru orice fel de rană, dar și pentru înțepăturile insectelor; o cremă sau un gel împotriva mâncărimilor datorate înțepăturilor de insecte; tablete de saprosan – este vremea legumelor și a fructelor, iar consumul în exces poate dăuna stomacului tău.

13. (2p.) Indică scopul pentru care a fost scris acest text.

14. (2p.) Numește produsele potrivite pentru atenuarea neplăcerilor datorate înțepăturilor insectelor.

15. (2p.) Din cauza curentului, ai căpătat guturai; ce medicament, dintre cele pe care ar trebui să le ai în rucsac, este potrivit pentru decongestionarea căilor nazale?

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Emil/ Emilia Enescu, ești elev(ă) în clasa a VIII-a D, a Școlii Numărul 2 din Brașov, locuiești pe Strada Mare, nr. 44, et. 1, ap. 4 și participi, împreună cu patru dintre colegii tăi de clasă (Elena Vasilescu, Aurora Popescu, Petru Ștefan și Cezar Stoica), la o campanie de culegere a folclorului în satele din zona orașului Sibiu. Pentru a obține o reducere la transportul cu trenul, ai nevoie de o adeverință din care să rezulte că sunteți cu toții elevi. **Adresează o cerere** directorului școlii, prin care soliciți eliberarea unei adeverințe care să confirme acest fapt. Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerință! Data redactării cererii este 20.04.2006.

Atenție! – în realizarea scrisorii, trebuie:

- să respecți convențiile acestui tip de compunere (4p.);
- să expui clar și concis conținutul solicitării (4p.);
- să respecți normele de ortografie, de punctuație și de exprimare corectă (2p.).

III. (32p.) Scrie o compunere de una – două pagini, în care să faci comentariul literar al ***Doinei*** reproduse mai sus.

Atenție! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:

- încadrarea, cu ajutorul argumentelor, a textului în genul și specia potrivite;
- relevarea modului în care se face simțită prezența eului liric în poezie;
- prezentarea mijloacelor artistice folosite de creatorul popular și a relației acestora cu textul;
- exprimarea unui punct de vedere personal, referitor la semnificația textului.

Scanned with OKEN Scanner

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (unitatea compoziției 1p.; coerența textului 3p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului 3p.; ortografia 4p.; punctuația 3p.; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.). În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să aibă cel puțin o pagină sau echivalentul a 25-30 de rânduri scrise.

TESTUL 11

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Într-o zi prin asfințit,
Șoaricele a-ndrăznit
Să se creadă în putere
A prăda stupul de miere

El intrase pe furiș
Strecurat prin urdiniș.*
Se gândea că o albină-i
Slabă, mică și puțină,
*Pe când el, hoț și borfaș**,*
Lângă ea-i un uriaș.

Roiul cum de l-a zărit
C-a intrat, l-a copleșit.
Socoteală să-i mai ceară ?
Nu! L-au îmbrăcat cu ceară,
De la bot până la coadă,
Tăbărâte mii, grămadă,
Și l-au strâns cu meșteșug,
Încuiat ca-ntr-un coșciug.

Nu ajunge, vream să zic,
*Să fii mare*** cu cel mic,*
Că puterea se adună
Din toți micii împreună.

(Tudor Arghezi – ***Tâlharul pedepsit*** în ***Fabule***, antologie)

* *urdiniș* = deschizătură într-un stup, pe unde ies și intră albinele
** *borfaș* = hoț mărunt
*** *să fii mare* = aici cu sensul de *puternic*

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**
1. (4p.) Extrage din text patru cuvinte care conțin diftongi.
2. (4p.) Identifică un omonim și precizează cele două sensuri ale acestuia prezente în text.
3. (4p.) Scrie câte două sinonime pentru fiecare dintre locuțiunile *în putere* și *pe furiș*.
4. (4p.) Precizează valoarea morfologică a locuțiunilor *în putere* și *pe furiș*.
5. (4p.) Analizează morfologic cuvântul „i" din contextul *Se gândea că o albină-i / Slabă, mică și puțină,* precizând cel puțin patru categorii gramaticale.

Scanned with OKEN Scanner

6. (4p.) Extrage predicatul următoarei propoziții, precizând felul acestuia: *Să fii mare cu cel mic.*

7. (4p.) Identifică și transcrie patru complemente din strofa întâi a textului.

8. (4p.) Extrage din text o propoziție subiectivă, precizând totodată care este cuvântul regent.

9. (4p.) Construiește o propoziție completivă directă introdusă prin construcția *cum de.*

B. Înțelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Menționează două argumente care să ilustreze apartenența textului de mai sus la genul epic.

11. (2p.) Precizează cuvintele/ grupurile de cuvinte care fixează momentul/ timpul acțiunii.

12. (2p.) Recitește strofa a doua și extrage din text câte două caracteristici/ însușiri ale soarecelui, respectiv ale albinei

13. (2p.) Explică semnificația enunțului: *L-au îmbrăcat în ceară.*

14. (4p.) Exprimă-ți opinia, în circa 5 rânduri, în legătură cu semnificația ultimelor două versuri ale poeziei.

II. (10p.) Se dă următorul text:

Prin Bărăgan, înțelegem unitatea estică a Câmpiei române.

Bărăganul se întinde între valea Dunării, în sud și în est, valea Buzăului și regiunea subcarpatică, în nord, și valea Mostiștei în vest.

Geologic, Bărăganul reprezintă o regiune netedă, acoperită de loess, rocă elastică, neconsolidată, de origine eoliană, lipsită de stratificație, de culoare galben-cenușie până la galben-roșcat, format mai ales din praf silicos și argilos. Această formațiune geologică – Bărăganul – este presărată cu numeroase crovuri, mici depresiuni circulare și alungite, dezvoltate pe loess prin tasare, ca urmare a proceselor de sufoziune (spălare și transportare a particolelor fine din rocile afânate sub acțiunea circulației apelor subterane), cu dune, în zona Ialomiței și cu câteva lacuri sărate (de origine clastocarstice, apărute în crovuri cu stratificații saline).*

* *dune* = îngrămădire de nisip sub formă de coame paralele, datorate acțiunii vînturilor.

Transformă textul de mai sus – o descriere științifică, într-o descriere literară de 5-10 rânduri, având în vedere:

- selecția elementelor obiective ale realității prezente în text cu privire la Bărăgan;
- surprinderea câtorva atribute particulare ale peisajului descris prin folosirea unui limbaj figurat (epitete, comparații etc);
- exprimarea unei anume atitudini/ impresii/ unui sentiment al celui care realizează descrierea;
- surprinderea relației natură-ființa umană;
- adecvare stilistică.

III. (32p.) Redactează o compunere de 1-2 pagini, în care să argumentezi apartenența poeziei ***Tâlharul pedepsit*** la specia fabulă, aparținând genului epic.

Atenție! In redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- apartenența textului la un anume gen literar/ exprimarea scriitorului în operă;
- identificarea a patru caracteristici ale speciei literare căreia îi aparține textul (cu referire la: modurile de expunere folosite, prezența/ absența personajelor/ a conflictelor; specificul începutului/ finalului operei, mijloace artistice folosite etc.);
- ilustrarea caracteristicilor speciei cu exemple/ argumente din textul dat;
- evidențierea specificului compoziției/mijloacelor artistice folosite în text.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (unitatea compoziției 1p.; coerența textului 3p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului 3p.; ortografia 4p.; punctuația 3p.; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.).

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 12

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textele de mai jos:

Toate se pierd averi şi bucurie
Nu se alege umbra unui vis
Numai ce-nduri şi nimenea nu ştie
S-adaugă cântând în paradis

Rana de taină ce sângeră-n tăcere
Să nu te-nduri să ceri să ţi se ia
Jugul cel greu purtat cu mângâiere
Peste grumaz din tinereţea ta

Şi socoteşti ca binecuvântare
În gingăşia ăstui vas de lut
Să poţi trăi la chip şi-asemănare
Din lacrima în care-ai apărut

(Ioan Alexandru, ***Imn***,
volumul ***Pământ transfigurat***)

Redactează, pe baza textului mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe următoarele cuvinte: *averi, bucurie, binecuvântare, mângâiere.*

2. (4p.) Extrage din text două cuvinte compuse.

3. (4p.) Scrie câte un sinonim pentru fiecare dintre următoarele cuvinte: *averi, paradis, socoteşti, lut.*

4. (4p.) Precizează valoarea morfologică a următoarelor cuvinte: *numai, cântând, în tăcere, ai apărut.*

5. (4p.) Extrage din text patru pronume şi precizează felul acestora.

6. (4p.) Precizează funcţiile sintactice ale pronumelor relative: *ce* (a doua strofă) şi (în) *care* (ultima strofă).

7. (4p.) Identifică tipul de atribute realizate de cuvintele: *ta, cel greu.*

8. (4p.) Extrage din text propoziţiile atributive.

9. (4p.) Transformă urmtoarele două cuvinte/ construcţii în propoziţii subordonate corespunzătoare: *cel greu, trăi.*

B. Înţelegerea textului literar **(6p.)**

10. (2p.) Explică în două-trei enunţuri semnificaţia primului vers al poeziei, eventual împrejurările în care: *Toate se pierd averi şi bucurie.*

11. (2p.) Extrage din text două imagini care vorbesc despre ideea de suferinţă.

12. (2p.) Poezia de mai sus poate fi considerată un imn, după cum subliniază însuşi titlul. Care este sentimentul elogiat în acest text?

C. Înţelegerea textului nonliterar **(6p.)**

Cuvântul „imn" provine din gr. Hymnos, „cântec de biruinţă" şi desemnează o specie solemnă a genului liric, consacrată în general unui eveniment sau unei personalităţi ieşite din comun. La origine imnul era o invocaţie mistică adresată unei divinităţi (...) În literatura modernă, imnul capătă sensul unei meditaţii solemne, în care invocaţia iniţială este numai un pretext. (...) Ca formă de trăire a unei stări de bucurie, de exaltare, imnul cunoaşte o bogată tradiţie în poezia românească, de la Iancu Văcărescu până la cei mai tineri poeţi actuali.

(***Dicţionar de termeni literari***)

13. (2p.) Precizează ce înseamna la origine imnul.

14. (2p.) Cui îi este inchinată, de regulă, această specie a genului liric?

15. (2p.) În ce constă schimbarea pe care imnul a înregistrat-o în literatura modernă?

Scanned with OKEN Scanner

II. (10p.) Se dă următorul text:

...Dar cu zorile, atunci când roua stă încă aninată pe firele de iarbă, ea (căruța –n.n.) s-a pornit de la conacul de noapte, de la coliba unchiașului mărunt, căruia îi duce acum dorul Bărăganului întreg și tocmai când soarele e deasupra amiazului, ea sosește la locul de întâlnire al vânătorilor. Mai adesea acest loc e o cruce de piatră, strâmbată din piua ei, sau un puț cu furcă, adică o groapă adâncă de unde se scoate apă cu burduful. Trebuie să fii la Paicu, în gura Bărăganului, sau la Cornățele, în miezul lui, ca să găsești câte o mică dumbravă de vechi tufani, sub care se adăpostesc turmele de oi la poale, iar mii și mii de ciori printre crăcile copacilor. In orice alt loc al Bărăganului, vânătorul nu află alt adăpost spre a îmbuca sau a adormi ziua, decât umbra căruței sale..

(Al. Odobescu – ***Pseudokinegheticos***)

Transformă textul de mai sus, care este un fragment de descriere literară a Bărăganului, într-un text științific.

Atenție! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:

- integrarea în textul tău a acelor elemente ale realității obiective care sunt prezente în descrierea de mai sus;
- folosirea cuvintelor numai cu sensul lor propriu și introducerea unor termeni științifici precum: *flora, faună, precipitații* etc.;
- sublinierea valorii economice a regiunii (loc de vânat);
- respectarea normelor de exprimare, de ortografie și de punctuație.

III. (32p.) Redactează o compunere de una-două pagini în care să argumentezi că textul lui Ioan Alexandru este un imn.

Atenție! – în redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- identificarea surselor lirismului, prin precizarea modului de expunere dominant și a vocii care se exprimă în text;
- precizarea a cel puțin două elemente asupra cărora se oprește poetul în relevarea existenței umane și a mijloacelor artistice prin care acestea sunt evidențiate;
- evidențierea stării/ sentimentului de exaltare caracteristice imnului;
- exprimarea unei impresii pe care ți-a produs-o textul, având în vedere ultima strofă a poeziei.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (unitatea compoziției 1p.; coerența textului 3p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului 3p.; ortografia 4p.; punctuația 3p.; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.).

TESTUL 13

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Carpații arate
Seninele frunți
Și focuri pe orișice
Culme de munți.
Să arză tulpine
Întrege de brazi
Căci astăzi ne vine
Eroul viteaz,
Ne vine Ștefan cel Mare.

Cum oare, o, țară,
Tu n-o să-l cunoști,
Când sună fanfară
Chemarea de oști,
Când buciume sună
În văi și pe plai
Și oastea s-adună
Călare pe cai –
Pe steaguri cu semne de bouri.

(Mihai Eminescu – ***Ștefan cel Mare***)

Scanned with OKEN Scanner

Redactează, pe baza textului mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Scrie forma corectă a cuvintelor: *tulpine, întrege.*

2. (4p.) Notează câte două sinonime contextuale pentru fiecare dintre următoarele cuvinte: *senine, viteaz.*

3. (4p.) Precizează care sunt antonimele adjectivelor *senine* și *viteaz.*

4. (4p.) Indică valoarea morflogică a următoarelor cuvinte din text: *arate, orșice, căci, când.*

5. (4p.) Stabilește cazurile în care se aflăurmătoarele substantive: *frunți, eroul, țară, fanfara.*

6. (4p.) Identifică predicatele din prima strofă a poeziei și precizează felul acestora.

7. (4p.) Precizează funcția sintactică a următoarelor cuvinte: *seninele, (de) brazi, astăzi, ne.*

8. (4p.) Extrage din prima strofă două propoziții subordonate și precizează felul acestora.

9. (4p.) Construiește două contexte în care adverbul relativ *când* să introducă două subordonate, una *atributivă*, iar cealaltă *condițională.*

B. Înțelegerea textului literar **(6p.)**

10. (2p.) Identifică, cu citate din text, personajul/ evenimentul căruia îi este închinată această poezie.

11. (2p.) Selectează din poezie două evenimente ale naturii asociate venirii lui Ștefan cel Mare.

12. (2p.) Exprimă-ți opinia, în trei-patru enunțuri, în legătură cu ideea poetică a recunoașterii lui Stefan de către țară, prezentă în strofa a doua a poeziei.

C. Înțelegerea textului nonliterar **(6p.)**

Lunca Dunării urmărește cursul fluviului de la intrarea sa în Câmpia Română și până în zona Deltei Dunării. Lățimea ei este variabilă, dar poate ajunge la 20-25 de kilometri. Sectorul Luncii Dunării, care mărginește spre sud și spre est Câmpia Română, se caracterizează printr-o modificare importantă față de situația inițială; în trecut, frecvent inundată de Dunăre, cu numeroase lacuri, este în prezent o zonă îndiguită și secată.

(***Manual de geografie***, clasa a VIII-a)

13. (2p.) Care sunt limitele între care se întinde Lunca Dunării?

14. (2p.) Precizează datele din text care informează despre mărimea Luncii Dunării

15. (2p.) Cum arată astăzi Lunca Dunării?

II. (10p.) Transformă următoarea descriere artistică într-o descriere științifică:

Mizilul!...Așezat la poalele Tohanilor, celebrele podgorii, această urbe – o grădină – se răsfață cu multă cochetărie pe o pajiște plană, asupra căreia bate soarele în plin de cum răsare și până apune, iarna și vara. Rar se găsește o panoramă așa de plăcută și atât de luminată. La miazănoapte, trâmba podgoriilor aci aproape, și mai sus, în depărtare, treptele din ce în ce mai azurii ale Carpaților; la miazăzi, câmpia vastă, care se-ntinde, ușor povârnită, până departe-n Dunăre. La spate, cea din urmă treaptă a munților; în față, nețărmurita zare a câmpiei. Se poate zice că Mizilul este poarta Bărăganului. Alături se află Fefeleiul, ilustru pentru vechimea lui istorică, leagănul aristocrației de pe albia Buzăului; se află apoi aici aproape Înoteștii și mai încolo Lipia, amândouă vestite pentru cultura pasionată a rasei cavaline și pentru cursele de cai pe deșelate și pe distanțe de sute de kilometri...

(I.L. Caragiale – ***O zi solemnă***)

Atenție! – în realizarea transformării, vei avea în vedere:

- identificarea elementelor/datelor lumii reale și integrarea lor în descrierea științifică;
- folosirea cuvintelor numai cu sensul lor propriu și introducerea unor termeni științifici privind: punctele cardinale, elemente de flora și faună a localității etc;
- integrarea în text a localităților cu care se învecinează orașul Mizilul.

Scanned with OKEN Scanner

III. (32p.) Redactează o compunere de una-două pagini în care să argumentezi că textul lui Mihai Eminescu este un fragment de imn.

Atenție! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:

- evidențierea structurii textului, a modului de expunere dominant și a vocii care se exprimă în text;
- menționarea a cel puțin patru elemente (două elemente ale naturii, două elemente asupra cărora se oprește poetul pentru a elogia chipul lui Stefan cel Mare), o dată cu identificarea modalităților artistice prin care acestea sunt evidențiate;
- evidențierea stărilor/ sentimentelor de exaltare caracteristice imnului;
- exprimarea unei impresii pe care ți-a produs-o textul având în vedere ultima strofă a poeziei.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (unitatea compoziției 1p.; coerența textului 3p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului 3p.; ortografia 4p.; punctuația 3p.; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.).

TESTUL 14

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

S-a înserat. Ușor se-nalță fumul
De prin ogeaguri către bolta vastă,*
Domol coboară turma de pe coastă,
Umplând cu larma de talange drumul.*

Blând, florile, în liniștea lor castă,*
Își dăruiesc văzduhului parfumul,
Și noaptea-și cerne peste toate scrumul...
Ici-colo numai licăre-o fereastră...

Un clopot plânge-o clipă, și apoi tace...
Luceafărul în alba-i strălucire
Răsare sus...Și-atâta sfântă pace
Domnește-acuma peste-ntreaga fire,
Că sufletul aripele-și desface
Ca să se piardă în nemărginire...

(St.O. Iosif – ***Înserare***, din volumul ***Versuri originale***)

* *ogeaguri* (ogeac, hogeac) = coș, horn
** *talangă* = clopot care se atârnă la gâtul vitelor sau al oilor
*** *cast* = pur, neprihănit

Redactează, pe baza textului mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Subliniază diftongii din patru cuvinte transcrise din text.

2. (4p.) Transcrie din text două cuvinte derivate.

3. (4p.) Scrie pentru fiecare dintre următoarele cuvinte câte un antonim: *coboară*, *desface*, *să se piardă*, *nemărginire*.

4. (4p.) Precizează valoarea morfologică a următoarelor cuvinte: *domol*, *lor*, *(peste) toate*, *ici-acolo*.

5. (4p.) Extrage din text patru pronume și precizează felul acestora.

Scanned with OKEN Scanner

6. (4p.) Scrie, din prima strofă, cuvintele care au funcţia sintactică de subiecte.
7. (4p.) Transcrie din text două adjective propriu-zise aflate la cazul acuzativ.
8. (4p.) Extrage din text patru propoziţii principale.
9. (4p.) Precizează felul ultimei propoziţii din text.
B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**
10. (2p.) Recitește textul şi precizează care este modul de expunere dominant.
11. (2p.) Scrie două elemente care alcătuiesc tabloul înserării, însoţite de câte un determinant.
12. (2p.) Explică în ce constă efectul pe care-l produc imaginile vizuale şi auditive din text.
13. (2p.) Extrage versurile în care este prezentă imaginea Luceafărului.
14. (4p.) Exprimă-ţi, în 3-4 enunţuri, opinia cu privire la semnificaţia ultimelor două versuri ale poeziei.

II. (10p.) Citeşte cu atenţie următorul dialog şi **scrie o continuare** a acestuia alcătuită din 4-5 replici:

Salut, Tudor!
Salut!
Ai venit de mult?
Nu, de vreo zece minute!
Ce-avem prima oră?
Cred că... matematică!
Da ce-i cu tine? Te văd cam...
Am o problemă!
Ce problemă?!...
Păi.....

III. (32p.) Redactează o compunere de una-două pagini în care să motivezi că textul lui St.O. Iosif, intitulat ***Înserare*** este o descriere artistică.

Atenţie! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:

- evidenţierea structurii textului, a modului de expunere dominant.
- evidenţierea a cel puţin patru elemente ale tabloului înserării, cu sublinierea atributelor însoţitoare din text;
- identificarea stărilor/ sentimentelor asociate elementelor descriptive;
- exprimarea unei opinii despre relaţia dintre prezenţa omului şi tabloul descriptiv al naturii.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conţinut (câte 4p. pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16p.** pentru redactare (unitatea compoziţiei 1p.; coerenţa textului 3p.; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului 3p.; ortografia 4p.; punctuaţia 3p.; aşezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.).

TESTUL 15

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Cu părul nins, cu ochii mici
Şi calzi de duioşie,
Aieve parc-o văd aici
Icoana firavei bunici
Din frageda-mi pruncie.

Torcea, torcea, fus după fus,
Din zori şi până-n seară;
Cu furca-n brâu, cu gândul dus,
Era frumoasă de nespus
În portu-i de la ţară...

Scanned with OKEN Scanner

Căta la noi aşa de blând,
Senină şi tăcută;
Doar suspina din când în când
La amintirea vreunui gând
Din viaţa ei trecută.

(St.O. Iosif – ***Bunica***)

Redactează, pe baza textului mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Desparte în silabe următoarele cuvinte: *ochii, duioşie, aieve, amintirea.*

2. (4p.) Scrie câte un sinonim pentru fiecare dintre următoarele cuvinte: *aieve, firav, de nespus, portul.*

3. (4p.) Pornind de la cuvântul *gând*, scrie două cuvinte realizate prin procedeul derivării.

4. (4p.) Precizează valoarea morfologică a următoarelor cuvinte: *mi (frageda-mi) din când în când, aşa de blând, trecută.*

5. (4p.) Extrage din text patru pronume şi indică felul acestora.

6. (4p.) Transcrie din prima strofă patru adjective propriu-zise care au funcţia sintactică de atribute.

7. (4p.) Identifică în ultima strofă un atribut adjectival pronominal şi precizează prin ce este exprimat acesta.

8. (4p.) Folosind procedeul expansiunii, transformă cuvintele *dus* şi *trecută* în propoziţii subordonate corespunzătoare.

9. (4p.) Delimitează propoziţiile din strofa a II-a şi precizează felul acestora.

B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Extrage din prima strofă două caracteristici/ însuşiri ale „icoanei" bunicii.

11. (2p.) Explică ce rol joacă cuvântul *aieve* în text.

12. (2p.) Extrage din text versurile care fixează ipostaza în care se rememorează chipul bunicii.

13. (2p.) Explică rolul construcţiilor *frumoasă de nespus* şi *aşa de blând* în realizarea acestei descrieri-portret.

14. (4p.) Argumentează cu fragmente din poezie prezenţa sentimentul de dragoste faţă de bunică.

II. (10p.) Citeşte cu atenţie următorul dialogul şi **scrie o continuare** posibilă a acestuia, alcătuită din 4-5 replici.

Zicând acestea, domnul se uită lung la un pahar ce stă pe masă aproape gol, şi din care a băut impiegatul.

– Mă rog, dacă nu vă supăraţi, aveţi apă?
– Da.
– E rece?
– Potrivită.
– Nu-i puneţi gheaţă?
– Ba da.
– Aşa? îi puneţi gheaţă?
– Fireşte!
– E flir...e flir... ?...ăsta..,
– Da, avem filtru.
– Monşer! te superi dacă te-oi ruga pentru un pahar cu apă?... Teribil mi-e de sete!

(I.L. Caragiale – ***Petiţiune***)

III. (32p.) Redactează o compunere de una-două pagini, în care să motivezi că textul lui St.O. Iosif, intitulat ***Bunica***, este o descriere artistică.

Scanned with OKEN Scanner

Atenție! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:

- prezentarea structurii textului, a modului de expunere dominant;
- evidențierea a cel puțin patru elemente ale portretului bunicii cu sublinierea semnificației atributelor însoțitoare din text;
- identificarea stărilor/ sentimentelor asociate elementelor descriptive;
- exprimarea unei opinii despre relația dintre eul poetic și descrierea-portret realizată.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (unitatea compoziției 1p.; coerența textului 3p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului 3p.; ortografia 4p.; punctuația 3p.; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.).

TESTUL 16

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Erau două ceasuri după-amiază când sosirăm în pitoreasca vale a Sabasei. La spatele nostru, Hălăuca, cu nenumăratele sale trepte verzi, se ridica în depărtare ca un nemărginit amfiteatru, care închidea cercul înalt al vederii despre răsărit. În față, în stânga și-n dreapta noastră, munții Sabasei, Borcei și Fărcașei se întindeau până dincolo de hotarăle ochilor, ca o mare încremenită de valuri violete cu nuanțe de aur; iar peste această privelişte nețărmurită, arșița de cuptor aruncase o rețea subțire de aburi fumurii, care dădeau întregului înfățișarea unei mări de opal. Căldura era covârșitoare și întreaga natură părea că răsuflă greu...*

(Calistrat Hogaș – ***În valea Sabasei***)

opal, opale, s.n. = piatră semiprețioasă, cu luciu sticlos, incoloră sau variat colorată (verde, albastru, roșu, alb etc.)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română (36p.)

1. (4p.) Indică prin subliniere silabele accentuate din cuvintele: *pitoreasca, nenumăratele, încremenită, fumurii.*

2. (4p.) Scrie patru termeni aparținând familiei cuvântului *ochi.*

3. (4p.) Înlocuiește cuvintele subliniate cu sinonime neologice potrivite: *Căldura era covârșitoare și întreaga natură părea că răsuflă greu.*

4. (4p.) Transcrie câte un verb de conjugarea I, respectiv, a II-a, a III-a, a IV-a.

5. (4p.) Numește părțile de vorbire subliniate *În față, în stânga și-n dreapta noastră,...*

6. (4p.) Motivează folosirea virgulei în enunțul: *...munții Sabasei, Borcei și Fărcașei se întindeau...*

7. (4p.) Transcrie subiectul, predicatul, un atribut prepozițional și un complement direct din propoziția: *...iar peste această privelişte nețărmurită, arșița de cuptor aruncase o rețea subțire de aburi fumurii...*

8. (4p.) Scrie o propoziție completivă directă, având ca termen regent verbul *a închide.*

9. (4p.) Realizează extensia funcției sintactice a structurii *în...vale* (*sosirăm în pitoreasca vale a Sabasei*) în propoziție subordonată corespunzătoare, menționând rezultatul obținut.

B. Înțelegerea textului literar (12p.)

10. (2p.) Numește anotimpul surprins în fragmentul de mai sus.

11. (2p.) Transcrie o structură/ un grup de cuvinte care conține o comparație.

12. (2p.) Selectează, din text, două cuvinte care pot completa următorul câmp lexical: *opal, aur.*

13. (2p.) Indică două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere.

Scanned with OKEN Scanner

14. (4p.) Explică, într-un text de două-trei rânduri, motivul pentru care munții păreau privitorului asemenea *unei mări de opal*.

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Emil/ Emilia Stanciu și te afli de două zile într-o excursie în Munții Neamțului. **Redactează**, pe o pagină distinctă, **o scrisoare** de 5-10 rânduri, adresată părinților, în care să povestești despre locurile văzute, integrând totodată două dintre informațiile din textul lui Calistrat Hogaș. Data redactării scrisorii este 15.08.2006.

Atenție! – în scrisoare, trebuie:

- să utilizezi formulele de introducere și de încheiere, potrivite relației cu destinatarul, precum și celelalte convenții ale acestui tip de compunere: data, locul, semnătura;
- să folosești un conținut și un stil adecvate situației imaginate;
- să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație.

III. (32p.) Scrie o compunere de una-două pagini, în care să motivezi apartenența la specia *fabulă* a unei poezii studiate de tine.

Atenție! – în realizarea lucrării vei avea în vedere următoarele:

- numirea a patru dintre caracteristicile acestei specii, care se întâlnesc în poezie;
- prezentarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din text;
- argumentarea finalității morale a scrierii;
- relevarea rolului mijloacelor artistice în realizarea textului.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (respectarea convențiilor tipului de text: 2p.; coerența textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

TESTUL 17

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

A treia zi după scrisoarea lui Gheorghiță, poștașul sunase din nou din trâmbiță și Vitoria coborâse la pârău, ca să mai primească un răvaș. Acesta era un răspuns de la baciul Alexa, scris de băiat. Slova era a băiatului, dar cuvintele erau ale baciului Alexa.

Precât am înțeles, stăpână, din epistolia pe care ai trimis-o lui Gheorghiță, ești tot singură acasă; iar Nechifor Lipan, stăpânul nostru ș-al oilor, nici pe aici nu s-a arătat. Așa că având noi musai nevoie de parale pentru simbrii și hrana dobitoacelor și a noastră, să faci bine să ne trimeți. Dai în târg la Piatra paralele la poștă și acei de acolo scriu la poșta din Iași să ne plătească nouă atâția și atâția bani și după aceea se întâlnesc ei și se socotesc ce-au dat ș-au luat, treaba lor. Asta-i bună rânduială și-mi place, nu-i nevoie să faci drum călare pân-aici, nici lotrul* nu te pradă. Iar dacă socoți altfel, scrie poruncă feciorului să vindem unele din oile cele bătrâne. Tot trebuie să vie Nechifor Lipan stăpânul, s-aducă oile pentru care știm c-a plecat la Dorna.*

(Mihail Sadoveanu – ***Baltagul***)

simbrie, simbrii, s.f. = salariu, leafă
lotru, lotri, s.m. = hoț, tâlhar

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Selectează, din următoarea listă, patru cuvinte care conțin diftongi: *Gheorghiță, Vitoria, pârău, epistolia, oilor, nevoie, acei, Iași, nouă, rânduială, aici, feciorului.*

Scanned with OKEN Scanner

2. (4p.) Scrie câte un sinonim potrivit contextului pentru fiecare dintre sensurile cuvintelor: *răvaş, trâmbiţă, parale, (nu te) pradă.*

3. (4p.) Scrie patru termeni din familia lexicală a cuvântului *drum.*

4. (4p.) Transcrie toate cuvintele articulate hotărât din prima frază a textului.

5. (4p.) Numeşte părţile de vorbire din enunţul: *...eşti tot singură acasă.*

6. (4p.) Transcrie, din scrisoarea *baciului Alexa*, o propoziţie care conţine un subiect inclus.

7. (4p.) Indică funcţia sintactică a părţilor de propoziţie subliniate: *...acei de acolo scriu la poşta din Iaşi.*

8. (4p.) Realizează contragerea propoziţiei subordonate din fraza următoare, numind partea de propoziţie obţinută: *Vitoria coborâse la pârău, ca să mai primească un răvaş.*

9. (4p.) Numeşte tipul de raport care se stabileşte între propoziţiile din fraza: *Slova era a băiatului, dar cuvintele erau ale baciului Alexa.*

B. Înţelegerea textului literar **(6p.)**

10. (2p.) Indică modul de expunere dominant, în textul de mai sus.

11. (2p.) Numeşte informaţia pe care Vitoria dorea să o capete de la Gheorghiţă şi Alexa şi pe care o poţi deduce din răspunsul baciului.

12. (2p.) Precizează, folosind numai citate din text, două dintre avantajele expedierii *paralelor* prin poştă.

C. Înţelegerea textului nonliterar **(6p.)**

Ofertă specială (numai în limita locurilor disponibile) !!!

Valea Prahovei, de la 4 zile în sus, tarife de la 100000 de lei pe noapte, peisaj de vis, cazare în vilă de lux, tot confortul, personal calificat, solicitudine, competenţă. Pentru rezervări, contactaţi-ne urgent la numărul de telefon (021)250..... sau la adresa www.excursii.ro*

** fără taxe*

13. (2p.) Indică două motive care te-ar determina să-ţi rogi părinţii dă dea curs ***Ofertei***, ţinând seama numai de informaţiile textului de mai sus.

14. (2p.) Indică două informaţii pe care le consideri utile pentru un eventual client şi care lipsesc din cuprinsul ***Ofertei.***

15. (2p.) Exprimă-ţi opinia despre motivul pentru care nota de subsol a ***Ofertei*** (** fără taxe*) este scrisă cu litere mai mici decât restul textului.

II. (10p.) Transformă scrisoarea baciului Alexa către Vitoria, într-o telegramă de maximum 20 de cuvinte, respectând toate convenţiile unui asemenea tip de text.

III. (32p.) Alege o baladă populară dintre cele studiate de tine la clasă. Motivează, într-o compunere de una-două pagini, că această operă literară este o baladă populară.

Atenţie! – în redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- precizarea a patru caracteristici ale baladei populare, ca specie literară;
- prezentarea caracteristicilor, cu ajutorul exemplelor extrase din textul ales;
- evidenţierea raporturilor care se stabilesc între personajele baladei;
- relevarea rolului mijloacelor artistice în realizarea textului.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conţinut (câte 4p. pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16p.** pentru redactare (respectarea convenţiilor tipului de text: 2p.; coerenţa textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 18

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Nimica n-are ca pădurea mai multe farmece s-atragă
Un suflet ce iubeşte taina frunzişelor cu umbră dragă
Şi nicăieri nu poţi mai bine de lumea-ntreagă să te pierzi
Decât pe-ngustele potece sub bolţile cu frunze verzi.

Frumos e muntele ce-nalţă spre ceruri fruntea lui semeaţă,
Frumos e câmpul ce se-ntinde ca şi o mare de verdeaţă,
Frumoasă, marea liniştită sau cu talazul răzvrătit,
Însă nimica cu pădurea nu poate fi asemuit.

(Alexandru Macedonski – ***Pădurea***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Indică vocalele şi semivocalele din cuvântul *frumoasă*.

2. (4p.) Transcrie un cuvânt derivat cu ajutorul unui sufix, respectiv, un cuvânt compus.

3. (4p.) Scrie două locuţiuni care să aibă în componenţă cuvântul *frunte*.

4. (4p.) Alcătuieşte o propoziţie în care cuvântul *bine* (...*nu poţi mai bine*...) să aibă altă valoare gramaticală decât cea din text, numind valoarea gramaticală obţinută.

5. (4p.) Menţionează cazul pronumelor din a doua strofă.

6. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Nimica n-are ca pădurea mai multe farmece s-atragă*.

7. (4p.) Transcrie toate complementele din enunţul: *Şi nicăieri nu poţi mai bine de lumea-ntreagă să te pierzi/ Decât pe-ngustele potece* (...).

8. (4p.) Transcrie o propoziţie subordonată atributivă, din prima strofă.

9. (4p.) Realizează extensia funcţiei sintactice a cuvântului *liniştită* (*marea liniştită*), în propoziţie subordonată corespunzătoare, menţionând rezultatul obţinut.

B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Menţionează două dintre elementele spaţiale cu care este comparată pădurea, în versurile citate.

11. (2p.) Transcrie, din text, două epitete.

12. (2p.) Precizează rima şi ritmul versurilor din prima strofă.

C. Înţelegerea textului nonliterar **(6p.)**

Începând de mâine, în Bucureşti se desfăşoară prima ediţie a Festivalului Comediei Româneşti. Lansări de carte, reprezentaţii ale unor spectacole aduse din toată ţara vor da o idee despre ce se întâmplă mai important pe scenele de teatru de la noi.

Fest Co va aduce în Capitală, toată săptămâna viitoare, până pe 25 mai, montări de ultimă oră, care acoperă un repertoriu de la Vasile Alecsandri până la tânăra autoare Antoaneta Zaharia (n. 1974).

(Cosmin Ţupa – ***Fest Co, un festival de comedie***)

13. (2p.) Precizează mijlocul de îmbogăţire a vocabularului utilizat pentru alcătuirea titlului evenimentului cultural, ***Fest Co***.

14. (2p.) Transcrie două fragmente/ precizări cu privire la perioada de desfăşurare a festivalului anunţat.

15. (2p.) Indică un motiv pentru care ai dori să participi la ***Fest Co***.

Scanned with OKEN Scanner

II. (10p.) Realizează un text de 10-15 rânduri, folosind ca mod de expunere predominant narațiunea și în care să povestești o întâmplare neobișnuită.

Atenție! – în realizarea textului tău, vei avea în vedere:

- fixarea unui titlu adecvat;
- povestirea coerentă a întâmplării și referirea la trei persoane/ personaje care să aibă numele: Andrei, Marian și Ștefan;
- respectarea normelor exprimării corecte, a normelor de punctuație și ortografie.

III. (32p.) Scrie o compunere de una-două pagini, în care să caracterizezi un personaj dintr-un roman, pe baza fragmentelor studiate la școală.

Atenție! – în redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- precizarea, însoțită de exemple, a mijloacelor/ a procedeelor de caracterizare, existente în text;
- numirea a patru trăsături ale personajului;
- ilustrarea acestor trăsături, prin referire la întâmplări/ la situații semnificative;
- prezentarea relațiilor dintre personajul ales și alte două personaje ale romanului.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (respectarea convențiilor tipului de text: 2p.; coerența textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

TESTUL 19

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Și se duc pe nesimțite
Nopți pustii și zile reci,
Cum s-adună, putrezite,
Frunze moarte pe poteci.
Acolo sus, culcat pe-o rână,
Stă Negoiul mohorât*
Cu-a lui negură bătrână
Care-i ține de urât.
Fulgii-ncep apoi să cadă.
Firea-și doarme somnul ei
Amorțită sub zăpadă...

(George Topârceanu – ***Balada munților***)

Negoiul = vârf în munții Făgăraș

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Menționează două consecințe ale folosirii cratimei în structura *care-i*.

2. (4p.) Stabilește un sinonim și un antonim potrivit pentru cuvântul *rece* din text.

3. (4p.) Alcătuiește câte un enunț pentru a ilustra schimbarea valorii gramaticale a cuvintelor din text: *noapte*, *bătrână*.

4. (4p.) Precizează cazul cuvintelor subliniate: *Cu-<u>a lui</u> negură <u>bătrână</u>*.

5. (4p.) Transcrie, din text, un adjectiv fără grad de comparație și un adjectiv provenit din verb la participiu.

6. (4p.) Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Firea-<u>și</u> doarme somnul <u>ei</u>*.

7. (4p.) Alcătuiește două enunțuri în care să folosești cuvântul *mohorât* cu funcția sintactică de atribut adjectival, respectiv, de complement circumstanțial de cauză.

Scanned with OKEN Scanner

8. (4p.) Precizează felul propoziției subordonate *Care-i ține de urât.*

9. (4p.) Contrage propoziția *să cadă* în partea de propoziție corespunzătoare, precizând-o.

B. Înțelegerea textului literar (12p.)

10. (2p.) Transcrie două structuri expresive care prezintă elemente ale sfârșitului de toamnă.

11. (2p.) Menționează o figură de stil existentă în versul: *Firea-și doarme somnul ei.*

12. (2p.) Stabilește rima și ritmul primelor patru versuri citate.

13. (2p.) Menționează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere literară.

14. (2p.) **a.** Exprimă-ți opinia despre două dintre modalitățile poetice (imagini artistice, figuri de stil etc.), prin care se transmite starea de tristețe.

b. Formulează un argument (numai pe baza fragmentului dat) pentru a susține/ a infirma adecvarea titlului la versurile citate.

II. (10p.) Realizează o descriere literară cu titlul ***Sfârșit de toamnă pe Negoiul***, în care să integrezi patru dintre elementele/ expresiile/ figurile de stil/ structurile expresive prezente în fragmentul citat la partea I.

Atenție! – în descriere, trebuie:

- să respecți părțile acestui tip de compunere și proporțiile între ele;
- să expui coerent și expresiv conținutul adecvat cerinței;
- să respecți normele de ortografie, de punctuație și de exprimare corectă.

III. (32p.) Rezumă, în 15-20 de rânduri, o schiță de I.L. Caragiale.

Atenție! – în realizarea rezumatului, vei avea în vedere următoarele cerințe:

- identificarea în text a patru secvențe reprezentative;
- prezentarea secvențelor reprezentative, pe baza planului simplu de idei;
- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele;
- respectarea convențiilor de redactare a unui rezumat.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conținut (câte 4p. pentru fiecare cerință rezolvată) și **16p.** pentru redactare (respectarea convențiilor tipului de text: 2p.; coerența textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

TESTUL 20

I. (48p.) Citește cu atenție textul următor:

Leul s-a-mbrăcat odată
Într-o piele de măgar,
Să colinde țara toată
Din hotar până-n hotar,
Ca să vadă cum se poartă lupii (marii dregători)*
Cu noroadele-i blajine de supuși rumegători.

Deci, trecând el într-o seară la o margine de crâng
Ca un biet măgar nătâng
Niște lupi, cum îl văzură, se reped la el pe loc
Și-ntr-o clipă îl înșfacă,
Grămădindu-l la mijloc,
Să-l dea strașnic în tărbacă.*

– Stați, mișeilor! Ajunge, că vă rup în dinți acuși!*
(Strigă leul, apărându-și pielea cea adevărată:)
Astfel vă purtați voi oare cu iubiții mei supuși?...

Scanned with OKEN Scanner

Lupii, cunoscându-i glasul, îndărăt s-au tras pe dată.
Şi de frică se făcură mici, ca nişte căţeluşi.
– O, măria ta! Iertare!
Zise cel mai diplomat,
– Semănai aşa de tare
C-un măgar adevărat!...

(George Topârceanu – ***Leul deghizat***)

dregători, s.n. = demnitari, slujbaşi cu funcţii înalte
tărbacă, s.f. = (a da în tărbacă), a bate zdravăn
mişei, s.m. = ticăloşi, nemernici

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

A. Limba română **(36p.)**

1. (4p.) Alege două semne de punctuaţie din ultimele patru versuri citate şi motivează folosirea lor.

2. (4p.) Alcătuieşte patru enunţuri cu sensuri diferite ale verbului *a purta*.

3. (4p.) Extrage două locuţiuni şi găseşte pentru fiecare câte un sinonim.

4. (4p.) Transcrie câte un: **a.** verb la imperativ; **b.** substantiv în vocativ.

5. (4p.) Transcrie un verb auxiliar şi un altul copulativ.

6. (4p.) Transcrie câte un complement circumstanţial: **a.** de cauză; **b.** de timp; **c.** de mod; **d.** de loc.

7. (4p.) În propoziţia *Staţi, mişeilor!*, subiectul gramatical este: **a.** subînţeles; **b.** inclus; **c.** exprimat.

8. (4p.) Transcrie o propoziţie circumstanţială de scop.

9. (4p.) Transformă gerunziul *trecând* (*Deci, trecând el într-o seară...*) într-o propoziţie subordonată corespunzătoare.

B. Înţelegerea textului literar **(12p.)**

10. (2p.) Precizează când se întâmplă evenimentele prezentate în text.

11. (2p.) Transcrie din textul dat două construcţii care fixează locul acţiunii.

12. (2p.) Numeşte personajele care apar în textul dat.

13. (2p.) Numeşte procedeul prin care, printr-o succesiune de metafore, personificări şi comparaţii, oamenii sunt înlocuiţi cu animale.

14. (4p.) Argumentează, în 5-10 rânduri, dacă această întâmplare este o poveste doar despre animale sau dacă ea se potriveşte foarte bine şi oamenilor.

II. (10p.) Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Andrei/ Andreea Petrescu şi pe data de 15.03.2006 va fi ziua ta de naştere. Pentru a-ţi impresiona colegii pe care-i vei invita cu această ocazie, te-ai decis să le trimiţi invitaţii. **Scrie textul unei invitaţii** adresate colegului tău Victor Georgescu.

Atenţie! – în realizarea invitaţiei trebuie să ai în vedere:
- formulele de adresare şi de încheiere;
- invitaţia propriu-zisă, scrisă într-un stil potrivit împrejurării;
- corectitudinea redactării, respectarea normelor de ortografie şi de punctuaţie.

III. (32p.) Motivează într-o compunere de una-două pagini că textul ***Leul deghizat*** de George Topârceanu este o fabulă.

Atenţie! – în realizarea compunerii vei avea în vedere:
- definire a fabulei;
- structura epicului;
- prezentarea personajelor; caracterul simbolic, relaţia animale, plante etc. – oameni;
- modalităţi de realizare: alegoria.

Scanned with OKEN Scanner

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conţinut (câte 4p. pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16p.** pentru redactare (respectarea convenţiilor tipului de text: 2p.; coerenţa textului: 6p.; calitatea exprimării scrise: 8p.).

IV. Teste pentru concursuri şi olimpiade şcolare

TESTUL 1

Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10p. din oficiu.
Timpul efectiv de lucru este de 2 ore şi jumătate.

Citeşte cu atenţie textul dat.

Stihuri, zburaţi acum din mâna mea*
Şi şchiopătaţi în aerul cu floare,
Ca păsările mici de catifea
Ce-ncep în mai să-nveţe şi să zboare.

Stihuri, acum porniţi, vă scuturaţi,
Ca frunzele-aurite, pentru moarte.
Pustnicii tineri, trişti şi delicaţi,
Păstra-vă-vor într-un sicriu de carte.

Stihuri de suflet, dintre spini culese,
Îndurerate-n spic şi-n rădăcini,
Pătrundeţi, înţelese şi neînţelese,
În suflete de prieteni şi străini.

Şi semănaţi, ca noaptea ce vă naşte,
Sfială şi-ndoieli unde-ţi cădea,
Acel-ce-ştie, însă, nu cunoaşte,
Varsă-ntuneric alb cu mâna mea.

(Tudor Arghezi – ***Epigraf****)

stih = (înv., pop. şi poetic) vers; p. ext. (la pl.) poezie
epigraf = scurt fragment, de obicei dintr-o operă celebră, în versuri sau în proză, pus la începutul unei cărţi sau al unui capitol, pentru a indica în mod concis ideea artistică a lucrării sau a capitolului respectiv; moto.

I. (12p.) Scrie o compunere de 35-40 de rânduri, în care să comentezi poezia citată (Tudor Arghezi, ***Epigraf***), având în vedere următoarele repere:
- elementele universului poetic (relaţia creator/ poet – creaţie/ poezie – cititor);
- semnificaţia a două imagini artistice;
- mesajul poetic transmis.

II. (24p.) Pornind de la ideile exprimate în textul citat, **scrie o compunere** de 35-40 de rânduri, cu titlul Stihuri de suflet, în care să integrezi şi două imagini artistice ale poeziei Epigraf.

Atenţie! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:
- viziunea/ opinia personală asupra elementelor cadrului prezentat;
- înlănţuirea logică a ideilor;
- ordonarea detaliilor;
- folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate.

Notă! Respectarea ordinii cerinţelor nu este obligatorie. În afara punctajului acordat pentru conţinut (Partea I: 12p.; Partea a II-a: 24p.), vei primi şi 14p. pentru redactarea celor două compuneri (unitatea compoziţiei: 3p.; coerenţa textului: 3p.; originalitatea şi stilul: 3p.; ortografia: 3p.; punctuaţia: 2p.).

Scanned with OKEN Scanner

III. (40p.)

1. (4p.) Transcrie forma corectă a următoarelor sintagme/ structuri: *animal ierbivor/ erbivor, un binecunoscut/ bine cunoscut scriitor, citeşteţi-le singur/ citeşte-ţi-le singur, altfel/ alt fel de note.*

2. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care să existe şi o conjuncţie coordonatoare compusă prin sudare/ prin contopire.

3. (4p.) Scrie un enunţ în care participiul cu forma *zburat* să aibă valoare verbală.

4. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care să existe un omonim al cuvântului subliniat: *Şi <u>semănaţi</u>, ca noaptea ce vă naşte,/ Sfială şi-ndoieli, precizându-i valoarea morfologică.*

5. (4p.) Scrie două enunţuri în care să foloseşti sensul propriu, respectiv, sensul figurat al cuvântului *mână* (substantiv).

6. (4p.) Exemplifică, printr-un enunţ, valoarea predicativă impersonală a verbului *a rămâne.*

7. (4p.) Transcrie toate cuvintele fără funcţie sintactică din versul: *Stihuri, zburaţi acum din mâna mea.*

8. (4p.) Menţionează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *...şchiopătaţi în aerul cu <u>floare</u>,/ Ca <u>păsările</u> mici de catifea,/ <u>Ce</u>-ncep în <u>mai</u> să-nveţe şi să zboare.*

9. (4p.) Scrie un enunţ în care un verb reflexiv să fie regent pentru o propoziţie subordonată completivă indirectă.

10. (4p.) Transcrie propoziţiile subordonate din enunţul: *Şi ce mira mai mult oierul/ E că-l chema la curte chiar boierul* (Tudor Arghezi), precizându-le felul.

TESTUL 2

Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10p. din oficiu.
Timpul efectiv de lucru este de 2 ore şi jumătate.

Citeşte cu atenţie textul dat.

Am alergat azi noapte sălbatic pe câmpie
Şi ca un zvon de ierburi prelung m-am înfundat.
Câmpia încă nu se dezmeticea pustie
Şi nici un melc pe scorburi nu se târa strigat.

Ci-n toate-o adiere plăcută şi domoală
Ca un sărut sfielnic şi trist se răspândea
Pe bălţi – nu dintr-o dată, ci calm şi cu migală –
Paharul unor nuferi cucernici se spărgea

Şi-o mare de penumbre şi de lumini în scoarţe
C-un aer rece bolta copacilor scălda,
Te pătrundea mirosul livezilor în braţe
Şi-n nări o bucurie molatică-ţi creştea.

De undeva-n această tăcută-nfiripare
Fântâni cereşti pe ierburi rostogoleau ozon.
Era ceva în toate (ceva ce n-avea stare)
Şi care încă totuşi nu se trezea din somn.

(Radu Stanca – ***Foc câmpenesc***)

Scanned with OKEN Scanner

I. (12p.) Scrie o compunere de 35-40 de rânduri, în care să comentezi fragmentul citat (Radu Stanca, ***Foc câmpenesc***), având în vedere următoarele repere:

- elementele universului poetic (relația terestru-cosmic, relația dintre eul liric și cadrul exterior);
- semnificația a două imagini artistice;
- atitudinea față de natură.

II. (24p.) Pornind de la ideile exprimate în textul citat, **scrie o compunere** de 35-40 de rânduri, cu titlul *Câmpia...*, în care să integrezi și două imagini artistice ale poeziei ***Foc câmpenesc***.

Atenție! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:

- viziunea/ opinia personală asupra elementelor cadrului prezentat;
- înlănțuirea logică a ideilor;
- ordonarea detaliilor;
- folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate.

Notă! Respectarea ordinii cerințelor nu este obligatorie. În afara punctajului acordat pentru conținut (Partea I: 12p.; Partea a II-a: 24p.), vei primi și 14p. pentru redactarea celor două compuneri (unitatea compoziției: 3p.; coerența textului: 3p.; originalitatea și stilul: 3p.; ortografia: 3p.; punctuația: 2p.).

III (40p.)

1. (4p.) Scrie două cuvinte derivate cu prefixul *-uț/ -uță* și două cuvinte derivate cu prefixul *-os/ -oasă*.

2. (4p.) Alcătuiește un enunț în care să fie și un pronume compus prin sudare/ prin contopire.

3. (4p.) Scrie două enunțuri în care să fie câte un substantiv provenit din adjectiv, respectiv, din numeral (prin schimbarea valorii gramaticale sau conversiune).

4. (4p.) Alcătuiește un enunț în care să fie un omonim al cuvântului subliniat: *Și ca un zvon de ierburi prelung m-am înfundat*, precizându-i valoarea morfologică.

5. (4p.) Scrie câte un enunț în care să folosești sensul propriu, respectiv, sensul figurat al cuvântului *baltă*.

6. (4p.) Exemplifică, prin două enunțuri, valoarea predicativă impersonală, respectiv, copulativă impersonală a verbului *a fi*.

7. (4p.) Transcrie complementele directe existente în a treia strofă a textului citat.

8. (4p.) Menționează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Și care încă totuși nu se trezea din somn*.

9. (4p.) Alcătuiește un enunț în care subordonata completivă directă să aibă ca regent verbul *a avea*.

10. (4p.) Transcrie propozițiile subordonate din enunțul *Ana și-a dat seama că nu merită să mai ceară nici o explicație*, precizându-le felul.

TESTUL 3

Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10p. din oficiu.
Timpul efectiv de lucru este de 2 ore și jumătate.

Citește cu atenție textul dat.

Coboară-n mirişti vara. Şi câmpul gol acum
Se umple cu-o lumină sălbatică şi mare.
Scăldat de soare fruntea spre fruntea lui mi-o-ndrum
Să i-o sărut. Şi-s singur şi-s beat de-atâta zare.

Scanned with OKEN Scanner

Din guri de miere pomii împrăştie în vânt
Un zvon dulceag pe care îl înmulţesc ecouri.
Şi nu pot şti: pe suflet îmi curge-un râu adânc
Sau poate peste ochi îmi umblă perechile de nouri.

Destul că pretutindeni un fel de cântec mut
Trezeşte-n ochii tulburi de-atâta somn visarea
*Dorm păsări mari în baia de soare şi lăut**
Şi pleoape moi deschide şi-nchide depărtarea.

Fântâna zilei varsă găleţile pe prund
Şi cerul tot se scurge prin albii în păraie –
M-apuc-un dor de ducă: să plec şi să m-ascund
În cerul strâns, acolo pe şesuri vaste, claie [...].

(Radu Stanca – ***Coboară-n mirişti vara***)

* *lăut* (pop.) = acţiunea de a se spăla

I. (12p.) Scrie o compunere de 35-40 de rânduri, în care să comentezi fragmentul citat (Radu Stanca, ***Coboară-n mirişti vara***), având în vedere următoarele repere:
- elementele universului poetic (relaţia terestru-cosmic, relaţia dintre eul liric şi cadrul exterior);
- semnificaţia a două imagini artistice;
- atitudinea faţă de natură.

II. (24p.) Pornind de la ideile exprimate în textul citat, **scrie o compunere** de 35-40 de rânduri, cu titlul *Chemarea depărtării*, în care să integrezi şi două imagini artistice ale poeziei ***Coboară-n mirişti vara***.

Atenţie! – în realizarea compunerii, vei avea în vedere:
- viziunea/ opinia personală asupra elementelor cadrului prezentat;
- înlănţuirea logică a ideilor;
- ordonarea detaliilor;
- folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate.

Notă! Respectarea ordinii cerinţelor nu este obligatorie. În afara punctajului acordat pentru conţinut (Partea I: 12p.; Partea a II-a: 24p.), vei primi şi 14p. pentru redactarea celor două compuneri (unitatea compoziţiei: 3p.; coerenţa textului: 3p.; originalitatea şi stilul: 3p.; ortografia: 3p.; punctuaţia: 2p.).

III (40p.)

1. (4p.) Scrie două cuvinte derivate cu prefixul *con-* (*com-/ co-*) şi două cuvinte derivate cu prefixul *răs-* (*răz-/ ră-*).

2. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care să existe şi un adjectiv compus prin sudare/ prin contopire.

3. (4p.) Scrie două enunţuri în care să existe câte un substantiv provenit din adverb, respectiv, din verb la supin (prin schimbarea valorii gramaticale sau conversiune).

4. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care să existe un omonim al cuvântului subliniat: *...pleoape moi deschide şi-nchide depărtarea*, precizându-i valoarea morfologică.

5. (4p.) Scrie două enunţuri în care să foloseşti sensul propriu, respectiv, sensul figurat al cuvântului *lumină*.

6. (4p.) Exemplifică, prin câte un enunţ, valoarea predicativă impersonală, respectiv, copulativă impersonală a verbului *a părea*.

7. (4p.) Transcrie complementele directe din a doua strofă a textului citat.

Scanned with OKEN Scanner

8. (4p.) Menționează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Scăldat de soare <u>fruntea</u> spre fruntea lui <u>mi</u>-o-ndrum/ Să i-o sărut. Și-s <u>singur</u> și-s beat de-<u>atâta</u> zare.*

9. (4p.) Alcătuiește un enunț în care subordonata atributivă să aibă ca regent pronumele nehotărât *tot*.

10. (4p.) Transcrie propozițiile subordonate din enunțul *De bună seamă că-l doare ceea ce i-ai spus!*, precizându-le felul.

TESTUL 4

Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10p. din oficiu.
Timpul efectiv de lucru este de 2 ore și jumătate.

Citește cu atenție textul dat.

O creangă de aur în curte avea
Și Prințul, vai, Prințul nimic nu știa.

Dar omul cu ochii șireți într-o zi
Trecu prin grădină pe-ascuns și-o zări.

A doua zi iată-l la prințul tăcut.
«O creangă de aur îți cer împrumut.»

«– O creangă de aur? De unde să-ți dau?
Așa ceva n-am eu. Nici zeii nu au.

Așa ceva nu e decât uneori
În vrăjile goale și-n visul din zori.»

Dar omul răspunse: «– De-o aflu cumva
Mi-o dai mie?» «– Bine, să fie a ta!»

Nici nu sfârși vorba pe tron
Că omul țâșni dintr-o dată spre pom,

Urcă șerpuind până-n vârful bătrân
Și vesel se-ntoarse cu creanga în sân.

O creangă de aur cu sunet vrăjit!
Stă prințul sub pajură nedumerit,

Se uită la omul ce trece prin gard,
Sprânceana-i se-ntunecă, brațele-i ard.

Dar totu-i zadarnic, totu-i în van,
Totu-i de-acum nemernic alean.

O creangă de aur în curte avea
Și el, Prinț nătâng, nu știa, nu știa...

(Radu Stanca – ***Comoara târzie***)

I. (12p.) Scrie o compunere, de 20-30 rânduri, în care să comentezi poezia dată (Radu Stanca – ***Comoara târzie***), având în vedere următoarele repere:

- atitudinea poetului față de ideile exprimate în poezie;
- elementele universului poetic;
- semnificația a două imagini artistice.

II. (24p.) Pornind de la ideile exprimate în poezia citată, **scrie o compunere**, de 30-40 de rânduri, cu titlul *Creanga mea de aur...*, axată pe ideea de năzuință către ideal. În redactarea compunerii, vei avea în vedere următoarele repere:

- viziunea/ opinia personală asupra problemei dezbătute;
- înlănțuirea logică a ideilor;
- ordonarea detaliilor;
- folosirea a două planuri temporale și a modurilor de expunere: narațiune, descriere, dialog.

Notă! Respectarea ordinii cerințelor nu este obligatorie. În afara punctajului acordat pentru conținut (Partea I: 12p.; Partea a II-a: 24p.), vei primi și 14p. pentru redactarea celor două compuneri (unitatea compoziției; 3p.; coerența textului: 3p.; originalitatea și stilul: 3p.; ortografia: 3p.; punctuația: 2p.).

Scanned with OKEN Scanner

III (40p.)

1. (4p.) Scrie câte două cuvinte derivate cu fiecare dintre sufixele *-an* şi *-(i)ot*.

2. (4p.) Alcătuieşte două enunţuri în care să ai câte un substantiv compus prin contopire (sau unire, alipire...), dintr-un substantiv precedat sau urmat de un adjectiv.

3. (4p.) Scrie două enunţuri în care să ai câte un pronume substantivizat, respectiv, o interjecţie substantivizată (schimbarea valorii gramaticale sau conversiunea).

4. (4p.) Precizează câte două sinonime ale fiecăruia dintre cuvintele: *imaginar*, *veridic*.

5. (4p.) Scrie forma perfectului simplu, la persoana I singular, a verbelor: *a înfige*, *a veni*.

6. (4p.) Menţionează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate: *Aşa ceva nu e decât uneori.*

7. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Totu-i de-acum nemernic alean.*

8. (4p.) Alcătuieşte două enunţuri unde pronumele relativ *care* să fie subiect în cazul genitiv, respectiv, în acuzativ.

9. (4p.) Rescrie propoziţiile subordonate din enunţul – *Aproape că-mi vine să dansez de bucurie!*, precizându-le felul.

10. (4p.) Scrie un enunţ în care să fie şi o propoziţie subordonată predicativă ce are ca regent un verb copulativ la modul infinitiv.

TESTUL 5

Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10p. din oficiu.
Timpul efectiv de lucru este de 2 ore şi jumătate.

Citeşte cu atenţie textul dat.

Cât aş fi vrut să fie
Totul perfect ca o plantă
Pe care doar toamna târzie
Are puterea să o stingă
Şi peste care ninsoarea
Are norocul să ningă
Viaţa cealaltă.

Cât aş fi vrut
Să nu semănăm nimănui
Frumoşi şi curaţi.
Să nu ştim lupta niciodată,
Să trecem prin lume
Străini de minciună,
De durere miraţi
Fericiţi de-a ajunge împreună
În viaţa cealaltă.

Cât aş fi vrut
Să fim egali totdeauna,
Tineri mereu alunecând pe-o pantă
La capătul căreia umed, adânc
Răsfrânge-se luna
În viaţa cealaltă.

(Ana Blandiana – ***Cât aş fi vrut***)

I. (12p.) Scrie o compunere de 20-25 de rânduri, în care să comentezi textul citat (Ana Blandiana, ***Cât aş fi vrut***), având în vedere următoarele repere:

- elementele universului/ ale cadrului poetic (relaţia sens propriu-sens figurat, metaforic);
- semnificaţia a două imagini artistice;
- mesajul poetic transmis.

II. (24p.) Pornind de la textul citat, scrie o compunere de 30-35 de rânduri, cu titlul *Nu semăn nimănui...*, axată pe ideea că fiecare om este unic. În redactarea compunerii, vei avea în vedere următoarele repere:

Scanned with OKEN Scanner

- opinia personală asupra elementelor/ reperelor „cadrului" pentru care ai optat;
- înlănțuirea logică a ideilor;
- ordonarea detaliilor;
- folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate.

Notă! Respectarea ordinii cerințelor nu este obligatorie. În afara punctajului acordat pentru conținut (Partea I: 12p.; Partea a II-a: 24p.), vei primi și 14p. pentru redactarea celor două compuneri (unitatea compoziției: 3p.; coerența textului: 3p.; originalitatea și stilul: 3p.; ortografia: 3p.; punctuația: 2p.).

III (40p.)

1. (4p.) Scrie două cuvinte derivate cu prefixul *dez-* și două cuvinte derivate cu prefixul *răz-*.

2. (4p.) Alcătuiește un enunț în care să ai și un adjectiv compus prin sudare/ prin contopire.

3. (4p.) Scrie două enunțuri în care să ai câte un substantiv provenit din adverb, respectiv, din interjecție (prin schimbarea valorii gramaticale sau conversiune).

4. (4p.) Alcătuiește un enunț în care să ai un omonim al cuvântului subliniat: *Pe <u>care</u> doar toamna târzie/ Are puterea să o stingă*, precizându-i valoarea morfologică.

5. (4p.) Scrie câte un enunț în care să folosești sensul propriu, respectiv, sensul figurat al cuvântului *lume*.

6. (4p.) Exemplifică, prin două enunțuri, valoarea impersonală, respectiv, valoarea personală a verbului *a ajunge*.

7. (4p.) Transcrie numele predicativ existent în prima strofă a textului citat.

8. (4p.) Menționează funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *Și peste care <u>ninsoarea</u>/ Are <u>norocul</u> să ningă/ Viața cealaltă*.

9. (4p.) Alcătuiește un enunț în care subordonata atributivă să aibă ca regent substantivul *toamna*.

10. (4p.) Transcrie propozițiile subordonate din enunțul *Fireşte că îi convine ceea ce ai hotărât!*, precizându-le felul.

Scanned with OKEN Scanner

BAREME DE CORECTARE ŞI NOTARE

Teste de tipul I

TESTUL 1

I. (48p.)

1. Despărţirea în silabe a cuvintelor: *ne-răb-dă-tor, noap-te, re-cu-nos-cui, în-ger.* (1p.+1p.+ +1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *nerăbdător, răsfăţa* etc. (2p.+ 2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *noapte – noptatic, nopticică, a înnopta, înnoptare* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Cazul substantivelor: *risipa* – acuzativ; *(un) înger* – nominativ; *(-n) ramurile* – acuzativ; *aripa* – acuzativ. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Verbul la modul indicativ, timpul perfectul simplu – *nu [...] recunoscui.* **4p.**

6. Funcţii sintactice: *(-n) ramurile* – complement circumstanţial de loc; *lui* – atribut pronominal. (2p.+ 2p.) **4p.**

Notă! Pentru răspunsurile incomplete: *(-n) ramurile* – complement sau *lui* – atribut, se acordă câte 1p.

7. Exemplu de răspuns: *Ionel a spart geamul.* **4p.**

8. Propoziţia subordonată atributivă: *care peste noapte a-nflorit.* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Va trece şi pe la tine,/*[1] *când va avea timp./*[2] **4p.**

10. Exemplu de răspuns: *(mi-a bătut) nerăbdător, (degetele sale) fragede* etc. **2p.**

11. Exemplu de răspuns: rimă îmbrăţişată, *a-b-b-a* etc. **2p.**

12. Versul care sugerează imaginea primăverii: *Caisul, care peste noapte a-nflorit.* **2p.**

13. Exemple de răspuns: mărci ale eului poetic (*m-am trezit, m-am gândit* etc.); exprimarea, în mod direct, a unor sentimente/ stări sufleteşti; prezenţa/ frecvenţa imaginilor artistice; transfigurarea artistică a elementelor peisajului etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se consideră corect răspunsul care conţine ideea de surprindere a privitorului în faţa bogăţiei şi a frumuseţii florilor de cais, albul şi rozul sugerând puritatea etc. (explicaţie logică, prezentată într-un text coerent, corect redactat: 4p.; încercare de explicaţie, cu unele greşeli de exprimare, de ortografie şi/ sau de punctuaţie: 2p.). **4p.**

TESTUL 2

I. (48p.)

1. Despărţirea cuvintelor în silabe: *ne-miş-ca-re, um-bra, pi-cioa-re, li-niş-te.* (1p.+1p.+ +1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: derivare cu sufix – *lumină* + *iş*. **4p.**

Notă! Pentru răspuns parţial se acordă 2p.

3. Exemple de răspuns: *mic – micuţ, mititel, micime, a micşora, micşorare* etc. (2p.+ 2p.) **4p.**

4. Exemplu de răspuns: *lor* – pronume personal, *ce* – pronume relativ. (2p.+ 2p.) **4p.**

Notă! Pentru răspunsurile incomplete: *lor* – pronume sau *ce* – pronume, se acordă câte 1p.

Scanned with OKEN Scanner

5. Exemple de răspuns: *(prin) luminişul* – cazul acuzativ; *crângului* – cazul genitiv etc. (identificare corectă: 1p.+1p.; precizarea cazului: 1p.+1p.). **4p.**

6. Exemplu de răspuns: *Au tăiat şi copacul acela.* **4p.**

7. Cuvintele cu funcţia sintactică de atribut adjectival: *tăcut, atâta, goi, lungă, mici.* (2p.+ 2p.) **4p.**

8. *„Şi glasul ei răsună în linişte prea tare"* – propoziţie principală (transcrierea corectă/ completă a propoziţiei: 2p.; precizarea felului: 2p.). **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Stă/[1] unde vrea./[2]* **4p.**

10. Exemplu de răspuns: *(luminişul crângului) tăcut, lungă (nemişcare), (...stă)-nălţată* etc. **2p.**

11. Măsura versurilor: 10 silabe. **2p.**

12. Exemple de răspuns: *Prin luminişul crângului tăcut, Şi glasul ei răsună în linişte prea tare* etc. **2p.**

13. Exemple de răspuns: exprimarea, în mod direct, a unor sentimente/ stări sufleteşti; prezenţa/ frecvenţa imaginilor artistice; transfigurarea artistică a elementelor peisajului; elementele de versificaţie etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se consideră corect răspunsul care conţine ideea de încremenire/ de neclintire a naturii etc. (explicaţie logică, prezentată într-un text coerent, corect redactat: 4p.; încercare de explicaţie, cu unele greşeli de exprimare, de ortografie şi/ sau de punctuaţie: 2p.). **4p.**

TESTUL 3

I. (48p.)

1. Despărţirea în silabe a cuvintelor: *ne-sfâr-şi-tă, a-dor-mi-tă, li-niş-tea, pus-tiu.* (1p.+1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemplu de răspuns: *deplin, nici o.* **4p.**

3. Exemple de răspuns: *linişte – a (se) linişti, liniştit, liniştire, nelinişte, neliniştit* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Cazul substantivelor: *(o) fâşie* – nominativ; *(dintr-o) pânză* – acuzativ; *calea* – nominativ; *(printre) holde* – acuzativ. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Verbul la diateza reflexivă: *nu se-ngână.* **4p.**

6. *Deplin* – complement circumstanţial de mod; *stăpână* – nume predicativ. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Pentru răspunsul incomplet *deplin* – complement se acordă 1p.

7. Exemplu de răspuns: *Se făcea simţită căldura soarelui.* **4p.**

8. Prima propoziţie principală: *O fâşie nesfârşită/ Dintr-o pânză pare calea/ Printre holde rătăcită.* **4p.**

Notă! Punctajul se acordă numai pentru transcrierea corectă/ completă a primei propoziţii principale din text.

9. Exemplu de răspuns: *Părea/[1] că va ploua în curând./[2]* **4p.**

10. Exemple de răspuns: *(o fâşie) nesfârşită, (calea...) rătăcită* etc. **2p.**

11. Exemplu de răspuns: 8 silabe (versurile 1-4), respectiv, 4 silabe (versul 5). (1p.+1p.) **2p.**

12. Exemplu de răspuns:*câmpii arşi de soare, lunca-i goală* etc. **2p.**

13. Exemple de răspuns: exprimarea, în mod direct, a unor sentimente/ stări sufleteşti; prezenţa/ frecvenţa imaginilor artistice; transfigurarea artistică a elementelor peisajului; elementele de versificaţie etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se consideră corect răspunsul care conţine ideea de absenţă a vântului/ de calm al naturii etc. (explicaţie logică, prezentată într-un text coerent, corect redactat: 4p.; încercare de explicaţie, cu unele greşeli de exprimare, de ortografie şi/ sau de punctuaţie: 2p.). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 4

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *o-preș-te, cris-ta-lul, în-ghe-țat, ghir-lan-dă.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Sinonime contextuale pentru substantivul *fețe*: *chipuri, obraji* etc. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Se acceptă și forma de singular: *chip, obraz* etc.

3. Exemple de răspuns: *munte – muntos, muntean, munteancă* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. *Care* – cazul nominativ; *ce* – cazul acuzativ. (2p.+2p.) **4p.**

5. Conjugarea I: *a sărutat* (a săruta); conjugarea a IV-a: *vine* (a veni), *se oprește* (a se opri); *privind* (a privi), *strălucește* (a străluci). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. *Casei* – atribut substantival (genitival); *(de) cristaluri* – atribut substantival (prepozițional). (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice, de tipul: *casei* – atribut; *(de) cristaluri* – atribut.

7. Exemple de răspuns: *Ți-am povestit <u>despre fereastra</u> aceea, pe care o lăsase deschisă* (complement indirect). *<u>Deasupra ferestrei</u>* (complement circumstanțial de loc), *rândunelele și-au făcut un cuib.* (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea substantivului cu funcțiile sintactice indicate: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul pentru corectitudinea enunțurilor, dacă substantivul este folosit cu alte funcții sintactice decât cele indicate). **4p.**

8. Exemple de răspuns: *Care-n sobe strălucește, ce cu drag le-am sărutat.* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Cine dorește[1] / vine la spectacol.[2] /* **4p.**

10. Transcrierea versului care sugerează imaginea interiorului: *Și, privind la focul vesel care-n sobe strălucește.* **2p.**

11. Exemple de răspuns: *rimă împerecheată/ rimă pereche/* versuri care au rima 1-2, 3-4... etc.; *ritm trohaic.* (1p.+1p.) **2p.**

12. Transcrierea figurilor de stil care apar în prima strofă: *epitetul, personificarea.* (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemple de răspuns: *cadrul – un peisaj; perspectiva spațială și temporală; imagini vizuale; transfigurarea artistică a elementelor peisajului* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidențiază efectele vizuale ale metaforei, pe baza unei comparații subînțelese/ a unei asocieri cu florile primăverii/ ale verii etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). **4p.**

TESTUL 5

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *bi-ru-i-tor, în-vinși, dic-tea-ză, proas-păt.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Sinonime contextuale pentru adjectivul *biruitor*: *învingător, triumfător, victorios* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *pământ – pământean, pământeancă, pământesc, pământiu, pământos, a împământeni* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Transcrierea substantivelor în cazul nominativ: *soarele, cireșii, livezile, (un) cuc.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Exemple de răspuns: conjugarea I – *dictează* (a dicta), *au ridicat* (a ridica), *numără* (a număra); conjugarea a IV-a – *e* (a fi). (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *livezile* – subiect; *plăieșii* – complement direct. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice, de tipul: *plăieșii* – complement.

Scanned with OKEN Scanner

7. Exemple de răspuns: *Acest fruct este <u>un măr</u>* (nume predicativ). *Florile <u>de măr</u>* (atribut substantival prepoziţional) *au un miros deosebit.* (corectitudinea enunţurilor: 1p.+1p.; folosirea substantivului cu funcţiile sintactice indicate: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul pentru corectitudinea enunţurilor, dacă substantivul este folosit cu alte funcţii sintactice decât cele indicate). **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *raport de coordonare* (prin juxtapunere). **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Cine s-a antrenat[1]/ ridică şi greutăţi mai mari.[2]/* **4p.**

10. Exemple de răspuns: *Un cuc dictează pacea pe pământ.* **2p.**

11. Exemple de răspuns: *rimă încrucişată/ versuri care au rima 1-3, 2-4...* etc. **2p.**

12. Exemplu de răspuns: *...steag alb în vânt..., ...verde proaspăt..., ...miei albi...* etc. **2p.**

13. Exemple de răspuns: *cadrul – un peisaj; perspectiva spaţială şi temporală; imagini vizuale; transfigurarea artistică a elementelor peisajului* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidenţiază efectele vizuale, cromatice ale imaginii artistice, pe baza unei comparaţii subînţelese/ a asocierii coroanei cireşilor înfloriţi cu un steag al predării în faţa primăverii etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 2p.). **4p.**

TESTUL 6

I. (48p.)

1. Despărţirea cuvintelor în silabe: *trep-tat, um-flă, prid-vo-rul, spe-ri-e.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *pică – vin, apar* (brusc), *se ivesc* etc.; *treptat – gradat, încet-încet, uşor-uşor* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *munte – muntos; muntean, munteancă* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *se* – cazul acuzativ, *strugurii* – cazul nominativ. (2p.+2p.) **4p.**

5. Conjugarea I: *taie* (a tăia), *pică* (a pica), *(se) umflă* (a se umfla); conjugarea a II–a: *cad* (a cădea). (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *poteca* – complement direct; *vie* – atribut adjectival. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcţiilor sintactice, de tipul: *poteca* – complement, *vie* – atribut.

7. Exemple de răspuns: *Era dornic <u>de soarele</u> primăverii* (complement indirect). *<u>Din cauza soarelui</u> prea puternic* (complement circumstanţial de cauză), *făcuse insolaţie.* (corectitudinea enunţurilor: 1p.+1p.; folosirea substantivului cu funcţiile sintactice indicate: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul pentru corectitudinea enunţurilor, dacă substantivul este folosit cu alte funcţii sintactice decât cele indicate). **4p.**

8. Transcrierea propoziţiei principale: *şi sus în vie,/ Dulci, se pârguiesc în soare strugurii de pe butuci.* **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru transcrierea incompletă a propoziţiei principale.

9. Exemplu de răspuns: *Poteca[1]/ pe care mergi[2]/ te va scoate în faţa cabanei./[1]* **4p.**

Notă! Se admite şi alt tip de numerotare a propoziţiilor frazei.

10. Exemple de răspuns: *...marama de aramă..., ...praf de aur..., ...umbrarele de nuci..., ...apă luminoasă...* etc. **2p.**

11. Exemple de răspuns: *rimă îmbrăţişată/ versuri care au rima 1-4, 2-3...* etc. **2p.**

12. Exemple de răspuns: *(marama) de aramă, (praf) de aur, (sturzii) hrăpăreţi* etc. **2p.**

13. Exemple de răspuns: *cadrul – un peisaj; perspectiva spaţială şi temporală; imagini vizuale şi auditive; transfigurarea artistică a elementelor peisajului* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidenţiază efectele vizuale, cromatice ale metaforei, pe baza unei comparaţii subînţelese între un element al portului popular şi coloritul frunzelor etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 2p.). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 7

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *toam-nă, a-ma-ră, tă-ciu-ne, pus-tii.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Sinonime contextuale pentru adjectivul *mâhnite*: *supărate, triste, întristate* etc. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Se acceptă şi forma de singular: *supărat(ă), trist(ă), întristat(ă)* etc.

3. Exemple de răspuns: *coajă – cojiţă, a coji, cojit, cojire, cojitor, a descoji, descojire* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Precizarea cazului: *lumină* – cazul vocativ, *(de) ce* – cazul acuzativ, *târzie* – cazul acuzativ, *te* – cazul acuzativ. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Transcrierea verbelor la modul imperativ: *stai, nu te grăbi.* (2p.+2p.) **4p.**

6. Precizarea funcţiei sintactice: *ce* – complement direct; *frunze(le)* – subiect. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcţiilor sintactice, de tipul: *ce* – complement.

7. Exemple de răspuns: *Nu a durat prea mult recoltatul florii-soarelui* (atribut substantival genitival). *Au însămânţat floarea-soarelui* (complement direct) pe mai multe hectare. (corectitudinea enunţurilor: 1p.+1p.; folosirea substantivului cu funcţiile sintactice indicate: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul pentru corectitudinea enunţurilor, dacă substantivul este folosit cu alte funcţii sintactice decât cele indicate). **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *când tu ne-o usuci* – propoziţie subordonată circumstanţială de timp (transcrierea corectă a propoziţiei: 2p.; precizarea felului subordonatei: 2p.). **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Cine vrea[1] / se duce la film.[2] /* **4p.**

10. Exemple de răspuns: *...în toamnă târzie..., ...spre iarnă...* etc. **2p.**

11. Exemple de răspuns: *epitet, inversiune* (poetică). **2p.**

12. Exemple de răspuns: *versul are măsura de 8 silabe.* **2p.**

13. Exemple de răspuns: *prezenţa eului liric; gândurile şi sentimentele exprimate în mod direct; transfigurarea artistică a elementelor naturii; imagini artistice adresate simţurilor; figuri de stil; elementele de versificaţie* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidenţiază imaginea vizuală prin care se sugerează uscăciunea plantelor etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 2p.). **4p.**

TESTUL 8

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *ră-coa-re, rân-du-ne-le, cul-me, gran-gu-re.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Sinonime contextuale pentru verbul deprinde: *învaţă, antrenează* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *pânză – pânzărie, pânzătură, pânzet, pânzucă, pânzică, a împânzi, împânzire, împânzit* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *vârfu-* – cazul acuzativ; *-şi* – cazul dativ. (2p.+2p.) **4p.**

5. Exemple de răspuns: conjugarea a II-a: *tace* (a tăcea); conjugarea a III-a: *desface* (a desface), *deprinde* (a deprinde). (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *(sub) paltin* – complement circumstanţial de loc; *răcoare* – subiect. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcţiilor sintactice, de tipul: *(sub) paltin* – complement.

Scanned with OKEN Scanner

7. Exemple de răspuns: *Auzea foşnetul pădurii* (atribut substantival). *Este bine să ocrotim pădurea* (complement direct), *pentru că ea este aurul verde.* (corectitudinea enunţurilor: 1p.+ +1p.; folosirea substantivului cu funcţiile sintactice indicate: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul pentru corectitudinea enunţurilor, dacă substantivul este folosit cu alte funcţii sintactice decât cele indicate). **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *Tăcută e valea-nflorită = Tăcută e valea[1]/ care este înflorită.[2]/* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Cine are voce[1]/ cântă în corul şcolii.[2]/* **4p.**

10. Exemple de răspuns: *...valea-nflorită...*; *...pânză-aurită...* etc. **2p.**

11. Exemple de răspuns: *inversiunea, personificarea.* **2p.**

12. Măsura versului: *5 silabe.* **2p.**

13. Exemple de răspuns: *cadrul – un peisaj*; *perspectiva spaţială şi temporală*; *imagini vizuale şi auditive*; *transfigurarea artistică.* (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidenţiază atmosfera de ritm şi armonie/ de mişcare abia simţită în natură etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu imperfecţiuni/ cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 2p.). **4p.**

TESTUL 9

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *ziuă, soare, roua, trei* etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *lumină – întuneric*; *căldură – răcoare, frig, ger* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. *A răzbate/ răzbat.* **4p.**

4. *El* – pronume personal, cazul nominativ; *ce* – pronume relativ, cazul nominativ. (1p.+1p.+ +1p.+1p.) **4p.**

5. Verbe: *apare/ a apărea* – conjugarea a II-a; *prevestind/ a prevesti, sorbind/ a sorbi* – conjugarea a IV-a. (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: atribut substantival genitival – *dimineţii*; complement circumstanţial de loc: *peste [...] natură, pe-orizontul* etc. (2+2) **4p.**

7. *Ce răzbat prin frunzi uscate* – propoziţie subordonată atributivă; *(şi) s-arată drăgălaşi* – propoziţie subordonată atributivă. (2p.+2p.) **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *Norii prevesteau[1]/ că va ploua torenţial.[2]/* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *cratima marchează rostirea împreună a două cuvinte*; sunt acceptate şi răspunsurile care au implicaţii stilistice, de tipul: cratima notează rostirea într-o silabă a prepoziţiei *pe* cu vocala iniţială a substantivului *orizontul*, ceea ce a condus la conservarea măsurii şi a ritmului etc. **4p.**

10. Anotimpul – *primăvara*; momentul zilei – *dimineaţa.* (1p.+1p.) **2p.**

11. Figura de stil – *enumeraţia.* **2p.**

12. Exemple de răspuns: *rimă împerecheată/ rimă pereche/ versuri care au rima 1-2, 3-4* **2p.**

13. Exemple de răspuns: *tablou liric de natură – peisaj matinal de primăvară*; perspectiva contemplativă a eului liric; prezenţa elementelor din sfera semantică a anotimpului descris; perspectiva spaţio-temporală; imagini vizuale etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemplu de răspuns: *prin epitetul dulce, atribuit soarelui, se sugerează o atmosferă plină de viaţă, de căldură şi de veselie; soarele primăvăratic nu arde cu putere, ci mângâie natura cu razele sale* etc.; (răspuns nuanţat, corect redactat: 4p.; răspuns parţial corect/ ezitant sau cu unele greşeli de exprimare, de ortografie, de punctuaţie: 2p.). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 10

I. (48p.)

1. Oricare două dintre răspunsurile: *soarele, freamătă, uşoară, minunea, apoi, mai, iar, fiarbă, iarbă*. (2p.+2p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *zăpadă – nea, omăt* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemplu de răspuns: *Vecinii mei şi-au crescut bine copiii* (a educa/ a forma ...). **4p.**

4. Exemplu de răspuns: *Nu şi-a dat seama că a greşit* (pronume reflexiv). **4p.**

5. *Nici* – adverb (de mod); *uşoară* – adjectiv. (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemplu de răspuns: *Citesc o poveste interesantă*. (2p.+2p.) **4p.**

7. *Minunea* – subiect; *firelor* – atribut substantival (genitival). (2p.+2p.) **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *Creşte în înălţime[1]/ cine joacă baschet.[2]/* **4p.**

9. Exemple de răspuns: *să fiarbă – a fierbe, fierberea* etc.; complement direct. (2p.+2p.) **4p.**

10. Exemple de răspuns: *soarele de primăvară, zăpada, brazde, minunea firelor de ape* etc. (1p.+1p.) **2p.**

11. *Creşte (-n sus) ca în poveste...* **2p.**

12. *Rima încrucişată/ versuri care au rima 1-3, 2-4...* **2p.**

13. Exemple de răspuns: *cadrul* (un peisaj); perspectiva spaţială; imagini vizuale; elemente din sfera semantică a primăverii; transfigurarea artistică a elementelor peisajului etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemplu de răspuns: *imaginea sugerează ideea trezirii la viaţă (sub influenţa razelor soarelui, ies aburi din pământ), ceea ce creează impresia unei fierberi miraculoase* etc.; (răspuns nuanţat, corect redactat: 4p.; răspuns parţial corect/ezitant sau cu unele greşeli de exprimare, de ortografie, de punctuaţie: 2p.). **4p.**

TESTUL 11

I. (48p.)

1. Exemplu de răspuns: se pune virgulă între propoziţiile coordonate juxtapuse (principale) etc. **4p.**

2. *Întristată, -ngândurată*. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemplu de răspuns: *L-a luat sub aripa ocrotitoare. A renovat o aripă a casei.* **4p.**

4. *A pleca/ pleacă, a picura/ picură* – conjugarea I; *a bate/ bate* – conjugarea a III-a. (2p.+2p.) **4p.**

5. *Mamei.* **4p.**

6. *Zarea* – subiect; *şi* – atribut pronominal; *picură* – predicat verbal; *argintul* – complement direct. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Notă! Pentru identificarea incompletă a funcţiilor sintactice (atribut/ predicat/ complement) nu se acordă punctajul stabilit prin barem.

7. Exemplu de răspuns: *Discutam despre acel graur.* **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *... ca un vis/ care este pribeag/ ...care pribegeşte...* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Voi bate covoarele[1]/ când voi putea.[2]/* **4p.**

10. *Floarea-soarelui pe câmpuri/ Pleacă fruntea-ngândurată; Zarea-şi picură argintul/ Pe ovezele de aur.* (1p.+1p.) **2p.**

Notă! Se acceptă şi versuri disparate.

11. Exemple de răspuns: (o mamă) *întristată*, (pleacă fruntea)-*ngândurată*, (ovezele) *de aur, ostenit* (un graur), (vis) *pribeag* etc. (1p.+1p.) **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

12. Exemple de răspuns: cadrul (un peisaj); perspectiva spațială; perspectiva privitorului; imagini vizuale; elemente din sfera semantică a serii/ a verii; transfigurarea artistică a elementelor peisajului etc. (1p.+1p.) **2p.**

13. Genul liric. **2p.**

14. Exemplu de răspuns: *versul sugerează, prin personificare, imaginea înserării/ a momentului când se lasă întunericul* etc. (răspuns nuanțat, corect redactat: 4p. răspuns parțial corect (ezitant sau cu unele greșeli de exprimare, de ortografie, de punctuație: 2p.). **4p.**

TESTUL 12

I. (48p.)

1. Oricare dintre următoarele răspunsuri: diftongi – *pajiștea, mărginea, sau, greieri*; triftong – *țârâiau*. (2p.+2p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *iute – vioaie, rapidă, sprintenă* etc.; *clare – pure, limpezi, transparente, curate, străvezii, cristaline* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Oricare două dintre următoarele răspunsuri: *nemișcat, neoprit, neașteptat*. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *A văzut tot ce trebuia* (pronume nehotărât). *Tot drumul a tăcut* (adjectiv pronominal nehotărât). (2p.+2p.) **4p.**

5. *Apa* – acuzativ; *care* – nominativ. (2p.+2p.) **4p.**

6. *Neașteptată, mă*. (2p.+2p.) **4p.**

7. *Ce* – subiect; *drumul* – complement direct. (2p.+2p.) **4p.**

8. Oricare dintre următoarele răspunsuri: *ce mărginea drumul*; *care fugea*. **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *M-am așezat*[1]*/ unde am vrut*.[2]*/* **4p.**

10. Anotimpul – *vara*. **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *rari cosași, dulce răcoare* etc. **2p.**

12. Exemplu de răspuns: *umbră deasă (și tăinuită), dulce răcoare* etc. **2p.**

13. Exemplu de răspuns: prezența unor elemente de cadru temporal sau spațial, surprins, cu detalii, din perspectiva privitorului; prezența imaginilor vizuale și auditive; în ansamblu, textul urmărește să provoace o anumită impresie în sufletul cititorului etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemplu de răspuns: *cauza care produce privitorului o melancolie neașteptată este contemplarea apei care curge, părând că poartă cu ea și sufletul acestuia* etc.; (răspuns nuanțat, corect redactat: 4p.; răspuns parțial corect/ ezitant sau cu unele greșeli de exprimare, de ortografie, de punctuație: 2p.) **4p.**

TESTUL 13

I. (48p.)

1. Exemplu de răspuns: cratima marchează pronunțarea împreună a două cuvinte diferite etc. **4p.**

2. Exemplu de răspuns: *Toți copiii vor trece clasa* (a promova). *Aseară, a trecut pe la mine* (a veni, a se abate, a se opri). **4p.**

3. Exemplu de răspuns: *surd – slab, înăbușit, înfundat* etc. **4p.**

4. *Să-nece* – modul conjunctiv; *clădind* – modul gerunziu. (2p.+2p.) **4p.**

5. *Se* – pronume reflexiv; *varsă* – verb (predicativ); *peste* – prepoziție (simplă); *maluri* – substantiv (comun). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. *-ncet* – complement circumstanțial de mod; *câmpiile* – complement direct. (2p.+2p.) **4p.**

7. (Cu) *grâul*, (de) *munte* – atribute substantivale (prepoziționale); *când* – complement circumstanțial de timp. (2p.+2p.) **4p.**

8. *Ce lunecă sub soare, clădind un lanț de munți* – propoziție subordonată atributivă. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

9. Exemplu de răspuns: *Va veni la film,[1]/ deoarece a fost invitat de către toți colegii.[2]/* **4p.**

10. *Pe lanul lung și verde, cu grâul răsărit.* **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *c-un surd și tainic sunet, aprind în cer un tunet.* **2p.**

12. Genul liric. **2p.**

13. Exemple de răspuns: *tablou liric de natură, peisaj câmpenesc*; perspectiva contemplativă a eului liric; prezența elementelor din sfera semantică a anotimpului descris – primăvara; perspectiva spațio-temporală; imagini vizuale și auditive etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemplu de răspuns: *se sugerează ideea de învălmășire a norilor, care îi apare privitorului ca imagine a unui lanț de munți* etc.; (răspuns nuanțat, corect redactat: 4p.; răspuns parțial corect/ ezitant sau cu unele greșeli de exprimare, de ortografie, de punctuație: 2p.). **4p.**

TESTUL 14

I. (48p.)

1. Despărțirea cuvintelor în silabe: *a-ripi, în-chi-de, cli-peș-te, a-mur-geș-te.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *mai, abia, floarea* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *credință, încrezător, încredere, credincios* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Substantive: *vântul, mac, cicoarea*; pronume: *ea*. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Valoarea morfologică: *și* – conjuncție coordonatoare (copulativă); *și* – adverb (de mod). (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *Creionul acesta este roșu* (nume predicativ). *Din roșu la față cum era* (complement indirect), *se făcuse vânăt de frig*. (corectitudinea enunțului: 2p.; folosirea corectă a altei funcții sintactice decât cea de atribut adjectival: 2p.; punctajul nu se acordă pentru corectitudinea enunțului dacă funcția sintactică nu este selectată în mod corespunzător sau dacă adjectivul este convertit în altă parte de vorbire). **4p.**

7. Funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *cărarea* – subiect; *umbră* – subiect. (2p.+2p.) **4p.**

8. Transcrierea propoziției principale: *Prin vișini vântul din grădină/ Cătând culcuș mai bate-abia/ Din aripi.* (punctajul nu se acordă pentru transcrierea incompletă a propoziției). **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Cine știe răspunsul[1]/ nu se gândește mult timp la întrebarea pusă.[2]/* **4p.**

10. Măsura celui de al doilea vers: *8 silabe*. **2p.**

11. Exemple de răspuns: *roșul mac*; *Cătând culcuș mai bate-abia* etc. **2p.**

12. Exemple de răspuns: *personificarea, inversiunea, metafora, epitetul*. **2p.**

13. Exemple de răspuns: insistența pe caracteristici/ pe repere ale contextului spațio-temporal, imagini artistice adresate vizualului, frecvența figurilor de stil prin care se sugerează un peisaj etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru oricare răspuns ce se referă la imaginea personificată a pădurii în apropierea înserării; versul conține și o sugestie a somnolenței/ a liniștii care cuprinde natura (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de sens, de sintaxă, de ortografie: 2p.). **4p.**

TESTUL 15

I. (48p.)

1. Despărțirea cuvintelor în silabe: *în-ve-li-tă, li-niș-ti-te, su-flet, du-re-re.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *iar, dorului, călătoare* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *înălțare, înălțat, înălțător, înălțime, a reînălța, reînălțare, supraînălțare* etc. (2p.+2p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

4. Adjective în cazul acuzativ: *liniştite, călătoare, nou.* (2p.+2p.) **4p.**

5. Valoarea morfologică: *nostalgic* – adverb (de mod); *călătoare* – adjectiv (propriu-zis/ calificativ). (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *Singură ea, lumina aceea, mai strălucea în noapte. Îl deranjează intensitatea luminii. Strălucirea ei, a luminii, îl făcea să nu se simtă singur. În zare se vedeau pâlpâiri de lumină. Dintre nori, apăruseră raze de soare, de lumină dătătoare de viaţă.* (corectitudinea enunţului: 2p.; folosirea corectă a funcţiei sintactice: 2p.; punctajul nu se acordă pentru corectitudinea enunţului dacă funcţia sintactică nu este selectată în mod corespunzător). **4p.**

7. Funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *unghiul* – complement direct; *stolurile* – subiect (punctajul nu se acordă pentru identificarea la nivel primar a funcţiei sintactice, de tipul: *unghiul* – complement). (2p.+2p.) **4p.**

8. Transcrierea celei de a doua propoziţii principale: *Vin iar carele-ncărcate şi cu spice, şi cu vis...* (punctajul nu se acordă pentru transcrierea incompletă a propoziţiei). **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Cine este înţelept[1]/ nu lasă pe mâine rezolvarea problemelor.[2]/* **4p.**

10. Măsura celui de al treilea vers: *15 silabe.* **2p.**

11. Exemple de răspuns: *Peste dealuri, peste ape, pretutindenea se lasă; ...şi cu spice, şi cu vis...* etc. **2p.**

12. Exemple de răspuns: *personificarea, epitetul, metafora.* **2p.**

13. Exemple de răspuns: insistenţa pe caracteristici/ pe repere ale contextului spaţio-temporal, imagini artistice adresate vizualului, frecvenţa figurilor de stil prin care se sugerează un peisaj etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru oricare răspuns ce se referă la imaginea toamnei/ a bogăţiei recoltei; sugestia unei personificări etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu imperfecţiuni/ cu greşeli de sens, de sintaxă, de ortografie: 2p.). **4p.**

TESTUL 16

I. (48p.)

1. Despărţirea cuvintelor în silabe: *zi-duri, pâ-râ-ul, ca-den-ţări, cu-ti-e.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *arborii, deasă, marginea* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *vânătaie, vineţeală, vineţiu, a (se) învineţi, învineţire, învineţit* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Substantive în cazul nominativ: *luna, codrii, pârâul.* (2p.+2p.) **4p.**

5. Valoarea morfologică: *unde* – substantiv; *-şi* – pronume reflexiv (punctajul nu se acordă pentru identificarea la nivel primar a valorii morfologice, de tipul: *-şi* – pronume). (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemplu de răspuns: *Pădurea aceasta este deasă* (nume predicativ) *şi te poţi rătăci în ea.* (corectitudinea enunţului: 2p.; folosirea corectă a altei funcţii sintactice decât cea de atribut adjectival: 2p.; punctajul nu se acordă pentru corectitudinea enunţului dacă funcţia sintactică nu este selectată în mod corespunzător sau dacă adjectivul este convertit în altă parte de vorbire). **4p.**

7. Funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *acestui* – atribut adjectival; *dans* – complement indirect (punctajul nu se acordă pentru identificarea la nivel primar a funcţiei sintactice, de tipul: *acestui* – atribut; *dans* – complement). (2p.+2p.) **4p.**

8. Transcrierea propoziţiei subordonate atributive: *Pe care-n ziduri codrii o închid.* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Cine are voce frumoasă[1]/ cântă în corul şcolii.[2]/* **4p.**

10. Măsura celui de al doilea vers: *10 silabe.* **2p.**

11. Transcrierea versurilor care conţin o comparaţie: *Întreaga vale-n cânt o înfioară,/ Ca pe-o cutie-albastră de vioară...* **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

12. Exemple de răspuns: *personificarea, inversiunea, metafora.* **2p.**

13. Exemple de răspuns: insistența pe caracteristici/ pe elemente ale contextului spațio-temporal, imagini artistice adresate vizualului, frecvența figurilor de stil prin care se sugerează un peisaj etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru oricare răspuns ce se referă la imaginea codrului/ a arborilor sub razele lunii; imaginea personificatoare; tabloul nocturn (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de sens, de sintaxă, de ortografie: 2p.). **4p.**

TESTUL 17

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *ste-jari, mo-des-tul, pri-e-ten, trun-chiul.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Sinonime contextuale pentru cuvântul *obraznic*: *neruşinat, impertinent, insolent, neobrăzat...; trufaş, orgolios* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *prieten – prietenie, a se împrieteni, împrietenit, împrietenire, neprieten* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *meu* – cazul acuzativ; *azurul* – cazul acuzativ. (2p.+2p.) **4p.**

5. Transcrierea interjecției: *zău* și a verbului la modul condițional-optativ, timpul prezent: *ar trebui.* (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *(de)-ndrăzneala* – complement indirect; se acceptă și nuanța cauzală sau chiar funcția sintactică de complement circumstanțial de cauză; *ta* – atribut adjectival. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice, de tipul: *(de) -ndrăzneala* – complement, *ta* – atribut.

7. Exemple de răspuns: *Floarea mea preferată este trandafirul* (nume predicativ). *Am cumpărat trandafiri* (complement direct), *pentru că acestea sunt florile preferate ale mamei.* (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea substantivului cu funcțiile sintactice indicate: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul precizat, dacă substantivul este folosit cu alte funcții sintactice decât cele indicate). **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *să mă admiri* – propoziție subordonată subiectivă. **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Acesta este omul[1]/ în care am încredere.[2]/* **4p.**

10. Transcrierea versurilor: *Și trunchiul meu nu sunt în stare/ Trei oameni să-l cuprindă.* **2p.**

11. Exemple de răspuns: *inversiunea, epitetul, personificarea.* **2p.**

12. Măsura versului: *8 silabe.* **2p.**

13. Exemple de răspuns: *personaje alegorice, prin analogie cu reacții și comportamente umane; versurile din final au caracterul unei sentințe/ al unei morale; subiect axat pe un anume tip de comportament uman condamnabil; structură dialogată* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidențiază orgoliul de a fi la înălțimea/ în compania celor puternici/ a celor nobili etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

TESTUL 18

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *mi-roa-se, a-dor-mi-toa-re, li-niș-tit, mân-gâ-ie-tor.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Sinonime contextuale pentru cuvântul *pace*: *liniște, calm, echilibru* etc. (2p.+2p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

3. Exemple de răspuns: *umbră – a umbri, umbrire, umbriș, umbrit, umbros* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *(un) vânt* – cazul nominativ; *nucul* – cazul acuzativ. (2p.+2p.) **4p.**

5. Exemple de răspuns: conjugarea I – *stau/ a sta, fură/ a fura, sărută/ a săruta, cântă/ a cânta*; conjugarea a IV-a – *miroase/ a mirosi, sunt/ a fi, e/ a fi.* (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *clar* – complement circumstanțial de mod; *departe* – complement circumstanțial de loc. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice, de tipul: *clar* – complement (circumstanțial), *departe* – complement (circumstanțial).

7. Exemple de răspuns: *Garoafa era floarea mea preferată* (nume predicativ). *Cumpărasem garoafe* (complement direct), *când am venit la voi.* (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea substantivului cu funcțiile sintactice indicate: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul precizat, dacă substantivul este folosit cu alte funcții sintactice decât cele indicate). **4p.**

8. Exemple de răspuns: *Sunt fericit!. E umbră, pace și răcoare.* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Acesta este nucul[1]/ despre care ți-am vorbit.[2]/* **4p.**

10. Exemplu de răspuns: *Ce clar, departe, cântă cucul* etc. **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *enumerația.* **2p.**

12. Măsura versului: *8 silabe.* **2p.**

13. Exemplu de răspuns: *prezența unor elemente ale peisajului surprins, cu detalii, din perspectiva privitorului; mărci ale prezenței eului liric; imagini vizuale, auditive* etc.; *elemente de versificație; în ansamblu, textul urmărește să provoace o anumită impresie în sufletul cititorului* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidențiază ideea de parfum al florilor ca semn al primăverii etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

TESTUL 19

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *ci-ri-pit, văz-du-hul, sal-ci-i-le, ră-su-flul.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Sinonime contextuale pentru cuvântul *pace*: *liniște, calm, echilibru* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *roșu – a roși, roșiatic, roșior, roșit, a înroși, înroșire, înroșit* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *zilele* – cazul acuzativ; *-nvierii* – cazul genitiv. (2p.+2p.) **4p.**

5. Transcrierea substantivului: *al primăverii.* **4p.**

6. Exemple de răspuns: *plin* – nume predicativ; *roșu* – atribut adjectival. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice, de tipul: *roșu* – atribut.

7. Exemple de răspuns: *Aceasta era o primăvară timpurie* (nume predicativ). *Venirea primăverii* (atribut substantival) *îl bucura nespus.* (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea substantivului cu funcțiile sintactice indicate: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul precizat, dacă substantivul este folosit cu alte funcții sintactice decât cele indicate). **4p.**

8. Transcrierea ultimei propoziții principale: *Răsuflul cald al primăverii/ Adus-a zilele-nvierii.* **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru transcrierea incompletă a propoziției principale.

9. Exemplu de răspuns: *Aceasta este floarea[1]/ care îmi place.[2]/* **4p.**

10. Exemple de răspuns: *Văzduhu-i plin de-un roșu soare; Și salciile-n albă floare.* **2p.**

11. Exemple de răspuns: *epitetul, personificarea, eventual metafora.* **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

12. Măsura versului: *9 silabe.* **2p.**

13. Exemple de răspuns: *cadrul (un peisaj)*; *perspectiva spațială*; *imagini vizuale și auditive*; *elemente din sfera semantică a primăverii*; *transfigurarea artistică a elementelor peisajului* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidențiază ideea de armonie între terestru și cosmic etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

TESTUL 20

I. (48p.)

1. Despărțirea cuvintelor în silabe: *po-rum-bul*, *stru-guri*, *câm-pi-*, *o-ri-zon-tul.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *mai*, *rarii*, *blândei* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *strângere*, *strângător*, *restrânge*, *restrângere* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Conjugarea a III-a: *se-ntinde*; conjugarea a IV-a: *piere*; conjugarea a III-a: *cuprinde*; conjugarea I: *întrupând.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Valoarea morfologică: *și* – pronume reflexiv; *și* – conjuncție coordonatoare (copulativă). (2p.+2p.) **4p.**

6. Funcție sintactică – subiect + subiect. (2p.+2p.) **4p.**

7. Funcția sintactică a cuvintelor subliniate: *rarii* – atribut adjectival; *vișini* – subiect; *din grădină* – atribut substantival (prepozițional); *pân-la muguri* – complement circumstanțial de timp. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

8. Transcrierea propoziției subordonate: *ce-mprejurul lui se-ntinde* sau *ce piere-n zări.* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Fireşte*[1]*/ că îți voi scrie.*[2]*/* **4p.**

10. Exemplu de răspuns: *măsura de 16 silabe*, *rima încrucișată.* (1p.+1p.) **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *iarna dinții și-i arată*; *melancolia risipită pe cărări* etc. **p.**

12. Exemple de răspuns: *epitetul*, *inversiunea.* **p.**

13. Exemple de răspuns: insistența pe trăsături/ caracteristici, imagini artistice adresate vizualului, frecvența figurilor de stil prin care se sugerează un peisaj etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru oricare răspuns ce se referă la imaginea câmpiei sărăcite de roadele/ de bogățiile toamnei (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ greșeli de sens, de sintaxă, de ortografie: 2p.). **4p.**

TESTUL 21

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *Nas-tra-tin*, *îm-pli-neas-că*, *gal-beni*, *bu-că-ți-că.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *mâncăcios*, *mâncărică*, *mâncător*, *mâncău* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *mai mult* (comparativ de superioritate), *cel mai mâncăcios* (superlativ relativ de superioritate). (2p.+2p.) **4p.**

5. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

6. Alcătuirea corectă a celor patru enunțuri. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *multe* – atribut adjectival; *coji* – subiect; *sunt* – predicat verbal; *în fața lui Nastratin* – complement circumstanțial de loc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice.

Scanned with OKEN Scanner

8. Exemplu de răspuns: *să-şi bată joc de Nastratin* – subordonată completivă directă; *ca să-şi împlinească gândul* – subordonată circumstanţială de scop. (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Boierul ... că a mâncat pepenii cu coji cu tot.*; *Boierul desigur că a mâncat pepenii cu coji cu tot.* (2p.+2p.) **4p.**

10. Personajele: *Nastratin, boierul.* (1p.+1p.) **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *Cine este cel mai mare mâncăcios* etc. **2p.**

12. Exemple de răspuns: *prieteni* – substantiv în vocativ, *uitaţi-vă* – verb la imperativ etc. (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemple de răspuns: personaje, naraţiune/ narator, modurile de expunere etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemplu de răspuns: boierul este răuvoitor şi încrezut pentru că este bogat şi prost, în timp ce Nastratin, om simplu, îi este superior prin isteţime şi îi dejoacă planul etc. (explicaţie logică, text coerent, redactat corect: 4p.; explicaţie logică, text coerent, dar cu maximum două greşeli de ortografie şi/ sau de punctuaţie: 2p.; încercare de explicaţie, cu unele greşeli de exprimare, de ortografie şi/ sau de punctuaţie: 1p.) **4p.**

TESTUL 22

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *pietroiul* – diftongi, *suit* – hiat, *mie* – hiat, *mi-e* – diftong. (1p.+1p.+ +1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *călător* – drumeţ, *drum* – cale, *a ţipa* – a striga, *glas* – voce etc. (1p.+ +1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunţuri. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *grăbeşte-te* (mod imperativ), *să mergem* (mod conjunctiv). (1p.+1p.+ +1p.+1p.) **4p.**

5. Exemple de răspuns: *l-a* – pronume personal formă neaccentuată şi verb auxiliar; *la* – prepoziţie simplă. (2p.+2p.) **4p.**

6. Alcătuirea corectă a celor două enunţuri. (2p.+2p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *mie* – complement indirect; *mi* – complement indirect; *e* – predicat verbal; *foame* – subiect. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcţiilor sintactice.

8. Exemplu de răspuns: propoziţie subordonată circumstanţială de timp – *când l-a scos*; *când* – adverb relativ. (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *să te mănânc* – propoziţie subordonată completivă directă; contragerea propoziţiei în complement direct: *a te mânca.* (2p.+2p.) **4p.**

10. Personajele: *omul, şarpele.* (1p.+1p.) **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *expoziţiune, intrigă.* (1p.+1p.) **2p.**

12. Exemple de răspuns: *omule* – substantiv în vocativ, *găteşte-te* – verb la imperativ etc. (1p.+ +1p.) **2p.**

13. Exemple de răspuns: personaje, naraţiune/ narator, moduri de expunere, acţiune etc. (1p.+ +1p.) **2p.**

14. Exemplu de răspuns: şarpele este nerecunoscător faţă de omul care i-a salvat viaţa şi vrea să-l mănânce; de aceea şarpele merită să fie pedepsit etc. (explicaţie logică, text coerent, redactat corect: 4p.; explicaţie logică, text coerent, dar cu maximum două greşeli de ortografie şi/ sau de punctuaţie: 2p.; încercare de explicaţie, cu unele greşeli de exprimare, de ortografie şi/ sau de punctuaţie: 1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 23

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *svrr* – r silabic, repetarea lui *r*; *udubâşt* – repetarea vocalei *u*, grupul consonantic *şt* etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Exemplu de răspuns: *şi cade udubâşt... din copac, rămânând pe loc nemişcat.* **4p.**

3. Exemple de răspuns: cuvânt format prin compunere – *deasupra*; cuvânt format prin derivare – *înmoaie*. (2p.+2p.)

4. Exemple de răspuns: un pronume reflexiv în cazul acuzativ (*se*), un pronume demonstrativ în cazul nominativ (*asta*), un pronume relativ în cazul acuzativ (*ce*), un pronume personal în cazul dativ (*i*). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Alcătuirea corectă a celor patru enunţuri. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: interjecţie cu funcţia sintactică de predicat verbal – *svrr*; interjecţie cu funcţia sintactică de complement circumstanţial de mod – *udubâşt*. (2p.+2p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *Ce* – complement indirect; *se gândeşte* – predicat verbal; *nenea* – subiect; *Martin* – atribut substantival apoziţional. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcţiilor sintactice.

8. Exemple de răspuns: propoziţie subordonată circumstanţială de scop – *...să se mai hodinească la soare*; propoziţie subordonată completivă indirectă – *... ce-o mai face.* (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *de frică* – complement circumstanţial de cauză; realizarea extensiei: *pentru că îi era frică.* (2p.+2p.) **4p.**

10. Exemplu de răspuns: *naraţiunea, monologul.* (1p.+1p.) **2p.**

11. Exemple de răspuns: *frica, naivitatea* etc. (1p.+1p.) **2p.**

12. Exemple de răspuns: *personaje, naraţiune/ narator, acţiune* etc. (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemplu de răspuns: diftong – *direcţii*; hiat – *fiindcă.* (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemple de răspuns: particularităţi lingvistice – pronume interogativ *de ce*, conjuncţie cu rol argumentativ *fiindcă*, verbul *întreabă*; participanţi la dialog – învăţătoarea şi elevul etc. (1p.+ +1p.) **2p.**

15. Formularea unui răspuns cu efect comic, adecvat scopului şi situaţiei de comunicare. **2p.**

TESTUL 24

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: elidarea vocalei *î*/ dispariţia unei vocale, pronunţarea legată a două cuvinte diferite, conservarea metricii versului etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: antonim – *nou, recent* etc.; sinonim – *vetust, bătrân* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunţuri. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *ale* – articol posesiv-genitival, *lor* – articol hotărât (enclitic). (2p.+ +2p.) **4p.**

5. Alcătuirea corectă a celor două enunţuri. (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemplu de răspuns: *substantiv comun.* **4p.**

7. Exemple de răspuns: *Zidul* – complement direct; *al mânăstirei* – atribut substantival genitival; *în cadenţă* complement circumstanţial de mod; *îl* – complement direct. (1p.+1p.+1p.+ +1p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcţiilor sintactice.

8. Transcrierea propoziţiei subordonate atributive – *... care trece ca prin vine un fior.* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *coordonare copulativă, juxtapunere.* (2p.+2p.) **4p.**

10. Exemplu de răspuns: *ritm trohaic, rimă încrucişată.* (1p.+1p.) **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

11. Exemple de răspuns: *personificarea, enumerația.* **2p.**

12. Exemple de răspuns: tablou al nopții, imagini vizuale și auditive, figuri de stil, sentimentul de spaimă/ atitudinea contemplativă a eului liric, atmosfera etc. (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemplu de răspuns: *a fugi somnul* etc. **2p.**

14. Exemplu de răspuns: *Un om îl întâlni pe Nastratin și îl întrebă ce caută pe drum la miezul nopții. Acesta îi răspunse că de două zile nu mai poate dormi, că nu știe unde i-a zburat somnul și că acum îl caută pe drum.* 2p. (se scade 1p. pentru una sau mai multe greșeli ortografice și/ sau de punctuație) **2p.**

15. Exemplu de răspuns: utilizarea sensului propriu al expresiei *a zburat somnul* declanșează comicul de situație. **2p.**

TESTUL 25

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: elidarea vocalei *î*/ dispariția unei vocale, pronunțarea legată a două cuvinte diferite, conservarea metricii versului etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *șes* – câmpie; *drum* – cale etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: interjecție predicativă – *iată;* locuțiune prepozițională – *de-a lungul.* (2p.+2p.) **4p.**

5. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

6. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri, cu verbul dat la diateza activă și pasivă. (2p.+ +2p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *codrul, vântul, o mie* – subiect; *de guri* – atribut substantival prepozițional. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *Se varsă lumina care este tăcută.* **4p.**

9. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri (de exemplu: propoziție subiectivă – *Ce a fost umplut/ e plin.*; propoziție circumstanțială de cauză – *Carul e plin/ pentru că a fost umplut cu lemne.*). (2p.+2p.) **4p.**

10. Exemple de răspuns: *metaforă, epitet.* **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *Pe dealuri, pe coaste, s-aprinde/ Pe șesuri, pe drum.* **2p.**

12. Exemple de răspuns: tablou al răsăritului, elemente ale cadrului temporal și spațial, imagini vizuale și auditive, figuri de stil, sentimentul privitorului, atmosfera etc. (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemplu de răspuns: *8 silabe.* **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidențiază imaginea auditivă a trezirii naturii în zori etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.) **4p.**

TESTUL 26

I. (48p.)

1. Despărțirea cuvintelor în silabe: *di-mi-nea-ța, aș-tep-ta-re, fi-e-ca-re, des-prins.* (1p.+1p.+ +1p.+1p.) **4p.**

2. Precizarea mijloacelor interne de îmbogățire a vocabularului: *orice* – compunere prin alipire/ unire/ sudare/ contopire (particula *ori* + pronumele relativ-interogativ *ce*) și conversiunea în adjectiv pronominal a pronumelui nehotărât; *fiecare* – compunere prin alipire/ unire/ sudare/ contopire (particula *fie* + pronumele relativ-interogativ *care*) și conversiunea în adjectiv pronominal a pronumelui nehotărât. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

3. Exemplu de răspuns: *frunză – frunzuliță, frunziță, frunzucă, frunzoaie, frunziș, frunziște, frunzărie, frunzar, frunzos..., a înfrunzi, înfrunzire, înfrunzit, înfrunzibil...; a (se) desfrunzi, desfrunzire, desfrunzit, desfrunzibil...; Frunză, Frunzeanu, Frunzăverde...* (2p.+2p.) **4p.**

4. Adjective pronominale în cazul nominativ: *tristă, nouă, galbene, moarte...*; adjective pronominale în cazul acuzativ – *orice, fiecare...* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Valoarea morfologică a cuvintelor: *Într* – prepoziție simplă; *o* – articol nehotărât (proclitic); *ce* – pronume relativ (simplu, invariabil); *se* – pronume reflexiv. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Funcția sintactică a cuvintelor: *-ntreagă* – atribut adjectival; *cum* – complement circumstanțial de mod; *ce* – subiect; *vara* – subiect. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *Aceasta este o toamnă* (nume predicativ) foarte frumoasă. *Vom mai discuta despre această toamnă* (complement indirect) *pe care o admirăm.* (corectitudinea enunțurilor: (1p.+1p.); folosirea substantivului cu funcția sintactică cerută: (1p.+1p.). **4p.**

8. Propoziția eliptică de predicat: *Și-un vis (e) în fiecare foaie. Abia (a căzut) o brumă fără milă.* **4p.**

9. Propozițiile subordonate: *O lume-ntreagă* [...] *cum moare/ Într-o tulpină* – propoziție subordonată completivă directă; *ce se-ndoaie* – propoziție subordonată atributivă. (transcrierea corectă a propozițiilor: (1p.+1p.); precizarea felului subordonatelor: (1p.+1p.). **4p.**

10. Exemple de răspuns: *tristă-i dimineața, o brumă fără milă, frunze moarte...* **2p.**

11. Măsura versurilor: *9 silabe.* **2p.**

12. Exemplu de răspuns: *Și frunze galbene mă plouă...* **2p.**

13. Exemple de răspuns: mărci lexico-gramaticale ale prezenței eului liric, exprimarea în mod direct a trăirilor/ a sentimentelor, figuri de stil și imagini artistice, sens figurat etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Explicarea semnificației din text a structurii poetice: se consideră corect răspunsul care subliniază ideea de corespondență dintre imaginea toamnei și trăirile poetice. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

TESTUL 27

I. (48p.)

1. Exemplu de răspuns: *Vine cât poate de repede.* **4p.**

2. Precizarea mijloacelor interne de îmbogățire a vocabularului: *ca* – conversiune (prepoziție provenită din adverb de mod de comparație); *grozăvie* – derivare cu sufix (adjectivul *grozav* + sufixul substantival/ abstract *-ie*). (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemplu de răspuns: *măgar – măgăruș, măgărie, măgărească...* (2p.+2p.) **4p.**

4. Adverbe de mod: *greoi, ușure.* (2p.+2p.) **4p.**

5. Valoarea morfologică a cuvintelor: *un* – articol nehotărât (proclitic); *când* – adverb relativ; *se* – pronume reflexiv; *mare* – adjectiv (propriu-zis/ calificativ). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Funcția sintactică a cuvintelor: *rar* – atribut adjectival; *iepurele* – subiect; *ce* – complement circumstanțial de mod; *(pe un) măgar* – complement direct. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *Zgomotul pașilor* (atribut substantival) se auzea pe scări. *Din cauza pașilor* (complement circumstanțial de cauză) *pe care îi făcea, nu mă puteam ține după el.* (corectitudinea enunțurilor (1p.+1p.); folosirea substantivului cu funcția sintactică cerută (1p.+ +1p.). **4p.**

8. Propoziția subordonată: *când îl vede* – subordonată circumstanțială de timp. (transcrierea corectă a propoziției: 2p.; precizarea felului subordonatei: 2p.). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

9. Exemple de răspuns: *A-ntrece pe un măgar/ Întrecerea unui măgar...*; modificări: dispariția elementului de relație subordonator; transformarea verbului-predicat în verb la infinitiv/ în substantiv (contragerea corectă a propoziției: 2p.; precizarea modificărilor: 1p.+1p.). **4p.**

10. Felul rimei: *împerecheată/ pereche...* **2p.**

11. Exemple de răspuns: *cu pasul rar, mare grozăvie...* **2p.**

12. Exemple de răspuns: comparația subliniază ideea de superlativ absolut. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). **2p.**

13. Exemplu de răspuns: *personaje alegorice, morala* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Explicarea semnificației din text a moralei: se consideră corect răspunsul care subliniază ideea de victorie facilă/ între adversari nepotriviți etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

TESTUL 28

I. (48p.)

1. Despărțirea cuvintelor în silabe: *nă-miezi, os-te-ni-ră, văz-duh, Gre-u-cea-nu.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *M-ai întrebat ceva? Nu mi-e foame. A fost odată un împărat. Numai tu poți să-mi spui asta.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *căuta – privea, vedea...; leșuri – cadavre, mortăciuni...; astâmpără – potolește, satisface...; se codea – ezita, nu se hotăra...* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Valoarea morfologică a cuvintelor: *tot* – adverb de mod; *voi* – verb auxiliar; *și* – adverb de mod; *ți* – pronume personal. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Exemplu de răspuns: *Privind din avion, dedesubt se vedeau ogoare și case, pe deasupra era numai soare și cer senin.* (corectitudinea enunțului: 2p.; folosirea strcturii cu altă valoare morfologică – locuțiune adverbială de loc: 2p.). **4p.**

6. Funcția sintactică a cuvintelor: *un corb* – subiect; *carele* – subiect; (*prin*) *văzduh* – complement circumstanțial de loc; *lor* – atribut pronominal. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *Răpite de zmeu* (complement de agent), *fetele craiului au fost salvate de Făt-Frumos. Pe când se lupta cu zmeul* (complement indirect), *Făt-Frumos a primit ajutor de la corb.* (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea substantivului cu funcția sintactică cerută: 1p.+1p.). **4p.**

8. Felul propoziției subordonate: *Spune-mi-vei* – circumstanțială concesivă. **4p.**

9. Exemple de răspuns: *azi nemaiavând scăpare din mâna mea...*; modificări: dispariția elementului de relație subordonator; transformarea verbului-predicat în verb la gerunziu (contragerea corectă a propoziției: 2p.; precizarea modificărilor: 1p.+1p.). **4p.**

10. Exemplu de răspuns: *...trântindu-mi-l îl băgă în pământ până la gât...* **2p.**

11. Exemple de răspuns: sintagma sugerează încercarea zmeului de a amâna deznodământul/ de a scăpa etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). **2p.**

12. Exemple de răspuns: naratorul, personajele, narațiunea împletită cu dialogul, conflictul etc. (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemplu de răspuns: personajele, miraculosul, ideea binelui care triumfă, motive narative specifice basmului etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Rezumarea fragmentului (rezumat corect alcătuit: 4p.; rezumat parțial corect sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 29

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *pe-acolo*; *ciorchinii-atârnă*; *ca-n vie*; *pân' la bot.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *flămândă* – sătulă; *acolo* – aici; *nu* – da; *s-a depărtat* – s-a apropiat etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *vulpe*, *grădină*, *dinte*. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemplu de răspuns: *Si-a amintit de el.* Pronume reflexiv. (2p.+2p.) **4p.**

5. *poftind*, *o*, *s-* – părți de vorbire flexibile; *să* – parte de vorbire neflexibilă. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. *o vreme* – complement circumstanțial de timp; *-ntreagă* – atribut adjectival. (2p.+2p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *Strugurii din vie s-au copt.* – atribut substantival prepozițional; *Văd via în care strugurii s-au copt.* – complement direct. (2p.+2p.) **4p.**

8. *Dar...ciorchinii-atârnă sus de tot.* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Strugurii/ pe care i-am cumpărat/ erau dulci.* **4p.**

10. *narațiune*, *dialog*. (1p.+1p.) **2p.**

11. Exemple de răspuns: personaje animale puse în situații omenești; existența moralei; personificarea. (1p.+1p.) **2p.**

12. *pereche.* **2p.**

13. Exemplu de răspuns: *ipocrizie*, *fățărnicie*, *prefăcătorie.* **2p.**

14. Exemplu de răspuns: Incapabilul își ascunde deseori neputința sub aparența dezinteresului. (explicație logică, text coerent, redactat corect: 4p.; explicație logică, text coerent, o greșeală de ortografie/ de punctuație: 2p.; încercare de explicație, maximum două greșeli de ortografie/ de punctuație: 1p.) **4p.**

TESTUL 30

I. (48p.)

1. *poleială*, *văpaie*, *târziu*, *despuiat.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. *ghirlănzi*, *glas*, *iarnă*, *îi*, *începe*, *lumânărele*, *mărunte*, *mândru*, *parcă*, *păienjeniș*, *râd*, *risipit.* **4p.**

3. Exemplu de răspuns: *O voce ne-ndemânatică și timidă începe tremurat.* (2p.+2p.) **4p.**

4. *copi* – terminația rădăcinii + *i* – desinență de plural + *i* – articol hotărât (corectitudinea limbajului – 1p.) (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Exemplu de răspuns: *Am cumpărat o portocală și două banane.* Numeral cardinal. (2p.+2p.) **4p.**

6. *S-apleacă* – predicat verbal; *văpaie* – subiect simplu. (2p.+2p.) **4p.**

7. Exemplu de răspuns: *Privesc un pui de brad.* Complement direct. (2p.+2p.) **4p.**

8. *Îi râd pe crengi lumânărelele mărunte cu flăcări aurii de poleială,/ Ghirlănzi subțiri se țes, păienjeniș.* (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *...un glas/* care este *ne-ndemânatic...* subordonată atributivă. (2p.+2p.) **4p.**

10. Exemple de răspuns: Liricul este prin excelență genul subiectivității, al lumii interioare comunicate în mod nemijlocit prin intermediul limbajului; exprimă sentimentele, trăirile, apelând la elemente de expresivitate artistică; textul descrie/ sugerează o stare sufletească. (1p.+1p.) **2p.**

11. *personificare.* **2p.**

12. Exemplu de răspuns: *S-apleacă-a lumânărilor văpaie.* **2p.**

13. Exemple de răspuns: *flăcări*, *lună*, *văpaie*, *luminițe.* (1p.+1p.) **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

14. Descrierea atmosferei. (descriere corectă, text coerent, care respectă normele ortografice şi de punctuaţie şi se încadrează în limita precizată: 4p.; descriere corectă, text coerent, care respectă normele ortografice şi de punctuaţie, dar nu se încadrează în limita precizată: 2p.; descriere cu unele ezitări în ceea ce priveşte redactarea şi cu una-două erori ortografice şi/ sau de punctuaţie şi care nu se încadrează în limita precizată: 1p.) **4p.**

TESTUL 31

I. (48p.)

1. Exemplu de răspuns: *Indică vorbirea directă.* **4p.**

2. Exemple de răspuns: *frumuseţe, a înfrumuseţa, frumuşel, frumuşică* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *fără rost, cu rost, a face rost, a nu-şi afla rostul, pe de rost.* (2p.+2p.) **4p.**

4. *în el* – formă accentuată; *s-, -l, îl* – forme neaccentuate. (2p.+2p.) **4p.**

5. Exemple de răspuns: *scormonind* – verb predicativ la mod nepredicativ; *-i, e* – verbe copulative la moduri predicative. (2p.+2p.) **4p.**

6. *să fie de folos*; *-i frumos* – predicate nominale. (2p.+2p.) **4p.**

7. subiect inclus, subiect subînţeles. (2p.+2p.) **4p.**

8. *de-l caută nerozii* – subordonată consecutivă. (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: Ştiu/ că *un bob de orz, urât şi lungăreţ, nu licăre pe nici o latură.* **4p.**

10. Exemple de răspuns: personaje animale puse în situaţii omeneşti, alegoria, intenţie satirică/ educativă. (1p.+1p.) **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *prostia.* **2p.**

12. Exemplu de răspuns: *Cocoşul s-a întrebat dacă mărgăritarul este de folos pentru cuvântul numai că-i frumos.* **2p.**

13. Exemplu de răspuns: *„Nerozii" văd în mărgăritar un lucru frumos.* **2p.**

14. Indiferent de opinia exprimată, este indicat să se întrebuinţeze, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, aşadar* etc.: (punct de vedere logic, text coerent, care respectă normele ortografice şi de punctuaţie şi se încadrează în limita precizată: 4p.; punct de vedere logic, text coerent, care respectă normele ortografice şi de punctuaţie, dar nu se încadrează în limita precizată: 2p.; punct de vedere logic, ezitări în ceea ce priveşte redactarea şi care nu se încadrează în limita precizată: 1p.) **4p.**

TESTUL 32

I. (48p.)

1. Exemple de răspuns: *zău, trebuie*, etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *funcţionează, lucrează.* **4p.**

3. Familie *mare,* remuneraţie *după buget mică...* (2p.+2p.) **4p.**

4. *cinci.* **4p.**

5. *Izolează o structură în cazul vocativ.* **4p.**

6. *O parte secundară de propoziţie.* **4p.**

7. Exemplu de răspuns: *Eu chiar am scris ieri un articol interesant în privinţa asta.* (2p.+2p.) **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *...mă rog a mă ierta* – complement direct. (2p.+2p.) **4p.**

9. *Nu braţul ... voinţa ... e de vină.* **4p.**

10. Exemple de răspuns: *Genul dramatic presupune împărţirea textului în acte şi scene, existenţa indicaţiilor scenice, o aşezare în pagină specifică, absenţa naratorului*: (1p.+1p.) **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *Textul conţine indicaţii scenice.* **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

12. Exemple de răspuns: *de acord, chiar așa, exact, întocmai.* **2p.**

13. Exemplu de răspuns: *Cele două formule de adresare sugerează raporturile dintre personaje: Coane Nicule exprimă respectul pentru cineva considerat a fi superior, în timp ce Ghiță exprimă familiaritatea față de un subaltern.* **2p.**

14. Exemple de răspuns: *lingușeală, umilință, viclenie* (trăsătură corect aleasă, text coerent, care respectă normele ortografice și de punctuație și se încadrează în limita precizată: 4p.; trăsătură corect aleasă, text coerent, care respectă normele ortografice și de punctuație, dar nu se încadrează în limita precizată: 2p.; trăsătură corect aleasă, ezitări în ceea ce privește redactarea și care nu se încadrează în limita precizată: 1p.) **4p.**

TESTUL 33

I. (48p.)

1. *ploioasă.* (2p.+2p.) **4p.**

2. *deodată, departe.* (2p.+2p.) **4p.**

3. *sfetnic* – Noaptea este un sfetnic bun. (2p.+2p.) **4p.**

4. *se* – acuzativ; *-și* – dativ. (2p.+2p.) **4p.**

5. *Tot drumul a vorbit.*; *tot* – adjectiv pronominal nehotărât; *El citește, iar vecinul așteaptă.*; *iar* – conjuncție coordonatoare. (2p.+2p.) **4p.**

6. *-și* (*tot scăpătându-și zarea*) – atribut pronominal în dativ. **4p.**

7. complement circumstanțial de loc. **4p.**

8. *Precum se luptă somnul cu jalea* – propoziție subordonată circumstanțială de mod; *ce te-apasă-n liniștea ploioasă* – propoziție subordonată atributivă. (2p.+2p.) **4p.**

9. *Ne lasă și cucorii* – propoziție exclamativă; *Priveghiuri lungi de toamnă* – propoziție eliptică de predicat. (2p.+2p.) **4p.**

10. Toamna – *priveghiuri lungi de toamnă*; *liniștea ploioasă.* (1p.+1p.) **2p.**

11. Prezența unui tablou din natură dintr-o perspectivă afectivă; prezența unor imagini vizuale auditive etc. (1p.+1p.) **2p.**

12. *întârziate stoluri*; *frunza moartă.* (1p.+1p.) **2p.**

13. Explicarea construcției poetice, eventual avându-se în vedere ideea împuținării luminii. **2p.**

14. Redactarea textului (răspuns nunțat, corect alcătuit logic și gramatical, cu integrarea unor citate adecvate: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

TESTUL 34

I. (48p.)

1. *nici-o-da-tă*; *e-vla-vi-os*; *de-plin*; *zu-gră-ve-li-le.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. *evlavios, prețioase.* (2p.+2p.) **4p.**

3. *odată, niciodată.* (2p.+2p.) **4p.**

4. imperfect – *avea*; perfect simplu – *zise*; perfect compus – *a ridicat*; mai mult ca perfectul – *făcuse.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. *ce* – pronume relativ, *lui* – pronume personal. (2p.+2p.) **4p.**

6. numeral – *trei*; adjectiv pronominal nehotărât – *toată*; adjectiv propriu-zis la gradul superlativ – *cel mai bun*; adjectiv provenit din verb la participiu – *poleiți.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. *ca niciodată* – complement circumstanțial de mod; *din împărăția* – atribut substantival prepozițional; *pe dinaintea ei* – complement circumstanțial de loc; *aceleia* – atribut adjectival. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

8. *zise împăratul* – propoziție incidentă. **4p.**
9. *El avea trei feciori.* **4p.**
10. Prezența unor formule narative tipice; indeterminarea temporală etc. (1p.+1p.) **2p.**
11 *evlavios și bun.* (1p.+1p.) **2p.**
12. Construirea enunțurilor pe ideea că împăratul nu putea termina mânăstirea. **2p.**
13. *Narațiunea, descrierea.* (1p.+1p.) **2p.**
14. Descrierea mânăstirii (răspuns nunțat, corect alcătuit logic și gramatical, cu integrarea unor citate adecvate: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

TESTUL 35

I. (48p.)
1. *ia; oa.* (2p.+2p.) **4p.**
2. *grecească, socotelile, negustorie, timpurii.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**
3. Exemple de răspuns: *Vaporul se îndrepta spre canalul Sulina; A apărut pe al doilea canal de televiziune.* (2p.+2p.) **4p.**
4. *de mijloc* – locuțiune adjectivală; *la începutul* – locuțiune prepozițională. (2p.+2p.) **4p.**
5. verb, adverb de mod, pronume reflexiv, substantiv însoțit de articol hotărât. (1p.+1p.+1p.+ +1p.) **4p.**
6. *care* – pronume relativ; *Kir Iani* – substantiv propriu. (2p.+2p.) **4p.**
7. *la începutul lui decembrie* – substantiv în genitiv, precedat de locuțiune prepozițională; *peste iarnă* – substantiv în acuzativ cu prepoziție. (2p.+2p.) **4p.**
8. *care stă la mal* – propoziție subordonată atributivă. (2p.+2p.) **4p.**
9. *Căpitanul ei era Kir Iani Ghinis, negustor iscusit și marinar bătrân, botezat de toate furtunile arhipelagului grescesc; Dacă ții seama.* (2p.+2p.) **4p.**
10. Timpul: *jumătatea lui martie 1881* – decembrie, anul trecut; locul – *brațul de mijloc al Dunării către Sulina; Brăila.* (1p.+1p.) **2p.**
11. Kir Iani Ghinis – *negustor iscusit și marinar bătrân.* (1p.+1p.) **2p.**
12. Expresia sugerează, prin personificare, ideea încărcării maxime a corăbiei. **2p.**
13. Peste iarnă trei cute adânci se iviseră pe fruntea căpitanului etc. **2p.**
14. Rezumarea piedicilor: *prezența timpurie a sloiurilor de gheață; consecința acestora. Oprirea corăbiei din călătorie, ceea ce provoacă pierderi financiare* etc. **4p.**

Teste de tipul al II-lea

TESTUL 1

II. (10p.)
1. Conținutul: **6p.**
- conținut adecvat cerinței: 2p.
- respectarea convențiilor (eliminarea cuvintelor de legătură, a adverbelor și a adjectivelor, concizie etc.): 4p.

2. Redactare: **3p.**
- se scade câte un punct pentru fiecare eroare, indiferent de natura ei (ortografie, punctuație etc.).

3. Încadrarea în numărul maxim de cuvinte: **1p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 2

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice unui asemenea tip de scrisoare: **2p.**
- formula de introducere şi formula de încheiere: 1p.
- data, locul, semnătura numai dacă toate trei elementele apar în compunere: 1p.

2. Redactarea scrisorii: **6p.**
- conţinut adecvat cerinţei de redactare a scrisorii (în totalitate: 4p./ parţial: 2p.): 4p.
- folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul (în totalitate: 2p./ parţial: 1p.): 2p.

3. Respectarea normelor exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie: **2p.**
- exprimare corectă şi ortografie: 1p. (pentru 0-1 greşeli);
- punctuaţie: 1p. (pentru 0-2 greşeli).

TESTUL 3

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice unui asemenea tip de scrisoare: **2p.**
- formula de introducere şi formula de încheiere: 1p.
- data, locul, semnătura numai dacă toate trei elementele apar în compunere: 1p.

2. Redactarea scrisorii: **6p.**
- conţinut adecvat cerinţei de redactare a scrisorii (în totalitate: 4p./ parţial: 2p.): 4p.
- folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul (în totalitate: 2p./ parţial: 1p.): 2p.

3. Respectarea normelor exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie: **2p.**
- exprimare corectă şi ortografie: 1p. (pentru 0-1 greşeli);
- punctuaţie: 1p. (pentru 0-2 greşeli).

TESTUL 4

II. (10p.)

1. Redactarea descrierii (punctele se acordă numai pentru încadrarea în limita minimă de rânduri cerută): **4p.**
- conţinut adecvat cerinţei: în totalitate: 2p./ parţial: 1p.;
- folosirea unui registru stilistic potrivit: în totalitate: 2p./ parţial: 1p.

2. Integrarea sinonimelor: **4p.**
- şase sinonime: 4p.; patru-cinci sinonime: 3p.; două-trei sinonime: 2p.; un sinonim: 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai pentru încadrarea în limita minimă de rânduri cerută): **2p.**
- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografie şi punctuaţie: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli cumulate).

TESTUL 5

II. (10p.)

1. Redactarea dialogului (punctele se acordă numai pentru încadrarea în limita minimă de replici cerută): **8p.**
- conţinut adecvat cerinţei: în totalitate: 4p./ parţial: 2p.;
- folosirea unui registru stilistic potrivit: în totalitate: 4p./ parţial: 2p.

2. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai pentru încadrarea în limita minimă de replici cerută): **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografie şi punctuaţie: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli cumulate).

TESTUL 6

II. (10p.)

1. Structura şi raportul dintre părţile acestui tip de compunere: **2p.**
- introducere – cuprins – încheiere: 1p.;
- respectarea proporţiilor dintre părţile compunerii: 1p.

2. Conţinutul descrierii şi stilul adecvat: **6p.**
- înlănţuirea logică a ideilor, relaţia dintre idei principale şi secundare, dintre constituirea unui cadru general şi acumularea detaliilor: 3p.;
- integrarea celor patru neologisme: 2p./ 1p.;
- stilul adecvat tipului de compunere: 1p.;

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**
- exprimarea corectă: 1p. (0p. în cazul unei greşeli de lexic, de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greşeli).

TESTUL 7

II. (10p.)

1. Structura invitaţiei: **2p.**
- prezenţa formulei de adresare din titlu (Stimate...): 1p.;
- semnătura şi data: 1p.

2. Conţinutul: **6p.**
- textul invitaţiei – formula de început (îmi face plăcere să...etc.), conţinutul propriu-zis cu precizarea evenimentului la care este invitat persona căreia i se adresează, precizarea datei când are loc evenimentul, rugămintea de a confirma participarea (pentru absenţa fiecăruia dintre elemente convenţionale ale invitaţiei se scade câte un punct);

3. Respectarea normelor de exprimare corectă, de punctuaţie şi ortografie: **2p.**
- pentru 0 greşeli: 2p.; 1 greşeală: 1p.; pentru două şi mai multe greşeli nu se acordă nici un punct.

TESTUL 8

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice unui asemenea tip de scrisoare: **2p.**
- formula de introducere şi formula de încheiere: 1p.
- data, locul, semnătura numai dacă toate trei elementele apar în compunere: 1p.

2. Redactarea scrisorii: **6p.**
- conţinut adecvat cerinţei de redactare a scrisorii (în totalitate: 4p./ parţial: 2p.): 4p.
- folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul (în totalitate: 2p./ parţial: 1p.): 2p.

3. Respectarea normelor exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie: **2p.**
- exprimare corectă şi ortografie: 1p. (pentru 0-1 greşeli);
- punctuaţie: 1p. (pentru 0-2 greşeli).

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 9

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice procesului-verbal: **4p.**

- formula de introducere: 1p.; clişee specifice: 1p.; data, locul, semnătura, numai dacă toate elementele apar în compunere: 2p.; pentru 1-2 elemente care apar în compunere: 1p.

2. Conţinutul: **4p.**

- conţinut adecvat cerinţei: în totalitate: 2p./ parţial: 1p.;
- folosirea unui registru stilistic potrivit: în totalitate: 2p./ parţial: 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai pentru încadrarea în limita minimă de rânduri cerută): **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografie şi punctuaţie: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli cumulate).

TESTUL 10

II. (10p.)

1. Precizarea datelor personale necesare unui curriculum vitae (nume, prenume, locul şi data naşterii, adresa): **2p.**

2. Conţinutul adecvat cerinţei (în totalitate: 4p./ parţial: 2p.) şi structura: studii, participări la expoziţii, abilităţi, preferinţe (2p./ 1p.): **6p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografie şi punctuaţie: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli cumulate).

TESTUL 11

II. (10p.)

1. Prezenţa formulei de adresare din titlu – (Dragă.../ stimate... etc.): 1p.; semnătura şi data: 1p. **2p.**

2. Textul invitaţiei – formula de început (îmi face plăcere să...etc.), conţinutul propriu-zis cu precizarea evenimentului la care este invitat persona căreia i se adresează, precizarea datei când are loc evenimentul, rugămintea de a confirma participarea: (pentru absenţa fiecăruia dintre elemente convenţionale ale invitaţiei se scade câte un punct). **6p.**

3. Respectarea normelor de exprimare corectă, de punctuaţie şi ortografie: 2p. (0 greşeli: 2p.; 1 greşeală: 1p.; pentru două şi mai multe greşeli nu se acordă nici un punct.) **2p.**

TESTUL 12

II. (10p.)

1. Fixarea unui titlu adecvat: (titlul adecvat, titlul simbolic, metaforic etc.: 2p.; titlu previzibil, comun: 1p.; inadecvare la conţinut: 0p.) **2p.**

2. Povestirea coerentă a întâmplării cu referirea la trei persoane cu numele de George, Vlaicu şi Ştefan; existenţa unui punct culminant; folosirea ca mod de expunere dominant naraţiunea: (povestirea coerentă a întâmplării cu referirea la trei persoane cu numele de George, Vlaicu şi Ştefan; absenţa unui punct culminant: 3p.; sincope în relaţionarea evenimentelor, absenţa unui punct culminant: 1p.) **6p.**

3. Respectarea normelor de exprimare corectă, de punctuaţie şi ortografie: (0 greşeli: 2p.; 1 greşeală: 1p.; pentru două şi mai multe greşeli nu se acordă nici un punct.) **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 13

II. (10p.)

1. Prezentarea titlului emisiunii şi a realizatorului/ realizatorilor (dacă este cazul): **1p.**

2. Conţinutul acestei emisiuni: subiectul, modalităţi de realizare: **6p.**

3. Motivul urmăririi emisiunii: **1p.**

4. Respectarea normelor de exprimare corectă, de punctuaţie şi ortografie: (0 greşeli: 2p.; 1 greşeală: 1p.; pentru două şi mai multe greşeli nu se acordă nici un punct.) **2p.**

TESTUL 14

II. (10p.)

1. Formulele specifice de introducere şi de încheiere: **2p.**

2. Conţinutul propriu-zis al cererii în care se precizează şi numele profesorului/ dirigintelui care te recomandă în vederea accesului, motivarea solicitării, durata de valabilitate a permisului: **6p.**

3. Respectarea normelor de exprimare corectă, de punctuaţie şi ortografie: (0 greşeli: 2p.; 1 greşeală: 1p.; pentru două şi mai multe greşeli nu se acordă nici un punct.) **2p.**

TESTUL 15

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice unui asemenea tip de scrisoare: **2p.**

- formula de introducere şi formula de încheiere: 1p.
- data, locul, semnătura numai dacă toate trei elementele apar în compunere: 1p.

2. Redactarea scrisorii: **6p.**

- conţinut adecvat cerinţei de redactare a scrisorii, inclusiv, subliniate, acele enunţuri speciale pentru profesorul de desen (în totalitate: 4p./ parţial: 2p.): 4p.
- folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul (în totalitate: 2p./ parţial: 1p.): 2p.

3. Respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie: **2p.**

- exprimare corectă şi ortografie: 1p. (pentru 0-1 greşeli);
- punctuaţie: 1p. (pentru 0-2 greşeli).

TESTUL 16

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice scrisorii (formula de introducere şi formula de încheiere adecvate contextului: 1p.; data, locul, semnătura: 1p. numai dacă apar toate elementele): **2p.**

2. Redactarea scrisorii (conţinut adecvat cerinţei prin referirea la întâmplări/ la situaţii semnificative sau percepute ca atare etc.: în totalitate 4p./ parţial 2p.; folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul: în totalitate 2p./ parţial 1p.) **6p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru trei sau mai multe greşeli cumulate).

TESTUL 17

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice scrisorii (formula de introducere şi formula de încheiere adecvate contextului: 1p.; data, locul, semnătura: 1p. numai dacă apar toate elementele) **2p.**

2. Redactarea scrisorii (conţinut adecvat cerinţei prin referirea la întâmplări/ la situaţii semnificative sau percepute ca atare, eventual la elemente de portret, evocare etc.: în totalitate 4p./

Scanned with OKEN Scanner

parţial 2p.; folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul: în totalitate 2p./ parţial 1p.): 6p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: 2p.

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru trei sau mai multe greşeli cumulate).

TESTUL 18

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice scrisorii (formula de introducere şi formula de încheiere adecvate contextului: 1p.; data, locul, semnătura: 1p. numai dacă apar toate elementele): 2p.

2. Redactarea scrisorii (conţinut adecvat cerinţei prin referirea la întâmplări/ la situaţii semnificative sau percepute ca atare: în totalitate 4p./ parţial 2p.; folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul: în totalitate 2p./ parţial 1p.): 6p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: 2p.

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru trei sau mai multe greşeli cumulate).

TESTUL 19

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice scrisorii (formula de introducere şi formula de încheiere adecvate contextului: 1p.; data, locul, semnătura: 1p. numai dacă apar toate elementele): 2p.

2. Redactarea scrisorii (conţinut adecvat cerinţei prin referirea la întâmplări/ la situaţii semnificative sau percepute ca atare: în totalitate 4p./ parţial 2p.; folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul: în totalitate 2p./ parţial 1p.): 6p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: 2p.

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru trei sau mai multe greşeli cumulate).

TESTUL 20

II. (10p.)

1. Convenţiile specifice unei cereri: 4p.

- formula de adresare iniţială (Domnule Director,/ director,): 1p.
- semnătura petiţionarului, (locul) şi date: 1p.
- formula dinală de adresare a cererii (Domnului Director/ director al Şcolii Generale...): 1p.
- dispunerea în pagină: 1p.

2. Conţinutul şi structura cererii: 4p.

- formula consacrată (Subsemnatul, .../ Subsemnata, ...,), numele şi prenumele petiţionarului: 1p.
- adresa petiţionarului: 1p.
- calitatea petiţionarului: 1p.
- precizarea succintă a motivului solicitării, prin utili-zarea uneia dintre formulele consacrate (.. vă rog să-mi aprobaţi..., ... solicit eliberarea..., menţionez că... etc.): 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: 2p.

- exprimarea concisă şi clară: 1p. (0p. în cazul unei greşeli de lexic, de sintaxă sau de folosire a stilului adecvat);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greşeli).

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 21

II. (10p.)

1. Structura şi raportul dintre părţile acestui tip de compunere: **2p.**

- introducere – cuprins – încheiere: 1p.;
- respectarea proporţiilor dintre părţile compunerii: 1p.

2. Conţinutul naraţiunii şi stilul adecvat: **6p.**

- înlănţuirea logică a ideilor, relaţia dintre idei principale – secundare, dintre constituirea unui cadru general – acumularea detaliilor: 3p.;
- integrarea celor patru neologisme/ termeni ştiinţifici – în totalitate: 2/ parţial: 1p.;
- stilul adecvat tipului de compunere: 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- exprimarea corectă: 1p. (0p. în cazul unei greşeli de lexic, de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greşeli).

TESTUL 22

II. (10p.)

1. Structura şi raportul dintre părţile acestui tip de compunere: **2p.**

- introducere – cuprins – încheiere: 1p.;
- respectarea proporţiilor dintre părţile compunerii: 1p.

2. Conţinutul descrierii şi stilul adecvat: **6p.**

- înlănţuirea logică a ideilor, relaţia dintre idei principale – secundare, dintre constituirea unui cadru general – acumularea detaliilor: 3p.;
- integrarea celor patru neologisme/ termeni ştiinţifici – în totalitate: 2/ parţial: 1p.;
- stilul adecvat tipului de compunere: 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- exprimarea corectă: 1p. (0p. în cazul unei greşeli de lexic, de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greşeli).

TESTUL 23

II. (10p.)

1. Respectarea regulilor transformării vorbirii directe în vorbire indirectă: **6p.**

- eliminarea liniei de dialog şi a exclamaţiilor: 2p.;
- transformarea persoanei I şi a II-a a verbelor şi a pronumelor în persoana a III-a: 2p.;
- transformarea propoziţiilor principale din replici în subordonate completive directe, având ca regent verbe dicendi (a spune, a zice, a întreba etc.), iar ca elemente de relaţie cuvinte precum: că, să, dacă, unde, când, care etc.: 2p.

2. Conţinutul textului: **2p.**

- reproducerea cât mai exactă a cuvintelor vorbitorului (în totalitate: 2p./ parţial: 1p.);

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- exprimarea corectă: 1p. (0p. în cazul unei greşeli de lexic, de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greşeli).

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 24

II. (10p.)

1. Respectarea convenţiilor specifice scrisorii: (formula de încheiere: 2p.; data, locul, semnătura numai dacă toate elementele apar în compunere: 2p.; pentru 1-2 elemente care apar în compunere: 1p.) **4p.**

2. Redactarea scrisorii (punctele se acordă numai pentru încadrarea în limita minimă de rânduri cerută): (conţinut adecvat cerinţei: în totalitate: 2p./ parţial: 1p.; folosirea unui registru stilistic potrivit: în totalitate: 2p./ parţial: 1p.). **4p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai pentru încadrarea în limita de rânduri cerută): **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografie şi punctuaţie: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli cumulate).

TESTUL 25

II. (10p.)

1. Conţinut: **6p.**

- conţinut adecvat cerinţei: 2p.
- respectarea convenţiilor (eliminarea cuvintelor de legătură, a adverbelor şi a adjectivelor, concizie etc.; în totalitate: 4p./ parţial: 2p.): 4p.

2. Redactare: **3p.**

- se scade câte un punct pentru fiecare eroare, indiferent de natura ei (ortografie, punctuaţie etc.).

3. Încadrarea în numărul maxim de cuvinte: **1p.**

Modele de subiecte complete

TESTUL 1

I.

1. Exemple de răspuns: *vis-col*, *dea-su-pra*, *sal-câmi*, *o-ri-zont* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Familia lexicală – de exemplu: *bătrânel*, *bătrânică*, *bătrâneşte*, *bătrânesc*, *bătrâneţe* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunţuri. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *cenuşiu-îngheţat*, *galben-şters* – adjective compuse; *deasupra*, *de pe* – prepoziţii compuse. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Alcătuirea corectă a celor patru enunţuri. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *fusese acela* – verb copulativ (mod indicativ); *să fie grozav de frumos* – verb copulativ (mod conjunctiv); *(Spre est) era (crângul)* – verb predicativ (mod indicativ); *nu fuseseră acoperite* – verb auxiliar (mod indicativ). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *(în) zi* – complement circumstanţial de timp; *această* – atribut adjectival; *primă* – atribut adjectival; *(de) linişte* – atribut substantival prepoziţional. (1p.+1p.+1p.+ +1p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcţiilor sintactice.

8. Exemplu de răspuns: *...trebuie...* – propoziţie principală; *Drumul ăsta [...] să fie grozav de frumos!* – propoziţie subordonată subiectivă (transcrierea corectă: 1p.+1p.; felul propoziţiilor: 1p.+1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

9. Exemplu de răspuns: alegerea corectă a unei propoziții subordonate atributive – *de pe care vântul spulberase zăpada*; contragerea: *cu zăpada spulberată de vânt*; două modificări – dispariția predicatului, dispariția elementului de relație. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

10. Transcrierea enumerației – de exemplu: *lent, ostenit, calm* etc. **2p.**

11. Exemple de răspuns: *comparația, epitetul.* **2p.**

12. Exemplu de răspuns: *expresia sugerează dorința de evaziune, de călătorie, rătăcirea fără scop* etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). **2p.**

13. Exemple de răspuns: tablou hibernal de câmpie, elemente ale cadrului temporal și spațial, imagini vizuale (*spre est, crângul, orizontul* etc.), figuri de stil, sentimentul privitorului, atmosfera etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidențiază rolul adjectivului în realizarea unei descrieri artistice/ evidențierea particularităților cadrului și în a sugera atitudinile privitorului etc. (explicație logică, text coerent, redactat corect: 4p.; explicație logică, text coerent, dar cu maximum două greșeli de ortografie și/ sau de punctuație: 2p.; încercare de explicație, cu unele greșeli de exprimare, de ortografie și/ sau de punctuație: 1p.). **4p.**

II.

1. Respectarea convențiilor specifice scrisorii: (formula de introducere: 1p.; formula de încheiere: 1p.; data, locul, semnătura, numai dacă toate elementele apar în compunere: 2p.; pentru 1-2 elemente care apar în compunere: 1p.). **2p.**

2. Redactarea scrisorii: (conținut adecvat cerinței: în totalitate 4p./ parțial 2p.; folosirea unui registru stilistic potrivit relației cu destinatarul: în totalitate 2p./ parțial 1p.). **6p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0 p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia și punctuația: 1p. (0 p. pentru trei sau mai multe greșeli cumulate).

III.

A. Conținut

1. Precizarea a două trăsături care să justifice faptul că fragmentul este o descriere literară (tablou hibernal, elemente ale cadrului temporal și spațial, imagini vizuale, figuri de stil, sentimentul privitorului, atmosfera etc.): (2p.+2p.) **4p.**

2. Ilustrarea trăsăturilor pe baza fragmentului dat (alegerea adecvată a exemplelor, în acord cu trăsăturile selectate, explicații logice, nuanțate: 4p.; exemplificări parțiale, argumentare sumară: 2p.; exemplificări parțiale, fără argumente: 1p.): **4p.**

3. Evidențierea rolului mijloacelor artistice (identificarea mijloacelor artistice, prezentarea și argumentarea adecvată a rolului acestora în text: 4p.; identificarea și prezentarea sumară a mijloacelor artistice: 2p.; identificarea mijloacelor artistice: 1p.): **4p.**

4. Susținerea unui punct de vedere despre relația om-natură/ privitor-tablou contemplat (punct de vedere logic prezentat, într-un text coerent, cu argumente pertinente, pe baza textului dat: 4p.; punct de vedere logic, dar argumentat sumar: 2p.; încercare de argumentare: 1p.): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să se încadreze în limitele de spațiu precizate)

1. Respectarea convențiilor tipului de text: **2p.**

- unitatea compoziției: 1p.;
- așezarea corectă a textului în pagină: 1p.

2. Coerența textului: **6p.**

- logica și claritatea enunțurilor – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;
- adecvarea conținutului la cerințe – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;

Scanned with OKEN Scanner

- registrul de comunicare și stilul adecvat al conținutului – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.

3. Calitatea exprimării scrise: **8p.**

- exprimare corectă (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- ortografie (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- punctuație: 1p. (0-2 greșeli: 2p.; 3-5 greșeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

TESTUL 2

I.

1. Exemple de răspuns: cuvinte cu diftongi – *soarele, rouă etc.*; cuvinte cu hiat – *argintie, înlăuntrul* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *pe loc, de loc, din loc în loc, în loc, în locul, în loc de* etc. (1p.+1p.+ +1p.+1p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemplu de răspuns: *ei, lui* – pronume personale; *(ale) căror, (a) căror* – pronume relative. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Alcătuirea corectă a celor patru enunțuri. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Alcătuirea corectă a celor patru enunțuri. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *toate* – atribut adjectival, *acestea* – subiect, *cu putere* – complement circumstanțial de mod, *câmpiei* – atribut substantival genitival. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice.

8. Exemplu de răspuns: propoziție subordonată circumstanțială de scop; contragerea propoziției – *pentru a aduna la loc după aceea, într-un fel nou.* (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: realizarea descrierii; enumerarea elementelor/ a detaliilor din care se constituie imaginea câmpiei. **p.**

10. Exemple de răspuns: *spuma argintie, scaieți puternici* etc. (1p.+1p.) **2p.**

11. Exemple de răspuns: *personificarea, metafora, epitetul.* (1p.+1p.) **2p.**

12. Exemple de răspuns: imaginea câmpiei, elemente ale cadrului temporal și spațial, imagini vizuale (*ierburile groase de pe marginea drumurilor înțesate cu scaieți puternici* etc.), figuri de stil, sentimentul privitorului, atmosfera etc. (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemplu de răspuns: *epitetul.* **2p.**

14. Exemple de răspuns: *4 eurocenți pe minut pentru convorbirile interjudețene, de la 8 seara la 8 dimineața* etc. (1p.+1p.) **2p.**

15. Exemple de răspuns: cuvânt care conține un prefixoid – *interjudețene*; a unui cuvânt împrumutat – *weekend* etc. (1p.+1p.) **2p.**

II.

1. Respectarea convențiilor specifice scrisorii: (formula de introducere: 1p.; formula de încheiere: 1p.; data, locul, semnătura, numai dacă toate elementele apar în compunere: 2p.; pentru 1-2 elemente care apar în compunere: 1p.) **2p.**

2. Redactarea scrisorii: (conținut adecvat cerinței: în totalitate 4p./ parțial 2p.; folosirea unui registru stilistic potrivit relației cu destinatarul: în totalitate 2p./ parțial 1p.) **6p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia și punctuația: 1p. (0p. pentru trei sau mai multe greșeli cumulate).

Scanned with OKEN Scanner

III.

A. Conținut

1. Precizarea a două trăsături care să justifice faptul că fragmentul este o descriere literară (tabloul câmpiei vara, elemente ale cadrului temporal și spațial, imagini vizuale, figuri de stil, sentimentul privitorului, atmosfera etc.): (2p.+2p.) **4p.**

2. Ilustrarea trăsăturilor pe baza fragmentului dat (alegerea adecvată a exemplelor, în acord cu trăsăturile selectate, explicații logice, nuanțate: 4p.; exemplificări parțiale, argumentare sumară: 2p.; exemplificări parțiale, fără argumente: 1p.): **4p.**

3. Evidențierea rolului mijloacelor artistice (identificarea mijloacelor artistice, prezentarea și argumentarea adecvată a rolului acestora în text: 4p.; identificarea și prezentarea sumară a mijloacelor artistice: 2p.; identificarea mijloacelor artistice și prezentare simplificatoare, cu ezitări/ absența prezentării: 1p.): **4p.**

4. Susținerea unui punct de vedere despre relația om-natură/ privitor-tablou contemplat (punct de vedere logic prezentat, într-un text coerent, cu argumente pertinente, pe baza textului dat: 4p.; punct de vedere logic, dar argumentat sumar: 2p.; încercare de argumenatre: 1p.): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să se încadreze în limitele de spațiu precizate)

1. Respectarea convențiilor tipului de text: **2p.**
- unitatea compoziției: 1p.;
- așezarea corectă a textului în pagină: 1p.

2. Coerența textului: **6p.**
- logica și claritatea enunțurilor – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;
- adecvarea conținutului la cerințe – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;
- registrul de comunicare și stilul adecvat al conținutului – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.

3. Calitatea exprimării scrise: **8p.**
- exprimare corectă (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- ortografie (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- punctuație: 1p. (0-2 greșeli: 2p.; 3-5 greșeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

TESTUL 3

I.

1. Exemple de răspuns: hiat – *leul*, *prostie*; diftongi – *trăiești*, *pielea*. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: cuvinte formate cu sufix substantival (diminutival) – *dințișori*, *pielișoară*; cuvinte formate cu sufix adjectival – *puternic*, *mulțămitor* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri (1p.+1p.); exemple de antonime: slăbiciune – *atotputernicie*, *forță*, *putere*, *tărie*; iscusită – *neiscusită*, *inabilă*, *nepricepută* (1p.+1p.) **4p.**

4. a. articol nehotărât; b. pronume personal, formă neaccentuată; c. verb auxiliar; d. adjectiv pronominal nehotărât în structura adjectivului pronominal negativ. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Exemple de răspuns: modul indicativ – *are*; modul conjunctiv – *să trăiești*; modul condițional-optativ – *ar face*; modul imperativ – *umblă*. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *urechile* – complement direct; *ceea ce* – subiect; *e semn* – predicat nominal; *de prostie* – complement indirect. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice.

7. Alcătuirea corectă a celor patru enunțuri. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

8. Exemplu de răspuns: *făcându-mă mare logofeteasă*; dispariția elementului de relație și a unui predicat, schimbarea modului verbului *a face* etc. (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *că ești cel mai mare dintre noi* – propoziție subordonată completivă indirectă, *să te alegem împărat, în locul leului* – propoziție subordonată completivă directă (transcrierea corectă: 1p.+1p.; felul propozițiilor: 1p.+1p.). **4p.**

10. Dialogul. **2p.**

11. Exemple de răspuns: interjecția *iat-o*, diminutivul *dințișorii*, exprimarea eliptică/ apostroful *da'*. (1p.+1p.) **2p.**

12. Exemplu de răspuns: expresia sugerează prin limbaj figurat o trăsătură de caracter a personajului (abilitatea vulpei, diplomația, încercarea de a-l convinge pe elefant) etc. **2p.**

13. Răspunsul se poate referi la una dintre următoarele aspecte: se exprimă intenția vulpii de a-l linguși pe elefant, se susține oralitatea stilului etc. (explicație logică, text coerent, redactat corect: 2p.; încercare de explicație, cu unele greșeli de exprimare, de ortografie și/ sau de punctuație: 1p.) **2p.**

14. De exemplu: *trăsături – prostia, spiritul de prevedere* etc.; *mijloace / procedee de caracterizare – directă* (*de alt personaj, autocaracterizare*) și *indirectă* (*limbaj, atitudine*) (explicație logică, text coerent, redactat corect: 4p.; explicație logică, text coerent, dar cu maximum două greșeli de ortografie și/ sau de punctuație: 2p.; încercare de explicație, cu unele greșeli de exprimare, de ortografie și/ sau de punctuație: 1p.) **4p.**

II.

1. Respectarea convențiilor specifice scrisorii: (formula de introducere: 1p.; formula de încheiere: 1p.; data, locul, semnătura, numai dacă toate elementele apar în compunere: 2p.; pentru 1-2 elemente care apar în compunere: 1p.). **2p.**

2. Redactarea scrisorii: (conținut adecvat cerinței: în totalitate 4p./ parțial 2p.; folosirea unui registru stilistic potrivit relației cu destinatarul: în totalitate 2p./ parțial 1p.). **6p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia și punctuația: 1p. (0p. pentru trei sau mai multe greșeli cumulate).

III.

A. Conținut

1. Identificarea în text a cel puțin două secvențe reprezentative și a personajelor participante (identificarea a cel puțin două secvențe reprezentative și a personajelor: 4p.; încercare de identificare a cel puțin două secvențe reprezentative și a personajelor: 2p.): **4p.**

2. Prezentarea conținutului secvențelor reprezentative, pe baza planului simplu de idei, în succesiunea întâmplărilor/ a ideilor (prezentarea corectă, pe baza planului simplu de idei: 4p.; încercarea de prezentare, cu evidentă tendință de povestire a textului, fără a avea ca bază planul simplu de idei. 2p.): **4p.**

3. Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă, prin trecerea de la persoana I și a II-a la persoana a III-a, fără dialog inserat (în totalitate: 4p./ parțial: 2p.): **4p.**

4. Respectarea convențiilor de redactare a rezumatului: utilizarea timpurilor și a modurilor verbale potrivite, relatarea obiectivă, fără mărci emoționale-subiective și fără citate (în totalitate: 4p./ parțial: 2p.): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să se încadreze în limitele de spațiu precizate)

1. Respectarea convențiilor tipului de text: **2p.**

- unitatea compoziției: 1p.;
- așezarea corectă a textului în pagină: 1p.

Scanned with OKEN Scanner

2. Coerența textului: **6p.**
- logica și claritatea enunțurilor – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;
- adecvarea conținutului la cerințe – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;
- registrul de comunicare și stilul adecvat al conținutului – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.

3. Calitatea exprimării scrise: **8p.**
- exprimare corectă (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- ortografie (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- punctuație (0-2 greșeli: 2p.; 3-5 greșeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

TESTUL 4

I.

1. Exemple de răspuns: *de-ți* – cratima marchează rostirea împreună a două sau mai multe cuvinte, cu elidarea unui sunet, *las'* – apostroful marchează absența accidentală în rostire a unui sunet etc. (alegerea corectă a situațiilor/ a exemplelor din text: 1p.+1p.; explicarea corectă a situațiilor: 1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *acuș – îndată, bucatele – demâncare* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri (1p.+1p.); alegerea corectă a locuțiunilor/ expresiiilor conținând cuvântul *inimă*, de exemplu: *cu inimă, pe inimă, a avea* (pe cineva) *la inimă* etc. (1p.+1p.) **4p.**

4. Alegerea corectă a locuțiunilor, de exemplu: *luminarea-voastră* (locuțiune pronominală), *are de gând* (locuțiune verbală) (1p.+1p.); alcătuirea corectă a celor două enunțuri (1p.+1p.). **4p.**

5. Exemple de răspuns: *de* – conjuncție subordonatoare și prepoziție simplă; *i* – verb predicativ și pronume personal, formă neaccentuată. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Transcrierea corectă a propozițiilor conținând pronumele indicate. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *de foame* – complement circumstanțial de cauză; *ce* – subiect; *mi* – complement indirect; *e* – predicat verbal. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice.

8. Exemplu de răspuns: ... *dacă are de gând a ne ospăta* ... – propoziție subordonată circumstanțială condițională; *pentru că acolo stă toată puterea și îndrăzneala* – propoziție subordonată circumstanțială cauzală. (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: raport de coordonare – P1 și P2, raporturi de subordonare – P3 față de P2 și P4 față de P3. (2p.+2p.) **4p.**

10. Personajele: *Setilă, Flămânzilă, Ochilă, împăratul.* (identificarea celor patru personaje: 2p.; identificarea a 2-3 personaje: 1p.; identificarea a 0-1 personaje: 0p.) **2p.**

11. Exemplu de răspuns: ospățul cerut de cei trei și promis de împărat/ proba ospățului etc. **2p.**

12. Exemplu de răspuns: proverbul/ expresia redă ideea unei încercări imposibile; aici sugerează îndoiala împăratului în reușita musafirilor etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.) **2p.**

13. Exemple de răspuns: pronumele personal persoana II singular *îți*, adjectivul pronominal posesiv *tăi*, verbul la imperativ, persoana a II-a singular *spune* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemple de răspuns: *prețul, condiții de utilizare, adresa de e-mail* etc. (1p.+1p.) **2p.**

15. Exemplu de răspuns: *cale mai rapidă și mai comodă cu condiția deținerii aparatului necesar* etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.) **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

II.

1. Respectarea convenţiilor specifice scrisorii: (formula de introducere: 1p.; formula de încheiere: 1p.; data, locul, semnătura, numai dacă toate elementele apar în compunere: 2p.; pentru 1-2 elemente care apar în compunere: 1p.). **2p.**

2. Redactarea scrisorii: (conţinut adecvat cerinţei: în totalitate 4p./ parţial 2p.; folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul: în totalitate 2p./ parţial 1p.). **6p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru trei sau mai multe greşeli cumulate).

III.

A. Conţinut

1. Identificarea în text a cel puţin două secvenţe reprezentative şi a personajelor participante (identificarea a cel puţin două secvenţe reprezentative şi a personajelor: 4p.; încercare de identificare a cel puţin două secvenţe reprezentative şi a personajelor: 2p.): **4p.**

2. Prezentarea conţinutului secvenţelor reprezentative, pe baza planului simplu de idei, în succesiunea întâmplărilor/ a ideilor (prezentarea corectă, pe baza planului simplu de idei: 4p.; încercarea de prezentare, cu evidentă tendinţă de povestire a textului, fără a avea ca bază planul simplu de idei. 2p.): **4p.**

3. Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă, prin trecerea de la persoana I şi a II-a la persoana a III-a, fără dialog inserat (în totalitate: 4p./ parţial: 2p.): **4p.**

4. Respectarea convenţiilor de redactare a rezumatului: utilizarea timpurilor şi a modurilor verbale potrivite, relatarea obiectivă, fără mărci emoţionale-subiective şi fără citate (în totalitate: 4p./ parţial: 2p.): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să se încadreze în limitele de spaţiu precizate)

1. Respectarea convenţiilor tipului de text: **2p.**

- unitatea compoziţiei: 1p.;
- aşezarea corectă a textului în pagină: 1p.

2. Coerenţa textului: **6p.**

- logica şi claritatea enunţurilor – în totalitate: 2p./ parţial: 1p.;
- adecvarea conţinutului la cerinţe – în totalitate: 2p./ parţial: 1p.;
- registrul de comunicare şi stilul adecvat al conţinutului – în totalitate: 2p./ parţial: 1p.

3. Calitatea exprimării scrise: **8p.**

- exprimare corectă (0-1 greşeli: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.): 3p.;
- ortografie (0-1 greşeli: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.): 3p.;
- punctuaţie: 1p. (0-2 greşeli: 2p.; 3-5 greşeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

TESTUL 5

I.

1. Exemple de răspuns: *pri-e-ten, îm-bră-că, în-tâm-pi-nă, cin-steşti.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *prietenie, prietenos, prieteneşte, prietenesc* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunţuri. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *tare curioasă* – superlativ absolut (expresiv), *cel mai mult* (superlativ relativ de superioritate). (2p.+2p.) **4p.**

5. Alcătuirea corectă a celor două enunţuri. (2p.+2p.) **4p.**

6. Alcătuirea corectă a celor patru enunţuri. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. Exemple de răspuns: *Bunul* – atribut adjectival; *meu* – atribut adjectival; de ce – complement circumstanțial de cauză; *așa* – complement circumstanțial de mod. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice.

8. Exemplu de răspuns: *cum era.* **4p.**

9. Exemplu de răspuns: propoziție subordonată circumstanțială de timp; contragerea: *văzându-l gazda.* (2p.+2p.) **4p.**

10. Personajele: *Nastratin, gazda.* (1p.+1p.) **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *Nu haina face pe om* etc. **2p.**

12. Exemple de răspuns: caracterizare directă, de narator – *om sărac, cum era*; caracterizare directă, de alt personaj – *bunul meu prieten* etc. (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemple de răspuns: personaje, narațiune/ narator, modurile de expunere, acțiune etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemplu de răspuns: *Nastratin ironizează gazda pentru că s-a lăsat influențată în comportament de haine, neținând cont de calitatea umană a „bunului" său prieten* etc. (explicație logică, text coerent, redactat corect: 4p.; explicație logică, text coerent, dar cu maximum două greșeli de ortografie și/ sau de punctuație: 2p.; încercare de explicație, cu unele greșeli de exprimare, de ortografie și/ sau de punctuație: 1p.) **4p.**

II.

1. Conținut: **6p.**

- conținut adecvat cerinței: 2p.
- respectarea convențiilor (eliminarea cuvintelor de legătură, a adverbelor și a adjectivelor, concizie etc.): 4p.

2. Redactare: **3p.**

- se scade câte un punct pentru fiecare eroare, indiferent de natura ei (ortografie, punctuație etc.)

3. Încadrarea în numărul maxim de cuvinte: **1p.**

III. A. Conținut

1. Identificarea în text a cel puțin două secvențe reprezentative și a personajelor participante (identificarea a cel puțin două secvențe reprezentative și a personajelor: 4p.; încercare de identificare a cel puțin două secvențe reprezentative și a personajelor: 2p.): **4p.**

2. Prezentarea conținutului secvențelor reprezentative, pe baza planului simplu de idei, în succesiunea întâmplărilor/ a ideilor (prezentarea corectă, pe baza planului simplu de idei: 4p.; încercarea de prezentare, cu evidentă tendință de povestire a textului, fără a avea ca bază planul simplu de idei. 2p.): **4p.**

3. Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă, prin trecerea de la persoana I și a II-a la persoana a III-a, fără dialog inserat (în totalitate: 4p./ parțial: 2p.): **4p.**

4. Respectarea convențiilor de redactare a rezumatului: utilizarea timpurilor și a modurilor verbale potrivite, relatarea obiectivă, fără mărci emoționale-subiective și fără citate (în totalitate: 4p./ parțial: 2p.): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să se încadreze în limitele de spațiu precizate)

1. Respectarea convențiilor tipului de text: **2p.**

- unitatea compoziției: 1p.;
- așezarea corectă a textului în pagină: 1p.

2. Coerența textului: **6p.**

- logica și claritatea enunțurilor – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;
- adecvarea conținutului la cerințe – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;
- registrul de comunicare și stilul adecvat al conținutului – în totalitate: 2p./ parțial: 1p.

Scanned with OKEN Scanner

3. Calitatea exprimării scrise: **8p.**
- exprimare corectă (0-1 greşeli: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.): 3p.;
- ortografie (0-1 greşeli: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.): 3p.;
- punctuaţie (0-2 greşeli: 2p.; 3-5 greşeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

TESTUL 6

I.

1. Semivocale: *i*, *u*. (2p.+2p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *ursuz*, *posomorât*, *posac* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *înfloresc*, *înfăţişarea*, *străbate*. (2p.+2p.) **4p.**

4. Gradul superlativ relativ (de superioritate); pentru un răspuns de tipul: gradul superlativ/ superlativul nu se atribuie punctajul stabilit. **4p.**

5. Conjuncţie coordonatoare copulativă (*şi-şi vede...*); pronume reflexiv (*şi-şi vede...*) (2p.+ +2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *cu fruntea*, (acuzativ), *de veghere* (acuzativ), *al târgului* (genitiv), *lunii* (genitiv) etc. (2p.+2p.) **4p.**

7. *Ce* – subiect (simplu/ unic). **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *Fireşte*[1]*/ că voi veni la film.* [2]*/* **4p.**

9. Raport de coordonare (joncţiune, conjuncţia coordonatoare copulativă *şi*). **4p.**

10. *E cel mai frumos motan al târgului.* **2p.**

11. Exemplu de răspuns: *înfăţişarea bărbătească, un fior ce-i străbate prin spate şi-l ondulează, de mândrie, soseşte ceasul prânzului, care vine singur în labă, se trezeşte morocănos* etc. **2p.**

12. Exemplu de răspuns: Se sugerează asocierea culorii închise a motanului cu jocul de umbre şi lumini dintre noapte şi zi, care se regăseşte şi în înfăţişarea personajului etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 2p.; răspuns parţial sau cu imperfecţiuni/ greşeli de sens, de sintaxă, de ortografie: 1p.). **2p.**

13. Exemple de răspuns: preponderenţa imaginilor vizuale; prezenţa detaliilor care compun întregul unui portret; descrierea făcută din perspectiva privitorului; insistenţa pe trăsături/ pe caracteristici; domină substantivele şi adjectivele care sunt sociate unor figuri de stil (epitete, comparaţii etc.); acumularea trăsăturilor/ a caracteristicilor obţinută prin enumerare etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemplu de răspuns: Se sugerează asocierea imaginii lunii cu cea a unei oglinzi în care se reflectă chipul animalului, ceea ce-l înfioară şi-i trezeşte un sentiment de mândrie etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu imperfecţiuni/ greşeli de sens, de sintaxă, de ortografie: 2p.). **4p.**

II.

1. Respectarea convenţiilor specifice scrisorii (formula de adresare: 1p.; formula de încheiere: 1p.; data, locul, semnătura numai dacă apar toate elementele: 1p.) **3p.**

2. Redactarea scrisorii (conţinutul adecvat cerinţei în totalitate: 2p./ parţial: 1p.; folosirea unui registru stilistic adecvat în totalitate: 2p./ parţial: 1p.). **4p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**
- corectitudinea exprimării (0-1 greşeli: 1p.; două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă: 0p.);
- ortografia (0-1 greşeli: 1p.; pentru două sau mai multe greşeli: 0p.);
- punctuaţia (0-2 greşeli: 1p.; pentru trei sau mai multe greşeli: 0p.).

Scanned with OKEN Scanner

III. A. Conținut

1. Prezentarea oricăror două caracteristici ale doinei ca specie literară: operă lirică; cântec al omului însingurat; confesiune nemijlocită a sentimentelor; natura este confident/ partener; prezența unui sentiment și a unui motiv literar dominant; structură de mică întindere, simetrie etc.; cvasiabsența mijloacelor figurative, metaforice etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Exemplificarea caracteristicilor cu elemente din textul ales (alegerea adecvată a exemplelor, în acord cu trăsăturile selectate, explicații logice, nuanțate: 4p.; exemplificări parțiale ale celor două caracteristici selectate, cu argumentare sumară sau exemplificarea unei singure caracteristici, însoțită de argumentare: 2p.; exemplificări parțiale, fără argumentare: 1p.). **4p.**

3. Comentarea a două imagini artistice (comentarea a două imagini artistice, prin sublinierea semnificațiilor acestora în textul selectat: 4p.; comentarea unei imagini artistice, prin sublinierea semnificației acesteia sau identificarea a două imagini artistice, fără sublinierea semnificației lor în textul selectat: 2p.; identificarea unei imagini artistice, fără sublinierea semnificației acesteia în textul selectat: 1p.). **4p.**

4. Susținerea unui punct de vedere/ a unei opinii personale despre semnificațiile textului (punct de vedere/ opinie personală pertinentă, succesiune logică a ideilor exprimate, exemplificare/ argumentare prin raportarea la text: 4p.; încercare de susținere a unui punct de vedere/ a unei opinii personale, dar fără exemplificare/ argumentare, stângăcii/ imperfecțiuni în ideile exprimate: 2p.; prezentare sumară, platitudini, absența exemplificării/ a argumentării etc.: 1p.). **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puțin o pagină)

5. Unitatea compoziției (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.) **3p.**

7. Registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului compunerii. (1p.+ +1p.+1p.) **3p.**

8. Ortografia (0 greșeli: 4p.; 1 greșeală: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.; 4 sau mai multe greșeli: 0p.). **4p.**

9. Punctuația (0-1 greșeli: 3p.; 2-3 greșeli: 2p.; 4-5 greșeli: 1p.; 6 sau mai multe greșeli: 0p). **3p.**

10. Așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) **2p.**

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

TESTUL 7

I.

1. Două cuvinte conținând diftongi: *aceea, pui, mai, ei* ...; cuvinte conținând vocale în hiat: *mie, hârtie, lăcomie, vrabie*.... (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *puișorii* – primul *i* este desinență de plural, iar al doilea *i* este articol hotărât (enclitic); *mi-i* – primul i aparține pronumelui personal în dativ, iar al doilea *i* este forma scurtă a verbului a fi. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *așa* – asemenea, astfel de...; *săracul* – bietul, nefericitul... (2p.+2p.) **4p.**

4. Pronume în cazul nominativ: *care, care*. (2p.+2p.) **4p.**

5. Valoarea morfologică a cuvintelor: *acum* – adverb de timp; *își* – pronume reflexiv; *într-* – prepoziție simplă; *alt* – adjectiv pronominal nehotărât. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Funcția sintactică a cuvintelor: *aceea* – atribut adjectival; (decât o) *nucă* – complement circumstanțial de mod; *sturzului* – complement indirect; *ei* – atribut pronominal. (1p.+1p.+1p.+ +1p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *Ciripitul era al unei vrăbii* (genitiv), *care se așejase pe creanga cea mai de sus a copacului. Povestea lui era despre vrabia* (acuzativ) *ai cărei pui învățau să zboare.*

Scanned with OKEN Scanner

(corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea cuvintelor cu funcția sintactică de nume predicativ în cazurile indicate: 1p.+1p.). **4p.**

8. Propoziții subordonate – completivă indirectă: *să să dea sturzului „ziua-bună"*; atributivă: *care văzuse multe în viața ei; care duceau în minte o învățătură mai mult.* (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemple de răspuns: *pentru/ spre a privi; pentru privit...*; modificări: dispariția elementului de relație subordonator; transformarea verbului-predicat în verb la infinitiv/ la supin... (contragerea corectă a propoziției: 2p.; precizarea modificărilor: 1p.+1p.). **4p.**

10. Exemplu de răspuns: *Săracul cărăbuș!* **2p.**

11. Exemple de răspuns: *narațiunea, descrierea, monologul.* (1p.+1p.) **2p.**

12. Exemple de răspuns: *naratorul, personajele, narațiunea împletită cu monologul, conflictul, acțiunea* etc. (1p.+1p.) **2p.**

13. Comentarea semnificației din text a comportamentului vrabiei: se consideră corect răspunsul care subliniază ideea de învățare prin observație directă și valoarea moralizatoare a întâmplării. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). **2p.**

14. Explicarea semnificației titlului: se consideră corect răspunsul care subliniază implicarea afectivă a naratorului/ compasiunea pentru soarta cărăbușului etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

II.

1. Respectarea convențiilor specifice scrisorii (formula de adresare: 1p.; formula de încheiere: 1p.; data, locul, semnătura numai dacă apar toate elementele: 1p.). **3p.**

2. Redactarea scrisorii (conținutul adecvat cerinței în totalitate: 2p./ parțial: 1p.; folosirea unui registru stilistic adecvat în totalitate: 2p./ parțial: 1p.). **4p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

- corectitudinea exprimării (0-1 greșeli: 1p.; două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă: 0p.);
- ortografia (0-1 greșeli: 1p.; pentru două sau mai multe greșeli: 0p.);
- punctuația (0-2 greșeli: 1p.; pentru trei sau mai multe greșeli: 0p.).

III. A. Conținut

1. Precizarea celor patru mijloace/ procedee de caracterizare: directe – caracterizare efectuată de către narator; indirecte – caracterizare desprinsă din gânduri, fapte, atitudini, comportament, din relațiile cu celelalte personaje, din monolog, din mediul în care trăiește etc. (precizarea celor patru mijloace/ procedee de caracterizare, fie distinct, fie pe parcursul compunerii; alegerea potrivită a exemplelor, în acord cu textul dat: 4p.; precizarea a trei mijloace/ procedee de caracterizare, fie distinct, fie pe parcursul compunerii; alegerea potrivită a exemplelor, în acord cu textul dat: 3p.; precizarea a două mijloace/ procedee de caracterizare, fie distinct, fie pe parcursul compunerii; alegerea potrivită a exemplelor, în acord cu textul dat: 2p.; precizarea unui mijloc/ procedeu de caracterizare, fie distinct, fie pe parcursul compunerii; alegerea potrivită a exemplelor, în acord cu textul dat sau enunțarea mijloacelor/ a procedeelor de caracterizare, fără exemplificări: 1p.). **4p.**

2. Selectarea a patru trăsături distincte ale personajului ales. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Ilustrarea trăsăturilor morale desprinse din întâmplări/ din situații semnificative (alegerea adecvată a exemplelor, în acord cu cele două trăsături selectate: 4p.; alegerea adecvată a exemplelor, în acord cu o trăsătură selectată: 2p.; încercare de ilustrare a trăsăturilor, tendință de povestire, improvizații etc.: 1p.). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

4. Prezentarea a patru mijloace artistice folosite în caracterizare (alegerea potrivită a exemplelor; prezentare logică, nuanțată a patru mijloace artistice, în acord cu exemplele alese: 4p.; alegerea potrivită a exemplelor; prezentare logică, nuanțată a trei mijloace artistice, în acord cu exemplele alese: 3p.; prezentare a două mijloace artistice, cu exemple: 2p.; prezentare unui mijloc artistic, cu sau fără exemplificare, sau simpla enumerare a unor mijloace artistice folosite în caracterizare: 1p.). **4p.**

B. Redactare

5. Unitatea compoziției (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

7. Registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului compunerii. (1p.+1p.+1p.) **3p.**

8. Ortografia (0 greșeli: 4p.; 1 greșeală: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.; 4 sau mai multe greșeli: 0p.). **4p.**

9. Punctuația (0-1 greșeli: 3p.; 2-3 greșeli: 2p.; 4-5 greșeli: 1p.; 6 sau mai multe greșeli: 0p). **3p.**

10. Așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) **2p.**

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

TESTUL 8

I.

1. *pletosul, caravană, unde, creștinesc.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *umăr, deal, vale, țară, sate, casele, seara.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *drumeag, drumeț, drumeție, a îndruma, îndrumar, îndrumător.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *deal* (subst., N.), *pe câmpie* (subst., Ac.), *pletosul* (adj., N.), *verdea* (adj., Ac.). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. *opresc* (a opri – conj. a IV-a), *dezleg* (a dezlega – conj. I), *se-nalță* (a se înălța – conj. I), *visând* (a visa – conj. I). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. *-i* – atribut pronominal, *ce* – subiect. (2p.+2p.) **4p.**

7. Exemple de răspuns: *Copilul este sprinten.* – nume predicativ; *Copilul sprinten aleargă* – atribut adjectival. (2p.+2p.) **4p.**

8. *Ca să-și revadă țara cu sate fără număr,/ Cu casele, mioare, și turlele, păstori,...cu drumul...* – circ. de scop. (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *...se-nalță, visând/ ceea ce este nemărginit.* – subordonată completivă directă. (2p.+2p.) **4p.**

10. Exemple de răspuns: subiectivitatea; elementele de expresivitate artistică; accentul pus pe exprimarea, în mod direct, a unor sentimente/ stări sufletești; prezența mărcilor eului poetic; transfigurarea artistică a elementelor peisajului. (1p.+1p.) **2p.**

11. Rimă îmbrățișată, măsură de 13-14 silabe. (1p.+1p.) **2p.**

12. Exemple de răspuns: *câmpie, luncă, zăvoi, colină.* (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemple de răspuns: *vânjosu-i umăr, pletosul deal* – inversiuni; *Ca și argintul sprinten, viu apele sclipesc* – comparație. (1p.+1p.) **2p.**

14. Indiferent de afirmația aleasă (a doua este totuși mai potrivită!), este indicat să întrebuințezi, cu precădere, verbe precum – *a crede, a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil, probabil, desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că, încât, așadar* etc.: (punct de vedere logic, text coerent, care respectă normele ortografice și de punctuație și se încadrează în limita precizată: 4p.; punct de vedere logic, un text coerent, care respectă normele ortografice și de punctua-

Scanned with OKEN Scanner

ţie, dar nu se încadrează în limita precizată: 2p.; încercare de argumentare, care nu se încadrează în limita precizată, cu unele ezitări în ceea ce priveşte redactare şi cu una-două erori ortografice şi/ sau de punctuaţie: 1p.): **4p.**

II.

1. Respectarea convenţiilor specifice scrisorii (formula de introducere: 1p.; formula de încheiere: 1p.; data, locul, semnătura: 1p. numai dacă apar toate elementele) **3p.**

2. Redactarea scrisorii (conţinut adecvat cerinţei: în totalitate 3p./ parţial 1p.; folosirea unui registru stilistic potrivit: în totalitate 2p./ parţial 1p.) **5p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru trei sau mai multe greşeli cumulate).

III. A. Conţinut

1. Descriere literară în versuri, specie aparţinând genului liric, înfăţişează un aspect din natură, un peisaj, sugerează o anumită atmosferă, conţine elemente de expresivitate artistică etc.: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Prezentarea acestor caracteristici cu ajutorul exemplelor extrase din textul ales: imagine panoramică a naturii în amurg; atmosferă calmă, uşor melancolică; privirea care coboară treptat, fixându-se succesiv asupra diverselor elemente care compun peisajul: *vânjosul* şi *pletosul umăr al dealului*, *valea* cu *sate fără număr*, *verdea câmpie* brăzdată de drumuri, *luncile* şi *zăvoaiele* etc.; predominanţa imaginilor vizuale, dar fără o insistsnţă specială asupra culorilor, punctată de sunetul *clopotului creştinesc*; (alegere potrivită a citatelor, în acord cu trăsătură selectată, explicaţii logice: 4p.; citate adecvate, dar însoţite de explicaţii parţiale: 2p.; extrase şi explicaţii sumare, nerelevante: 1p.) **4p.**

3. Ilustrarea mărcilor prezenţei eului liric: în primele trei strofe, predominant descriptive, perspectiva pare impersonală, fără mărci explicite ale eului; abia în ultima, repetarea interjecţiei *O* şi cele două semne de exclamare, ca şi folosirea persoanei întâi, indică în mod clar prezenţa eului; este şi momentul în care sentimentele poetului devin explicite: (alegere potrivită a exemplelor; explicaţii logice, în acord cu exemplul ales: 4p.; exemple nu în totalitate relevante şi neînsoţite decât sporadic de explicaţii: 2p.; ilustrare sporadică, fără explicaţii: 1p.) **4p.**

4. Explicarea rolului mijloacelor artistice în conturarea atmosferei (de ex.: semnalarea unor figuri de stil precum, metafora, epitetul, comparaţia, enumeraţia; explicarea valorilor expresive ale unor categorii lexico-semantice; explicarea rolului semnelor de punctuaţie; evidenţierea elementelor de versificaţie etc.): (alegerea potrivită a exemplelor pentru fiecare mijloc artistic luat în discuţie; explicaţii logice, în acord cu exemplul ales: 4p.; identificarea unor mijloace artistice; exemple nu în totalitate relevante şi neînsoţite decât sporadic de explicaţii: 2p.; identificare sporadică, fără exemple şi fără explicaţii: 1p.) **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puţin o pagină)

5. Unitatea compoziţiei (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerenţa textului (claritatea enunţului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.) **3p.**

7. Registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului compunerii. (1p.+1p.+ +1p.) **3p.**

8. Ortografia (0 greşeli: 4p.; 1 greşeală: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.; 4 sau mai multe greşeli: 0p.) **4p.**

9. Punctuaţia (0-1 greşeli: 3p.; 2-3 greşeli: 2p.; 4-5 greşeli: 1p.; 6 sau mai multe greşeli: 0p). **3p.**

10. Aşezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) **2p.**

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 9

I.

1. Exemplu de răspuns: marchează căderea accidentală în rostire a unui sunet; în context poate sugera şi o nuanţă familiarită a adresării. **4p.**

2. Exemple de răspuns: *simbrie, junghiuri, smicele, slugă.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *junghiuri, foaie, arme* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. *a lua*: condiţional, prezent, diateza activă. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Exemplu de răspuns: *Da, ai dreptate!* Adverb. (2p.+2p.) **4p.**

6. Subiecte incluse. (2p.+2p.) **4p.**

7. *tăi* – atribut adjectival; *arme* – complement direct. (2p.+2p.) **4p.**

8. *Să fac voia la duşmani*; circumstanţială de scop. **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Privirea ta mă doare,/ deşi ochii tăi cuţite n-au.* **4p.**

10. 7 silabe, pereche. (1p.+1p.) **2p.**

11. *Doină de dor.* **2p.**

12. *Cântarea.* **2p.**

13. Exemplu de răspuns: *ochi.* **2p.**

14. Exemplu de răspuns: *Un duşman poate să se bucure de suferinţa cuiva. Ochii fiinţei iubite produc îndrăgostitului „suferinţă", ceea ce va provoca „bucuria" duşmanilor. Evident, raţionamentul conţinut în acest vers trebuie înţeles în plan figurat.* (explicaţie logică, text coerent, argumente suficiente şi convingătoare; încadrarea în limita stabilită; respectarea normelor ortografice, de punctuaţie şi de aşezare în pagină: 4p.; explicaţie logică, argumentare sumară; încadrarea în limita stabilită; respectarea normelor ortografice, de punctuaţie şi de aşezare în pagină: 2p.; încercare de argumentare; una-două greşeli ortografice şi/ sau de punctuaţie: 1p.) **4p.**

II.

1. Convenţiile specifice ale unei cereri: **4p.**

- formula de adresare iniţială (*Domnule Profesor/ profesor*): 1p.;
- semnătura petiţionarului, (locul) şi data: 1p.;
- formula finală de adresare a cererii (*Domnului Profesor/ profesor Mihai Oprea, îndrumătorul cercului de teatru de la Şcoala Numărul 2*): 1p.
- dispunerea în pagină: 1p.

2. Conţinutul cererii: **4p.**

- formula consacrată (*Subsemnatul.../ Subsemnata...*), numele şi prenumele: 1p.
- adresa petiţionarului: 1p.
- calitatea petiţionarului: 1p.
- precizarea succintă a motivului solicitării, prin utilizarea uneia dintre formulele consacrate (*...vă rog să-mi aprobaţi...; solicit înscrierea...* etc.): 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- exprimare concisă şi clară: 1p. (0p. în cazul unei greşeli de lexic, de sintaxă sau de folosire a unui stilul neadecvat);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru o greşeală sau mai multe greşeli).

III. A. Conţinut

1. Poezie lirică specifică folclorului românesc, orală, anonimă, exprimă sentimente de dragoste, de dor, de jale etc., clasificarea se face în funcţie de sentimentul dominant, de obicei se cântă pe o melodie tristă, domoală, are, aşadar, caracter sincretic etc.: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Prezentarea acestor caracteristici, cu ajutorul exemplelor extrase din textul ales: (alegere potrivită a exemplelor, în acord cu trăsătură selectată, explicaţii logice: 4p.; exemple adecvate, dar însoţite parţial de explicaţii: 2p.; exemple şi explicaţii sumare, nerelevante: 1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

3. Relevarea modului prin care se face simțită prezența eului liric în poezie: (alegere adecvată a exemplelor; explicații logice, în acord cu exemplul ales: 4p.; alegere parțial relevantă a exemplelor și neînsoțită decât sporadic de explicații: 2p.; încercari de exemplificare, fără explicații: 1p.) **4p.**

4. Explicarea rolului mijloacelor artistice în conturarea atmosferei: (alegerea potrivită a exemplelor pentru fiecare dintre mijloacele artistice luate în discuție; explicații logice, în acord cu exemplul ales: 4p.; identificarea unor mijloace artistice, neînsoțită decât sporadic de explicații: 2p.; identificarea unor mijloace artistic, fără explicații: 1p.) **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puțin o pagină)

5. Unitatea compoziției (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

7. Registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului compunerii. (1p.+1p.+1p.) **3p.**

8. Ortografia (0 greșeli: 4p.; 1 greșeală: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.; 4 sau mai multe greșeli: 0p.). **4p.**

9. Punctuația (0-1 greșeli: 3p.; 2-3 greșeli: 2p.; 4-5 greșeli: 1p.; 6 sau mai multe greșeli: 0p). **3p.**

10. Așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) **2p.**

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

TESTUL 10

I.

1. *a astâmpăra, bade, cu, dor, el, eu, foaie, inel, mușețel, a trimite, verde.* **4p.**

2. Exemple de răspuns: *scriere-aș* – hiat; *foaie* – diftongi. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *a-și călca pe inimă, cu inimă ușoară, cu inimă, din toată inima, inimă rece, a-și face inimă rea.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *a astâmpăra, a vedea, a trece, a fi.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. *verde* – adjectiv variabil cu o terminație; *negru* – adjectiv variabil cu două terminații. (2p.+2p.) **4p.**

6. *inel* – complement direct; *-n pădure* – complement circumstanțial de loc; *slove* – complement direct; *frunză* – complement direct. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Exemplu de răspuns: *Slova de dor a fost scrisă de badea.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

8. *Să-mi trimită și zece* – concesivă; *de dorul lui tot nu-mi trece* – principală. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Aș dori/ să-mi astâmpăr dorul cu el* – completivă directă. (2p.+2p.) **4p.**

10. *Doină de jale.* **2p.**

11. *...slova cum îi de neagră,/ Așa mi-i inima-ntreagă.* **2p.**

12. Exemple de răspuns: *neagră, negre.* **2p.**

13. Exemplu de răspuns: pentru a face reclamă unor produse farmaceutice. **2p.**

14. *plasturi sterili; cremă sau gel împotriva mâncărimilor datorate înțepăturilor de insecte* (2p.+2p.) **2p.**

15. *picături bixtonim.* **2p.**

II

1. Convențiile specifice ale unei cereri: **4p.**

- formula de adresare inițială (*Domnule Director,/ director,*): 1p.;
- semnătura petiționarului, (locul) și data: 1p.;
- formula finală de adresare a cererii (*Domnului Director/ director al Școlii Numărul 2*): 1p.

Scanned with OKEN Scanner

- dispunerea în pagină: 1p.

2. Conținutul cererii: **4p.**

- formula consacrată (*Subsemnatul.../ Subsemnata...*), numele și prenumele: 1p.
- adresa petiționarului: 1p.
- calitatea petiționarului: 1p.
- precizarea succintă a motivului solicitării, prin utilizarea uneia dintre formulele consacrate (*...vă rog să aprobați eliberarea unei adeverințe...*; *solicit...* etc.): 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- exprimare concisă și clară: 1p. (0p. în cazul unei greșeli de lexic, de sintaxă sau de folosire a unui stilul neadecvat);
- ortografia și punctuația: 1p. (0p. pentru o greșeală sau mai multe greșeli).

III. A. Conținut

1. Liricul, prin excelență genul subiectivității, al lumii interioare, exprimă sentimentele, trăirile poetului, prezent în mod nemijlocit în creația sa prin intermediul limbajului poetic, apelează la elemente de expresivitate artistică etc.; doina, poezie lirică specifică folclorului românesc, este orală, anonimă, exprimă sentimente de dragoste, de dor, de jale etc.; clasificarea se face în funcție de sentimentul dominant, de obicei se cântă pe o melodie tristă, domoală, are așadar caracter sincretic etc. Textul de mai sus este o doină de jale. (prezentare argumentată, logică, în directă relație cu textul: 4p.; idei logice, argumentare aproximativă, referiri sporadice la text: 2p; generalități prezentate sumar, fără referire la text: 1p.) **4p.**

2. Relevarea modului în care se face simțită prezența eului liric – persoana întâi, frecvența verbelor la modul condițional care indică o dorință imposibil de realizat fără îndeplinirea unei condiții etc. (alegere potrivită a exemplelor; explicații logice, în acord cu exemplul ales: 4p.; exemple nu în totalitate relevante și neînsoțite decât sporadic de explicații: 2p.; ilustrare sporadică, fără explicații: 1p.) **4p.**

3. Prezentarea mijloacelor artistice – semnalarea unor figuri de stil precum enumerația, inversiunea, comparația; prezența dativului posesiv; evidențierea frecvenței termenilor aparținând câmpului semantic al jalei/ dorului etc. (prezentarea și explicarea mijloacelor artistice, alegerea potrivită a exemplelor pentru fiecare mijloc luat în discuție, explicații logice, în acord cu exemplul ales: 4p.; identificarea unor mijloacelor artistice; explicații sumare: 2p.; identificarea unor mijloace artistice, fără explicații: 1p.) **4p.**

4. Indiferent de opinia exprimată, este indicat să întrebuințezi, cu precădere, verbe precum – *a crede*, *a considera* etc.; adverbe de mod – *posibil*, *probabil*, *desigur* etc.; cuvinte cu rol argumentativ – *pentru că*, *încât*, *așadar* etc.: (punct de vedere argumentat, logic, în directă relație cu textul: 4p.; idei logice, dar având un caracter general și legate doar sporadic de text: 2p; afirmații cu caracter general, potrivite oricărui text liric: 1p.): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puțin o pagină)

5. Unitatea compoziției (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

7. Registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului compunerii. (1p.+1p.+1p.) **3p.**

8. Ortografia (0 greșeli: 4p.; 1 greșeală: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.; 4 sau mai multe greșeli: 0p.) **4p.**

9. Punctuația (0-1 greșeli: 3p.; 2-3 greșeli: 2p.; 4-5 greșeli: 1p.; 6 sau mai multe greșeli: 0p). **3p.**

10. Așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) **2p.**

Din oficiu/ Participare la răspuns: 10p.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 11

I.

1. *şoaricele, miere, gândea, socoteală* (*mii, vream, puterea...*). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. (*să*) *ceară* (verb) – să solicite; *ceară* (substantiv) – substanţă plastică, gălbuie , produsă de albine. (2p.+2p.) **4p.**

3. *în putere* – puternic, capabil, în stare de; *pe furiş* – pe ascuns, tiptil... (2p.+2p.) **4p.**

4. *în putere* – locuţiune adjectivală; *pe furiş* – locuţiune adverbială de mod. (2p.+2p.) **4p.**

5. *i* – verb copulativ, intranzitiv, conjugarea a IV-a, d. activă, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. *să fii mare* – predicat nominal. **4p.**

7. *într-o zi* – complement circumstanţial de timp; *prin asfinţit* – complement circumstanţial de timp; *a prăda* – complement direct; *stupul* – complement direct. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

8. *să fii mare cu cel mic* – subordonată subiectivă; termen regent, verbul impersonal *nu ajunge*. **4p.**

9. *Nu-mi imaginez*[1]*/ cum de a pătruns aşa de uşor în stup.* [2]*/* 1. P.P.; 2. C.D. (2p. – construcţia; 2p.– identificarea corectă). **4p.**

10. Povestirea unor evenimente în ordinea desfăşurării lor; prezenţa personajelor, a indicilor spaţiali şi temporali etc. (1p.+1p.) **2p.**

11. *Într-o zi prin asfinţit*. **2p.**

12. *albina – slabă, mică şi puţină; şoarecele – hoţ şi borfaş*. (1p.+1p.) **2p.**

13. *L-au acoperit cu ceară, hoţul găsindu-şi astfel sfârşitul* etc. **2p.**

14. Exprimarea opiniei, eventual în jurul ideii că *nu întotdeauna cei mari sunt şi cei puternici. Uneori e suficient ca cei mici să se unească şi atunci ei devin cei puternici*. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 2p.). **4p.**

II.

1. Selecţia elementelor obiective ale realităţii. **2p.**

2. Surprinderea a cel puţin două atribute particulare ale peisajului descris prin folosirea unui limbaj figurat (epitete, comparaţii etc.). **2p.**

3. Exprimarea unei anume atitudini/ impresii/ unui sentiment. **2p.**

4. Surprinderea relaţiei natură-fiinţa umană. **2p.**

5. Adecvare stilistică. **2p.**

III. A. Conţinut

1. Apartenenţa textului la genul epic, exprimarea scriitorului prin intermediul personajelor etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Identificarea a patru caracteristici ale speciei literare căreia îi aparţine textul (posibile referiri la: modurile de expunere folosite, prezenţa personajelor animaliere, conflictul de natură morală, folosirea alegoriei, prezenţa moralei în final etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Ilustrarea caracteristicilor speciei cu câte un exemplu/ cu argumente din textul dat pentru fiecare caracteristică. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Evidenţierea cel puţin două caracteristicii privind specificul compoziţiei/a mijloacelor artistice folosite în text. (2p.+2p.) **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, lucrarea trebuie să aibă cel puţin o pagină)

5. Unitatea compoziţiei (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerenţa textului (claritatea enunţului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. Registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului compunerii. (1p.+1p.+1p.) 3p.

8. Ortografia (0 greșeli: 4p.; 1 greșeală: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.; 4 sau mai multe greșeli: 0p.). 4p.

9. Punctuația (0-1 greșeli: 3p.; 2-3 greșeli: 2p.; 4-5 greșeli: 1p.; 6 sau mai multe greșeli: 0p). 3p.

10. Așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) 2p.

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

TESTUL 12

I.

1. *a-veri*; *bu-cu-ri-e*; *bi-ne-cu-vân-ta-re*; *mân-gî-ie-re*. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

2. *binecuvântare*, *numai*. (2p.+2p.) 4p.

3. *averi* – bogății; *paradis* – rai; *socotești* – chibzuiești; *lut* – argilă. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

4. *numai* – adverb de mod; *cântând* – verb la gerunziu; *în tăcere* – locuțiune adeverbială de mod; *ai apărut* – verb predicativ. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

5. Exemple de răspuns: *toate* – pronume nehotărât; *se* – pronume reflexiv; *ce* – pronume relativ; *nimenea* – pronume negativ; *ți* – pronume personal; *în care* –pronume relativ; *te* – pronume reflexiv. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

6. *ce* – subiect; *în care* – complement circumstanțial de loc. (2p.+2p.) 4p.

7. *ta* – atribut adjectival; *cel greu* – atribut adjectival. (2p.+2p.) 4p.

8. Propoziții subordonate atributive: *ce sîngeră-n tăcere*; *în care-ai apărut*. (2p.+2p.) 4p.

9. *cel greu* – atribut adjectival; jugul *care este greu* – subordonată atributivă; *a trăi* – complement direct; *...să poți*[1] */ să trăiești*[2] */*; P.2 – subordonată completivă directă. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

10. Explicație posibilă: nimic nu e veșnic; totul e supus legii timpului, trecerii, și bucuriile și averile; tot ce este legat de om este efemer etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). 2p.

11. *ce sângeră-n tăcere*; *jugul cel greu purtat* (*lacrima din care-ai apărut*). (1p.+1p.) 2p.

12. Suferința ca formă de de înălțare spirituală, de credință etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). 2p.

13. *cântec de biruință*. 2p.

14. Imnul este închinat unui eveniment sau unei personalități ieșite din comun. 2p.

15. La origine, imnul era o invocație mistică adresată unei divinități. În literatura modernă, sensul acestuia se schimbă , acesta capătă „caracterul unei meditații solemne", invocația inițială fiind doar un pretext. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). 2p.

II.

1. Integrarea în text a cel puțin patru elemente ale realității obiective care sunt prezente în descrierea dată. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

2. Folosirea cuvintelor numai cu sensul lor propriu și introducerea a cel puțin trei termeni științifici în text. (1p.+1p.+1p.) 3p.

3. Evidențierea valorii economice a regiunii (loc de vânat). 1p.

4. Respectarea normelor de exprimare, de ortografie și de punctuație. (pentru mai mult de două greșeli, indiferent de natura lo, se acordă 0p.). 2p.

Scanned with OKEN Scanner

III. A. Conținut

1. Text liric; sursa lirismului: meditație asupra suferinței ca drum către credință; căutarea unui un sens al vieții; monolog liric, exprimarea vocii lirice la persoana a II-a; indici verbali și pronominali etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Crearea unei opoziții între *averi, bucurie* și...*îndurare*, adică între ceea ce este trecător și credința veșnică; evidențierea altor ipostaze ale îndurării; ideile sunt susținute cu ajutorul metaforelor (*umbra unui vis, jugul, lacrima* etc.) și al epitetelor (*de taină, cel greu, de lut* etc.). (2p.+ +1p.+1p.) **4p.**

3. Durerea văzută ca binecuvântare; metafora lacrimii definește omul etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

4. Exprimarea impresiei, eventual prin relevarea ideii că existența ființa umană se justifică prin aspirația spre credință și frumusețe (*vas de lut*) etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, lucrarea trebuie să aibă cel puțin o pagină)

5. Unitatea compoziției (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

7. Registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului compunerii. (1p.+1p.+ +1p.) **3p.**

8. Ortografia (0 greșeli: 4p.; 1 greșeală: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.; 4 sau mai multe greșeli: 0p.). **4p.**

9. Punctuația (0-1 greșeli: 3p.; 2-3 greșeli: 2p.; 4-5 greșeli: 1p.; 6 sau mai multe greșeli: 0p). **3p.**

10. Așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) **2p.**

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

TESTUL 13

I.

1. *tulpini, întregi.* (2p.+2p.) **4p.**

2. *senine* – maiestuoase, înalte...; *viteaz* – brav, temerar... (2p.+2p.) **4p.**

3. *senine* – înnorate, înnegurate...; *viteaz* – laș, fricos... (2p.+2p.) **4p.**

4. *(să) arate* – verb predicativ, conjunctiv; *orișice* – adjectiv pronominal nehotărât; *căci* – conjuncție subordonatoare (cauzală); *când* – adverb relativ. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. *frunți* – acuzativ; *eroul* – nominativ; *țară* – vocativ; *fanfară* – nominativ. (1p.+1p.+1p.+ +1p.) **4p.**

6. *(să) arate* – predicat verbal; *să arză* – predicat verbal; *vine* – predicat verbal; *vine* – predicat verbal. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. *seninele* – atribut adjectival; *de brazi* – atribut substantival preopozițional; *astăzi* – complement circumstanțial de timp; *ne* – atribut pronominal în dativ. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

8. *căci astăzi ne vine/ eroul viteaz* – subordonată circumstanțială de cauză; *ne vine Ștefan cel Mare* – subordonată circumstanțială de cauză. (2p.+2p.) **4p.**

9. *Va veni o vreme*[1]*/ <u>când oamenii vor călători frecvent în spațiu</u>.* [2]*/* I.P.P.; 2.P.AT.; *<u>Când ar proceda după sfaturile altora,</u>*[1]*/ nu s-ar descurca.*[2]*/* 1.P.P.; 2.CT. (2p.+2p.) **4p.**

10. Ștefan cel Mare („*Eroul viteaz/ Ne vine Ștefan cel Mare*"). **2p.**

11. *Carpații arate seninele frunți* (...) *Să arză tulpine/ Întrege de brazi.* (1p.+1p.) **2p.**

12. Exprimarea opiniei, eventual pe baza ideii de comuniune a lui Stefan cu natura țării (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

13. Câmpia Română şi Delta Dunării. (1p.+1p.) 2p.
14. Lăţime variabilă: 20-25 km. 2p.
15. Zonă indiguită şi secată. 2p.

II.

1. Integrarea în text a cel puţin a patru elemente/ date ale lumii relae. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.
2. Folosirea cuvintelor numai cu sensul lor propriu şi introducerea în text a cel puţin trei termeni ştiinţifici: (1p.+1p.+1p.) 3p.
3. Integrarea în text a localităţilor cu care se învecinează Mizilul. 1p.
4. Respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie (în totalitate: 2p./ parţial: 1p.). 2p.

III. A. Conţinut

1. Prezentarea particularităţilor/ a structurii textului; imaginile din prima strofă – ale bucuriei, ale extazului chiar, provocate de prezenţa lui Stefan; imaginea personificată a ţării devine, în strofa a doua, punct de reper al descrierii poetice amestecate cu elemente de monolog etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 2p.). 4p.
2. Menţionarea a cel puţin patru elemente: imaginea munţilor şi a focurilor care celebrează imaginara venire a lui Stefan; reînvierea momentului istoric sugerat de sunetele de fanfară şi de sunetul buciumului; imagini dinamice, vizuale şi auditive prezente mai ales în a doua strofă etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.
3. Evidenţierea stărilor/sentimentelor de exaltare caracteristice imnului: *„seninele frunţi"* exprimă starea de înălţare trăită de oameni o dată cu venirea marelui domnitor; sentimentul este însă şi unul de admiraţie, de laudă exprimat direct şi indirect; direct în strofa întâi, indirect în strofa a doua. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 2p.+2p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 1p.+1p.). 4p.
4. Exprimarea impresiei produse de text: eventual, impresia de sărbătoare pe care o trăieşte întreaga ţară cu munţii şi oamenii ei, natura terestră şi cosmică etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 2p.). 4p.

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, lucrarea trebuie să aibă cel puţin o pagină)

5. Unitatea compoziţiei (introducere – cuprins – încheiere). 1p.
6. Coerenţa textului (claritatea enunţului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). 3p.
7. Registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului compunerii. (1p.+1p.+1p.) 3p.
8. Ortografia (0 greşeli: 4p.; 1 greşeală: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.; 4 sau mai multe greşeli: 0p.). 4p.
9. Punctuaţia (0-1 greşeli: 3p.; 2-3 greşeli: 2p.; 4-5 greşeli: 1p.; 6 sau mai multe greşeli: 0p). 3p.
10. Aşezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) 2p.

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

TESTUL 14

I.

1. *coboară, coastă, văzduhului, fereastră* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.
2. *strălucire, desface.* (2p.+2p.) 4p.
3. *coboară* – urcă; *desface* – închide; *să se piardă* – să se regăsească; *nemărginire* – limitate, mărginire. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

Scanned with OKEN Scanner

4. *domol* – adverb de mod; *lor* –pronume personal; *(peste) toate* – pronume nehotărât; *ici-colo* – locuţiune adverbială de loc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. *s- (se)* – pronume reflexiv; *lor* – pronume personal; *îşi, şi* – pronume reflexiv; *(peste) toate* – pronume nehotărât. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. *fumul, turma* – subiecte. (2p.+2p.) **4p.**

7. *vastă, castă* – adjective, cazul acuzativ. (2p.+2p.) **4p.**

8. *S-a înserat; Uşor s-.nalţă fumul/ De prin ogeaguri către bolta vastă; Domol coboară turme de pe coastă/ Umplând cu larma de talange drumul; Blând, florile, în liniştea lor castă,/ Îşi făruiesc văzduhului parfumul.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

9. *Ca să se piardă în nemărginire* – circumstanţială de scop. (2p. – identificare, 2p. – felul subordonatei) **4p.**

10. Descrierea (în versuri). **2p.**

11. *uşor se-nalţă fumul; domol coboară turma; larma de talange; Şi-atâta sfântă pace.* (1p.+ +1p.). **2p.**

12. Imagine vizuală: *Uşor se-nalţă fumul...*; imagine auditivă: *Umplând cu larma de talange drumul* (fumul sugerează apropierea serii, iar sunetul talangelor – întoarcerea turmelor de la păscut, retragerea vieţii în spaţiile repaosuluietc. (1p.+1p.) **2p.**

13. *Luceafărul în alba-i strălucire/ Răsare sus...* **2p.**

14. Exprimarea opiniei, eventual cu relevarea ideii că înserarea, noaptea înseamnă şi un moment al visului, ale eliberării spiritului din limitele corpului uman etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 2p.). **4p.**

II.

Continuarea dialogului; identificarea problemei pe care o avea Tudor, de tipul: nu-şi făcuse o temă, avusese o dispută cu cineva etc. (logica fiecărui enunţ: 1p.+1p.+1p.+1p.; corectitudinea fiecărui enunţ – exprimare corectă, ortografie, punctuaţie: 1p.+1p.+1p.+1p.; adecvarea răspunsului la cerinţă: în totalitate 2p./ parţial 1p.). **10p.**

III. A. Conţinut

1. Modul de expunere dominant – descrierea; succesiunea gradată a imaginilor înserării: imaginea venirii turmelor, creşterea gradată a întunericului, înstăpânirea păcii etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Evidenţierea a cel puţin patru elemente ale tabloului înserării cu sublinierea atributelor însoţitoare din text: imaginea fumului („*uşor se-nalţă*"), coborârea turmei de pe coastă („*domol coboară*"), prezenţa florilor careparfumează întregul văzduh, imaginea clopotului care plânge etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Identificarea stărilor/ sentimentelor asociate elementelor descriptive: linişte, pace, visare, eliberarea spiritului etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Exprimarea unei opinii despre relaţia dintre prezenţa omului şi tabloul descriptiv al naturii: natura liniştită aduce pace în sufletul fiinţei umane; ideea unei relaţii apare clar exprimată în ultima strofă. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 4p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 2p.). **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, lucrarea trebuie să aibă cel puţin o pagină)

5. Unitatea compoziţiei (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerenţa textului (claritatea enunţului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

7. Registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului compunerii. (1p.+1p.+ +1p.) **3p.**

Scanned with OKEN Scanner

8. Ortografia (0 greşeli: 4p.; 1 greşeală: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.; 4 sau mai multe greşeli: 0p.). 4p.

9. Punctuaţia (0-1 greşeli: 3p.; 2-3 greşeli: 2p.; 4-5 greşeli: 1p.; 6 sau mai multe greşeli: 0p). 3p.

10. Aşezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) 2p.

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

TESTUL 15

I.

1. *o-chii, du-io-şi-e, a-ie-ve, a-min-ti-rea.* (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

2. *aieve* – în realitate; *firav* – plăpând; *de nespus* – foarte, de neînchipuit; *portul* – îmbrăcămintea. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

3. *gând* – gânditor, gândire, gânduleţ. (2p.+2p.) 4p.

4. *mi* – pronume personal; *din când în când* – locuţiune adverbială de timp; *aşa de blând* – adverb de mod la gradul superlativ absolut; *trecută* – participiu cu valoare de adjectiv (sau adjectiv provenit dintr-un verb la participiu). (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

5. *o* – pronume personal; *mi* – pronume personal; *i* – pronume personal; *la noi* – pronume personal, *ei* – pronume personal (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

6. *mici, calzi, firavei, frageda.* (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

7. *vreunui* – adjectiv pronominal nehotărât. 4p.

8. *dus* – atribut adjectival – gândul *care era dus*; *trecută* – atribut adjectival – viaţa *care trecuse*. (2p.+2p.) 4p.

9. *Torcea,* [1]*/ torcea, fus după fus,// Din zori şi până-n seară;*[2]*/// Cu furca-n brâu, cu gândul dus,// Era frumoasă de nespus// În portu-i de la ţară...* [3]*/* I.P.P.; 2.P.P.; 3.P.P. (delimitare corectă: 1p.; precizarea felului propoziţiilor: 1p.+1p.+1p.). 4p.

10. *cu părul nins; cu ochii mici; (ochii) calzi de duioşie; firavei bunici.* (1p.+1p.). 2p.

11. Imaginea bunicii este încă vie în ochii copilului de altădată etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 2p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 1p.). 2p.

12. *torcea, torcea, fus după fus/ Din zori şi până-n seară.* 2p.

13. Prin folosirea superlativului absolut, se idealizează bunica atât ca imagine fizică, dar şi ca imagine morală etc. (răspuns nuanţat, corect alcătuit logic şi gramatical: 2p.; răspuns parţial sau cu greşeli de exprimare, de ortografie şi de punctuaţie: 1p.). 2p.

14. *aieve parc-o văd aici; ochii ...calzi de duioşie; era frumoasă de nespus* etc. 4p.

II.

Continuarea dialogului (logica fiecărui enunţ: 1p.+1p.+1p.+1p.; corectitudinea fiecărui enunţ – exprimare corectă, ortografie, punctuaţie: 1p.+1p.+1p.+1p.; adecvarea răspunsului la cerinţă: în totalitate 2p./ parţial 1p.). 10p.

III. A. Conţinut

1. Evidenţierea tipului de descriere prezente în textul dat, a structurii acesteia şi precizarea fiinţei căreia i se face portretul. (2p.+2p.) 4p.

2. Prezentarea a cel puţin patru elemente ale portretului bunicii (privirea caldă a ochilor, surprinderea ei într-o activitate casnică (*Torcea, torcea...*); precizarea privind frumuseţea fizică printr-o construcţie superlativă (*de nespus*), evocarea vieţii trecute; sublinierea semnificaţiei atributelor însoţitoare din text etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

Scanned with OKEN Scanner

3. Prezentarea sentimentelor, a stărilor (admirație, respect), asociate elementelor descriptive (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

4. Exprimarea unei opinii despre prezența eului poetic în text (relația dintre eul poetic și descrierea-portret realizată), prin folosirea de citate (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspuns parțial sau cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 2p.). **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, lucrarea trebuie să aibă cel puțin o pagină)

5. Unitatea compoziției (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

7. Registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului compunerii. (1p.+1p.+1p.) **3p.**

8. Ortografia (0 greșeli: 4p.; 1 greșeală: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.; 4 sau mai multe greșeli: 0p.). **4p.**

9. Punctuația (0-1 greșeli: 3p.; 2-3 greșeli: 2p.; 4-5 greșeli: 1p.; 6 sau mai multe greșeli: 0p). **3p.**

10. Așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) **2p.**

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

TESTUL 16

I.

1. *pitoreasca, nenumăratele, încremenită, fumurii.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *ochios, ochișor, ochitură, ochiuleț, deochi* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *Canicula ...; dificil.* (2p.+2p.) **4p.**

4. De exemplu – *a se ridica, a părea, a închide, a sosi* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Locuțiune adverbială, locuțiune prepozițională (pentru cazul acuzativ), conjuncție (coordonatoare), locuțiune prepozițională (pentru cazul acuzativ). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Enumerarea unor părți de propoziție de același fel. **4p.**

7. *arșița* – subiect; *aruncase* – predicat; *de cuptor* – atribut prepozițional; *o rețea* – complement direct. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

8. Exemplu de răspuns: *Închide în sertar/ ce are mai de preț.* **4p.**

9. De exemplu – *Sosirăm/* unde se afla pitoreasca vale a Sabasei; completivă de loc. (2p.+2p.) **4p.**

10. *Vara.* **2p.**

11. Exemple de răspuns: *Hălăuca, cu nenumăratele sale trepte verzi, se ridica în depărtare ca un nemărginit amfiteatru; munții Sabasei, Borcei și Fărcașei se întindeau până dincolo de hotarăle ochilor, ca o mare încremenită de valuri violete cu nuanțe de aur.* **2p.**

12. Exemple de răspuns: *verzi, violete, fumurii.* (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemple de răspuns: *cadrul temporal și spațial sunt surprinse din perspectiva privitorului; prezentarea este făcută mai ales prin intermediul imaginilor vizuale, cu ajutorul figurilor de stil; în ansamblu, textul urmărește să provoace o anume impresie în sufletul cititorului* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. Exemplu de răspuns: șirul de munți, prin ondularea lor, dădea impresia unei mări ale cărei valuri uriașe împietriseră pentru vecie: (explicație logică, text coerent, redactat corect 4p.; explicație logică, text coerent, dar cu maximum două greșeli de ortografie și/ sau de punctuație 2p.; încercare de explicație, cu unele greșeli de exprimare, de ortografie și/ sau de punctuație 1p.). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

II.

1. Respectarea convenţiilor specifice scrisorii (formula de introducere şi formula de încheiere: 1p.; data, locul, semnătura: 1p. numai dacă apar toate elementele): **2p.**

2. Redactarea scrisorii (integrarea celor două informaţii; conţinut adecvat cerinţei: în totalitate 4p./ parţial 2p.; folosirea unui registru stilistic potrivit relaţiei cu destinatarul: în totalitate 2p./ parţial 1p.): **6p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);
- ortografia şi punctuaţia: 1p. (0p. pentru trei sau mai multe greşeli cumulate).

III. A. Conţinut

1. Evidenţierea caracteristicilor fabulei (specie a genului epic, în versuri, personaje animale puse în situaţii omeneşti, alegoria, intenţie satirică/ educativă exprimată prin existenţa unei morale etc.: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Prezentarea caracteristicilor: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Argumentarea finalităţii morale (alegere potrivită a exemplelor, în acord cu argumentul prezentat: 4p.; argumentare şovăielnică, exemple discutabile: 2p.; încercare de argumentare: 1p.): **4p.**

4. Relevarea rolului mijloacelor artistice (alegerea potrivită a exemplelor pentru fiecare mijloc artistic luat în discuţie; explicaţii logice, în acord cu exemplul ales: 4p.; exemple nu în totalitate relevante şi neînsoţite decât sporadic de explicaţii: 2p.; identificare sporadică, fără exemple şi fără explicaţii: 1p.): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puţin o pagină)

5. Respectarea convenţiilor tipului de text: **2p.**

- unitatea compoziţiei: 1p.;
- aşezarea corectă a textului în pagină: 1p.

6. Coerenţa textului: **6p.**

- logica şi claritatea enunţurilor: în totalitate: 2p./ parţial: 1p.;
- adecvarea conţinutului la cerinţe: în totalitate: 2p./ parţial: 1p.;
- registrul de comunicare şi stilul adecvat conţinutului: în totalitate: 2p./ parţial: 1p.

7. Calitatea exprimării scrise: **8p.**

- exprimare corectă (0-1 greşeli: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.): 3p.;
- ortografie (0-1 greşeli: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.): 3p.;
- punctuaţie (0-2 greşeli: 2p.; 3-5 greşeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

TESTUL 17

I.

1. *Gheorghiţă, pârău, nevoie, acei, Iaşi, nouă, rânduială, feciorului.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *răvaş* – bilet, epistolă, scrisoare; *trâmbiţă* – goarnă, trompetă; *parale* – ban, gologan; *(nu te) pradă* – a jefui, a tâlhări. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *drumeag, drumeţ, drumeţie, drumuşor, drumuleţ* etc. (1p.+1p.+1p.++1p.) **4p.**

4. *treia, scrisoarea, lui Gheorghiţă, poştaşul.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. *eşti* – verb predicativ; *tot* – adverb; *singură* – adjectiv; *acasă* – adverb. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *Precât am înţeles, stăpână, din epistolia; pe care ai trimis-o lui Gheorghiţă; eşti tot singură acasă.* **4p.**

7. *de acolo* – atribut adverbial; *din Iaşi* – atribut substantival prepoziţional. (2p.+2p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

8. Exemplu de răspuns: *Vitoria coborâse la pârău*, spre a primi (un răvaş); complement circumstanţial de scop. (2p.+2p.) **4p.**

9. Coordonare adversativă. **4p.**

10. Naraţiunea. **2p.**

11. Dacă Nechifor a ajuns sau nu la stână. **2p.**

12. *nu-i nevoie să faci drum călare*; *lotrul nu te pradă*. (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemple de răspuns: vila se află într-o cunoscută regiune turistică; are tot confortul; personalul este calificat/ amabil/ competent. (1p.+1p.) (se scade 1p. pentru una sau mai multe greşeli ortografice şi/ sau de punctuaţie) **2p.**

14. Exemple de răspuns: unde este situată exact vila (localitate, stradă, număr, eventual mijloace de transport locale etc.); ce sună înseamnă *de la 100000 de lei pe noapte*; ce facilităţi presupune *tot confortul*; la ce sumă se ridică *taxele*; dacă în preţ este inclus şi micul dejun etc. (1p.+1p.) (se scade 1p. pentru una sau mai multe greşeli ortografice şi/ sau de punctuaţie) **2p.**

15. Exemplu de răspuns: o modalitate a comercianţilor de a face ca produsul oferit spre vânzare să pară mai ieftin decât este în realitate (explicaţie logică, text corect redactat: 2p.; se scade 1p. pentru una sau mai multe greşeli ortografice şi/ sau de punctuaţie). **2p.**

II.

1. Conţinut: **6p.**

- conţinut adecvat cerinţei 2p.
- respectarea convenţiilor (eliminarea cuvintelor de legătură, a adverbelor şi a adjectivelor, concizie etc.): 4p.

2. Redactare: **3p.**

- se scade câte un punct pentru fiecare eroare, indiferent de natura ei (ortografie, punctuaţie etc.).

3. Încadrarea în numărul maxim de cuvinte: **1p.**

III. A. Conţinut

1. Prezentarea oricăror patru caracteristici ale speciei literare, de exemplu: este o creaţie epică, în versuri; fiind o creaţie populară, este orală, anonimă, colectivă, sincretică; conţine situaţii/ întâmplări ieşite din comun; permite interferenţe ale epicului cu liricul etc.: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemplificarea caracteristicilor pe textul selectat (alegerea adecvată a exemplelor, în acord cu trăsăturile selectate, explicaţii logice: 4p.; exemplificări parţiale, argumentare sumară: 2p.; exemplificări parţiale, fără argumente: 1p.): **4p.**

3. Evidenţierea raporturilor care se stabilesc între personajele baladei (alegere potrivită a exemplelor, în acord cu situaţia selectată, explicaţii logice: 4p.; situaţiile selectate nu sunt în totalitate relevante, explicaţiile sunt sumare: 2p.; situaţiile selectate sunt nerelevante: 1p.): **4p.**

4. Relevarea rolului mijloacelor artistice în realizarea textului – figuri de stil, procedee artistice, moduri de expunere, expresivitatea unor cuvinte şi a unor structuri gramaticale etc. (identificarea mijloacelor artistice, alegerea potrivită a exemplelor pentru fiecare mijloc luat în discuţie, explicaţii logice, în acord cu exemplul ales: 4p.; identificarea mijloacelor artistice; exemple nerelevante şi neînsoţite decât sporadic de explicaţii: 2p.; identificarea a unu-două mijloace artistice, fără exemple, fără explicaţii: 1p.): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puţin o pagină)

5. Respectarea convenţiilor tipului de text: **2p.**

- unitatea compoziţiei: 1p.;
- aşezarea corectă a textului în pagină: 1p.

6. Coerenţa textului: **6p.**

- logica şi claritatea enunţurilor: în totalitate 2p./ parţial 1p.;

Scanned with OKEN Scanner

- adecvarea conținutului la cerințe: în totalitate 2p./ parțial 1p.;
- registrul de comunicare și stilul adecvat conținutului: în totalitate 2p./ parțial 1p.

7. Calitatea exprimării scrise: **8p.**
- exprimare corectă (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- ortografie (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- punctuație (0-2 greșeli: 2p.; 3-5 greșeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

TESTUL 18

I.

1. Vocale – *u, a, ă*; semivocală – *o*. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**
2. Cuvinte derivate cu ajutorul sufixelor – *frunziș*; cuvinte compuse – *decât*. (2p.+2p.) **4p.**
3. Exemplu de răspuns: de frunte, în frunte, a avea scris în frunte etc. (2p.+2p.) **4p.**
4. Alcătuirea propoziției și numirea valorii gramaticale obținute. (2p.+2p.) **4p.**
5. *ce* – N., *lui* – G., *se* – Ac., *nimica* – N. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**
6. *nimica* – subiect, *mai multe* – atribut adjectival. (2p.+2p.) **4p.**
7. *nicăieri, mai bine, de lumea, decât pe potece.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**
8. Transcriere: *ce iubește taina frunzișelor cu umbră dragă.* **4p.**
9. Exemplu de răspuns: *marea/ care este liniștită; subordonată atributivă.* (2p.+2p.) **4p.**
10. *muntele, câmpul, marea.* (1p.+1p.) **2p.**
11. Exemple de epitet: *umbră dragă, fruntea semeață* etc. **2p.**
12. Rima împerecheată; ritmul iambic. (1p.+1p.) **2p.**
13. compunere prin abreviere. **2p.**
14. Exemplu de transcriere: Începând de mâine; toată săptămâna viitoare; până pe 25 mai. (1p.+ +1p.) **2p.**
15. În răspuns se poate evidenția ca motiv al participării, de exemplu: interesul pentru fenomenul cultural, curiozitatea, preferința pentru comedie etc. (răspuns nuanțat și personalizat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.). **2p.**

II.

1. Fixarea unui titlu adecvat: titlul adecvat, titlul simbolic, metaforic etc. 2p.; titlu previzibl, comun 1p.; inadecvare la conținut 0p. **2p.**
2. Povestirea coerentă a întâmplării cu referirea la trei persoane cu numele de Andrei, Marian și Ștefan; existența unui punct culminant; folosirea ca mod de expunere dominant narațiunea: 6p.; povestirea coerentă a întâmplării cu referirea la trei persoane cu numele de George, Vlaicu și Ștefan; absența unui punct culminant: 3p.; sincope în relaționarea evenimentelor, absența unui punct culminant: 1p. **6p.**
3. Respectarea normelor de exprimare corectă, de punctuație și ortografie: 0 greșeli 2p.; 1 greșeală 1p.; pentru două și mai multe greșeli nu se acordă nci un punct. **2p.**

III. A. Conținut

1. Precizarea, însoțită de exemple, a celor patru mijloace/ procedee de caracterizare: directe – de către narator; de către alte personaje; autocaracterizare; indirecte – caracterizare desprinsă din gânduri, fapte, întâmplări, atitudini, comportament; din relațiile cu celelalte personaje; din limbaj; din mediul în care trăiește etc. (precizarea celor patru mijloace/ procedee de caracterizare, fie distinct, fie pe parcursul compunerii; alegerea potrivită a exemplelor pentru fiecare mijloc/ procedeu luat în discuție, în acord cu textul ales: 4p.; precizarea a trei mijloace/ procedee de caracterizare, fie distinct, fie pe parcursul compunerii; alegerea potrivită a exemplelor pentru

Scanned with OKEN Scanner

fiecare mijloc/ procedeu luat în discuție, în acord cu textul ales: 3p.; precizarea a două mijloace/ procedee de caracterizare, fie distinct, fie pe parcursul compunerii; alegerea potrivită a exemplelor pentru fiecare mijloc/ procedeu luat în discuție, în acord cu textul ales: 2p.; precizarea unui mijloc/ procedeu de caracterizare: 1p.) **4p.**

2. Numirea celor patru trăsături ale personajului: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Ilustrarea celor patru trăsături ale personajului, prin referire la întâmplări/ la situații semnificative (alegerea adecvată a exemplelor, în acord cu trăsăturile selectate, explicații logice, nuanțate: 4p.; exemplificări parțiale, argumentare sumară: 2p.; exemplificări parțiale, fără argumente: 1p.) **4p.**

4. Prezentarea relațiilor dintre personajul ales și alte două personaje ale romanului (alegerea potrivită a exemplelor; prezentarea logică, nuanțată, a relației dintre personaje, în acord cu exemplele alese: 4p.; prezentare sumară/ incompletă a relației dintre personaje, cu detalii irelevante, sau prezentarea relației numai cu un singur personaj: 2p.; încercare de prezentare a relației dintre personaje, dar cu explicații de circumstanță, cu improvizații/ contaminări sau cu tendință evidentă de povestire a faptelor și a întâmplărilor, fără sublinierea particularităților relației etc.: 1p.): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puțin o pagină)

5. Respectarea convențiilor tipului de text: **2p.**
- unitatea compoziției: 1p.;
- așezarea corectă a textului în pagină: 1p.

6. Coerența textului: **6p.**
- logica și claritatea enunțurilor: în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;
- adecvarea conținutului la cerințe: în totalitate: 2p./ parțial: 1p.;
- registrul de comunicare și stilul adecvat conținutului: în totalitate: 2p./ parțial: 1p.

7. Calitatea exprimării scrise: **8p.**
- exprimare corectă (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- ortografie (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- punctuație (0-2 greșeli: 2p.; 3-5 greșeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

TESTUL 19

I.

1. Exemple de răspuns: *elidarea unui sunet, dispariția unei silabe, transformarea hiatului în diftong, realizarea măsurii și a ritmului.* (2p.+2p.) **4p.**

2. Sinonim contextual: *friguros*; antonim: *cald* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *Noaptea strălucesc stelele.*; *Bătrâna era iubită de copiii din cartier.* (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemple de răspuns: *a lui* – cazul genitiv; *bătrână* – cazul acuzativ. (2p.+2p.) **4p.**

5. Transcrierea un adjectiv fără grad de comparație: *moarte* și un adjectiv provenit din verb la participiu: *amorțită*. (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *și* – atribut pronominal; *ei* – atribut pronominal. (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice.

7. Exemple de răspuns: *Timpul <u>mohorât</u> ne-a alungat în casă.* (atribut adjectival). *De <u>mohorât</u> ce ești, nu vezi partea veselă a lucrurilor.* (complement circumstanțial de cauză) (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea cuvântului cu funcțiile sintactice indicate: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul precizat, dacă este folosit cu alte funcții sintactice decât cele indicate). **4p.**

8. Exemplu de răspuns: propoziție subordonată atributivă. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

9. Exemplu de răspuns: a cădea (complement direct). (2p.+2p.) **4p.**

10. Transcrierea structurilor: *Nopți pustii, zile reci* etc. (1p.+1p.) **2p.**

11. Figura de stil: personificarea. **2p.**

12. Rimă încrucișată, ritm trohaic. (1p.+1p.) **2p.**

13. Exemple de răspuns: *tablou al sfârșitului de toamnă, elemente ale cadrului temporal și spațial, imagini vizuale, figuri de stil, sentimentul privitorului, atmosfera* etc. (1p.+1p.) **2p.**

14. a. Se acordă punctajul pentru orice răspuns care evidențiază elementele (imagini artistice, figuri de stil etc.) toamnei târzii sau amorțirea vieții din natură la venirea iernii etc. (răspuns nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 2p.; răspuns parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de exprimare, de ortografie și de punctuație: 1p.).

b. Pentru a susține adecvarea titlului (personificarea muntelui, tristețea atmosferei); pentru a infirma (nu este o baladă pentru că descrierea muntelui este subordonată lirismului, iar personificarea este doar o figură de stil, muntele nu este un personaj). **4p.**

II.

1. Structura – părțile acestui tip de compunere (introducere – cuprins – încheiere – 1p.) și proporțiile dintre ele (1p.): **2p.**

2. Conținutul descrierii și stilul adecvat: **6p.**

- înlănțuirea logică a ideilor, relația dintre idei principale – secundare, dintre constituirea unui cadru general – acumularea detaliilor: 3p.;
- integrarea celor patru expresii: 2p./ 1p.;
- stilul expresiv, adecvat tipului de compunere: 1p.;

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- exprimarea corectă: 1p. (0p. în cazul unei greșeli de lexic, de sintaxă);
- ortografia și punctuația: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greșeli).

III. A. Conținut

1. Identificarea în text a cel puțin patru secvențe reprezentative: (identificare a patru secvențe reprezentative: 4p.; identificarea a două-trei secvențe reprezentative: 2p.; încercare de identificare a secvențelor reprezentative, dar rezultatul este un amestec de planuri narative, improvizații etc.: 1p.): **4p.**

2. Prezentarea secvențelor reprezentative, pe baza planului simplu de idei (prezentarea corectă, pe baza planului simplu de idei: 4p.; prezentarea parțial corectă: 2p.; încercare de prezentare, cu evidentă tendință de povestire a textului, fără a avea ca bază planul simplu de idei: 1p): **4p.**

3. Respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă persnajele: (în totalitate: 4p./ parțial: 2p): **4p.**

4. Respectarea convențiilor de redactare a rezumatului: trecerea de la persoana I la persoana a III-a fără dialog inserat, utilizarea timpurilor și a modurilor verbale potrivite, relatarea obiectivă, fără mărci emoțional-subiective și fără citate etc. (în totalitate: 4p./ parțial: 2p): **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puțin o pagină)

5. Respectarea convențiilor tipului de text: **2p.**

- unitatea compoziției: 1p.;
- așezarea corectă a textului în pagină: 1p.

6. Coerența textului: **6p.**

- logica și claritatea enunțurilor: în totalitate 2p./ parțial 1p.;
- adecvarea conținutului la cerințe: în totalitate 2p./ parțial 1p.;
- registrul de comunicare și stilul adecvat conținutului: în totalitate 2p./ parțial 1p.

7. Calitatea exprimării scrise: **8p.**

- exprimare corectă (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;

Scanned with OKEN Scanner

- ortografie (0-1 greşeli: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.): 3p.;
- punctuaţie (0-2 greşeli: 2p.; 3-5 greşeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

TESTUL 20

I.

1. Exemple de răspuns:

- linia de dialog (–) este folosită pentru a se reproduce exact cuvintele unor personaje şi pentru a marca un act de comunicare;
- virgula (*O, măria ta!*) marchează prezenţa unei interjecţii;
- semnul exclamării (*O, măria ta!*) urmează după un vocativ. (2p.+2p.) **4p.**

2. *Poartă un geamantan uriaş cu sine.* (transportă)
Poartă actele mereu la el. (are, ţine)
Poartă lucruri de culoare închisă. (îmbracă)
Îl poartă de la Ana la Caiafa. (trimite) (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *să dea în tărbacă – să bată; pe loc – imediat; la mijloc – în centru.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. a. *staţi*; b. *Mişeilor*. (2p.+2p.) **4p.**

5. Verb auxiliar: *a avea* (*s-a-mbrăcat, s-au tras*); verb copulativ: *se făcură mici*. (2p.+2p.) **4p.**

6. a. *de frică*; b. *într-o clipă*; c. *ca un măgar* (sau: *ca nişte căţeluşi, straşnic...*), d. *la o margine* (*de crâng*). **4p.** (1p.+1p.+1p.+1p.)

7. inclus. **4p.**

8. Exemple de răspuns: *Să colinde ţara toată/ Din hotar pân-n hotar*; sau: *Ca să vadă/ Să-l dea straşnic în tărbacă.* **4p.**

9. *Trecând* – complement circumstanţial de timp; *în timp ce trecea el într-o seară* – propoziţie circumstanţială de timp. **4p.**

10. Evenimentele prezentate în text s-au întâmplat *odată*, într-un timp indeterminat, simbolic. **2p.**

11. *Să colinde ţara toată/ Din hotar până-n hotar; la o margine de crâng*. (1p.+1p.) **2p.**

12. Personajele sunt *leul* şi *nişte lupi*. **2p.**

13. Alegoria. **2p.**

14. Exemplu de răspuns: *Această întâmplare nu poate fi doar o simplă poveste despre animale; animalele se comportă ca oamenii şi au moravurile oamenilor; cu alte cuvinte, sub masca personajelor-animale se ascund defecte umane, categorii sociale; leul poate fi considerat conducătorul autocrat, în vreme ce lupii sunt dregătorii, funcionarii publici care jupoaie pe supuşi (pe omul de rând) cu aroganţă, dar sunt umili faţă de stăpânul (şeful) lor.* (explicaţie logică, prezentată într-un text coerent, corect redactat: 4p.; încercare de explicaţie, cu unele greşeli de exprimare, de ortografie şi/ sau de punctuaţie: 2p.). **4p.**

II.

1. Convenţiile specifice invitaţiei: **4p.**
- formulele de adresare şi de încheiere (1p.+1p.)
- data, locul; semnătura (1p.+1p.)

2. Registrul stilistic potrivit: **1p.**

3. Conţinut adecvat cerinţei (total/ parţial): 2p./ 1p. **2p.**

4. Normele exprimării corecte 1p. **3p.**
- ortografia 1p.
- punctuaţia 1p.

Scanned with OKEN Scanner

III. A. Conținut

1. Definirea fabulei (specie a genului epic în proză sau în versuri în care personajele sunt plante, animale sau chiar lucruri și participă la o întâmplare simplă din care se desprinde o învățătură morală): (nuanțat: 4p./ parțial: 2p.) **4p.**

2. Structura epicului (epicul este structurat practic în două momente: încercarea leului de a vedea cum se poartă dregătorii cu supușii și comportamentul lupilor în momentul în care își recunosc stăpânul, de unde rezultă și învățătura, mai puțin evidentă decât în alte fabule): (nuanțat: 4p./ parțial: 2p.) **4p.**

3. Prezentarea personajelor: leul și lupii (leul se comportă ca un conducător de regat; el are o țară pe care o conduce, țara are hotare etc.; lupii sunt dregători, slujbași publici adică; toate aceste cuvinte stabilesc o corespondență între animale și oameni, sugerează o realitate umană); (nuanțat: 4p./ parțial: 2p.) **4p.**

4. Evidențierea alegoriei (modalitățile de realizare sunt variate; de la folosirea unor moduri de expunere specifice fabulei până la interpretarea alegorică a textului; textul spune altceva decât pare la prima vedere; se critică de fapt abuzul și ipocrizia organizării societății omenești; funcționarii (dregătorii publici) sunt abuzivi cu cei de rând, dar umili, prefăcuți cu cei mari, pe care nu ezită totuși să-i ironizeze: *Semănai așa de tare/ C-un măgar adevărat.*): (nuanțat: 4p./ parțial: 2p.) **4p.**

B. Redactare (pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puțin o pagină)

1. Respectarea convențiilor tipului de text: **2p.**
- unitatea compoziției: 1p.;
- așezarea corectă a textului în pagină: 1p.

2. Coerența textului: **6p.**
- logica și claritatea enunțurilor: în totalitate 2p./ parțial 1p.;
- adecvarea conținutului la cerințe: în totalitate 2p./ parțial 1p.;
- registrul de comunicare și stilul adecvat conținutului: în totalitate 2p./ parțial 1p.

3. Calitatea exprimării scrise: **8p.**
- exprimare corectă (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- ortografie (0-1 greșeli: 3p.; 2 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.): 3p.;
- punctuație (0-2 greșeli: 2p.; 3-5 greșeli: 1p.): 2p.

Din oficiu/ participare la răspuns: 10p.

Teste pentru concursuri și olimpiade școlare

TESTUL 1

I.

1. Elementele universului poetic: **4p.**

- prezentarea elementelor universului poetic, pe baza relației creator/ poet – creație/ poezie – cititor (perspectiva subiectivă este exprimată fie direct – mărci lexico-gramaticale sunt verbele la imperativ, adjectivele posesive de persoana I singular, pronumele personale de persoana a II-a plural etc. –, fie indirect, prin imagini artistice, prin puterea de sugestie a adjectivelor-epitet, a comparației, a personificării, a metaforei și a hiperbolei etc.): 4p.;
- identificarea elementelor/ a unor elemente ale universului poetic, cu evidențierea parțială a relației creator/ poet – creație/ poezie – cititor: 2p.;

Scanned with OKEN Scanner

- identificarea elementelor/ a unor elemente ale universului poetic, fără evidențierea relației creator/ poet – creație/ poezie – cititor: 1p.

2. Semnificația a două imagini artistice: **4p.**

- relevarea semnificației a două imagini artistice: 4p.;
- relevarea semnificației unei imagini artistice: 2p.;
- încercarea de relevare a semnificației imaginilor artistice/ a unei imagini artistice: 1p.

3. Mesajul poetic transmis: **4p.**

- evidențierea nuanțată, argumentată a mesajului poetic transmis (mărturisire de credință/ artă poetică; menirea creatorului/ a poetului și a creației/ a poeziei...): 4p.;
- evidențierea parțială a mesajului poetic, cu încercare de argumentare: 2p.;
- încercarea de precizare a mesajului poetic, fără argumentare: 1p.

II. A. Conținut

1. Viziunea/ opinia personală asupra elementelor cadrului prezentat: **6p.**

- viziune/ opinie personală dominantă asupra elementelor cadrului prezentat, cu integrarea a două dintre imaginile artistice ale poeziei (sublinierea aspectelor inedite sau în măsură să inducă ideea de revelație; compunerea poate fi preponderent descriptivă, preponderent reflexivă sau cu echilibru între reflexiv și descriptiv): 6p.;
- încercarea de exprimare a unei opinii personale asupra elementelor cadrului prezentat, cu integrarea unei imagini artistice a poeziei, dar rezultatul este o împletire de clișee și de inedit/ subiectivitate: 3p.;
- preponderența banalului/ a platitudinii în prezentarea cadrului/ în exprimarea scrisă: 1p.

2. Înlănțuirea ideilor: **6p.**

- structură coerentă, bazată pe echilibrul între diferitele idei exprimate, în succesiune logică, sau axarea compoziției pe una-două idei centrale, subliniate ca atare în text: 6p.;
- încercarea de obținere a unei structuri coerente a compunerii, dar ideile exprimate creează impresia de amalgam: 3p.;
- idei exprimate independent, în absența unei structuri logice a compunerii, sau structură logică parțial realizată: 1p.

3. Ordonarea detaliilor: **6p.**

- ordonarea detaliilor după logica internă a respectivei compoziții: 6p.;
- ordonarea detaliilor doar în câteva paragrafe/ pasaje ale compunerii: 3p.;
- prezența unor detalii semnificative, dar absența ordonării după logica internă a compoziției: 1p.

4. Folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate: **6p.**

- folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate, în concordanță cu ideile exprimate, o dată cu utilizarea echilibrată a sensului figurat al cuvintelor: 6p.;
- aglomerarea nejustificată a unor figuri de stil, creând impresia de prolixitate sau, dimpotrivă, folosirea sporadică a figurilor de stil și a sensului figurat al cuvintelor: 3p.;
- încercarea de folosire a unor figuri de stil și a sensului figurat al cuvintelor, dar efectele obținute sunt comune (platitudini, clișee stilistice și de construcție etc.): 1p.

B. Redactare (14p. punctaj acordat pentru ambele compuneri)

1. Unitatea compoziției (introducerea: 1p; cuprinsul: 1p.; încheierea: 1p.). **3p.**

2. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

3. Originalitatea și stilul (2p./1p.+1p.). **3p.**

4. Ortografia (0 greșeli: 3p.; 1 greșeală: 2p.; 2 greșeli: 1p.; 3 și mai multe greșeli: 0p.). **3p.**

5. Punctuația (0 greșeli: 2p.; 1-2 greșeli: 1p.; 3 și mai multe greșeli: 0p.). **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

III.

1. Transcrierea corectă a sintagmelor/ a structurilor: *animal erbivor*, *un bine cunoscut scriitor*, *citeşte-ţi-le singur*, *alt fel de note.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemplu de răspuns: *A plecat cu părinţii la mare, deci* (aşadar) *nu-l mai poţi găsi.* (corectitudinea enunţului: 2p.; conjuncţie coordonatoare compusă prin sudare/ prin contopire: 2p.; nu se acordă punctajul necesar pentru corectitudinea enunţului, dacă nu este selectată în mod corespunzător conjuncţia coordonatoare compusă). **4p.**

3. Exemplu de răspuns: *Porumbelul a zburat pe altă creangă a copacului.* (corectitudinea enunţului: 2p.; participiul cu valoare verbală: 2p.; nu se acordă punctajul necesar pentru corectitudinea enunţului, dacă nu este selectată în mod corespunzător valoarea verbală a participiului). **4p.**

4. Exemplu de răspuns: *Voi doi semănaţi* (a se asemui) *cu prietenii mei.* (corectitudinea enunţului: 2p.; precizarea valorii morfologice – verb: 2p.; nu se acordă punctajul necesar pentru corectitudinea enunţului, dacă nu este selectat omonimul în mod corespunzător). **4p.**

5. Exemple de răspuns: *Andrei s-a lovit la mână* (sens propriu). *A pus mâna pe carte* (sens figurat), *astfel încât a obţinut note din ce în ce mai bune.* (corectitudinea enunţurilor: 1p.+1p.; folosirea sensului propriu şi a sensului figurat: 1p.+1p.). **4p.**

6. Exemplu de răspuns: *Rămâne să ne vedem săptămâna următoare.* (corectitudinea enunţului: 2p.; folosirea valorii predicative impersonale: 2p.; nu se acordă punctajul necesar pentru corectitudinea enunţului, dacă valoarea predicativă impersonală nu este selectată în mod corespunzător). **4p.**

7. Transcrierea cuvintelor fără funcţie sintactică: *stihuri* (substantiv în vocativ), *din* (prepoziţie). (1p.+1p.) **4p.**

8. Funcţiile sintactice ale cuvintelor: (cu) *floare* – atribut substantival (prepoziţional); (ca) *păsările* – complement circumstanţial de mod; *ce* – subiect (simplu/ unic); (în) *mai* – complement circumstanţial de timp; nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcţiilor sintactice, de tipul: (cu) *floare* – atribut; (ca) *păsările* – complement (circumstanţial); (în) *mai* – complement (circumstanţial). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Se gândea*[1]*/că va lua premiul întâi.*[2]*/* **4p.**

10. *„ce mira mai mult oierul”* – propoziţie subordonată subiectivă; *„că-l chema la curte chiar boierul”* – propoziţie subordonată predicativă (transcriere corectă: 1p.+1p.; precizarea felului subordonatei: 1p.+1p.). **4p.**

Notă! Se acordă 10p. din oficiu. Nota finală se obţine prin împărţirea la 10 a punctajului obţinut de candidat.

TESTUL 2

I.

1. Elementele universului poetic: **4p.**

- prezentarea elementelor universului poetic, pe baza relaţiei terestru-cosmic şi a relaţiei dintre eul liric şi cadrul exterior: 4p.;
- identificarea elementelor/ a unor elemente ale universului poetic, cu evidenţierea uneia dintre relaţiile: terestru-cosmic, eu liric-cadru exterior : 2p.;
- identificarea elementelor/ a unor elemente ale universului poetic, fără evidenţierea relaţiilor: terestru-cosmic, eu liric-cadru exterior: 1p.

2. Semnificaţia a două imagini artistice: **4p.**

- relevarea semnificaţiei a două imagini artistice: 4p.;
- relevarea semnificaţiei unei imagini artistice: 2p.;
- încercarea de relevare a semnificaţiei imaginilor artistice/ a unei imagini artistice: 1p.

Scanned with OKEN Scanner

3. Atitudinea față de natură: **4p.**

- sublinierea corectă, nuanțată, a atitudinii față de natură (fragmentul citat este o descriere artistică; perspectiva subiectivă este exprimată fie direct – mărci lexico-gramaticale sunt verbele de persoana I singular corelate cu pronumele de persoana a II-a singular, folosite generic –, fie indirect, prin imagini artistice adresate simțurilor, prin puterea de sugestie a adjectivelor-epitet, a personificării, a metaforei și a hiperbolei, prin tonurile calde ale cromaticii, prin detaliile alcătuind o imagine de sinteză personalizată/ expresivă etc.): 4p.;
- precizarea atitudinii față de natură, cu argumentare parțială/ aproximativă: 2p.
- încercare de precizare a atitudinii față de natură, fără argumentare/ fără exemplificare: 1p.

II. A. Conținut

1. Viziunea/ opinia personală asupra elementelor cadrului prezentat: **6p.**

- viziune/ opinie personală dominantă asupra elementelor cadrului prezentat, cu integrarea a două dintre imaginile artistice ale poeziei (sublinierea aspectelor inedite sau în măsură să inducă ideea de revelație a privitorului; compunerea poate fi preponderent descriptivă, preponderent reflexivă sau cu echilibru între reflexiv și descriptiv): 6p.;
- intenția exprimării unei viziuni/ a unei opinii personale asupra elementelor cadrului prezentat, cu integrarea unei imagini artistice a poeziei, dar rezultatul este o împletire de banalitate/ platitudine și de inedit/ subiectivitate: 3p.;
- preponderența banalului/ a platitudinii în exprimarea scrisă: 1p.

2. Înlănțuirea ideilor: **6p.**

- structură coerentă, bazată pe echilibrul între diferitele idei exprimate, în succesiune logică, sau axarea compoziției pe una-două idei centrale, subliniate ca atare în text: 6p.;
- încercare de obținere a unei structuri coerente a compunerii, dar ideile exprimate creează impresia de amalgam: 3p.;
- idei exprimate distinct, în absența unei structuri logice a compunerii, sau structură logică parțial realizată: 1p.

3. Ordonarea detaliilor: **6p.**

- ordonarea detaliilor după logica internă a respectivei compoziții: 6p.;
- ordonarea detaliilor doar în câteva paragrafe/ pasaje ale compunerii: 3p.;
- prezența detaliilor semnificative, dar absența ordonării după logica internă a compoziției: 1p.

4. Folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate: **6p.**

- folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate, în concordanță cu ideile exprimate, o dată cu utilizarea echilibrată a sensului figurat al cuvintelor: 6p.;
- aglomerarea nejustificată a unor figuri de stil, creând impresia de prolixitate sau, dimpotrivă, folosirea sporadică a figurilor de stil și a sensului figurat al cuvintelor: 3p.;
- încercare de folosire a unor figuri de stil și a sensului figurat al cuvintelor, dar efectele obținute sunt comune (platitudini, clișee stilistice și constructive etc.): 1p.

B. Redactare (14p. punctaj acordat pentru ambele compuneri)

1. Unitatea compoziției (introducerea: 1p; cuprinsul: 1p.; încheierea: 1p.). **3p.**
2. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**
3. Originalitatea și stilul. (2p./1p.+1p.) **3p.**
4. Ortografia (0 greșeli: 3p.; 1 greșeală: 2p.; 2 greșeli: 1p.; 3 și mai multe greșeli: 0p.). **3p.**
5. Punctuația (0-1 greșeli: 2p.; 2-3 greșeli: 1p.; 4 și mai multe greșeli: 0p.). **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

III.

1. Exemple de răspuns: *cărut, căruță, drăgut, drăguță...; muntos, muntoasă, pieptos, pieptoasă...* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *A venit cineva (dânsul, același...) pe la noi.* (corectitudinea enunțului: 2p.; pronumele compus prin sudare/ prin contopire: 2p.; nu se acordă punctajul necesar pentru corectitudinea enunțului, dacă pronumele compus nu este selectat în mod corespunzător sau dacă este situat în postura adjectivului pronominal). **4p.**

3. Exemple de răspuns: *Bătrânul (un bătrân/ cel bătrân) plecase mai devreme* (substantiv provenit din adjectiv/ adjectiv substantivat). *Zecele pe care îl luase la algebră îl mulțumea* (substantiv provenit din numeral/ numeral substantivat). (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemplu de răspuns: *De vrei, vii la film. Cărțile de le vezi sunt ale mele. – De, eu n-am ce-ți face!* (corectitudinea enunțului: 2p.; precizarea valorii morfologice – conjuncție subordonatoare/ pronume relativ/ interjecție exclamativă: 2p.). **4p.**

5. Exemple de răspuns: *Nuferi mari creșteau pe baltă* (sens propriu). *A lăsat totul baltă* (sens figurat) *și a plecat în grabă.* (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea sensului propriu și a sensului figurat: 1p.+1p.). **4p.**

6. Exemple de răspuns: *Era să mor de frică* (valoare predicativă impersonală). *Era dificil să se comporte altfel* (valoare copulativă impersonală). (2p.+2p.) **4p.**

7. Complementele directe: *bolta, te.* (2p.+2p.) **4p.**

8. Funcțiile sintactice ale cuvintelor: *care* – subiec; *din somn* – complement indirect (nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice, de tipul: *din somn* – complement). (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Totdeauna am avut*[1]*/ ce să citesc.*[2]*/* **4p.**

10. *că nu merită* – propoziție subordonată completivă indirectă; să mai ceară nici o explicație – propoziție subordonată subiectivă (transcriere corectă: 1p.+1p.; precizarea felului subordonatei: 1p.+1p.). **4p.**

Notă! Se acordă 10p. din oficiu. Nota finală se obține prin împărțirea la 10 a punctajului obținut de candidat.

TESTUL 3

I.

1. Elementele universului poetic: **4p.**

- prezentarea elementelor universului poetic, pe baza relației terestru-cosmic și a relației dintre ul liric și cadrul exterior: 4p.;
- identificarea elementelor/ a unor elemente ale universului poetic, cu evidențierea uneia dintre relațiile: terestru-cosmic, eu liric-cadru exterior: 2p.;
- identificarea elementelor/ a unor elemente ale universului poetic, fără evidențierea relațiilor: terestru-cosmic, eu liric-cadru exterior: 1p.

2. Semnificația a două imagini artistice: **4p.**

- relevarea semnificației a două imagini artistice: 4p.;
- relevarea semnificației unei imagini artistice: 2p.;
- încercarea de relevare a semnificației imaginilor artistice/ a unei imagini artistice: 1p.

3. Atitudinea față de natură: **4p.**

- sublinierea corectă, nuanțată, a atitudinii față de natură (fragmentul citat este deopotrivă o descriere artistică și o confesiune lirică; perspectiva subiectivă este exprimată fie direct – mărci lexico-gramaticale sunt verbele și pronumele de persoana I singular –, fie indirect, prin imagini artistice adresate simțurilor, prin puterea de sugestie a adjectivelor-epitet, a personificării, a me-

Scanned with OKEN Scanner

taforei şi a hiperbolei, prin tonurile calde ale cromaticii, prin detaliile alcătuind o imagine de sinteză personalizată/ expresivă etc.): 4p.;

- precizarea atitudinii faţă de natură, cu argumentare parţială/ aproximativă: 2p.
- încercare de precizare a atitudinii faţă de natură, fără argumentare/ fără exemplificare: 1p.

II. A. Conţinut

1. Viziunea/ opinia personală asupra elementelor cadrului prezentat: **6p.**

- viziune/ opinie personală dominantă asupra elementelor cadrului prezentat, cu integrarea a două dintre imaginile artistice ale poeziei (sublinierea aspectelor inedite sau în măsură să inducă ideea de revelaţie a privitorului; compunerea poate fi preponderent descriptivă, preponderent reflexivă sau cu echilibru între reflexiv şi descriptiv): 6p.;
- intenţia exprimării unei viziuni/ a unei opinii personale asupra elementelor cadrului prezentat, cu integrarea unei imagini artistice a poeziei, dar rezultatul este o împletire de banalitate/ platitudine şi de inedit/ subiectivitate: 3p.;
- preponderenţa banalului/ a platitudinii în exprimarea scrisă: 1p.

2. Înlănţuirea ideilor: **6p.**

- structură coerentă, bazată pe echilibrul între diferitele idei exprimate, în succesiune logică, sau axarea compoziţiei pe una-două idei centrale, subliniate ca atare în text: 6p.;
- încercare de obţinere a unei structuri coerente a compunerii, dar ideile exprimate creează impresia de amalgam: 3p.;
- idei exprimate distinct, în absenţa unei structuri logice a compunerii, sau structură logică parţial realizată: 1p.

3. Ordonarea detaliilor: **6p.**

- ordonarea detaliilor după logica internă a respectivei compoziţii: 6p.;
- ordonarea detaliilor doar în câteva paragrafe/ pasaje ale compunerii: 3p.;
- prezenţa detaliilor semnificative, dar absenţa ordonării după logica internă a compoziţiei: 1p.

4. Folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate: **6p.**

- folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate, în concordanţă cu ideile exprimate, o dată cu utilizarea echilibrată a sensului figurat al cuvintelor: 6p.;
- aglomerarea nejustificată a unor figuri de stil, creând impresia de prolixitate sau, dimpotrivă, folosirea sporadică a figurilor de stil şi a sensului figurat al cuvintelor: 3p.;
- încercare de folosire a unor figuri de stil şi a sensului figurat al cuvintelor, dar efectele obţinute sunt comune (platitudini, clişee stilistice şi constructive etc.): 1p.

B. Redactare (14p. punctaj acordat pentru ambele compuneri)

1. Unitatea compoziţiei (introducerea: 1p; cuprinsul: 1p.; încheierea: 1p.). **3p.**

2. Coerenţa textului (claritatea enunţului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

3. Originalitatea şi stilul. (2p./1p.+1p.) **3p.**

4. Ortografia (0 greşeli: 3p.; 1 greşeală: 2p.; 2 greşeli: 1p.; 3 şi mai multe greşeli: 0p.). **3p.**

5. Punctuaţia (0-1 greşeli: 2p.; 2-3 greşeli: 1p.; 4 şi mai multe greşeli: 0p.). **2p.**

III.

1. Exemple de răspuns: *compătimi, complăcea, conaţional, confrăţie, conlucra, conorăşean, consătean, consemna, consfătui, consimţi, constrânge, conşcolar, contopi, convorbi, coraport, corealitate, coreclamant, coredactor...; răsalaltăieri, răscoace, răscumpăra, răscroi, răscruce, răscula, răscumpăra, răscunoscut, răsfăţa, răsfierbe, răsfira, răsfoi, răsfrânge, răsînţelege, răspăr, răsplămădi, răspoimâine, răspopi, răsputeri, răssti, răstălmăci, răsturna, răsuci, răsufla, răszice, răzbate, răzbucuros, răzbuna, răzbunic, răzgândi, răzjudeca, răzleţi, răznepot...* (1p.+1p.+1p.+ +1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

2. Exemple de răspuns: *Avea o atitudine binevoitoare. A plecat cu părinții într-o stațiune balneoclimaterică.* (corectitudinea enunțului: 2p.; adjectivul compus prin sudare/ prin contopire: 2p.; nu se acordă punctajul necesar pentru corectitudinea enunțului, dacă adjectivul compus nu este selectat în mod corespunzător). **4p.**

3. Exemple de răspuns: *Binele învinge răul* (substantiv provenit din adverb/ adverb substantivat). *Îi place mersul pe jos* (substantiv provenit din verb la supin). (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemplu de răspuns: *Vine și el la film. Nu-și amintește de tine.* (corectitudinea enunțului: 2p.; precizarea valorii morfologice – adverb de mod/ pronume reflexiv: 2p.). **4p.**

5. Exemple de răspuns: *Era mult prea puternică lumina soarelui.* (sens propriu). *A pus în lumină* (sens figurat) *întregul adevăr.* (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea sensului propriu și a sensului figurat: 1p.+1p.). **4p.**

6. Exemple de răspuns: *Părea* (*îmi părea/ mi se părea...*) *că va ploua în curând.* (valoare predicativă impersonală). *Pare ciudat* (*îmi pare ciudat/ mi se pare ciudat...*) *să nu cunoască acest răspuns* (valoare copulativă impersonală). (2p.+2p.) **4p.**

7. Transcrierea complementelor directe: *un zvon, pe care, îl, știi.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Notă! În aprecierea răspunsului, se va ține seama de ordinea exemplelor date de elev.

8. Funcțiile sintactice ale cuvintelor: *fruntea* – complement direct; *mi* – atribut pronominal (în dativul posesiv); *singur* – nume predicativ; *atâta* – atribut adjectival (nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice, de tipul: *fruntea* – complement; *mi* – atribut; *atâta* – atribut). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Am citit tot*[1]*/ce mi s-a indicat.*[2]*/* (nu va fi luată în considerare subordonata atributivă având un alt regent decât pronumele nehotărâte: *tot, toată, toți, toate*). **4p.**

10. *că-l doare* – propoziție subordonată subiectivă; *ceea ce i-ai spus* – propoziție subordonată subiectivă (transcriere corectă: 1p.+1p.; precizarea felului subordonatei: 1p.+1p.). **4p.**

Notă! Se acordă 10p. din oficiu. Nota finală se obține prin împărțirea la 10 a punctajului obținut de candidat.

TESTUL 4

I.

1. Atitudinea poetului față de ideile exprimate în text: **4p.**

- sublinierea corectă, nuanțată, a atitudinii poetului față de ideile exprimate în text, exemplificată prin organizarea conținutului de idei – amestec de elemente specifice epicului (personaje cu un statut excepțional, conflict implicînd fabulosul/ fantasticul, inserția dialogului în relatare, final deschis etc.) cu elemente specifice liricului: individualizarea personajelor prin epitete calificative (*prințul tăcut, prințul nătâng, omul cu ochii șireți*), afirmații lirice categorice (*nici zeii nu au, totu-i zadarnic, totu-i în van* etc.), semnificația corelării timpurilor verbale (imperfect: *avea, nu știa...* – perfect simplu: *trecu, zări...*– prezent: *se-ntunecă, ard...*), semnificația interjecțiilor: *vai, iată*, semnificația repetiției inițiale (*Prințul, vai, Prințul*) și a repetiției din final (*nu știa, nu știa*) etc.: 4p.;

- precizarea atitudinii poetului față de ideile exprimate în text, fără exemplificare sau cu argumentare aproximativă: 2p.

2. Elementele universului poetic: **4p.**

- identificarea elementelor universului poetic, pe baza unor relații implicând antiteza: ignoranță – cunoaștere, realitate – închipuire, nimic – totul etc.: 4p.;

- simpla identificare a unor elemente ale universului poetic, fără precizarea unor relații implicând antiteza: 2p.

Scanned with OKEN Scanner

3. Semnificația a două imagini artistice: 4p.
- relevarea semnificației a două imagini artistice: 4 puncte
- relevarea semnificației unei singure imagini artistice: 2p.

II. A. Conținut (punctajul se acordă independent de folosirea sau nu în compunere a unor sintagme preluate din textul citat).

1. Viziunea/ opinia personală asupra problemei dezbătute: 6p.
- viziunea/ opinia personală asupra problemei dezbătute (selectarea și organizarea aspectelor semnificative pentru tema dată; sublinierea aspectelor inedite sau în măsură să inducă ideea de revelație): 6p.;
- intenția unei viziuni/ a unei opinii personale asupra problemei dezbătute, dar rezultatul este o împletire de banalitate/ platitudine și de inedit/ subiectivitate: 3p.;
- preponderența banalului/ a platitudinii în prezentare: 1.

2. Înlănțuirea ideilor: 6p.
- structură coerentă, bazată pe echilibrul între diferitele idei exprimate, în sucesiune logică, sau axarea compoziției pe una-două idei centrale, subliniate ca atare/ marcante în text: 6p.
- încercare de obținere a unei structuri coerente a compunerii, dar ideile exprimate creează impresia de amalgam: 3p.
- idei exprimate distinct, în absența unei structuri logice a compunerii sau structură logică parțial realizată: 1p.

3. Ordonarea detaliilor: 6p.
- ordonarea detaliilor după o logică internă a respectivei compoziții: 6p.;
- ordonarea detaliilor doar în câteva paragrafe/ pasaje ale compoziției: 3p.;
- prezența detaliilor semnificative, dar absența ordonării după logica internă a compoziției: 1p.

4. Folosirea adecvată a două planuri temporale și a modurilor de expunere (descriere, narațiune, dialog): 6p.
- folosirea adecvată a două planuri temporale și a modurilor de expunere, în concordanță cu ideile exprimate: 6p.;
- folosirea artificială/ forțată (în totalitate sau parțial) a planurilor temporale și a modurilor de expunere sau în dezacord cu ideile exprimate: 3p.;
- încercare de folosire a planurilor temporale și a modurilor de expunere, dar efectele obținute sunt comune (impresia de artificial, platitudini, clișee stilistice și constructive etc.) sau utilizarea unui singur plan temporal/ a 1-2 moduri de expunere: 1p.

B. Redactare (14p. punctaj acordat pentru ambele compuneri)

1. Unitatea compoziției (introducerea: 1p; cuprinsul: 1p.; încheierea: 1p.). 3p.
2. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). 3p.
3. Registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului. (1p.+1p.+1p.) 3p.
4. Ortografia (0 greșeli: 3p.; 1 greșeală: 2p.; 2 greșeli: 1p.; 3 și mai multe greșeli: 0p.). 3p.
5. Punctuația (0-1 greșeli: 3p.; 2-3 greșeli: 2p.; 4 și mai multe greșeli: 0p.) 2p.

III.

1. Exemple de răspuns: *gâscan, ciocârlan, ...budapestan, marocan...; mangaliot, sofiot, cipriot...* (1p.+1p.+1p.+1p.) 4p.

2. Exemple de răspuns: *Omul dădea dovadă de bună-credință. Colega mea are mult bun-simț/ multă bunăvoință.* (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea substantivelor compuse: 1p.+1p.; nu se acordă punctajul necesar pentru corectitudinea enunțurilor, dacă substantivele compuse nu sunt selectate în mod corespunzător). 4p.

3. Exemple de răspuns: *Un altul ca el nu mai întâlnești* (pronume nehotărât substantivizat). *Oful lui era să obțină premiul întâi* (interjecție substantivizată). (2p.+2p.) 4p.

Scanned with OKEN Scanner

4. Exemple de răspuns: *imaginar – fictiv, himeric, ireal, închipuit, plăsmuit, scornit...; veridic – adevărat, autentic, real*...etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Forma de perfect simplu, persoana I singular: (*eu*) *înfipsei*, (*eu*) *venii*. (2p.+2p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *așa* – adjectiv invariabil, provenit din adverb; *ceva* – pronume nehotărât (compus). **4p.**

7. *Nemernic* – atribut adjectival; *alean* – nume predicativ. (2p.+2p.) **4p.**

8. Exemple de răspuns: *Vor fi luate măsurile corespunzătoare contra cărora au copiat* (subiect, cazul genitiv). *Vorbeam despre care luase premiul întâi* (subiect, cazul acuzativ). (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemple de răspuns: *că-mi vine* – propoziție subordonată subiectivă; *să dansez de bucurie* – propoziție subordonată subiectivă. (2p.+2p.) **4p.**

10. Exemplu de răspuns: *Înainte de a ajunge*[1]*/ cum îl vezi,*[2]*/ Vasile fusese campion la înot.*[1]*/* (se admite și un alt tip de numerotare a propozițiilor) **4p.**

Notă! Se acordă 10p. din oficiu. Nota finală se obține prin împărțirea la 10 a punctajului obținut de candidat.

TESTUL 5

I.

1. Elementele universului poetic: **4p.**

- identificarea și exemplificarea elementelor universului poetic, pe baza relației sens propriu – sens figurat, metaforic: 4p.;
- simpla identificare a elementelor/ a unor elemente ale universului poetic, fără evidențierea relației sens propriu – sens figurat sau cu exemplificare parțială: 2p.

2. Semnificația a două imagini artistice: **4p.**

- relevarea semnificației a două imagini artistice: 4p.;
- relevarea semnificației unei imagini artistice: 2p.

3. Mesajul poetic transmis: **4p.**

- sublinierea explicită sau implicită a ideii de miracol al vieții, de armonie în natură etc., prin exemplificarea/ argumentarea corespunzătoare: 4p.;
- prezentarea explicită sau implicită a ideii de miracol al vieții, de armonie în natură etc., fără exemplificare sau cu argumentare aproximativă: 2p.

II. A. Conținut (punctajul se acordă independent de folosirea sau nu în compunere a unor sintagme preluate din textul citat).

1. Viziunea personală asupra elementelor/ asupra reperelor „cadrului" pentru care s-a optat: **6p.**

- viziune/ opinie personală dominantă asupra elementelor/ asupra reperelor „cadrului" pentru care s-a optat (sublinierea aspectelor inedite sau în măsură să inducă ideea de unicitate); se acordă acest punctaj și pentru o compunere cu caracter reflexiv (de exemplu, referirea explicită sau implicită la destinul individului): 6p.;
- intenția unei viziuni/ a unei opinii personale asupra elementelor/ asupra reperelor „cadrului" pentru care s-a optat, dar rezultatul este o împletire de banalitate/ platitudine și de inedit/ subiectivitate: 3p.;
- preponderența banalului/ a platitudinii în viziune/ în opinie și în exprimare: 1p.

2. Înlănțuirea ideilor: **6p.**

- structură coerentă, bazată pe echilibrul între diferitele idei exprimate, în succesiune logică, sau axarea compoziției pe una-două idei centrale, subliniate ca atare în text: 6p.;
- încercare de obținere a unei structuri coerente a compunerii, dar ideile exprimate creează impresia de amalgam: 3p.;

Scanned with OKEN Scanner

- idei exprimate distinct, în absența unei structuri logice a compunerii sau structură logică parțial realizată: 1p.

3. Ordonarea detaliilor: **6p.**

- ordonarea detaliilor după logica internă a respectivei compuneri: 6p.;
- ordonarea detaliilor doar în câteva paragrafe/ pasaje ale compunerii: 3p.;
- prezența detaliilor semnificative, dar absența ordonării după logica internă a compunerii: 1p.

4. Folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate: **6p.**

- folosirea adecvată a unor figuri de stil studiate, în concordanță cu ideile exprimate, o dată cu utilizarea echilibrată a sensului figurat al cuvintelor: 6p.;
- aglomerarea nejustificată a unor figuri de stil, creând impresia de baroc/ de prolixitate sau, dimpotrivă, folosirea sporadică a figurilor de stil și a sensului figurat al cuvintelor: 3p.;
- încercare de folosire a unor figuri de stil și a sensului figurat al cuvintelor, dar efectele obținute sunt comune (platitudini, clișee stilistice și constructive etc.): 1p.

B. Redactare (14p. punctaj acordat pentru ambele compuneri)

1. Unitatea compoziției (introducerea: 1p; cuprinsul: 1p.; încheierea: 1p.). **3p.**

2. Coerența textului (claritatea enunțului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.). **3p.**

3. Originalitatea și stilul. (2p./1p.+1p.) **3p.**

4. Ortografia (0 greșeli: 3p.; 1 greșeală: 2p.; 2 greșeli: 1p.; 3 și mai multe greșeli: 0p.). **3p.**

5. Punctuația (0-1 greșeli: 2p.; 2-3 greșeli: 1p.; 4 și mai multe greșeli: 0p.). **2p.**

III.

1. Exemple de răspuns: *dezbate*, *dezamăgi*, *dezmoșteni...*; *răzbate*, *răzgândi*, *răzjudeca...* (1p.+ +1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *A plecat într-o stațiune balneoclimaterică.* (corectitudinea enunțului: 2p.; adjectivul compus prin sudare/ prin contopire: 2p.; nu se acordă punctajul necesar pentru corectitudinea enunțului, dacă adjectivul compus nu este selectat în mod corespunzător). **4p.**

3. Exemple de răspuns: *Binele învinge răul* (substantiv provenit din adverb/ adverb substantivat). *Oful lui era să rezolve și această problemă* (substantiv provenit din interjecție/ interjecție substantivată). (2p.+2p.) **4p.**

4. Exemplu de răspuns: *Pe drum treceau care cu boi. Nu-i plăcea să care acest bagaj.* (corectitudinea enunțului: 2p.; precizarea valorii morfologice – substantiv/ verb: 2p.). **4p.**

5. Exemple de răspuns: *La film a venit multă lume* (sens propriu). *Și-a luat lumea în cap* (sens figurat), *fără să-i mai pese de ceva.* (corectitudinea enunțurilor: 1p.+1p.; folosirea sensului propriu sau figurat: 1p.+1p.). **4p.**

6. Exemple de răspuns: *Ajunge cât ai scris* (valoare impersonală). *Andrei a ajuns la Sibiu/ a ajuns premiant.* (valoare personală). (2p.+2p.) **4p.**

7. Numele predicativ: *perfect.* **4p.**

8. Funcțiile sintactice ale cuvintelor: *ninsoarea* – subiect; *norocul* – complement direct (nu se acordă punctajul necesar pentru identificarea primară a funcțiilor sintactice, de tipul: *norocul* – complement). (2p.+2p.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *A venit și toamna*[1]*/pe care o așteptasem atât.*[2]*/* (subordonata atributivă având un alt regent decât substantivul dat nu va fi luată în considerare). **4p.**

10. *că îi convine* – propoziție subordonată subiectivă; *ceea ce ai hotărât* – propoziție subordonată subiectivă (transcriere corectă: 1p.+1p.; precizarea felului subordonatei: 1p.+1p.). **4p.**

Notă! Se acordă 10p. din oficiu. Nota finală se obține prin împărțirea la 10 a punctajului obținut de candidat.

Scanned with OKEN Scanner

Anexa I

PROGRAMA PENTRU TESTAREA NAŢIONALĂ 2006 LA DISCIPINA LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNA

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura română are, în cadrul testării naţionale, statut de disciplină obligatorie.

II. OBIECTIVE

Prin susţinerea testului naţional la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada capacităţilor, a abilităţilor şi deprinderilor specifice, dobândite pe parcursul celei de a doua părţi a ciclului de dezvoltare (clasele a V-a şi a VI-a), precum şi pe parcursul ciclului de observare şi orientare (clasele a VII-a şi a VIII-a), reflectate în următoarele sarcini de lucru:

Capacitatea de receptare a mesajului scris (C I)

- să identifice tipurile de text (literar, nonliterar), trăsăturile specifice ale respectivelor texte, precum şi modurile de expunere, momentele subiectului, ideile principale şi secundare;
- să opereze cu sensul propriu şi figurat al cuvântului, prin raportare la contextul mesajului scris;
- să recunoască figurile de stil/ procedeele de expresivitate artistică şi celelalte noţiuni de teorie literară învăţate, prin aplicarea pe un text studiat sau la prima vedere;
- să recunoască elementele de fonetică, de vocabular, de morfologie, de sintaxă şi să opereze cu acestea, având ca suport un text studiat sau la prima vedere;
- să recunoască şi să opereze cu valorile expresive ale categoriilor lexical-semantice, morfologice şi sintactice, prin aplicarea pe un text literar dat;
- să indentifice valorile expresive ale topicii şi ale punctuaţiei;
- să recepteze mesajul unui text literar sau nonliterar.

Capacitatea de exprimare scrisă (C II)

- să rezume un text literar dat;
- să caracterizeze un personaj dintr-un text studiat sau la prima vedere;
- să redacteze un text în care să se evidenţieze caracteristicile fundamentale ale unei opere literare/ ale unui fragment de text literar dat (să motiveze într-o compunere, conform unor cerinţe specificate, apartenenţa unui text la un gen sau la o specie literară: basmul, schiţa, nuvela, romanul, balada, fabula, doina, pastelul, imnul, comedia; să analizeze un text, valorificând structura acestuia şi resursele expresive ale limbii);
- să redacteze diferitele texte cu destinaţie funcţională: cerere, invitaţie, scrisoare, telegramă;
- să aplice, în redactarea unui text, normele ortografice, de punctuaţie şi de exprimare corectă;
- să exprime, în scris, într-un mod corect, logic, convingător şi coerent, diferite idei, opinii, atitudini, prin utilizarea unui vocabular, a unui registru de comunicare şi a unui stil, adecvate contextului şi în conformitate cu normele de redactare.

Scanned with OKEN Scanner

III. CONȚINUTURI

A. Lectura.Teoria literară. Textul

- Autorul. Eul liric și naratorul.
- Structura operei literare. Modurile de expunere. Narațiunea (autorul, naratorul, personajul; narațiunea la persoana a III-a și la persoana I; subiectul operei literare; momentele subiectului; timpul și spațiul în narațiune). Descrierea (portretul literar, tabloul). Dialogul (mijloc de caracterizare a personajelor). Personajul: caracterizarea – portretul fizic și portretul moral.
- Personificarea. Comparația. Enumerația. Repetiția. Epitetul (tipuri de epitete). Hiperbola. Antiteza. Metafora. Alegoria. Inversiunea.
- Strofa și versul. Rima (monorima, rima împerecheată, încrucișată, îmbrățișată). Măsura. Piciorul metric (bisilabic). Ritmul (troheul și iambul).
- Textele literare – populare și culte. Caracteristicile operei folclorice (orală, anonimă, colectivă, sincretică).
- Genuri literare. Genurile epic, liric și dramatic.
- Specii literare: basmul popular, schița, nuvela, romanul, balada populară, fabula, doina populară, pastelul, imnul, comedia.

B. Practica rațională și funcțională a limbii: tipuri de comunicare

1. Comunicarea scrisă. Procesul scrierii. Contexte de realizare

- Părțile componente ale unei compuneri (introducerea, cuprinsul, încheierea).
- Așezarea corectă în pagină.
- Punctuația. Semnele de punctuație și ortografice. Valoarea funcțională și expresivă a semnelor de punctuație.
- Scrierea funcțională. Telegrama, invitația, cererea.
- Scrierea reflexivă. Scrisoarea familială. Scrisoarea de felicitare. Exprimarea în scris a unui unui punct de vedere personal.
- Scrierea imaginativă (compuneri libere). Descrieri și narațiuni.
- Textul literar. Înțelegerea textului integral sau fragmentar pe baza unor cerințe date. Transformarea textului dialogat în text narativ. Rezumatul. Comentarea unor secvențe din operele studiate. Semnificația titlului. Personajul literar (caracterizare). Evidențierea caracteristicilor fundamentale și a semnificațiilor unei opere literare/ ale unui fragment de text literar dat.

2. Elemente de construcție a comunicării

a. Lexicul

- Vocabularul limbii române. Vocabularul fundamental. Masa vocabularului.
- Cuvântul. Forma și conținutul. Cuvântul de bază. Sensul cuvintelor în context. Sensul propriu (de bază și secundar) și sensul figurat.
- Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului. Derivarea. Compunerea. Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea). Familia lexicală.
- Mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului. Împrumuturile. Neologismele.
- Sinonimele. Antonimele. Omonimele. Paronimele.
- Regionalismele. Arhaismele.
- Cuvintele polisemantice.
- Unitățile frazeologice (locuțiuni, expresii).
- Pleonasmul.

Scanned with OKEN Scanner

b. Noţiuni de fonetică

- Vocalele. Consoanele. Semivocalele. Diftongul. Triftongul. Hiatul.
- Silaba. Despărţirea cuvintelor în silabe.
- Folosirea corectă a accentului în limba română.

c. Morfosintaxa

- Părţile de vorbire flexibile. Clasificarea/ felul (verb, substantiv, articol, pronume, numeral, adjectiv). Locuţiunile. Categoriile morfologice (diateză, conjugare, mod, timp, persoană, gen, număr, caz, grad de comparaţie). Funcţiile sintactice.
- Părţile de vorbire neflexibile. Clasificarea/ felul (adverb, prepoziţie, conjuncţie, interjecţie). Locuţiunile. Funcţiile sintactice (adverb, interjecţie).

d. Noţiuni de sintaxă

- Relaţia text, frază, propoziţie, cuvânt.
- Cuvintele şi construcţiile incidente. Punctuaţia lor.
- Relaţiile sintactice în propoziţie şi în frază (interdependenţă, coordonare şi subordonare). Mijloacele de realizare a relaţiilor sintactice în propoziţie şi în frază: flexiunea, joncţiunea, juxtapunerea, topica, intonaţia şi pauza.
- Fraza. Propoziţia principală şi secundară/ subordonată. Elementele de relaţie în frază. Propoziţia regentă şi propoziţia subordonată. Elementul regent.
- Propoziţia şi părţile de propoziţie. Tipurile de propoziţie.

e. Sintaxa propoziţiei şi a frazei

- Predicatul şi propoziţia subordonată predicativă.
- Subiectul şi propoziţia subordonată subiectivă.
- Atributul şi propoziţia subordonată atributivă.
- Complementul. Complementele circumstanţiale şi necircumstanţiale. Complementele circumstanţiale de loc, de timp, de mod. Complementul circumstanţial de cauză şi de scop. Complementul direct şi indirect.
- Propoziţia subordonată completivă directă. Propoziţia subordonată completivă indirectă. Propoziţiile subordonate circumstanţiale de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop. Propoziţiile subordonate circumstanţiale condiţionale, concesive, consecutive.
- Expansiunea şi contragerea.
- Acordul.

IV. EXEMPLE DE CERINŢE/ ITEMI (conform Ghidului de evaluare – Limba şi literatura română, S.N.E.E., 2001, Editura Aramis)

A. Înţelegerea textului (text la prima vedere)

Se vor evalua abilităţi, deprinderi, elemente de competenţă etc., vizând capacităţi de receptare a mesajului scris, prevăzute de prezenta programă.

În funcţie de specificul fragmentului oferit candidatului, sunt formulate cerinţe care se referă strict la înţelegerea textului citat, dar şi cerinţe care să implice valorificarea noţiunilor de teorie literară studiate în şcoală.

Spre exemplu, pot fi propuse cerinţe de tipul:

1. Precizează modul/ modurile de expunere prezent(e) în text.
2. Stabileşte tipul de text şi **n** trăsături ale acestuia.

Scanned with OKEN Scanner

3. Motivează, într-un text de cel mult **n** rânduri, apartenența fragmentului reprodus la un gen literar (epic, liric sau dramatic)/ la o specie literară.

4. Transformă dialogul de mai sus în vorbire indirectă.

5. Scrie o continuare, de **n** replici, a dialogului dintre personajele **A** și **B**.

6. Redactează un rezumat, de maximum **n** rânduri, al textului de mai sus.

7. Stabilește **n** argumente, care să demonstreze că fragmentul reprodus aparține unei descrieri (sau unei narațiuni) sau unei opere epice/ lirice/ dramatice.

8. Transcrie un fragment, de cel mult **n** cuvinte, care conține o enumerație/ o altă figură de stil.

9. Explică, în maximum **n** rânduri, care sunt raporturile dintre autor, narator și personaj în textul dat.

10. Precizează măsura, ritmul și rima strofei de mai sus.

11. Selectează mărci lexico-gramaticale/ un fragment/ de cel mult **n** versuri, care să indice prezența eului liric în textul dat.

12. Numește specia literară în care pot fi incluse versurile de mai sus.

13. Explică semnificația următorului vers.../ următoarelor versuri...(sau a unor cuvinte/ sintagme/ locuțiuni/ expresii...).

14. Motivează întrebuințarea semnelor de ortografie/ de punctuație din textul dat.

15. Selectează cuvântul/ sintagma care exprimă/ sugerează următoarea idee [...].

16. Explică, în **n** rânduri, semnificația titlului operei literare, ținând seama și de textul reprodus mai sus.

17. Prezintă tema discuției dintre personajele **A** și **B**, din textul de mai sus.

18. Realizează, numai pe baza informațiilor furnizate de fragmentul reprodus, o schiță de portret (fizic și moral) al personajului **A**.

19. Numește momentul subiectului prezent în fragmentul de mai sus.

20. Scrie ideile principale și ideile secundare din textul de mai sus.

21. Exprimă-ți punctul de vedere asupra următoarei idei din textul dat [...].

22. Transcrie **n** cuvinte folosite cu sens figurat/ sens propriu, în textul de mai sus.

B. Limba română (recunoașterea și operarea cu elemente de fonetică, de vocabular, de morfologie, de sintaxă a propoziției și a frazei, având ca suport un text oferit candidatului).

Cerințele formulate vizează selectarea, aplicarea, construcția, analiza, compararea și interpretarea unor fapte de limbă, precum și redactarea unor enunțuri.

Operarea cu elemente de vocabular și de sintaxă apare, direct sau indirect, în toate părțile componente ale testelor naționale, conform principiului abordării limbii din perspectivă comunicativ-funcțională.

C. Redactarea unor texte cu destinație funcțională: cerere, invitație, scrisoare, telegramă.

Punctajul acestei părți a probei este acordat pentru:

1. respectarea convențiilor specifice textului funcțional;
2. structurarea conținutului, în conformitate cu tipul de text și cu cerințele formulate;
3. corectitudinea limbii utilizate.

D. Redactarea unei compoziții de 1-2 pagini, cu cerințe prestabilite

1. rezumarea scrisă a unui text narativ la prima vedere;

2. caracterizarea unui personaj dintr-un text literar studiat – basm, baladă, schiță, nuvelă, roman, comedie – sau la prima vedere (cerințele pot fi axate pe sublinierea doar a unei/ a unor trăsături sau a unor mijloace/ procedee de portretizare);

3. redactarea unui text în care să se evidențieze caracteristicile fundamentale și semnificațiile unei opere literare/ ale unui fragment text literar dat (argumentarea apartenenței unui text la un gen și/ sau la o specie literară – basmul, schița, nuvela, romanul, balada, fabula, doina, pastelul,

Scanned with OKEN Scanner

imnul, comedia; analiza sumară a unui text literar, prezentat candidatului, valorificând structura acestuia şi resursele expresive ale limbii; exprimarea, într-un mod corect, logic, a unor idei şi opinii despre textul selectat);

4. aplicarea regulilor de despărţire a cuvintelor în silabe şi a regulilor/ a normelor de ortografie şi de punctuaţie.

Notă! În situaţia în care ilustrarea unei sarcini de lucru are ca suport un text literar studiat, acesta va fi selectat de către candidat dintre operele literare/ dintre fragmentele studiate la clasă.

Cerinţele vor fi astfel formulate, încât să nu permită reproducerea unor caracterizări de personaje şi a unor „comentarii" literare memorate, deoarece se urmăreşte evaluarea capacităţii candidatului de a opera cu noţiunile de teorie literară, dobândite pe parcursul ciclului gimnazial.

În realizarea unor compoziţii cu cerinţe prestabilite, au fost propuse următoarele **repere pentru organizarea conţinutului:**

A. Rezumarea unui text literar:

- stabilirea secvenţelor narative, pe baza ideilor principale;
- precizarea personajelor implicate în acţiune;
- respectarea succesiunii întâmplărilor la care participă personajele;
- respectarea altor convenţii specifice rezumatului (respectarea fidelităţii faţă de textul dat; relatarea la persoana a III-a; utilizarea modurilor şi a timpurilor verbale potrivite; trecerea de la vorbirea directă la vorbirea indirectă, fără dialog inserat; relatarea obiectivă, fără intervenţii emoţional-subiective şi fără citate).

B. Caracterizarea unui personaj (text literar studiat sau la prima vedere):

- stabilirea tipului de personaj (principal, secundar etc.) şi a mijloacelor/ a procedeelor de portretizare;
- precizarea, în textul selectat, a **n** trăsături ale personajului şi a semnificaţiei acestora;
- ilustrarea trăsăturilor, prin raportarea la **n** secvenţe/ situaţii din text;
- relevarea a **n** mijloace artistice folosite de narator în portretizare (la alegerea candidatului, pe diverse niveluri: figuri de stil, procedee artistice, moduri de expunere, expresivitatea unor cuvinte sau a unor structuri gramaticale) **sau** precizarea relaţiilor dintre personajul indicat prin cerinţă şi alt personaj/ alte personaje din operă/ din text.

C. Argumentarea apartenenţei unui text la un gen literar/ la o specie literară (I):

- precizarea a **n** caracteristici ale genului/ ale speciei literare;
- exemplificarea caracteristicilor pe baza textul indicat/ ales;
- evidenţierea rolului mijloacelor artistice;
- exprimarea unei opinii despre semnificaţiile/ despre mesajul textului.

D. Argumentarea apartenenţei unui text la un gen literar/ la o specie literară (II):

- prezentarea a **n** caracteristici ale genului/ ale speciei literare;
- exemplificarea caracteristicilor pe baza operei alese/ a fragmentelor studiate;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului operei selectate/ a fragmentelor indicate (referire la momente ale subiectului şi/ sau la secvenţe/ la situaţii semnificative);
- prezentarea unui personaj, prin raportare la **n** întâmplări/ situaţii semnificative.

E. Comentarea textului:

- încadrarea textului în gen şi/ sau în specie literară;
- relevarea modului de expunere dominant şi a trăsăturilor acestuia, identificabile în textul dat;

Scanned with OKEN Scanner

- prezentarea, pe scurt, a subiectului/ a ideilor/ a mijloacelor artistice folosite de autor;
- susținerea unui punct de vedere, referitor la semnificațiile textului, prin **n** argumente specifice.

Prin baremul subiectelor propuse la această parte a testului vor fi acordate **puncte pentru conținut** (pentru rezolvarea fiecărui reper/ a fiecărei cerințe, detaliată prin criterii de performanță) și **puncte pentru redactare** – numai dacă s-a realizat compunerea pe minimum de spațiu indicat, distribuite astfel:

- unitatea compoziției (introducere, cuprins, încheiere; pentru rezumarea unui text: prezentarea esențializată, succesiunea logică a ideilor din text, conexiunea secvențelor compunerii);
- coerența textului (claritatea enunțurilor, varietatea lexicului, sintaxa adecvată);
- registrul de comunicare, stilul și limbajul adecvate conținutului compunerii;
- ortografia;
- punctuația;
- așezarea corectă a textului în pagină; lizibilitatatea.

Notă! Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se obține prin împărțirea la 10 a punctajului obținut de candidat.

Scanned with OKEN Scanner

Anexa II

SUBIECTE DATE LA EXAMENUL DE TESTAREA NAŢIONALĂ 2005. BAREME

Probă scrisă de limba şi literatura română
Sesiunea iunie 2005 (Varianta 1)

Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

I. (48p.) Citeşte cu atenţie textul dat. Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre cerinţele de mai jos.

În poiana tăinuită blânde zboară dungi de lună
Când departe-n munţi şi codri duios buciumul răsună.
Pe-a lor lume ridicată peste nouri se deschide
Cartea cerului albastru cu mari litere aurite,
Iară munţii nalţi şi negri, înţelepţi de bătrâneţe,
Ridic fruntea lor de piatră şi încep ca s-o înveţe.

(Mihai Eminescu – ***Peisaj***)

A. Limba română

1. (4p.) Desparte în silabe cuvintele: *poiana, departe, duios, deschide.*

2. (4p.) Transcrie din text două cuvinte conţinând vocale în hiat.

3. (4p.) Menţionează doi termeni din familia lexicală a adjectivului *blând.*

4. (4p.) Transcrie din text două substantive în cazul nominativ.

5. (4p.) Stabileşte valoarea morfologică din text a cuvintelor subliniate: *Când departe-n munţi şi codri duios buciumul răsună.*

6. (4p.) Alcătuieşte un enunţ în care substantivul *munte* să aibă funcţia sintactică de atribut substantival.

7. (4p.) Precizează funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *Pe-a lor lume ridicată peste nouri se deschide.*

8. (4p.) Transcrie din text propoziţia subordonată circumstanţială de timp.

9. (4p.) Alcătuieşte o frază în care să existe şi o subordonată completivă indirectă, având ca regent verbul *a (se) deschide.*

B. Înţelegerea textului

10. (2p.) Precizează măsura celui de al doilea vers din fragmentul citat.

11. (2p.) Transcrie din text un vers/ o structură care să conţină o imagine auditivă.

12. (2p.) Menţionează o figură de stil identificată în versul *În poiana tăinuită blânde zboară dungi de lună.*

13. (2p.) Precizează două trăsături care să justifice faptul că textul este o descriere artistică în versuri.

Scanned with OKEN Scanner

14. (4p.) Explică semnificaţia versului *Cartea cerului albastru cu mari litere aurite.*

II. (10p.) Te numeşti Marcel/ Marcela Panduru, locuieşti în Bucureşti, pe Strada Morii, la numărul 87, eşti elev/ elevă în clasa a VIII-a la Şcoala Generală „Andrei Şaguna" şi doreşti să te înscrii la cercul de artă populară de la „Clubul Copiilor" din localitate, întrucât vrei să-ţi aprofundezi cunoştinţele despre folclor. Redactează, pe o pagină distinctă a foii de examen, o **cerere de înscriere**, adresată directorului acestui club. În cerere, trebuie:

- să respecţi convenţiile acestui tip de compunere;
- să expui clar şi concis conţinutul solicitării;
- să respecţi normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă.

Atenţie! Nu folosi alte nume decât cele indicate în cerinţă! Data redactării cererii este 20.06.2004.

III. (32p.) Scrie o compunere de 1-2 pagini, în care să motivezi că o operă literară dintre cele studiate de tine la clasă este o comedie.

Atenţie! – în redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- precizarea a două caracteristici ale comediei, ca specie literară;
- exemplificarea acestor caracteristici, pe baza operei alese/ a fragmentelor studiate;
- prezentarea, pe scurt, a subiectului (prin referire la cel puţin două momente ale subiectului sau la două scene reprezentative);
- prezentarea unui personaj, prin raportare la două scene/ la două situaţii semnificative.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerinţelor nu este obligatorie. Vei primi **16p.** pentru conţinut (câte 4p. pentru fiecare cerinţă rezolvată) şi **16p.** pentru redactare (unitatea compoziţiei 1p.; coerenţa textului 3p.; registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului 3p.; ortografia 4p.; punctuaţia 3p.; aşezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, compunerea trebuie să aibă cel puţin o pagină sau echivalentul a 25-30 de rânduri scrise.

Barem de corectare şi de notare

Notă! Se acordă acelaşi punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluţiilor din barem.

I.

1. Despărţirea cuvintelor în silabe: *po-ia-na, de-par-te, du-ios, des-chi-de.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Exemple de răspuns: *tăinuită, nouri, aurite.* (2p.+2p.) **4p.**

3. Exemple de răspuns: *blândeţe, a îmblânzi, îmblânzire, îmblânzit, îmblânzitor* etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Substantive în cazul nominativ: *dungi, buciumul, cartea, munţii.* (2p.+2p.) **4p.**

5. Valoarea morfologică: *departe* – adverb de loc; *şi* – conjuncţie coordonatoare; *buciumul* – substantiv; *răsună* – verb. (Punctajul nu se acordă pentru identificarea la nivel primar a valorii morfologice, de tipul: *departe* – adverb; *şi* – conjuncţie.) (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

6. Exemple de răspuns: *Îl impresionase înălţimea muntelui. Cabana de pe acel munte fusese construită de curând.* (corectitudinea enunţului: 2p.; folosirea corectă a funcţiei sintactice: 2p.; punctajul nu se acordă pentru corectitudinea enunţului dacă funcţia sintactică nu este selectată în mod corespunzător.) **4p.**

7. Funcţia sintactică a cuvintelor subliniate: *a lor* – atribut pronominal; *ridicată* – atribut adjectival. (Punctajul nu se acordă pentru identificarea la nivel primar a funcţiei sintactice, de tipul: *a lor* – atribut; *ridicată* – atribut.)

Scanned with OKEN Scanner

8. Transcrierea propoziției subordonate circumstanțiale de timp: *Când departe-n munți și codri duios buciumul răsună.* (Punctajul nu se acordă pentru transcrierea incompletă/ incorectă a propoziției.) **4p.**

9. Exemplu de răspuns: *Oricui va suna*[1]*/ îi voi deschide ușa.* [2]*/* (corectitudinea enunțului: 2p.; exemplifi-carea corectă a relației verb regent-subordonată completivă indirectă: 2p.; punctajul nu se acordă pentru corectitudinea enunțului dacă exemplificarea relației verb regent-subordonată completivă indirectă nu este făcută în mod corespunzător.)

10. Măsura celui de al doilea vers: 16 silabe. **2p.**

11. Exemple de răspuns: *Când departe-n munți și codri duios buciumul răsună, ...duios buciumul răsună.* **2p.**

12. Exemple de răspuns: inversiunea, epitetul, metafora etc. **2p.**

13. Exemple de răspuns: frecvența figurilor de stil și a imaginilor artistice prin care se conturează un peisaj; plasarea descrierii într-un context spațio-temporal; perspectiva subiectivă a privitorului etc.

14. Se acordă punctajul pentru răspunsul care se referă la imaginea cerului înstelat; sugestia unei peisaj implicând solemnitatea etc. (Răspunsul nuanțat, corect alcătuit logic și gramatical: 4p.; răspunsul parțial sau cu imperfecțiuni/ cu greșeli de sens, de sintaxă, de ortografie: 2p.) **4p.**

II.

1. Convențiile specifice unei cereri: **4p.**

- formula de adresare inițială (*Domnule Director,/ director,*): 1p.;
- semnătura petiționarului, (locul) și data: 1p.;
- formula finală de adresare a cererii (*Domnului Director/ director al* Clubului Copiilor...): 1p.;
- dispunerea în pagină: 1p.

2. Conținutul și structura cererii: **4p.**

- formula consacrată (*Subsemnatul,..., / Subsemnata,...,*), numele și prenumele petiționarului: 1p.;
- adresa petiționarului: 1p.;
- calitatea petiționarului: 1p.;
- precizarea succintă a motivului solicitării, prin utilizarea formulelor consacrate (*...vă rog să-mi aprobați înscrierea.../...solicit înscrierea..., menționez că*...etc.): 1p. **4p.**

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

- exprimarea concisă și clară: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greșeli de lexic, de sintaxă sau de folosire a stilului);
- ortografia și punctuația: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greșeli).

III. A. Conținut

1. Precizarea a două caracteristici ale comediei, de exemplu: *specia literară a genului dramatic*; *didascaliile/ indicațiile scenice*; *dialogul dramatic*; *conflictul dramatic*; *personajele comice*; *comicul* (*de situație, de caracter, de limbaj, de nume* etc.); *mijloacele de caracterizare a personajelor* etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Exemplificarea acestor caracteristici pe baza operei alese/ a fragmentelor studiate. (Alegerea adecvată a exemplelor pentru cele două caracteristici, cu explicații logice, nuanțate: 4p; alegerea adecvată a exemplelor pentru cele două caracteristici, cu explicații sumare sau alegerea adecvată a exemplelor și explicații logice, nuanțate pentru o caracteristică: 2p.; alegerea exemplelor/ a exemplului pentru o caracteristică, indiferent de nivelul explicării: 1p.) **4p.**

3. Prezentarea, pe scurt, a subiectului. (Prezentarea prin referire la cel puțin două momente ale subiectului sau la două scene reprezentative: 4p.; prezentarea însoțită de menționarea unui moment al subiectului sau a unei scene reprezentative: 2p.; prezentare ezitantă, fără sublinierea momentelor subiectului/ a scenelor reprezentative, cu insistență pe amănuntul nesemnificativ, cu improvizații etc.: 1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

4. Prezentarea unui personaj prin raportare la două scene/ la două situaţii semnificative. (Prezentarea sumară a personajului; locul personajului în conflictul dramatic; precizarea unor trăsături de caracter ale personajului, prin raportarea la cele două scene/ situaţii semnificative: 4p.; prezentarea sumară a personajului; precizarea unor trăsături de caracter, prin raportarea la o singură scenă/ situaţie semnificativă: 2p.; prezentarea sumară a personajului, fără precizarea trăsăturilor de caracter, cu tendinţa evidentă de relatare/ de povestire a faptelor: 1p.) **4p.**

B. Redactare (Pentru acordarea punctajului, compunerea trebuie să aibă cel puţin o pagină sau echivalentul a 25-30 de rânduri scrise; nu vor fi depunctate lucrările care sunt scrise pe mai mult de două pagini.)

5. Unitatea compoziţiei (introducere – cuprins – încheiere). **1p.**

6. Coerenţa textului. (Claritatea enunţului: 1p.; varietatea lexicului: 1p.; sintaxa adecvată: 1p.) **3p.**

7. Registrul de comunicare, stilul şi vocabularul adecvate conţinutului compunerii. (1p.+1p.+1p.) **3p.**

8. Ortografia. (0 greşeli: 4p.; 1 greşeală: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.; 4 sau mai multe greşeli: 0p.) **4p.**

9. Punctuaţia. (0-1 greşeli: 3p.; 2 greşeli: 2p.; 3 greşeli: 1p.; 4 sau mai multe greşeli: 0p.) **3p.**

10. Aşezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea. (1p.+1p.) **2p.**

Notă! Se acordă 10p. din oficiu. Nota finală se obţine prin împărţirea la 10 a punctajului obţinut de candidat.

Scanned with OKEN Scanner

Cuprins

Cuvânt înainte 3

Partea I – Literatura română, limbă şi comunicare 5
I. Observaţii asupra subiectelor de limba şi literatura română la testarea naţională 5
II. Abordarea (receptarea) textului literar 8
A. Delimitări 8
B. Dicţionar selectiv al conceptelor (al noţiunilor teoretice) necesare unei bune receptări a textului literar 9
B. 1. Moduri de expunere (naraţiunea, descrierea, dialogul) 9
B. 2. Eul liric 12
B. 3. Specii literare (basmul popular, balada populară, comedia, doina, fabula, imnul, nuvela, romanul, pastelul, schiţa) 13
B. 4. Figuri de stil (alegoria, antiteza, comparaţia, enumeraţia, epitetul, hiperbola, inversiunea, metafora, personificarea, repetiţia) 19
III. Sinteze şi scheme recapitulative (fonetică, lexic/ vocabular, morfologie şi sintaxă) 24
FONETICA
A. Sunet. Literă. Corespondenţa dintre litere şi sunete 24
B. Vocale. Semivocale. Consoane. Diftong. Triftong. Hiat 25
C. Silaba. Despărţirea cuvintelor în silabe 26
D. Scrierea cu dublă vocală şi cu dublă consoană 26
LEXICUL/ VOCABULARUL
A. Vocabularul fundamental şi masa vocabularului (arhaisme, regionalisme, cuvinte şi construcţii populare, limbajul uzual, termeni tehnici, termeni ştiinţifici, neologisme, cuvinte de circulaţie internaţională. Elemente de jargon, argoul) 27
B. Cuvântul şi contextul 30
C. Mijloacele de îmbogăţire a vocabularului 31
C. 1. Derivarea 31
C. 2. Compunerea 35
C. 3. Conversiunea (schimbarea valorii gramaticale) 36
MORFOLOGIE ŞI SINTAXĂ. DIFICULTĂŢI
A. Conversiunea pronumelui în adjectiv pronominal 37
B. Numeralul. Valori de întrebuinţare morfologică 38
C. Verbele copulative 39
D. Prepoziţia şi locuţiunea prepoziţională 40
E. Conjuncţia şi locuţiunea conjuncţională 42
E. 1. Conjuncţiile şi locuţiunile conjuncţionale coordonatoare 42
E. 2. Conjuncţiile şi locuţiunile conjuncţionale subordonatoare 42
F. Adverbul şi locuţiunea adverbială predicativă 43
G. Funcţiile sintactice ale verbelor la moduri nepersonale 44

Scanned with OKEN Scanner

Partea a II-a – Evaluarea curentă 45

Partea a III-a – Teste pentru pregătirea examenului de Testare Națională 87
I. Teste de tipul I 87
II. Teste de tipul al II-lea 116
III. Modele de subiecte complete 124
IV. Teste pentru concursuri și olimpiade școlare 154

Partea a IV-a – Bareme de corectare și notare 161

Anexa 1 – Programa pentru testarea națională la disciplina limba și literatura română 2006 229

Anexa 2 – Subiecte date la examenul de testarea națională 2005. Bareme 235

Scanned with OKEN Scanner

- sinteze teoretice
- modele de subiecte pentru testarea națională
- subiectele date la examenele din ultimii ani
- subiecte propuse pentru olimpiade
- bareme de corectare și notare

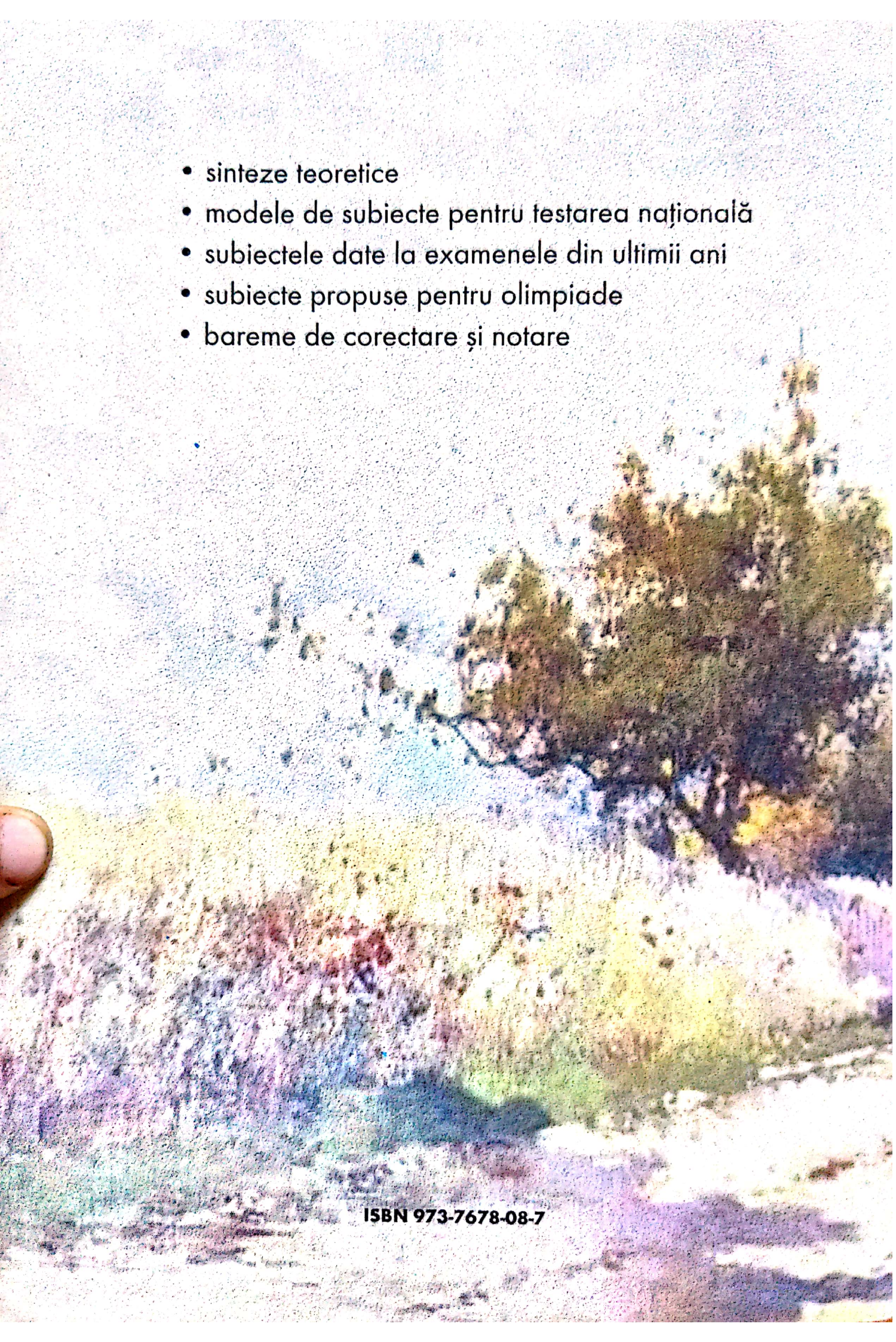

ISBN 973-7678-08-7

Scanned with OKEN Scanner